

Den Frie Bibel

3.1.2017

Indhold

Forord	3
Det Gamle Testamente	4
Dommerbogen	5
Ruths Bog	49
Salmernes Bog	56
Esajas' Bog	154
Jeremias' Bog	169
Zakarias' Bog	176

Fordord

Velkommen til Den Frie Bibel.

Den Frie Bibel udspringer af ønsket om at skabe en tekstnær dansk bibeloversættelse som er fri for enhver form for copyright. Altså en tekst som alle og enhver har lov til at kopiere og benytte som de ønsker. Forbilledet har været den engelske World English Bible (<http://ebible.org/web>).

Foreløbig er det kun Dommerbogen, Ruths Bog, Zakarias' Bog og nogle få kapitler af andre gammeltestamentlige bøger der foreligger som et udkast til vurdering. Forlægget har været den danske oversættelse fra 1871, som er blevet moderniseret og opdateret med nye resultater fra bibelforskningen.

Oversættelsen er tekstnær. Det betyder at der er lagt vægt på at den danske tekst skal være en så præcis gengivelse af den hebraiske tekst som muligt, også på steder hvor den hebraiske tekst er vanskelig at forstå. Hvor originalen er tvetydig, bør oversættelsen også være det. Der er altså ikke tale om en gendigtning af den bibelske tekst.

Oversættelsen vil løbende blive revideret og opdateret, det er derfor vigtigt at være opmærksom på den dato der står på forsiden af denne udgave.

Kommentarer og spørgsmål til projektet kan sendes til Claus Tøndering (claus@ezer.dk).

Det Gamle Testamente

Dommerbogen

Kapitel 1

Juda begynder efter Guds befaling at føre krig mod kana'anæerne

¹Efter Josvas død gik israelitterne til HERREN med dette spørgsmål: »Hvem af os skal være de første til at drage op i krig mod kana'anæerne?«

²»Det skal Juda,« svarede HERREN. »Se, jeg har givet ham magt over landet.«

³Da sagde Juda til sin bror Simeon: »Drag med mig op til det landområde der er tilfaldet mig, så vil vi kæmpe mod kana'anæerne. Bagefter går jeg med dig til det landområde der er tilfaldet dig.« Så gik Simeon med ham.

Juda overvinder Adonibezek og indtager Jerusalem

⁴Juda drog op, og HERREN gav kana'anæerne og perizzitterne i deres magt. Ved Bezek slog de 10.000 mand.

⁵I Bezek fandt de Adonibezek og kæmpede mod ham, og de slog kana'anæerne og perizzitterne. ⁶Men Adonibezek flygtede, og de forfulgte ham. De fangede ham og huggede hans tommelfingre og storetæer af. ⁷»Under mit bord lå 70 konger,« bekendte Adonibezek. »Dem havde jeg hugget tommelfingre og storetæer af, og de levede af smulerne fra mit bord. Nu har Gud gengældt mod mig hvad jeg har gjort mod dem.« De førte ham til Jerusalem, hvor han døde.

⁸Judas mænd angreb Jerusalem. De indtog byen, slog indbyggerne ned med sværd og satte ild på byen.

Juda indtager Hebron og Debir

⁹Dernæst drog Judas mænd ned for at kæmpe mod de kana'anæere som boede i bjerglandet, i sydlandet og i lavlandet. ¹⁰Juda drog først hen imod de kana'anæere som boede i Hebron. Hebron hed tidligere Kirjat-Arba. Der slog de Sheshaj, Akiman og Talmaj.

¹¹Derfra drog Juda hen imod Debirs indbyggere. Debir hed tidligere Kirjat-Sefer. ¹²Kaleb havde sagt: »Den som slår Kirjat-Sefer og indtager

den, skal få min datter Aksa til kone.« ¹³Otniel, der var søn af Kalebs yngre bror Kenaz, indtog byen, og Kaleb gav ham sin datter Aksa til kone. ¹⁴Da hun kom til ham, opfordrede hun ham til at bede hendes far om et bestemt jordstykke. Hun stod af æslet. »Hvad vil du? « spurgte Kaleb hende. ¹⁵»Giv mig en velsignelse,« svarede hun, »for du har givet mig et stykke jord i sydlandet. Giv mig også nogle kilder.« Da gav Kaleb hende de øvre og de nedre kilder.

Kenitterne bor blandt Judas stamme

¹⁶Efterkommerne af den kenit der var Moses' svigerfar, drog sammen med Judas stamme op fra Palmestaden til Judas ørken, som ligger ved Arad i sydlandet. Der slog de sig ned blandt folket.

Juda og Simeon indtager flere byer; Kaleb får Hebron

¹⁷Juda drog ud med sin bror Simeon, og de slog de kana'anæere som boede i Sefat. De lagde band på byen, og de kaldte byen Horma. ¹⁸Juda indtog Gaza med opland, Ashkalon med opland og Ekron med opland. ¹⁹HERREN var med Juda, så de fordrev dem der boede i højlandet, men de formåede ikke at fordrive indbyggerne i dalene, for de havde jernvogne. ²⁰De gav Hebron til Kaleb, sådan som Moses havde sagt, og han fordrev Anaks tre sønner derfra.

Benjamin og Efraim følger ikke HERRENS befaling og fordriver ikke alle kana'anæerne^a

²¹Benjamins stamme fordrev ikke jebusitterne, som boede i Jerusalem, og lige siden har jebusitterne boet sammen med Benjamins stamme i Jerusalem.

²²Også Josefs hus drog op imod Betel, og HERREN var med dem.

²³Josefs hus sendte spejdere til Betel. Byen hed tidligere Luz. ²⁴Vagtposterne så en mand som gik ud af byen. »Gode mand,«^b sagde de til ham, »vis os hvordan vi kan komme ind i byen, så kan du regne med vores barmhjertighed.«^c ²⁵Da manden havde vist dem hvordan de kunne komme ind i byen, slog de byens indbyggerne ned med sværd. Manden og hele hans familie lod de slippe. ²⁶Han drog til hittitternes land. Dér byggede han en by som han gav navnet Luz. Det hedder byen den dag i dag.

²⁷Manasse fordrev ikke indbyggerne i Bet-Shan og dens tilhørende landsbyer, heller ikke dem i Ta'anak og dens tilhørende landsbyer. De fordrev heller ikke indbyggerne i Dor og dens tilhørende landsbyer eller i Jibleam og dens tilhørende landsbyer eller i Megiddo og dens tilhørende landsbyer. Det lykkedes kana'anæerne at blive boende i det landområde.^d

²⁸Da Israel var blevet stærkt, blev kana'anæerne sat til at udføre trællearbejde.¹ Men Israel fordrev dem ikke helt.

²⁹Efraim fordrev ikke kana'anæerne som boede i Gezer. Kana'anæerne blev boende midt iblandt dem i Gezer. ³⁰Zebulon fordrev ikke indbyggerne i Kitron og Nahalol, men kana'anæerne boede midt iblandt dem som trælle.

³¹Asher fordrev ikke indbyggerne i Akko eller indbyggerne i Sidon, Aklab, Akzib, Helba, Afik og Rehob. ³²Asheritterne boede blandt kana'anæerne, landets indbyggere, for de fordrev dem ikke.

³³Naftali fordrev ikke indbyggerne i Bet-Shemesh og i Bet-Anat, men bosatte sig midt iblandt de kana'anæere som boede i landet. Men indbyggerne i Bet-Shemesh og Bet-Anat satte de til at udføre trællearbejde.

³⁴Amoritterne trængte Dans stamme op i bjerglandet, for de lod dem ikke komme ned i dalene. ³⁵Det lykkedes amoritterne at blive boende i Har-Heres, i Ajjalon og i Sha'albim. Dog var Josefs hus dem for stærkt, og de blev sat til at udføre trællearbejde. ³⁶Amoritternes område gik fra Akrabbim-passet, fra Sela og opefter.

Kapitel 2

HERRENS engel straffer Israel fordi de ikke fordrev kana'anæerne

¹HERRENS engel drog op fra Gilgal til Bokim og sagde: »Jeg har ført jer op fra Egypten og bragt jer til det land som jeg lovede jeres fædre, og jeg sagde: »Jeg vil aldrig i evighed bryde min pagt med jer. ²I skal ikke indgå aftaler med dette lands indbyggere. I skal ødelægge deres altre.« Men I hørte ikke på mig. Hvad er det I har gjort? ³Da sagde jeg også: »Jeg vil ikke drive dem væk fra jer, men de skal være som en pisk over nakken på jer, og deres guder skal være som en fælde for jer.«

⁴Da HERRENS engel havde talt sådan til israelitterne, græd folket højlydt.

Israel var lydige mod HERREN så længe Josva levede, og når Gud kaldte en til at være dommer for dem, tjente de HERREN en kort tid, men siden faldt de fra og tilstanden forværredes.^e

⁵De kaldet stedet for Bokim² og de ofrede til HERREN der. ⁶Da Josva havde sendt folket af sted, gik israelitterne hver til sin arvelod for at tage landet i besiddelse.

⁷Folket tjente HERREN så længe Josva levede, og så længe de ældste levede, dem der havde overlevet Josva og havde set de store gerninger som HERREN havde gjort mod Israel.

¹Ordet *mas* oversættes ofte med »hoveriarbejde«. Her er valgt »trællearbejde« som er af mildere karakter end »slavearbejde«.

²Det betyder »de grædende«.

⁸Men da HERRENS tjener Josva, Nuns søn, var død, 110 år gammel, ⁹og de havde begravet ham på hans arvelod i Timnat-Heres på Efraims Bjerge nord for Ga'ash-bjerget, ¹⁰og da hele hans generation var gået til deres fædre, voksede en ny generation op efter dem. Denne generation kendte ikke HERREN og de ting han havde gjort for Israel.

¹¹Da handlede israelitterne ondt i HERRENS øjne, og de dyrkede Ba'al-erne. ¹²De forlod HERREN, deres fædres Gud, som havde ført dem ud af Egypten, og de fulgte andre guder. De tilbad de samme guder som de folk, der boede blandt dem, og de krænkede HERREN. ¹³De forlod HERREN og dyrkede Ba'al og Astarte.

¹⁴Da blussede HERRENS vrede op over Israel, og han lod røvere overfalde dem og plyndre dem. Værgeløse udleverede han dem til nabofolkene, og de kunne ikke holde stand mod deres fjender. ¹⁵Hver gang de drog ud, brugte HERREN sin magt til deres ulykke, sådan som han havde sagt og lovet dem under ed. Og de blev presset til det yderste.^f

¹⁶HERREN oprejste dommere som frelste folket fra røverne. ¹⁷Men de adlød heller ikke dommerne, for de horede med andre guder og tilbad dem. Hurtigt veg de bort fra den vej som deres fædre havde vandret på. Deres fædre havde adlydt HERRENS bud, men det gjorde folket ikke længere.

¹⁸Når HERREN gav dem dommere, var HERREN med dommeren, og han frelste dem fra deres fjender så længe den dommer levede. For HERREN fik medlidenhed med dem når de klagede over deres undertrykkere og forfølgere. ¹⁹Men når dommeren døde, handlede de igen ondt og endog værre end deres fædre. De fulgte andre guder, dyrkede dem og tilbad dem, og de holdt ikke op med deres gerninger eller veg bort fra deres trodsige vej.^g

HERREN lod fjenderne blive i landet for at bruge dem til at sætte Israel på prøve

²⁰HERRENS vrede blussede op mod Israel, og han sagde: »Eftersom dette folk har overtrådt den pagt som jeg pålagde deres fædre, og de ikke har adlydt min røst, ²¹vil jeg heller ikke fortsætte med at fordrive de folk som Josva efterlod da han døde. ²²Jeg vil bruge dem til at sætte Israel på prøve for at se om de vil blive på HERRENS vej og vandre på den ligesom deres fædre omhyggeligt gjorde.«^h

²³Så lod HERREN folkene blive. Han fordrev dem ikke i hast, og han havde ikke givet dem i Josvas magt.

Kapitel 3

Opremsning af de hedenske folk som var tilbage i Kana'an

¹Følgende er de folk som HERREN lod blive boende. – Dette gjorde han for at kunne sætte de israelitter på prøve som ikke kendte til alle krigene mod kana'anæerne. ²Det var kun for at de generationer af israelitter som ikke tidligere havde kendt til krig, kunne blive undervist i krig. – ³Filistrenes fem fyrster og alle kana'anæerne og sidonierne og hivvitterne, som boede i Libanons bjergland fra Ba'al-Hermon-bjerget indtil Hamat.

⁴Med disse folkegrupper satte HERREN Israel på prøve, så det blev klart om de ville adlyde HERRENS bud som han havde givet deres fædre gennem Moses.

⁵Og israelitterne boede midt iblandt kana'anæerne, hittitterne, amoritterne, perizzitterne, hivvitterne og jebusitterne. ⁶De tog deres døtre til hustruer og gav deres døtre til deres sønner, og de dyrkede deres guder.

⁷Israelitterne handlede ondt i HERRENS øjne og glemte HERREN deres Gud og dyrkede Ba'alerne og Astarterne.¹

HERREN giver Israel i Kushan-Rishatajims magt i otte år; Otniel frelser dem

⁸Da blussede HERRENS vrede op mod Israel, og han udleverede dem værgeløse til kong Kushan-Rishatajim af Aram-Naharajim³, og i otte år var israelitterne underlagt Kushan-Rishatajim.

⁹Da råbte israelitterne til HERREN, og HERREN sendte dem en frelser, der reddede dem. Det var Otniel, en søn af Kenaz, der var Kalebs yngre bror. ¹⁰HERRENS Ånd var over ham. Han var dommer i Israel og drog ud til krig, og HERREN gav kong Kushan-Rishatajim af Aram i hans magt, og han besejrede Kushan-Rishatajim.

¹¹Så havde landet ro i 40 år; og Otniel, Kenaz' søn, døde.

HERREN giver dem i Eglons magt i atten år; Ehud frelser dem

¹²Men israelitterne blev ved med at handle ondt i HERRENS øjne, og HERREN gav kong Eglon af Moab øget styrke da han gik imod Israel, fordi de handlede ondt i HERRENS øjne. ¹³Han samlede ammonitterne og amalekitterne; og han drog hen og slog Israel og indtog Palmestaden.

¹⁴I 18 år var israelitterne underlagt kong Eglon af Moab.

¹⁵Da råbte israelitterne til HERREN, og HERREN udpegede dem en frelser. Det var benjaminitten Ehud, Geras søn, som var venstrehåndet. Israelitterne sendte ham til kong Eglon af Moab med den årlige afgift.

¹⁶Ehud lavede sig et tveægget sværd som var en alen langt. Det spændte han fast under tøjet på sin højre hofte. ¹⁷Han afleverede afgiften til kong Eglon af Moab, som var en meget fed mand.

³Dvs. Mesopotamien. 1. Mos. 24,10.

¹⁸Da han havde overbragt afgiften, sendte han de folk som havde båret afgiften, hjem. ¹⁹Men han vendte tilbage fra afgudsbillederne^j ved Gilgal og lod sige: »Jeg har et hemmeligt budskab til dig, konge!«

»Stille!« sagde kongen, og alle som var hos ham, gik ud. ²⁰Ehud kom ind til ham mens han sad alene i det kølige gemak oppe under taget.

»Jeg har Guds ord til dig,« sagde Ehud, og han rejste sig fra tronen. ²¹Med venstre hånd tog Ehud sværdet ved sin højre hofte og stødte det i kongens mave. ²²Sværdhæftet fulgte efter klingens ind i maven, og fedtet lukkede sig om det, for han trak ikke sværdet ud, og afføringen flød ud. ²³Så gik Ehud ud gennem forhallen, og han lukkede dørene til det kølige gemak efter sig og låste dem.

²⁴Da han var gået ud, kom kongens tjenere ind, og de så at dørene til gemakket var lukket og låst. »Han har nok dårlig mave og er gået ind i kammeret ved siden af,« tænkte de. ²⁵De ventede indtil de skammede sig, men han lukkede ikke dørene op. Så tog de nøglen og låste op, og se, da var deres herre faldet om og var død.

²⁶Men Ehud undslap mens de ventede, og han gik forbi afgudsbillederne og undslap til Se'ira. ²⁷Da han nåede dertil, blæste han i vædderhornet på Efraims Bjerge som signal til krig, og israelitterne drog med ham ned fra bjerget. Selv gik han i spidsen for dem og opildnede dem med ordene: ²⁸»Følg efter mig, for HERREN har givet jer magten over jeres fjender moabitterne.« De fulgte ham ned og indtog moabitternes vadesteder over Jordan, og de lod ingen komme over.

²⁹På kort tid slog de moabitterne, 10.000 store og stærke mænd; ikke en eneste undslap. ³⁰Den dag bukkede moabitterne under for Israel, og landet havde ro i 80 år.

Shamgar frelser på samme måde Israel

³¹Efter ham kom Shamgar, Anats søn. Han slog 600 filistre med en okse-driverstav. Han frelste også Israel.

Kapitel 4

Gennem Jabin og Sisera plager HERREN Israel i 20 år

¹Da Ehud var død, blev israelitterne ved med at handle ondt i HERRENS øjne. ²HERREN udleverede dem værgeløse i kong Jabins magt. Han var konge over kana'anæerne og regerede i Hasor. Sisera var hans øverstkommanderende, og han boede i Haroshet-ha-Gojim.^k

Profetinden Debora kalder Barak til at føre krig mod Sisera

³Israelitterne råbte til HERREN fordi Sisera rådede over 900 jernvogne og i 20 år brutalt havde undertrykt israelitterne.

⁴Profetinden Debora, Lappidots kone, var dommer i Israel på den tid. ⁵Hun udøvede sit embede under Deboras palmetræ, mellem Rama og Betel, i Efraims Bjerge, og israelitterne gik op til hende med deres retssager.

⁶Hun sendte bud efter Barak, Abinoams søn, fra Kedesh i Naftali, og sagde til ham: »HERREN, Israels Gud, har befalet dette: Gå straks i gang med at kalde folket sammen på Taborbjerget og tag 10.000 mand med dig af Naftalis og Zebulons stammer. ⁷Jeg vil så kalde Sisera, Jabins øverstkommanderende, hans vogne og hele hans hær sammen for dig ved Kishonbækken, og jeg vil give dig sejren over dem.«

⁸Barak svarede hende: »Hvis du går med mig, vil jeg gå. Men hvis du ikke går med mig, vil jeg ikke gå.«

⁹Da advarede hun ham: »Jeg skal nok gå med dig, men du vil ikke få æren på den vej du går, for HERREN vil lade Sisera blive besejret af en kvinde.«

Debora tog straks af sted og gik med Barak til Kedesh. ¹⁰Barak kaldte Zebulon og Naftali sammen ved Kedesh. 10.000 mand fulgte ham, og Debora drog med ham. ¹¹Kenitten Heber havde forladt kenitterne, som var Hobabs, Moses' svigerfars, efterkommere. Han slog sit telt op ved lunden i Sa'ananim, som ligger ved Kedesh.

¹²Sisera fik meldingen om at Barak, Abinoams søn, var draget op på Taborbjerget. ¹³Sisera sammenkaldte alle sine 900 jernvogne og alle dem som var med ham, fra Haroshet-ha-Gojim til Kishonbækken. ¹⁴Debora sagde til Barak: »Bryd op, for i dag vil HERREN give dig sejren over Sisera. Er HERREN ikke draget ud foran dig?« Så drog Barak ned ad Taborbjerget, og de 10.000 mand fulgte ham.

Siseras krigshær bliver slået, Jael slår Sisera ihjel, Jabin udryddes

¹⁵Og for øjnene af Barak bragte HERREN med et voldsomt slag uorden blandt alle Siseras stridsvogne og i hele hans hær. Sisera steg af sin vogn og flygtede til fods. ¹⁶Men Barak forfulgte vognene og hæren lige til Haroshet-ha-Gojim, og hele Siseras lejr blev hugget ned. Der blev ikke en eneste tilbage.

¹⁷Men Sisera flygtede til fods til det telt hvor Jael, kenitten Hebers kone, boede, for der var fred mellem kong Jabin af Hasor og kenitten Hebers hus.

¹⁸Da gik Jael Sisera i møde og sagde: »Kom ind, min herre, kom ind hos mig. Du skal ikke være bange.«

Han gik ind i hendes telt, og hun dækkede ham med et tæppe. ¹⁹Han sagde til hende: »Vil du ikke nok give mig en tår vand at drikke, for jeg er tørstig.« Da åbnede hun en lædersæk med mælk og lod ham drikke og dækkede ham til. ²⁰Han sagde til hende: »Stil dig hen ved teltåbningen. Hvis der så kommer nogen og spørger dig: »Er der en mand derinde?« skal du svare: »Her er ingen.««

²¹Så greb Jael, Hebers kone, en teltpløk og tog en hammer i hånden og listede stille ind til ham. Hun slog pløkken gennem hans tinding så den gik ned i jorden – han sov nemlig tungt på grund af udmattelse – og han døde.

²²Og se, da Barak forfulgte Sisera, gik Jael ham i møde og sagde: »Kom, så vil jeg vise dig den mand du leder efter.« Han gik ind i hendes telt, og se, der lå Sisera og var død. Pløkken sad i hans tinding.

²³Den dag ydmygede Gud således kong Jabin af Kana'an for øjnene af israelitterne. ²⁴Israelitterne fik stadig mere magt over kong Jabin af Kana'an, og til sidst fik de ham udryddet.

Kapitel 5

Debora og Barak synger en lovsang til HERREN hvori de opremser Guds velgerninger

¹Den dag sang Debora og Barak, Abinoams søn:

²»Når de indviedes hår hænger løst i Israel,¹
når folket villigt møder frem,
pris da HERREN

³Hør efter, I konger!
mærk jer det, I fyrster!
For HERREN vil jeg synge
spille for HERREN, Israels Gud.

⁴HERRE! Da du drog ud fra Se'ir,
da du gik frem fra Edoms land,
da skælvede jorden,
også himlene dryppede, de dryppede med vand

⁵Det flød ned ad bjergene,
foran HERREN,
han som kommer fra Sinai,
foran HERREN, Israels Gud.

De taler om de forgangne onde tider og opmuntrer alle til at prise HERREN og tale om hans velgerninger

⁶I Shamgars, Anats søns, dage,
i Jaels dage,
var vejene ufremkommelige.
De der gik på stierne, fulgte snoede ruter.

⁷Bøndernes arbejde ophørte,
det hørte helt op, ophørte,^m
indtil jeg, Debora, stod frem,
stod frem som en mor i Israel.

⁸De valgte nye guder.

Da nåede krigen til byportene,
men sås der mon et skjold eller et spyd,
blandt de 40.000 i Israel?

⁹Mit hjerte banker for Israels befalingsmænd,
for de frivillige blandt folket,
pris HERREN!

¹⁰I som rider på gulbrune æselhopper,
som sidder på saddeltæpper,
og I som går på vejen, tænk på dette:

¹¹Der lyder sang fra vandingsstederne,
der priser de HERRENS retfærdige gerninger,
retfærdige gerninger øvet af bønderne i Israel,
da HERRENS folk gik ned til portene.

¹²Vågn op, vågn op, Debora,
vågn op, vågn op, istem en sang!
Gør dig klar, Barak, og før dine fanger fangne bort,
du Abinoams søn!

¹³Da drog resten ned imod de mægtige,
HERRENS folk drog for min skyld ned imod heltene.

De roser dem som havde hjulpet i krigen, og bebrejder de øvrige

¹⁴Der kom nogle fra Efraim,
som havde rod i Amalek,
efter ham kom Benjamin blandt dit folk.
Befalingsmænd steg ned fra Makir,
fra Zebulon kom de som fører herskerstaven.

¹⁵Også officerer fra Issakar fulgtes med Debora,
Issakar var tro mod Barak,
fulgte i hælene på ham ned i dalen!
Ved bækkene i Ruben
var der mange betænkelighederne.

¹⁶Hvorfor blev du mellem fårefoldene
for at høre på hyrdefløjten?
Mens Ruben blev ved bækkene,
var ransagelsen stor.

¹⁷Gilead blev hinsides Jordanfloden.
Hvorfor tog Dan hyre på skibene?
Asher blev ved havets bred,
blev boende i sine bugter.

¹⁸Zebulon var et folk som villigt satte livet på spil;
det samme var Naftali oppe i landets højder.

De beskriver den herlige sejr

¹⁹Kongerne kom, de kæmpede.

Da kæmpede Kana'ans konger
i Ta'anak ved Megiddos vandløb.
De fik intet sølv i bytte.

²⁰Fra himmelen kæmpede stjernerne,
fra deres baner kæmpede de mod Sisera.

²¹Kishonbækken fejede dem bort.
Træd frem, min sjæl, med styrke!

²²Da trampede hestenes hove
i galop, i hingstens galop.

De forbander byen Meroz, priser Jael og spotter fjenderne.

²³Forband Meroz, sagde HERRENS engel,
forband, forband dens indbyggere
fordi de ikke kom HERREN til hjælp,
ikke kom HERREN til hjælp mod de mægtige.

²⁴Velsignet er Jael,
kenitten Hebers kone, blandt alle kvinder.
Velsignet blandt kvinder der bor i telte.

²⁵Hun gav ham mælk,
hun bragte tykmælk
i en kostbar skål.ⁿ

²⁶Hun greb efter teltpløkken,
tog fat om hammeren i sin højre hånd.
Hun slog Sisera, sønderslog hans hoved,
knuste og gennemborede hans tinding.

²⁷Mellem hendes fødder sank han sammen,
han faldt, han lå der.

Der, hvor han sank sammen,
lå den faldne – tilintetgjort!

²⁸Siseras mor så ud ad vinduet,
råbte højt gennem gitteret:

›Hvorfor tøver hans vogn med at komme?
Hvorfor høres ikke hovslagene fra hans stridsvogne?‹

²⁹De vise blandt hendes fyrstinder svarede hende,
hun tilføjede selv med sine egne ord:

³⁰›Mon ikke de har fundet og deler byttet,
et kvindeskød – eller to – til hver leder?

Bytte af farvet klæde til Sisera,
bytte af farvet klæde i mange forskellige farver,
farvet klæde med broderier på begge sider,

et fornemt bytte!«

³¹Sådan, HERRE, skal alle dine fjender omkomme;
men de som elsker ham, skal være
som solen der står op i sin fulde styrke.«

Og landet havde fred i 40 år.

Kapitel 6

Israel plages igen for sine synders skyld og straffes ved en profet

¹Israelitterne handlede ondt i HERRENS øjne, og HERREN gav dem i midjanitternes magt i syv år. ²Da midjanitternes overmagt blev for stor for israelitterne, søgte de tilflugt for midjanitterne i bjergkløfter, huler og fæstninger. ³Når Israel havde sået, kom midjanitterne og amalekitterne, disse folk fra østen, og angreb dem. ⁴De slog lejre og ødelagde landets afgrøde helt til Gaza, og de lod ingen fødevarer blive tilovers i Israel, heller ikke får, okser eller æsler. ⁵De kom nemlig med deres kvæg og deres telte; de kom som en mængde græshopper,^o så der ikke var tal på dem og deres kameler. De kom til landet for at lægge det øde. ⁶Israel blev forarmet på grund af midjanitterne, og israelitterne råbte til HERREN.

⁷Da israelitterne råbte til HERREN på grund af midjanitterne, ⁸sendte HERREN en mand, en profet, til israelitterne, og han sagde til dem: »Dette siger HERREN, Israels Gud: Jeg førte jer op fra Egypten og førte jer ud af slavehuset. ⁹Jeg befriede jer fra egypterne og fra dem der plagede jer, og jeg drev dem væk foran jer og gav jer deres land. ¹⁰Og jeg sagde til jer: »Jeg er HERREN jeres Gud. Frygt ikke amoritternes guder, i hvis land I bor.« Men I har ikke været lydige mod mine ord.«

HERRENS engel kalder Gideon til at befri Israel, gør undere ved den mad han får

¹¹HERRENS engel kom og satte sig under det egetræ der står i Ofra, og som tilhørte abiezritten Joash. Hans søn Gideon tærskede hvede i en vinperse for at kunne holde det skjult for midjanitterne. ¹²Da viste HERRENS engel sig for ham og sagde til ham: »HERREN være med dig, store kriger!«

¹³Men Gideon sagde til ham: »Hør mig, min herre! Hvis HERREN er med os, hvorfor har alt dette så ramt os? Og hvor er alle hans undere som vores fædre fortalte os om når de sagde: »Førte HERREN os ikke op fra Egypten?« Men nu har HERREN forladt os og givet os i midjanitternes magt.«

¹⁴Da vendte HERREN sig til ham og sagde: »Drag af sted i den kraft du har, så skal du redde Israel fra midjanitterne. Har jeg ikke sendt dig?«

¹⁵Gideon svarede: »Hør mig, herre! Hvordan skal jeg kunne frelse Israel? Se, min slægt er den ringeste i Manasse, og jeg er den yngste i min fars hus.«

¹⁶HERREN sagde til ham: »Jamen, jeg vil være med dig; og du skal slå midjanitterne alle som én.«

¹⁷Da sagde Gideon til ham: »Hvis det virkelig er mig du vil bruge, så beder jeg dig om at gøre et tegn der viser at du er den der taler med mig.

¹⁸Vær venlig ikke at gå, før jeg kommer tilbage med en gave og sætter den foran dig.«

Og englen svarede: »Jeg vil blive til du kommer tilbage.«

¹⁹Gideon gik hen og tilberedte et gedekid og en efa mel til usyrede brød. Han lagde kødet i en kurv og kom suppen i en krukke, og han bragte det ud til englen under egetræet og satte det frem.

²⁰Da sagde Guds engel til ham: »Tag kødet og de usyrede brød og sæt det på denne klippe og hæld suppen ud over det.«

Det gjorde Gideon. ²¹Da rakte HERRENS engel spidsen af den stav han havde i hånden, frem og rørte ved kødet og de usyrede brød, og ild blussede op fra klippen og fortærede kødet og de usyrede brød, og HERRENS engel forsvandt for øjnene af Gideon. ²²Da Gideon forstod at det var HERRENS engel, sagde han: »Åh nej, Herre, HERRE! – jeg har set HERRENS engel ansigt til ansigt.«

²³HERREN sagde til ham: »Fred være med dig. Vær ikke bange. Du skal ikke dø.« ²⁴Da byggede Gideon et alter for HERREN dér og kaldte det »HERREN er fred«. Det står endnu i dag i Ofra, som tilhører abiezritterne.

Gideon nedbryder Ba'als alter, kommer derfor i fare og reddes af sin far Joash

²⁵Den samme nat sagde HERREN til ham: »Tag en af din fars unge okser samt den anden syvårige okse og riv så det alter ned som din far har bygget for Ba'al, og hug også den Astarte-figur ned som står ved siden af. ²⁶Du skal bygge HERREN din Gud et alter på det jævne sted i fæstningsværket; og du skal tage den anden okse og ofre et brændoffer med brænde fra den Astarte-figur som du hugger ned.«

²⁷Da tog Gideon ti af sine tjenestefolk og gjorde som HERREN havde sagt til ham. Han gjorde det ikke om dagen, men om natten, fordi han var bange for sin familie og for mændene i byen. ²⁸Da mændene i byen stod op tidligt om morgenen, se, da var Ba'als alter revet ned, og Astarte-figuren, som stod ved siden af, var hugget om, og den anden okse var ofret på det alter der var blevet bygget. ²⁹Da sagde de til hinanden: »Hvem har gjort det?«

De foretog så en efterforskning og forhørte folk og konkluderede: »Det er Gideon, Joashs søn, der har gjort det.«

³⁰Så sagde mændene i byen til Joash: »Før din søn herud, for han skal dø. Han har nemlig revet Ba'al's alter ned og hugget Astarte-figuren der stod ved siden af, om.«

³¹Da sagde Joash til alle dem der stod hos ham: »Vil I kæmpe for Ba'al? Kan I frelse ham? Den der kæmper for ham, skal dræbes inden morgen. Hvis Ba'al er gud, så lad ham kæmpe for sig selv fordi man rev hans alter ned.« ³²Man gav ham så navnet Jerub-Ba'al fordi man sagde: »Lad Ba'al kæmpe imod ham fordi han har nedbrudt hans alter.«

Gideon rustet sig til kamp mod midjanitterne og styrkes af Gud ved et tegn

³³Alle midjanitterne og amalekitterne, folkene fra østen, samlede sig. De drog over og slog lejr i Jizre'els dal. ³⁴Da kom HERRENS Ånd over Gideon. Han lod blæse i vædderhornet, og Abiezers slægt sluttede op omkring ham. ³⁵Han sendte derefter bud til hele Manasse, og de sluttede også straks op omkring ham. Desuden sendte han bud til Asher, Zebulon og Naftali, og de kom dem også i møde.

³⁶Gideon sagde til Gud: »Hvis du vil frelse Israel gennem mig som du har sagt, ³⁷så lægger jeg et stykke stof af uld ud på tærskelpladsen. Hvis der kun falder dug på ulden, og hele jorden er tør, så ved jeg at du vil frelse Israel gennem mig som du har sagt.« ³⁸Og sådan skete det. Da han dagen efter stod tidligt op, vred han ulden og fik en skålfuld vand fra den.

³⁹Gideon sagde så til Gud: »Nu må du ikke blive vred på mig fordi jeg endnu engang taler til dig. Jeg vil blot endnu engang forsøge med ulden. Vil du ikke nok sørge for at kun ulden er tør, og lade der være dug overalt på jorden?« ⁴⁰Gud gjorde det sådan den følgende nat. Kun ulden var tør, og der var dug på hele jorden.

Kapitel 7

Gideon drager ud mod midjanitterne med sin hær, som på Guds befaling - efter visse prøver - er blevet formindsket til 300 mand

¹Så stod Jerub-Ba'al - det var Gideons tilnavn - tidligt op sammen med alle de folk der var med ham. De slog lejr ved Harod-kilden. Midjans lejr var nord for ham i dalen bag More-højen.

²HERREN sagde til Gideon: »De folk som er med dig, er for mange til at jeg vil give dem sejr over midjanitterne. Jeg vil ikke have at Israel selv skal tage æren og sige: »Min styrke har reddet mig.« ³Forkynd derfor for folket: »Enhver der er bange og ryster af skræk, skal vende om og skynde sig væk fra Gileads bjerg.«

Så vendte 22.000 af folket om, og 10.000 blev tilbage.

⁴HERREN sagde til Gideon: »Der er stadig for mange. Før dem ned til vandet, så vil jeg sortere dem for dig. Hvis jeg siger »han skal gå med dig«

om en person, skal han gå med dig. Men hvis jeg siger ›han skal ikke gå med dig‹ om nogen, skal han ikke gå med dig.« ⁵Gideon førte så folkene ned til vandet, og HERREN sagde til Gideon: »De der labber vandet i sig som en hund, skal du stille for sig, og de der lægger sig på knæ for at drikke, skal du stille for sig.«

⁶300 mand labbede ved at føre hånden til munden, og alle de øvrige folk bøjede sig på knæ for at drikke vand.

⁷HERREN sagde til Gideon: »Med de 300 mand som labbede, vil jeg redde jer og give dig sejren over midjanitterne. Men alle de øvrige må gå hver til sit.«

⁸De skaffede sig forsyninger og vædderhorn fra de folk der var blevet afvist, og Gideon sendte de øvrige israelitter tilbage til deres telte. Han beholdt de 300 mand hos sig. Midjanitternes lejr lå neden for ham i dalen.

Gideon styrkes af en drøm og den udlæggelse som en midjanit fortæller til en anden

⁹Samme nat sagde HERREN til ham: »Stå op og gå ned mod lejren, for jeg har givet den i din magt. ¹⁰Men hvis du er bange for at gå ned, så tag din væbner Pura med ned til lejren. ¹¹Dér skal du høre hvad de taler om, og så vil dit mod blive styrket, og du vil gå ned og angribe lejren.«

Sammen med sin væbner Pura gik Gideon så ned til de forreste af lejrens tropper. ¹²Midjanitterne og amalekitterne, alle folkene fra østen, havde lagt sig i dalen. De var så talrige som græshopper i en sværm, og deres kameler var talløse som sandet ved havets bred.

¹³Da Gideon kom, hørte han en mand fortælle sin kammerat om en drøm. Han sagde: »Jeg drømte en drøm. Jeg så et rundt bygbrød komme rullende ned gennem midjanitternes lejr. Når det kom til et telt, ramte det teltet så hårdt at teltet faldt, og det væltede teltet så det faldt.«

¹⁴Den anden svarede: »Det kan kun være israelitten Gideons, Joashs søns, sværd. Gud har givet midjanitterne og hele lejren i hans magt.«

¹⁵Da Gideon hørte fortællingen og fortolkningen af drømmen, lovpri-ste han Gud.^p Han vendte så tilbage til Israels lejr og sagde: »Stå op, for HERREN har givet midjanitternes lejr i jeres magt.«

Gideon deler sit folk, giver dem vædderhorn og tomme krukker med fakler i hænderne, og når de blæser i vædderhornene og slår krukkerne i stykker og råber: »HERRENS sværd og Gideons!« flygter fjenderne og dræber hinanden

¹⁶Han delte de 300 mand i tre enheder. Han gav dem vædderhorn i hånden og tomme krukker med fakler i. ¹⁷Han sagde til dem: »I skal se på mig. Sådan skal I gøre: Når jeg kommer til lejrens udkant, skal I gøre ligesom jeg. ¹⁸Og når jeg og alle de der er med mig, blæser i vædderhornene, skal

også I blæse i vædderhornene rundt om hele lejren og sige: »For HERREN og for Gideon!«

¹⁹Så kom Gideon og de hundrede mand som var med ham, til lejrens udkant ved den midterste vagts begyndelse. Der havde lige været vagtskifte. Og de blæste i vædderhornene og slog de krukke de havde i hånden, i stykker. ²⁰Så blæste de tre enheder i vædderhornene og slog krukkerne itu, men de holdt faklerne i venstre hånd og vædderhornene i højre, og de råbte: »HERRENS sværd og Gideons!« ²¹De stod på hver sit sted rundt om lejren.

Så løb lejrens soldater omkring og skreg og flygtede.

²²De blæste i de 300 vædderhorn, og HERREN vendte den enes sværd mod den anden og imod hele lejren; og lejrens soldater flygtede til Bet-ha-Shitta i retning mod Serera, lige til Abel-Mehola-grænsen ved Tabbat.

De andre israelitter kommer Gideon til hjælp; Oreb og Ze'eb gribes og dræbes

²³Israels mænd af Naftalis, Ashers og hele Manasses stamme blev indkaldt, og de forfulgte midjanitterne. ²⁴Gideon sendte bud til hele Efraims Bjerge og lod sige: »Kom ned mod midjanitterne og blokér vadestederne for dem helt hen til Bet-Bara og også Jordanfloden.« Så blev hver mand i Efraim indkaldt, og de blokerede vadestederne helt hen til Bet-Bara og også Jordanfloden. ²⁵De greb to af midjanitternes fyrster, Oreb og Ze'eb; og de dræbte Oreb på Oreb-klippen, og Ze'eb dræbte de i Ze'eb-vinpersen. De forfulgte midjanitterne, og de førte Orebs og Ze'eb's hoveder til Gideon på den anden side af Jordanfloden.

Kapitel 8

Efraimitterne kritiserer Gideon, men stilles tilfreds af ham

¹Efraimitterne^a sagde til Gideon: »Hvad har du gjort mod os? Hvorfor indkaldte du os ikke da du gik i kamp mod midjanitterne?« De bebrejdede ham voldsomt.

²Gideon svarede dem: »Hvad har jeg gjort i sammenligning med jer? Er Efraims efterhøst ikke bedre end Abiezers vinhøst? ³Gud har givet jer sejren over midjanitternes fyrster Oreb og Ze'eb. Hvad har jeg gjort der kan stå mål med det?« Da han havde sagt det, aftog deres vrede.

Sukkots og Penuels indbyggere vil ikke give Gideon brød

⁴Da Gideon kom til Jordanfloden, gik han og de 300 mand som var med ham, over. Selv om de var udmattede, genoptog de forfølgelsen. ⁵Han sagde til mændene i Sukkot: »Vil I ikke nok give mine ledsagere nogle brød, for de er trætte, og jeg forfølger Zeba og Salmunna, midjanitternes konger?«

⁶Men Sukkots ledere sagde: »Har du da allerede pågrebet Zeba og Salmunna siden vi skal give din hær brød?«

⁷Gideon sagde: »På grund af den bemærkning vil jeg tæske jeres legemer med ørkenens torne og med tidsler når HERREN har givet Zeba og Salmunna i min magt.«

⁸Han drog derfra op til Penuel og talte til dem på samme måde, og mændene i Penuel svarede ham ligesom mændene i Sukkot havde gjort.

⁹Han sagde så til mændene i Penuel: »Når jeg kommer tilbage med fred,^r vil jeg rive dette tårn ned.«

Gideon fanger to midjanittiske konger og slår deres hær

¹⁰Zeba og Salmunna var i Karkor sammen med de 15.000 mand som var alt hvad der var tilbage af hele hæren fra østen. Der var faldet 120.000 våbenføre mænd. ¹¹Gideon drog op ad teltboernes vej, øst for Noba og Jogbeha, og han besejrede dem, for de troede de var i sikkerhed. ¹²Og Zeba og Salmunna flygtede, men han forfulgte dem og pågreb de to midjanitterkonger, Zeba og Salmunna. Det blev hele deres hær forfærdet over.

Gideon straffer Sukkots og Penuels indbyggere hårdt

¹³Men da Gideon, Joashs søn, kom tilbage fra slaget via Heres-passet, ¹⁴greb han en ung mand fra Sukkot og udspurgte ham. Den unge mand skrev navnene på Sukkots ledere og ældste op for ham. Det var i alt 77 mænd. ¹⁵Gideon kom til mændene i Sukkot og sagde: »Se, her er Zeba og Salmunna som I hånede mig med og sagde: »Har du da allerede pågrebet Zeba og Salmunna siden vi skal give dine trætte folk brød?«« ¹⁶Han tog byens ældste til fange og tæskede dem med ørkenens torne og med tidsler for at give Sukkots indbyggere en lærestreg. ¹⁷Penuels tårn rev han ned, og han dræbte byens mænd.

Gideon dræber Zeba og Salmunna

¹⁸Han sagde så til Zeba og Salmunna: »Hvordan så de mænd ud som I dræbte ved Tabor?«

De svarede: »De var ligesom dig; hver af dem lignede en kongesøn.«

¹⁹Han sagde: »Det var mine brødre, min mors sønner. Så sandt HERREN lever: Hvis I havde ladet dem leve, ville jeg ikke have dræbt jer.« ²⁰Og han sagde til Jeter, sin førstefødte: »Rejs dig og slå dem ihjel.«

Men drengen trak ikke sit sværd; han var nemlig bange, for han var endnu kun en dreng.

²¹Men Zeba og Salmunna sagde: »Rejs du dig og hug os ned; for som manden er, sådan er også hans styrke.« Så rejste Gideon sig og slog Zeba og Salmunna ihjel, og han tog de halvmåner der hang på deres kamelers halse.

Gideon vil ikke herske over Israel, beder dem om en gave, laver en efod og sætter den i Ofra, hvilket bliver en snare for Israel; landet har ro

²²Da sagde alle i Israel til Gideon: »Hersk over os, både du og din søn og din sønnesøn, for du har frelst os fra midjanitterne.

²³Gideon svarede dem: »Jeg vil ikke herske over jer, og min søn skal ikke herske over jer. HERREN skal herske over jer.« ²⁴Gideon sagde så til dem: »Jeg vil gerne bede jer om noget: Lad mig få en ørering fra hver af jer fra jeres bytte.« De besejrede havde nemlig øreringe af guld fordi de var ismaelitter.

²⁵De svarede: »Det gør vi gerne.« De bredte så et klæde ud, og hver af dem kastede en ørering fra sit bytte på det. ²⁶Vægten af de guldringe som Gideon bad om, var 1700 sekel guld, foruden de halvmåner, halskæder og purpurklæder som midjanitternes konger havde på, og foruden de kæder som hang på deres kamelers halse. ²⁷Gideon anvendte det til en efod og anbragte den i sin by Ofra, og hele Israel horede med den. Det blev en fælde for Gideon og hans hus.

²⁸Således blev midjanitterne undervunget for øjnene af israelitterne, og midjanitterne viste sig ikke igen. Landet havde ro i 40 år i Gideons dage. ²⁹Jerub-ba'al, Joashs søn, bosatte sig i sit hus.^s

Gideons børn og død; Israel synder mod HERREN og mod Gideon

³⁰Gideon var far til 70 sønner, for han havde mange koner. ³¹Hans medhustru i Sikem fødte ham også en søn, som han gav navnet Abimelek.

³²Gideon, Joashs søn, døde i en høj alder, og han blev begravet i sin fars, abiezritten Joashs, grav i Ofra. ³³Efter at Gideon var død, gav israelitterne sig igen til at hore med Ba'alerne, og de gjorde Ba'al-Berit til deres gud.

³⁴Israelitterne huskede ikke på HERREN, deres Gud, som havde befriet dem fra alle de fjender der boede rundt om dem, ³⁵og de viste ikke kærlighed mod Jerub-Ba'als – altså Gideons – hus efter alt det gode som han havde gjort mod Israel.

Kapitel 9

Abimelek, Gideons søn, vil være konge og dræber sine 70 brødre og gøres til konge af sikemitterne

¹Abimelek, Jerub-Ba'als søn, gik til Sikem til sine morbrødre og talte til dem og til hele sin morfars slægt: ²»Vær venlige at sige til alle mændene i Sikem: »Hvad er bedst for jer: At 70 mænd, alle Jerub-Ba'als sønner, hersker over jer, eller at én mand hersker over jer?« Husk på at jeg er jeres eget ben og kød.«

³Så sagde hans morbrødre alt dette til mændene i Sikem, og Abimelek vandt deres sympati, for de sagde: »Han er vores bror.« ⁴Og de gav ham 70

sekel sølv fra Ba'al-Berits hus, og for dem lejede Abimelek nogle udstødte og lovløse mænd til at følge ham. ⁵Han kom til sin fars hus i Ofra og dræbte sine brødre, Jerub-Ba'als sønner, 70 mænd, på én sten; men Jotam, Jerub-Ba'als yngste søn, gik fri, for han havde skjult sig. ⁶Og alle mændene i Sikem og alle der var i Bet-Millo, mødtes, og de gik hen og gjorde Abimelek til konge ved egen i Sikem.

Jotam, Abimeleks bror, som var undsluppet, bebrejder Abimelek og sikemitterne deres synd, profeterer at det vil gå dem ilde og flygter

⁷Det fik Jotam at vide, og han gik hen og stod på toppen af Garizims bjerg og råbte til dem: »Hør på mig, I mænd i Sikem, så skal Gud høre på jer! ⁸Engang gik træerne hen for at salve en konge over sig, og de sagde til oliventræet: »Regér over os!« ⁹Oliventræet svarede dem: »Skulle jeg ikke længere give min fede olie, som bruges til at ære Gud og mennesker, for at knejse over træerne?« ¹⁰Så sagde træerne til figentræet: »Kom du og regér over os!« ¹¹Men figentræet sagde til dem: »Skulle jeg ikke længere give min sødme og min gode frugt for at knejse over træerne?« ¹²Så sagde træerne til vinstokken: »Kom du og regér over os!« ¹³Vinstokken svarede dem: »Skulle jeg ikke længere give min saft, som glæder guder og mennesker, for at knejse over træerne?« ¹⁴Så sagde alle træerne til tornebusken: »Kom du og regér over os!« ¹⁵Og tornebusken sagde til træerne: »Hvis I virkelig ønsker at salve mig til konge over jer, så kom og skjul jer i min skygge; men hvis ikke, så vil der komme ild ud af tornebusken og fortære Libanons cedre.« ¹⁶Hvis I nu har handlet redeligt og i god tro ved at gøre Abimelek til konge, og hvis I har gjort godt imod Jerub-Ba'al og hans hus, og I har behandlet ham som han har fortjent – ¹⁷dengang førte min far krig for jeres skyld og satte sit liv på spil og befriede jer fra midjanitterne, ¹⁸men I har rejst jer mod min fars hus og har dræbt hans sønner, 70 mænd, på én sten og har gjort Abimelek, hans slavindes søn, til konge over mændene i Sikem fordi han er jeres bror – ¹⁹så altså, hvis I i dag har handlet redeligt og i god tro mod Jerub-Ba'al og hans hus, så glæd jer over Abimelek, og han skal glæde sig over jer; ²⁰men hvis ikke, så skal der komme ild ud af Abimelek, og den vil fortære mændene i Sikem og i Bet-Millo, og der skal komme ild ud af mændene i Sikem og i Bet-Millo, og den vil fortære Abimelek!« ²¹Og Jotam flygtede og slap væk, og han gik til Be'er, hvor han slog sig ned, langt fra sin bror Abimelek.

Der kommer fjendskab imellem Abimelek og sikemitterne; Sikem ødelægges af Abimelek, og han dræbes af en kvinde, under belejring af Tebes

²²Abimelek herskede over Israel i tre år. ²³Da sendte Gud en ond ånd mellem Abimelek og mændene i Sikem, og mændene i Sikem handlede troløst mod Abimelek, ²⁴for at den vold der var øvet mod Jerub-Ba'als 70 sønner,

skulle komme over Abimelek, og deres blod skulle hævnnes på ham, deres bror, som havde dræbt dem, og på mændene i Sikem, som havde styrket hans hænder til at dræbe sine brødre.

²⁵Mændene i Sikem lagde baghold imod ham på bjergtoppene, og de røvede fra enhver der gik forbi dem på vejen. Det fik Abimelek at vide. ²⁶Ga'al, Ebeds søn, og hans brødre kom, og de sluttede sig til Sikem; og mændene i Sikem stolede på ham. ²⁷De gik ud på marken og høstede druerne fra deres vingårde og pressede druerne og festede; og de gik ind i deres guders huse og spiste og drak og forbandede Abimelek. ²⁸Ga'al, Ebeds søn, sagde: »Hvem er Abimelek, og hvem er Sikem, siden vi skal tjene ham? Er han ikke Jerub-Ba'als søn, og er Zebul ikke hans befalingsmand? Tjen Hamor, Sikems fars folk! Men vi, hvorfor skal vi tjene ham? ²⁹Gid jeg fik kommandoen over dette folk, så ville jeg fjerne Abimelek!« Og så sagde han til Abimelek: »Kald din hær sammen og drag ud!«⁴

³⁰Da Zebul, byens leder, hørte Ga'als, Ebeds søns, ord, blev han rasende, ³¹og han sendte i smug bud til Abimelek og lod sige: »Se, Ga'al, Ebeds søn, og hans brødre er kommet til Sikem, og de ophidser byen imod dig. ³²Gør dig nu i nat klar, du og de folk som er hos dig, og læg jer på lur på marken! ³³I morgen tidlig ved solopgang skal du stå op og overfalde byen; og når han og de folk som er hos ham, drager ud imod dig, da kan du gøre med ham lige hvad du vil.«

³⁴Om natten stod Abimelek og alle de folk der var hos ham, op, og i fire grupper lagde de sig på lur omkring Sikem. ³⁵Ga'al, Ebeds søn, gik ud og stillede sig i byporten, og Abimelek og hans folk rejste sig fra bagholdet. ³⁶Da Ga'al så folkene, sagde han til Zebul: »Se, der kommer folk ned fra bjergtoppene.«

Da sagde Zebul til ham: »Du forveksler bjergenes skygge med mennesker.«

³⁷Ga'al fortsatte: »Se, der kommer folk ned fra højlandet, og én gruppe kommer fra vejen til troldmændenes egetræ.«

³⁸Da sagde Zebul til ham: »Var det ikke dig der sagde: »Hvem er Abimelek siden vi skal tjene ham?« Er det ikke det folk som du foragtede? Gå nu ud og kæmp mod dem!«

³⁹Og Ga'al gik ud i spidsen for mændene i Sikem og kæmpede mod Abimelek. ⁴⁰Men Abimelek forfulgte ham, og han flygtede for ham; og mange blev dræbt og faldt på vejen helt hen til byporten. ⁴¹Abimelek blev i Aruma; men Zebul jog Ga'al og hans brødre væk så de ikke kunne blive i Sikem.

⁴²Dagen efter gik folket ud på marken, og det fik Abimelek at vide. ⁴³Da opdelte han sine folk i tre grupper og anbragte et baghold på marken. Han lagde mærke til at folk gik ud af byen, og han angreb dem og slog dem. ⁴⁴Abimelek og de grupper som var hos ham, overfaldt dem og stillede sig

⁴Ifølge LXX skal der stå: »Hvem vil give mig kommandoen over dette folk så jeg kan fjerne Abimelek? Jeg ville sige til ham: »Kald din hær sammen og drag ud!«

foran byporten, og to grupper overfaldt alle dem som var på marken, og slog dem. ⁴⁵Hele dagen kæmpede Abimelek mod byen. Han indtog den og dræbte dens indbyggere; og han rev byen ned og strøede salt ud over den.

⁴⁶Da alle mændene i tårnet i Sikem hørte det, gik de ind i fæstningen, som var tempel for El-Berit. ⁴⁷Abimelek fik at vide at alle mændene fra tårnet i Sikem havde samlet sig. ⁴⁸Abimelek gik da op på Salmonbjerget med alle sine folk. Han tog en økse og huggede grene af træerne, løftede dem op og lagde dem på sin skulder. Han sagde til de folk som var med ham: »Skynd jer at gøre det samme som I lige har set mig gøre!«

⁴⁹Så huggede også alle folkene grene af, og de gik efter Abimelek, lagde dem ved fæstningen og satte ild til fæstningen med dem. Alle i tårnet i Sikem døde; der var omkring 1000 mænd og kvinder.

⁵⁰Så drog Abimelek til Tebes. Han belejrede Tebes og indtog den. ⁵¹Men der var et stærkt tårn midt i byen, og dér flygtede alle mænd og kvinder, ja alle byens indbyggere, hen. De lukkede til efter sig og steg op på taget af tårnet. ⁵²Så kom Abimelek til tårnet og kæmpede imod det; og han nærmede sig tårnets dør for at sætte ild til det, ⁵³men en kvinde kastede et stykke af en møllesten i hovedet på Abimelek og knuste hans pandeskal. ⁵⁴Da råbte han hastigt til sin unge våbendrager: »Træk dit sværd og dræb mig så det ikke skal siges om mig at en kvinde slog mig ihjel.«

Og den unge mand gennemborede ham, og han døde. ⁵⁵Da de israelitiske mænd så at Abimelek var død, gik de hver til sit. ⁵⁶Således gengældte Gud Abimelek det onde han havde gjort imod sin far, da han dræbte sine 70 brødre. ⁵⁷Og al Sikems mænds ondskab lod Gud komme tilbage over deres hoved, og Jotams, Jerub-Ba'als søns, forbandelse kom over dem.

Kapitel 10

Tola og Jair er dommere i Israel

¹Efter Abimelek fremstod Tola for at redde Israel. Han var søn af Pua, Dodos søn, af Isakars stamme, og han boede i Shamir i Efraims Bjerge. ²Han var dommer i Israel i 23 år. Da han døde, blev han begravet i Shamir. ³Efter ham fremstod gileaditten Jair som var dommer i Israel i 22 år. ⁴Han havde 30 sønner, som red på 30 æsler, og de havde 30 byer. De blev kaldt Jairs Teltbyer, og det hedder de den dag i dag. De ligger i Gileads land. ⁵Jair døde og blev begravet i Kamon.

Israelitterne dyrker afguder, presses af fjenderne, råber til HERREN

⁶Israelitterne blev ved med at handle ondt i HERRENS øjne. De dyrkede Ba'alerne og Astarterne og Syriens, Sidons og Moabs guder og ammonitternes og filistrenes guder. De forlod HERREN og tjente ham ikke.

⁷Da blussede HERRENS vrede op mod Israel, og han overlod dem værgeløse i filistrenes og ammonitternes vold. ⁸I det særlige attende år slog de israelitterne og knuste alle de israelitter som boede på den anden side af Jordanfloden i amoritternes land, som ligger i Gilead. ⁹Ammonitterne drog over Jordan for endog at kæmpe mod Juda og Benjamin og Efraims hus, så Israel var hårdt trængt. ¹⁰Da råbte israelitterne til HERREN: »Vi har syndet imod dig fordi vi har forladt vores Gud og dyrket Ba'alerne.«

HERREN forholder dem deres ulydighed, de beder om tilgivelse, HERREN får ondt af dem, ammonitterne rustet sig til kamp mod dem

¹¹HERREN svarede israelitterne: »Har ikke egypterne og amoritterne, ammonitterne og filistrene, ¹²sidonierne, amalekitterne og midjanitterne undertrykt jer? I råbte til mig, og jeg frelste jer ud af deres magt. ¹³Men I forlod mig og dyrkede andre guder. Derfor vil jeg ikke blive ved med at frelse jer. ¹⁴Gå hen og råb til de guder som I har valgt jer. Lad dem frelse jer af jeres nød.«

¹⁵Da sagde israelitterne til HERREN: »Vi har syndet. Gør mod os som du finder godt. Men vi beder dig, frels os i dag.« ¹⁶Og de skilte sig af med de fremmede guder og tjente HERREN. Og han gad ikke længere se på Israels nød.

¹⁷Ammonitterne blev kaldt sammen og slog lejr i Gilead; men israelitterne samlede sig og slog lejr i Mispa. ¹⁸Folket, fyrsterne i Gilead, sagde til hinanden: »Hvem vil være den første til at gå i kamp mod ammonitterne? Han skal være leder over alle der bor i Gilead.«

Kapitel 11

Jefta udvælges af gileaditterne til anfører i krigen mod ammonitterne

¹Gileaditten Jefta var en dygtig kriger, men han var søn af en skøge. Gilead var Jeftas far. ²Gileads kone fødte ham børn, og da disse børn blev voksne, sendte de Jefta bort med ordene: »Du skal ikke arve vores far, for du er en anden kvindes søn.«

³Da flygtede Jefta fra sine brødre og bosatte sig i landet Tob. En flok udstødte sluttet sig dér til Jefta og drog ud sammen med ham.

⁴En rum tid senere gik ammonitterne i krig mod Israel. ⁵Mens ammonitterne kæmpede mod Israel, gik Gileads ældste hen for at hente Jefta fra landet Tob. ⁶De sagde til Jefta: »Kom og vær vores hærfører, så vil vi kæmpe mod ammonitterne.«

⁷Jefta svarede Gileads ældste: »Har I ikke hadet mig og jaget mig ud af min fars hus? Hvorfor kommer I nu til mig, når I er i nød?«

⁸Gileads ældste sagde til Jefta: »Vi kommer tilbage til dig nu for at du skal gå med os og kæmpe mod ammonitterne. Du skal være vores leder, ja, leder over alle der bor i Gilead.«

⁹Jefta sagde til Gileads ældste: »Hvis I henter mig for at jeg skal kæmpe mod ammonitterne, og hvis HERREN giver dem i min magt, vil jeg være jeres leder.«

¹⁰Da svarede Gileads ældste Jefta: »HERREN skal være vidne mellem os, vi gør helt sikkert sådan som du har sagt.«

¹¹Så fulgte Jefta med Gileads ældste, og folket gjorde ham til deres leder og hærfører. Jefta bekræftede aftalen for HERREN i Mizpa.

Jefta sender bud til kongen af Ammon og beder om at han lader Israel i fred, men han vil ikke høre ham

¹²Da sendte Jefta bud til kongen af Ammon: »Hvad har jeg gjort dig, siden du kommer for at kæmpe mod mig i mit land?«

¹³Kongen af Ammon svarede Jeftas sendebud: »Da Israel drog op fra Egypten, tog han mit land fra Arnon indtil Jabbok og Jordanfloden. Giv mig nu frivilligt de byer tilbage!«

¹⁴Men Jefta sendte atter bud til kongen af Ammon. ¹⁵Og han lod sige til ham: »Dette siger Jefta: Israel har ikke taget Moabs land eller ammonitternes land, ¹⁶for da israelitterne drog op fra Egypten, vandrede de i ørkenen indtil Sivhavet, og de kom til Kadesh. ¹⁷Israelitterne sendte bud til kongen af Edom: ›Vi beder om lov til at drage gennem dit land.‹ Men kongen af Edom ville ikke høre. Israelitterne sendte også bud til kongen af Moab, men denne ville heller ikke høre.

Israelitterne blev så i Kadesh. ¹⁸Derefter vandrede de i ørkenen og drog uden om edomitternes land og moabitternes land og kom østfra til moabitternes land, og de slog lejr på den anden side af Arnon. De kom ikke ind på moabitternes landområde, for Arnon er moabitternes område.

¹⁹Israelitterne sendte bud til kong Sihon i Hesbon, amoritternes konge. De lod sige til ham: ›Vi beder om lov til at drage gennem dit land til vores bestemmelsessted.‹ ²⁰Men kong Sihon stolede ikke nok på israelitterne til at lade dem drage gennem sit land. Han samlede hele sin hær, og de slog lejr i Jasa, og han kæmpede mod Israel. ²¹Da gav HERREN, Israels Gud, Sihon og hele hans hær i israelitternes magt, og de slog dem. Så erobrede israelitterne hele landet fra amoritterne som boede der. ²²De erobrede hele amoritternes område lige fra Arnon til Jabbok og fra ørkenen og til Jordan.

²³Så nu har HERREN, Israels Gud, fordrevet amoritterne foran sit folk Israel, og du vil tage det i besiddelse? ²⁴Det som din gud Kemosh fordriver folk fra, tager du ikke det i besiddelse? Og det som HERREN, vor Gud, fordriver folk fra foran os, tager vi jo også i besiddelse! ²⁵Er du bedre end Sippors søn, kong Balak af Moab? Førte han sag mod Israel, eller førte han krig mod dem?

²⁶I 300 år har Israel boet i Heshbon med dens tilhørende byer og i Aro'er og dens tilhørende byer og i alle de byer som ligger ved Arnons bredder. Hvorfor har I ikke befriet dem i al den tid? ²⁷Jeg har ikke gjort dig noget. Du handler ondt imod mig ved at kæmpe mod mig. HERREN, som er dommer, skal i dag dømme mellem Israel og Ammon.« ²⁸Men kongen af Ammon hørte ikke på de ord som Jeftas sendebud overbragte ham.

HERRENS Ånd styrker Jefta, han lover at give HERREN det eller den der først kommer ham i møde efter han har sejret over ammonitterne; han vinder over dem

²⁹HERRENS Ånd kom over Jefta, og han drog gennem Gilead og Manasse. Han drog over til Mizpa i Gilead, og fra Mizpa i Gilead drog han over til ammonitterne. ³⁰Jefta aflagde HERREN et løfte: »Hvis du giver mig magt over ammonitterne, ³¹så skal det⁵ der måtte komme først ud af dørene i mit hus når jeg kommer tilbage efter at have sluttet fred med ammonitterne, tilhøre HERREN, og jeg vil ofre det⁶ som brændoffer.«

³²Så drog Jefta over til ammonitterne for at kæmpe mod dem, og HERREN gav ham sejr over dem. ³³Han slog dem fra Aro'er og indtil Minnit, 20 byer, og indtil Abel-Keramim i et voldsomt slag. Således underkuede israelitterne ammonitterne.

Jeftas eneste datter kommer ham i møde, han bliver ked af det, men giver hende dog til HERREN efter at hun har grædt over at skulle dø som jomfru

³⁴Jefta kom hjem til sit hus i Mizpa, og se, hans datter kom ham i møde med trommer og med dans. Hun var hans eneste barn, ud over hende havde han ingen anden søn eller datter. ³⁵Da han så hende, sønderrev han sine klæder og sagde: »Ak, min datter! Du har gjort mig meget ulykkelig og inderligt bedrøvet, for jeg gav HERREN et løfte, og det kan jeg ikke kalde tilbage.«^u

³⁶Hun sagde til ham: »Far! Hvis du har givet HERREN et løfte, så gør med mig som du har lovet, for HERREN har givet dig fuldkommen hævn over dine fjender, over ammonitterne.« ³⁷Hun sagde til sin far: »Giv mig lov til én ting. Giv mig en frist på to måneder så jeg kan gå ud i bjergene og sammen med mine veninder sørge over at jeg stadig er jomfru.«

³⁸Han svarede: »Gå du.« Han gav hende en frist på to måneder, og hun gik ud i bjergene med sine veninder og sørgede over at hun stadig var jomfru. ³⁹Da de to måneder var gået, kom hun tilbage til sin far, og han gjorde med hende som han havde lovet i sit løfte, og hun var ikke sammen med nogen mand. Og det blev en skik i Israel. ⁴⁰År efter år går Israels døtre ud fire dage om året for at prise gileaditten Jeftas datter.

⁵Eller »den«.

⁶Eller »ham«.

Kapitel 12

Efraimitterne angriber Jefta fordi han ikke havde taget dem med i kampen mod ammonitterne; de bliver slået af Jefta; han dør

¹Lederne af Efraims stamme kaldte nu deres mænd til våben. De krydsede floden ved Zafon og sagde til Jefta: »Hvorfor gik du over for at kæmpe mod ammonitterne uden at kalde os sammen til at tage med dig? Nu brænder vi huset af over hovedet på dig.«

²Jefta svarede dem: »Jeg og mit folk lå i voldsom strid med ammonitterne, og jeg kaldte på jer, men I frelste mig ikke fra dem. ³Da jeg så at I ikke ville frelse mig, tog jeg mit liv i mine egne hænder og drog over mod ammonitterne. HERREN gav mig sejr over dem. Hvorfor kommer I til mig i dag for at kæmpe mod mig?«

⁴Jefta samlede alle mænd i Gilead og kæmpede mod Efraim. Mændene i Gilead slog Efraim, for de havde sagt: »I der kommer fra den del af Gilead som ligger mellem Efraims land og Manasse, er flygtet fra Efraim.«

⁵Gileaditterne havde indtaget de vadestæder ved Jordan-floden der lå over for Efraim, og når nogle af dem der var flygtet fra Efraim, kom og sagde: »Jeg vil gerne over floden,« spurgte gileaditterne ham: »Er du efraimit?« Og når han svarede: »Nej!« ⁶sagde de til ham: »Sig shibbolet.« Han sagde så: »Sibbolet,« og kunne altså ikke udtale det rigtigt. Så greb de ham og slagtede ham der ved Jordan-flodens vadested. På den tid faldt der 42.000 efraimitter.

⁷Jefta var dommer i Israel i seks år. Så døde gileaditten Jefta og blev begravet i en af byerne i Gilead.

Ibsan, Elon og Abdon er dommere i Israel

⁸Efter ham var Ibsan af Betlehem dommer i Israel. ⁹Han havde 30 sønner, og 30 døtre fik han gift uden for slægten, og 30 døtre hentede han udefra til sine sønner. Han var dommer i Israel i syv år. ¹⁰Ibsan døde og blev begravet i Betlehem.

¹¹Efter ham var zebulonitten Elon dommer i Israel. Han var dommer i Israel i ti år. ¹²Zebulonitten Elon døde, og han blev begravet i Ajjalon i Zebulon.

¹³Efter ham var Abdon, Hillels søn fra Pir'aton, dommer i Israel. ¹⁴Han havde 40 sønner og 30 sønnesønner som red på 70 unge æsler. Han var dommer i Israel i 8 år. ¹⁵Abdon, Hillels søn fra Pir'aton, døde og blev begravet i Pir'aton i Efraim på amalekitternes bjerg.

Kapitel 13

Israel synder mod HERREN og overlades i filistrenes magt; danitten Manoas ufrugtbare hustru får et løfte om at hun skal føde en søn som skal frelse Israel

¹Israelitterne blev ved med at gøre hvad der var ondt i HERRENS øjne, og HERREN gav dem i filistrenes magt i 40 år.

²Der var en danit fra Sor'a, han hed Manoa. Hans hustru kunne ikke få børn, så de var barnløse. ³HERRENS engel viste sig for kvinden og sagde til hende: »Hør her, du har ikke kunnet få nogen børn, men du skal blive gravid og føde en søn. ⁴Du skal vogte dig for at drikke vin eller øl,^v og du må ikke spise noget urent. ⁵For se, du skal blive gravid og føde en søn, og der må ikke komme en ragekniv på hans hoved, for drengen skal være en Guds nasiræer lige fra mors liv af, og han skal begynde at frelse Israel fra filistrenes magt.«

Den Guds engel som har talt med kvinden, viser sig også for manden og gentager sit løfte og sin belæring om barnets opvækst

⁶Da gik kvinden hen og fortalte sin mand: »Der kom en Guds mand til mig, og han så ud som en af Guds engle ser ud, virkelig frygtindgydende. Jeg spurgte ham ikke hvor han kom fra, og han fortalte mig ikke hvad han hed. ⁷Men han sagde til mig: Se, du skal blive gravid og føde en søn. Fra nu af må du ikke drikke vin eller øl og heller ikke spise noget urent, for drengen skal være en Guds nasiræer fra mors liv af og indtil sin dødsdag.«

⁸Da bad Manoa til HERREN: »Hør mig, Herre! Jeg beder dig, lad den Guds mand som du sendte, komme til os igen så han kan lære os hvad vi skal gøre med den dreng der skal fødes.«

⁹Gud hørte Manoas bøn, og Guds engel kom igen til kvinden mens hun var ude på marken, men hendes mand, Manoa, var ikke hos hende. ¹⁰Da skyndte kvinden sig at løbe hen til sin mand, og hun sagde til ham: »Se, den mand der kom til mig forleden, har vist sig for mig.«

¹¹Da rejste Manoa sig og fulgte efter sin hustru. Han kom hen til manden og sagde til ham: »Er du ham som talte med denne kvinde?«

Han svarede: »Ja, det er jeg.«

¹²Manoa sagde: »Når nu det sker som du har sagt, hvilke regler skal der gælde drengen, og hvad skal hans opgave være?«^w

¹³HERRENS engel sagde til Manoa: »Kvinden skal holde sig fra alt det som jeg har sagt til hende. ¹⁴Hun skal ikke spise noget af det der laves på druer, og ikke drikke vin og andre stærke drikke og ikke spise noget urent. Alt det jeg har påbudt hende, skal hun overholde.«

Manoa ofrer, englen forsvinder; Manoa bliver bange, men kvinden trøster ham, Samson fødes

¹⁵Manoa sagde til HERRENS engel: »Jeg beder dig, bliv her lidt længere, så vi kan tilberede et gedekid til dig.«

¹⁶Men HERRENS engel svarede Manoa: »Hvis du holder på mig, vil jeg alligevel ikke spise din mad, men hvis du vil tilberede et brændoffer, så giv det til HERREN.« For Manoa vidste ikke at det var HERRENS engel.

¹⁷Manoa sagde til HERRENS engel. »Sig os hvad du hedder, så vi kan ære dig når det sker som du har sagt.«

¹⁸HERRENS engel sagde til ham: »Hvorfor spørger du om mit navn? Se, det er underfuldt.« ¹⁹Så tog Manoa et gedekid og et madoffer og ofrede det på klippen til HERREN, der udvirker undere, hvorpå Manoa og hans hustru ventede spændt. ²⁰Da flammen fra alteret blusede op mod himlen, steg HERRENS engel op i flammen. Manoa og hans hustru så det og knælede med panden mod jorden. ²¹HERRENS engel viste sig ikke mere for Manoa og hans hustru. Da forstod Manoa at det var HERRENS engel. ²²Manoa sagde til sin hustru: »Vi skal helt bestemt dø, for vi har set Gud.«

²³Men hans hustru sagde til ham: »Hvis HERREN havde villet slå os ihjel, havde han ikke taget imod vores brændoffer og madoffer og heller ikke ladet os se alt dette og samtidig ladet os høre sådanne ting.«

²⁴Kvinden fødte en søn og kaldte ham Samson. Drengen voksede op, og HERREN velsignede ham. ²⁵HERRENS Ånd begyndte at virke i ham i Dans lejr mellem Sor'a og Eshtaol.

Kapitel 14

Samson vil have en af filistrenes døtre til kone og dræber en løve

¹Samson gik ned til Timna. Der så han en kvinde, en af filistrenes døtre.

²Han gik op og fortalte det til sine forældre: »Jeg har set en af filistrenes døtre i Timna. Sørg for at jeg kan få hende til kone.«

³Hans far og mor sagde til ham: »Er der ingen kvinder blandt dine brødres døtre og i vores folk, siden du går hen for at tage dig en kone fra de uomskårne filistre?«

Samson sagde til sin far: »Lad mig få hende, for hun er den rette i mine øjne.« ⁴Men hans far og mor vidste ikke at det var fra HERREN, at han søgte en anledning til strid med filistrene.

På den tid herskede filistrene over Israel.

⁵Så gik Samson og hans far og mor ned til Timna. Da de kom til Timnas vingårde, se, da kom en ung løve brølende hen mod ham. ⁶HERRENS Ånd kom over ham med stor kraft, og han flåede den i stykker som man får et kid, og han gjorde det med de bare næver. Han fortalte ikke sin far og mor

hvad han havde gjort. ⁷Han kom ned og talte med kvinden. I Samsons øjne var hun den rette.

Samson besøger sin brud, finder honning i den døde løve, holder bryllup, giver filistrene en gåde som de ikke forstår

⁸Nogen tid efter kom han tilbage for at hente hende, og han drejede væk fra vejen for at se til den døde løve. En bisværm havde slået sig ned i løvens ådsel og lavet honning der. ⁹Han skrabede noget af den ud i hænderne, og mens han gik videre, spiste han den. Han gik så til sine forældre og gav dem noget, og de spiste det. Men han fortalte dem ikke at han havde taget honningen fra løvens ådsel.

¹⁰Da hans far kom ned til kvinden, forberedte Samson en fest der, for det plejede de unge mænd at gøre. ¹¹Da de så ham, kom de med 30 ledsagere, som skulle være hos ham. ¹²Da sagde Samson til dem: »Venner, jeg vil gerne stille jer en gåde. Hvis I i løbet af festens syv dage kan give mig svaret på den, vil jeg give jer 30 linnedskjorter og 30 sæt festtøj. ¹³Men kan I ikke give mig svaret, skal I give mig 30 skjorter og 30 sæt skiftetøj.«

De sagde til ham: »Kom med din gåde og lad os høre den!«

¹⁴Han sagde: »Fra rovdycet kom der mad, og fra den stærke kom der sødme.«

I tre dage kunne de ikke finde svaret på gåden.

Filistrene får svaret på gåden gennem Samsons kone; Samson dræber 30 filistre og tager deres tøj til dem som har givet ham svaret på gåden; Samsons kone bliver givet til en anden mand

¹⁵På den syvende^x dag sagde de til Samsons kone: »Få din mand til at forklare os gåden, ellers brænder vi dig og din fars hus. Har I da indbudt os for at gøre os fattige?«

¹⁶Da græd Samsons kone og sagde til ham: »Du hader mig og elsker mig ikke. Du har stillet mit folk en gåde og ikke fortalt mig løsningen.«

Han sagde til hende: »Jeg har ikke engang fortalt den til mine forældre, og så skulle jeg fortælle dig den?«

¹⁷I de syv dage festen varede, havde hun grædt over ham, og på den syvende dag fortalte han hende svaret, fordi hun plagede ham. Hun forklarede så gåden for sit folk.

¹⁸På den syvende dag inden solen gik ned, sagde byens mænd til ham: »Hvad er sødere end honning? Hvad er stærkere end en løve?«

Da sagde han til dem: »Hvis I ikke havde pløjet med min kvie, havde I ikke fundet svaret på min gåde.« ¹⁹Og HERRENS Ånd kom over ham med stor kraft, og han gik ned til Ashkalon og slog 30 mænd ihjel, tog tøjet af dem og gav festtøjet til dem der havde givet ham svaret på gåden. I

raseri gik han op til sin fars hus. ²⁰Men Samsons kone blev givet til en af ledsagerne, som havde været hans forlover.

Kapitel 15

På grund af sin kone hævner Samson sig over filistrene ved hjælp af 300 ræve; filistrene dræber hans kone og hendes far; derfor slår Samson dem

¹Noget tid senere, under hvedehøsten, besøgte Samson sin kone. Han havde et gedekid med og sagde: »Jeg vil gå ind til min kone i hendes kammer.«

Hendes far ville ikke give ham lov til komme ind. ²Hendes far sagde: »Jeg troede at du allerede havde ladet dig skille fra hende, så jeg gav hende til en af ledsagerne fra festen. Er hendes lillesøster ikke bedre end hun? Lad mig give dig hende i stedet.«

³Da sagde Samson til dem: »Denne gang er det ikke min skyld at jeg handler ondt mod filistrene.« ⁴Samson gik ud og fangede 300 ræve. Han tog fakler og anbragte rævene hale mod hale og bandt en fakkell fast mellem to rævehaler. ⁵Så tændte han faklerne og lod rævene løbe ind i filistrenes kornmarker. Han satte ild til både neg og det korn der ikke var høstet, og olivenlundene.

⁶Da sagde filistrene: »Hvem har gjort det her?«

De svarede: »Det har Samson, fordi hans svigerfar fra Timna har givet hans kone til en af mændene fra festen.« Så drog filistrene op og brændte hende og hendes far inde.

⁷Men Samson sagde til dem: »Når I gør sådan noget, vil jeg ikke holde op førend jeg har fået hævnnet mig på jer.« ⁸Han slog dem sønder og sammen.^y Han gik ned og slog sig ned i en kløft på Etam-klippen.

Filistrene drager op imod Juda på grund af Samson; han lader sig binde og overgive til dem, men river sig løs og slår 1000 mand af dem med en æselkæbe

⁹Da drog filistrene op mod Juda og slog lejr i egnen omkring Lehi.

¹⁰Judæerne sagde: »Hvorfor er I draget op imod os?«

De svarede: »Vi er kommet for at fange Samson og gøre det mod ham som han har gjort mod os.«

¹¹Da drog 3000 mænd af Judas stamme ned til kløften i Etam-klippen og sagde til Samson: »Ved du ikke at filistrene hersker over os? Hvorfor har du gjort dette mod os?«

Han sagde til dem: »Hvad de har gjort mod mig, har jeg gjort mod dem.«

¹²De sagde til ham: »Vi er kommet ned for at binde dig og overgive dig til filistrene.«

Samson sagde til dem: »Sværger I på at I ikke vil angribe mig?«

¹³De svarede ham: »Det vil vi ikke. Vi vil kun binde dig og overgive dig til dem. Vi vil ikke slå dig ihjel.« De bandt ham med to nye reb og førte ham op fra klippen.

¹⁴Da han kom til Lehi, kom filistrene ham hujende i møde. Men HERRENS Ånd kom over ham med stor kraft, og de reb som var bundet om hans arme, blev som når der går ild i garn. Rebene om ham smuldrede og faldt fra hans hænder. ¹⁵Han fik øje på en frisk æselkæbe, rakte hånden ud og tog den. Med den slog han 1000 mand. ¹⁶Samson sagde: »Med en æselkæbe har jeg slået flok på flok, med en æselkæbe har jeg slået 1000 mand.«

Samson tørster, HERREN giver ham vand, han er dommer over Israel i 20 år

¹⁷Da han havde sagt det, smed han kæben fra sig. Det sted kaldte han Ramat-Lehi.⁷ ¹⁸Men han var blevet vældig tørstig. Han kaldte på HERREN og sagde: »Ved din tjeners hånd har du givet os den store redning, men skal jeg nu dø af tørst og falde i de uomskårnes hænder?«

¹⁹Da åbnede Gud et hulrum ved Lehi, og der flød vand ud af det. Han drak, og hans ånd vendte tilbage, og han levede op. Derfor har man til den dag i dag kaldt stedet for En-ha-Kore.⁸ ²⁰Samson var dommer i Israel i filistrenes dage i 20 år.

Kapitel 16

Samson tager til Gaza, og da filistrene vil fange ham, løfter han portene af og bærer dem op til Hebron

¹Samson gik til Gaza, og dér fik han øje på en kvinde, en skøge, som han gik ind til. ²Det rygtedes blandt gazitterne at Samson var kommet. De omringede stedet og anbragte et baghold som hele natten skulle holde udkig efter ham ved byporten, og så ventede de ellers stille i natten og sagde: »Når det bliver lyst i morgen, slår vi ham ihjel.«

³Samson blev liggende indtil midnat. Så stod han op og tog fat i byportens portfløje og begge stolper og løftede dem med portslåen og lagde dem på sine skuldre. Han bar dem op på toppen af det bjerg som ligger lige over for Hebron.

Samson bliver forelsket i Dalila, som omsider overtaler ham til at fortælle hvor han har sin styrke fra, og lader hans hoved glatbarbere

⁷dvs. Kæbehøjen

⁸Dvs. Den Råbendes kilde, som er i Lehi

⁴Senere blev han forelsket i en kvinde der boede ved Sorek-bækken. Hun hed Dalila. ⁵Filisterfysterne kom til hende og sagde: »Prøv om du kan lokke ud af ham hvor han får sine vældige kræfter fra, og hvordan vi kan overvinde ham. Så kan vi binde ham og overmande ham. Vi vil hver især give dig 1100 sekel sølv.«

⁶Dalila sagde til Samson: »Vær sød at fortælle mig, hvad det er der giver dig dine vældige kræfter. Hvad kan man binde dig med så man kan overmande dig?«

⁷Samson sagde til hende: »Hvis man binder mig med syv friske buestrengene som endnu ikke er blevet tørre, bliver jeg svag som ethvert andet menneske.«

⁸Filisterfysterne gav hende syv friske buestrengene som endnu ikke var blevet tørre, og hun bandt ham med dem. ⁹Hun havde en til at ligge på lur hos sig i kammeret. Hun sagde til Samson: »Filistrene er over dig, Samson!«

Men han flåede buestrengene i stykker så let som garn der er svedet af ilden, og man fandt ikke ud af hvor hans kræfter stammede fra.

¹⁰Da sagde Dalila til Samson: »Du har snydt mig og løjet for mig. Skat, fortæl mig nu hvad man kan binde dig med.«

¹¹Han sagde til hende: »Hvis man binder mig med nye reb som endnu ikke har været brugt til noget som helst, da bliver jeg svag som ethvert andet menneske.«

¹²Da tog Dalila nye reb og bandt ham med dem. Hun sagde til ham: »Filistrene er over dig, Samson!« Men hun havde en liggende på lur i kammeret.

Han rev rebene af armene som om de bare var snore.

¹³Dalila sagde til Samson: »Indtil videre har du snydt mig og løjet for mig. Fortæl mig dog hvad du kan bindes med.«

Han sagde til hende: »Hvis du væver mine syv fletninger ind i klædet der sidder på væven og fastgør det til skyttelen, bliver jeg lige så svag som alle andre.«^z

¹⁴Mens han sov, vævede hun hans syv fletninger ind i væven og fæstnede dem med skyttelen og sagde til ham: »Filistrene er over dig, Samson!«

Men han vågnede op og rev skyttelen ud sammen med vævebommen.

¹⁵Hun sagde til ham: »Hvordan kan du sige at du elsker mig, når dit hjerte ikke er mit? Nu har du tre gange snydt mig og ikke fortalt mig hvad dine vældige kræfter skyldes.« ¹⁶Hele tiden tiggede hun ham og plagede ham så meget at hans sjæl blev dødtæt.

¹⁷Så åbnede han sit hjerte helt for hende: »Der må ikke sættes en ragekniv til mit hoved, for jeg har været en Guds nasiræer lige fra mors liv af. Hvis mit hoved bliver raget, mister jeg min styrke, og jeg bliver svag som alle andre mennesker.«

¹⁸Da Dalila forstod at han talte til hende fra hjertet, sendte hun bud efter filisterfyrsterne: »Denne gang kan I komme, for han har talt til mig fra hjertet.«

Da kom filisterfyrsterne til hende og havde sølvpengene med.

¹⁹Hun lod ham falde i søvn i sit skød. Så kaldte hun på en mand og lod hans syv fletninger barbere af. Hun begyndte nu at plage ham,^æ men hans styrke var væk. ²⁰Hun sagde: »Filistrene er over dig, Samson!«

Han vågnede og sagde: »Jeg slipper fri som jeg gjorde de andre gange, og ryster dem af mig.« Men han vidste ikke at HERREN havde forladt ham.

Filistrene griber Samson og stikker hans øjne ud; hans hår vokser ud, de lader ham optræde for sig, han vælter huset som filistrene er samlet i, og dræber dem, men dør selv sammen med dem

²¹Filistrene greb ham og stak øjnene ud på ham. De førte ham ned til Gaza hvor de bandt ham med to kobberlænker. I fængslet blev han sat til at male mel. ²²Hans hår begyndte at vokse ud efter at det havde været raget af.

²³Filisterfyrsterne samledes for at feste og ofre et stort offer til deres gud, Dagon, for de sagde: »Vores gud har givet vores fjende Samson i vores magt.«

²⁴Da folket så ham, lovpriste de deres gud: »Vores gud har givet vores fjende i vores magt, han som ødelagde vores land og slog mange af vores folk ihjel.«

²⁵Efterhånden som de kom i endnu bedre stemning, sagde de: »Lad os hente Samson herhen og lade ham underholde os.« De hentede Samson ud af fængslet, og han underholdt dem.

De lod ham stå mellem pillerne. ²⁶Men Samson sagde til den unge mand han holdt i hånden: »Lad mig hvile mig. Lad mig mærke hvor templets søjler er, så jeg kan læne mig op ad dem.«

²⁷Templet var fuldt af mænd og kvinder. Alle filistrenes fyrster var der, og på taget var der næsten 3000 mennesker som så på Samson.

²⁸Men Samson råbte til HERREN: »Herre HERRE! Jeg beder dig: Husk på mig! Giv mig styrke, Gud, bare denne gang så jeg kan hævne mig på filistrene og få hævn for mine øjne.« ²⁹Samson tog fat i de to midterste søjler, som bar bygningen. Han stemte højre hånd mod den ene og venstre mod den anden. ³⁰Han sagde: »Lad min sjæl^ø dø med filistrene!« Han bøjede sig af al kraft. Da faldt templet sammen over fyrsterne og alt folket som var derinde.

Ved sin død dræbte Samson flere end han havde dræbt mens han levede. ³¹Hans brødre og hele hans fars hus kom derned. De tog ham med sig op og begravede ham mellem Sor'a og Eshtaol i hans fars Manoas grav. Han havde været dommer i Israel i 20 år.

Kapitel 17

Mika har stjålet sølv fra sin mor, giver hende det tilbage; hun får lavet et afgudsbillede af det

¹Der var en mand fra Efraims Bjerge, hans navn var Mika. ²Han sagde til sin mor: »De ¹¹⁰⁰sekel sølv som er blevet røvet fra dig, og som du udtalte en forbandelse over mens jeg hørte på det, se, de sølvpenge er hos mig. Jeg har taget dem.«

Hans mor sagde: »Må HERREN velsigne dig, min søn!«

³Så gav han sin mor de 1100 sekel sølv tilbage.

Hans mor sagde: »Dette sølv helliger jeg HERREN og giver det på vegne af min søn så der kan fremstilles et støbt gudebillede. Derfor giver jeg dig det nu tilbage.«

⁴Så da han gav sin mor sølvpengene tilbage, tog hun 200 sekel sølv og gav det til guldsmeden, og han lavede et støbt gudebillede^a af det. Det kom til at stå i Mikas hus.

Mika laver sin egen afgudsdyrkelse i sit hus og gør en levit til sin præst^{aa}

⁵Mika havde en helligdom og fik lavet en efod og husguder og ansatte en af sine sønner som præst. ⁶På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde hvad han fandt for godt.

⁷Der var en ung mand fra Betlehem i Juda af Judas slægt. Han var levit og boede som fremmed der. ⁸Denne unge mand forlod byen Betlehem i Juda for at slå sig ned hvor det var belejligt. I Efraims Bjerge kom han på sin rejse til Mikas hus.

⁹Mika sagde til ham: »Hvor kommer du fra?«

Han svarede ham: »Jeg er en levit fra Betlehem i Juda, og jeg er draget ud for at slå mig ned hvor jeg finder det belejligt.«

¹⁰Da sagde Mika til ham: »Bliv hos mig, og vær min far og min præst, så vil jeg hvert år give dig ti sekel sølv og mad og det nødvendige tøj.« Levitten gik ind.

¹¹Levitten gik med til at blive hos manden, og den unge mand var som en af hans sønner. ¹²Mika indsatte levitten, og han blev hans præst, og han boede i Mikas hus. ¹³Mika sagde: »Nu ved jeg at HERREN vil gøre godt mod mig, for jeg har en levit som præst.«

Kapitel 18

Danitterne søger en arvelod, de fem mænd som de har udsendt til at udspionere Lajish, kommer til levitten i Mikas hus og spørger gennem ham HERREN til råds

¹På den tid var der ingen konge i Israel.

Og på den tid ledte Dans stamme efter en arvelod hvor de kunne bosætte sig, for indtil den dag var der ikke tilfaldet dem nogen arvelod blandt Israels stammer. ²Danitterne udsendte fem mænd af deres stamme, fem krigere fra Sor'a og Eshtaol, for at de skulle udspionere landet og udforske det. De sagde til dem: »Gå hen og udforsk landet.« De kom til Efraims Bjerge, til Mikas hus, og overnattede der.

³Da de var ved Mikas hus, genkendte de den unge levits stemme. De gik derind og talte med ham: »Hvem har ført dig hertil? Hvad laver du her? Hvad får du ud af det her?«

⁴Han svarede dem: »Det er det her Mika har gjort: Han har hyret mig, og jeg er blevet hans præst.«

⁵De sagde til ham: »Vil du ikke nok spørge Gud til råds, så vi kan få at vide om den rejse vi har foran os, vil lykkes?«

⁶Præsten sagde til dem: »Gå i fred! HERREN er med jer på jeres rejse.«

Danitterne udspionerer Lajish og kommer hjem med oplysningerne

⁷Da drog de fem mænd videre og kom til Lajish. De så at det folk som boede der, levede trygt og godt, ligesom sidonierne, i fred og ro. Der var ingen der manglede noget i landet, de var velstående. De boede langt fra sidonierne og havde ikke noget at gøre med andre.

⁸Da de kom tilbage til deres brødre i Sor'a, spurgte deres brødre dem: »Hvad siger I så?«

⁹De svarede: »Bryd op og lad os drage op imod dem. Vi har set landet, og det er et rigtig godt sted. I siger ikke noget? Vær nu ikke sløve, men drag hen og tag landet i besiddelse. ¹⁰Når I kommer derhen, kommer I til et trygt folk, og landet er stort, for Gud har givet det til jer, et sted hvor der ikke mangler nogen verdens ting.«

Danitterne drager op imod Lajish, kommer til Mikas hus, tager levitten og Mikas afgudsbilleder med sig

¹¹Så rejste 600 våbenførende mænd af Dans stamme fra Sor'a og Eshtaol.

¹²De drog op og slog lejr i Kirjat-Jearim i Juda. Derfor kalder man indtil den dag i dag det sted for Dans Lejr. Det ligger vest for Kirjat-Jearim.

¹³Derfra drog de over til Efraims Bjerge, og de kom til Mikas hus. ¹⁴Da fortalte de fem mænd som var taget ud for at udspionere landet Lajish, deres brødre: »Ved I at i et af husene er der en efod og husguder og et støbt gudebillede? Hvad synes I vi skal gøre?«

¹⁵De gik derhen og kom til den unge levits hus på Mikas ejendom, og de hilste på ham. ^{ab} ¹⁶Men de 600 våbenførende danitter blev stående ved portåbningen.

¹⁷De fem mænd, som havde udspioneret landet, gik op til huset og gik ind og tog det støbte gudebillede og efoden og husguderne. Præsten stod

imens nede ved portåbningen sammen med de 600 våbenførende mænd. ¹⁸Da de var gået ind i Mikas tempel og havde taget det støbte gudebillede, efoden og husguderne, sagde præsten til dem: »Hvad er det I gør?«

¹⁹De svarede ham: »Ti stille. Luk munden og tag med os. Vær vores far og præst. Er det bedre at være præst i én mands hus end at være præst for en hel stamme, en slægt i Israel?« ²⁰Præsten blev glad om hjertet, og han tog efoden og husguderne og det støbte gudebillede og fulgtes med dem. ²¹De gjorde omkring og drog bort. De lod de små børn og kvæget og hvad de ellers havde med, gå forrest.

Mika forfølger forgæves danitterne

²²Da de var langt væk fra Mikas ejendom, blev mændene omkring Mikas ejendom kaldt sammen, og de indhentede danitterne. ²³De råbte til danitterne, og de vendte sig og sagde til Mika: »Hvad er der galt med dig? Hvorfor har du kaldt folk sammen?«

²⁴Han sagde: »I har taget mine guder, som jeg har lavet, og min præst og er draget bort med dem. Hvad har jeg så tilbage? Hvordan kan I da sige: Hvad er der galt med dig?«

²⁵Da sagde danitterne til ham: »Pas lige på med at hæve røsten blandt os, for der skulle jo nødtigt være vrede mænd som overfaldt jer, så du mister dit liv, og det går ud over medlemmer af din husstand!« ²⁶Så gik danitterne deres vej, og Mika så at de var stærkere end ham. Han vendte om og drog tilbage til sin ejendom.

Danitterne indtager Lajish, genopbygger byen og kalder den Dan; de dyrker afguder

²⁷Men de tog det som Mika havde lavet, og den præst han havde haft, og kom til Lajish, til et roligt og trygt folk. De slog dem ned med sværd og nedbrændte byen. ²⁸Der var ingen som kom den til undsætning, for den lå langt fra Sidon, og de havde ikke noget at gøre med andre mennesker. Den lå i dalen ved Bet-Rehob. Så byggede de byen op og slog sig ned i den. ²⁹De gav byen navnet Dan, efter deres stamfar Dan, som var søn af Israel. Men oprindeligt hed byen Lajish.

³⁰Danitterne rejste det støbte gudebillede, og Jonatan, der var søn af Gershom, Manasses⁹ søn, var sammen med sine børn præster for Dans stamme indtil den dag folket blev ført i fangenskab. ³¹Midt iblandt sig rejste de det støbte gudebillede som Mika havde lavet til sig selv, og det stod der al den tid Guds hus var i Silo.

⁹Eller Moses', 2 Mos 18,3

Kapitel 19

¹På den tid var der ikke nogen konge i Israel.

En levits medhustru er ham utro, løber fra ham til Betlehem, hendes far tager venligt imod hendes mand da han vil hente hende tilbage

En levit boede på den tid som fremmed i en afsidesliggende egn af Efraims Bjerge. Han havde taget en kvinde fra Betlehem i Juda som medhustru.

²Hans medhustru havde været ham utro og forlod ham og tog hjem til sin far i Betlehem i Juda. Der blev hun en fire måneders tid.

³Hendes mand gjorde sig klar og rejste efter hende for at tale kærligt til hende og få hende med tilbage. Han havde en tjenestedreng og et par æsler med sig. Hun viste ham ind i sin fars hus, og da den unge kvindes far så ham, blev han glad og gik ham i møde. ⁴Hans svigerfar, kvindens far, holdt på ham, så han blev hos ham i tre dage. De spiste og drak og blev der om natten.

⁵Den fjerde dag stod de tidligt op om morgenen, og han gjorde sig klar til at rejse. Da sagde den unge kvindes far til sin svigersøn: »Få dig først et måltid mad, derefter kan I tage af sted.«

⁶De satte sig begge og spiste og drak sammen.

Så sagde den unge kvindes far til manden: »Jeg beder dig: Gå dog med til at blive her natten over og gør dig det behageligt.« ⁷Manden rejste sig for at gå, men hans svigerfar bad ham indtrængende, så han igen blev der om natten.

⁸Han stod tidligt op om morgenen den femte dag for at rejse. Da sagde den unge kvindes far: »Jeg beder dig: Få dig først et måltid mad.« De ventede indtil dagen gik på hæld, og spiste sammen.

Levitten drager hjem med sin medhustru, kommer til Gibeas og får husly hos en gammel mand

⁹Manden rejste sig for at tage af sted, han og hans medhustru og tjenestedrengen, men hans svigerfar, den unge kvindes far, sagde til ham: »Se, min ven, dagen er ved at være forbi, det er snart aften. Bliv her dog natten over, min ven. Se, dagen er forbi, bliv her i nat og gør dig det behageligt, så kan I i morgen stå tidligt op for at tage af sted og vende hjem.«

¹⁰Men manden ville ikke overnatte der. Han gjorde sig klar og drog afsted og kom til et sted lige over for Jebus, det er Jerusalem. Han havde et par opsadlede æsler med sig og sin medhustru.

¹¹Da de var ved Jebus, var det blevet meget sent, og tjenestedrengen sagde til sin herre: »Kom, lad os tage ind i jebusitternes by og blive der i nat.«

¹²Da sagde hans herre til ham: »Vi vil ikke tage ind i en fremmed by som ikke tilhører Israels børn. Lad os forsætte til Gibeas.« ¹³Og han sagde

til tjenestedrengen: »Lad os skynde os at komme hen til Gibeas eller Rama og overnatte der.«

¹⁴De vandrede videre, og solen gik ned da de var i nærheden af Gibeas, som hører til Benjamins stamme. ¹⁵De drejede af for at tage ind og overnatte i Gibeas. Da han kom ind, satte han sig på gaden i byen, for der var ingen som indbød dem at overnatte hos sig.

¹⁶Hen på aftenen kom der nu en gammel mand hjem fra sit arbejde på marken. Han var fra Efraims Bjerge, men han boede som en fremmed i Gibeas, og mændene på stedet var benjaminitter. ¹⁷Han så op og fik øje på den rejsende der sad på gaden i byen. Da sagde den gamle mand: »Hvor er du på vej hen, og hvor kommer du fra?«

¹⁸Han svarede ham: »Vi er rejst fra Betlehem i Juda til en afsidesliggende egn af Efraims Bjerge, hvor jeg er fra, og jeg var på vej hjem fra Betlehem i Juda. Jeg er nu på vej til HERRENS hus, men der er ingen der har inviteret mig hjem til sig. ¹⁹Jeg har både halm og foder til æslerne, og jeg har brød og vin til mig og din tjenerinde og til den tjenestedreng der er rejst med din tjener. Vi mangler intet.«

²⁰Den gamle mand sagde: »Fred være med dig. Lad blot mig sørge for det du har brug for. Men bliv dog ikke her på gaden i nat.« ²¹Han førte ham ind i sit hus og gav æslerne foder. De vaskede deres fødder, og de spiste og drak.

Mændene i Gibeas mishandler levittens medhustru så hun dør; han deler hendes krop i tolv stykker og sender dem til Israels tolv stammer og kræver hævn over mændene i Gibeas

²²Mens de hyggede sig sammen, omringede byens mænd huset. Det var nogle ugudelige folk der bankede på døren og sagde til den gamle mand der var husets ejer: »Før den mand ud som er kommet ind i dit hus, så vi kan stille vores lyst på ham.«

²³Men den mand som var husets ejer, gik ud til dem og sagde: »Lad være, mine brødre, I må ikke handle ondt. Denne mand er kommet hjem til mig, så gør da ikke denne skændselsgerning! ²⁴Se, her er min datter, som er jomfru, og hans medhustru, dem vil jeg føre ud til jer. Dem må I krænke og gøre ved hvad I finder for godt. Men gør ikke denne mand ondt!«

²⁵Men mændene ville ikke høre på ham, og så tog manden sin medhustru og førte hende ud til dem udenfor. De voldtog hende og mishandlede hende hele natten indtil det blev morgen. Men da solen stod op, lod de hende slippe.

²⁶Da dagen brød frem, kom kvinden hen og faldt om uden for døren til den mands hus hvor hendes mand opholdt sig, og lå der til det blev lyst.

²⁷Da hendes mand stod op om morgenen og åbnede døren og gik ud for

at rejse videre, se, da lå kvinden, hans medhustru, foran husets dør, og hendes hænder lå på dørtærsklen.

²⁸Da sagde han til hende: »Rejs dig op og lad os komme videre.« Men ingen svarede, og så stablede han hende op på æslet. Derefter gjorde manden sig klar og rejste hjem.

²⁹Da han kom hjem til sit hus, fandt han en kniv, tog sin medhustru og skar hende i tolv stykker, led for led. Han sendte hendes lemmer ud til alle Israels arvelodder.

³⁰Hver eneste som så det, sagde: »Noget sådant er hverken sket eller set siden Israels børn drog op fra Egypten, og indtil denne dag. Tænk over det, drøft det og meddel jeres beslutning!«

Kapitel 20

Israel samles i Mispa og rådslår over den onde gerning som mændene i Gibeon har udført

¹Da drog alle israelitterne ud, lige fra Dan til Be'ersheba og Gileads land, så menigheden kunne samles alle som én hos HERREN i Mispa. ²Lederne for hele folket, alle Israels stammer, stillede sig frem for Guds folks forsamling: 400.000 bevæbnede fodfolk.

³Og benjaminitterne hørte at israelitterne var draget op til Mispa.

Israelitterne sagde: »Fortæl os: Hvordan er denne onde handling sket?«

⁴Levitten, ham der havde været gift med den kvinde der var blevet myrdet, svarede da: »Jeg og min medhustru kom til Gibeon, som hører til Benjamins stamme, for at overnatte der. ⁵Om natten gik mændene i Gibeon sammen imod mig og omringede huset. De havde tænkt sig at slå mig ihjel, og de mishandlede min medhustru så slemt at hun er død. ⁶Da tog jeg min medhustru og skar hende op og sendte hendes lemmer ud til alle Israels arvelodder; for det er en skændselsgerning de her har udført i Israel. ⁷Alle I israelitter, tal nu om det og træf en beslutning!«

Israel rustet sig mod Benjamin, men anmoder dog først om at få udleveret de mænd som har begået den skændige handling, hvilket de ikke vil, men samler sig i stedet til krig

⁸Da gjorde hele folket sig rede og sagde: »Ingen skal gå til sit telt, og ingen skal gå hjem herfra. ⁹Men dette vil vi gøre mod Gibeon: Vi vil drage mod byen efter at have kastet lod. ¹⁰Vi tager 10 mand for hver 100 af alle Israels stammer, og 100 af hver 1000, 1000 af hver 10.000, de skal hente forsyninger til folket så de kan tage til Gibeon i Benjamin for at gengælde byen den skændselsgerning den har udført i Israel.«

¹¹Så samlede alle Israels mænd sig og drog mod byen i samlet flok. ¹²Israels stammer sendte mænd til alle Benjamins slægter og lod sige: »Hvad er det for en ondskab der er begået iblandt jer? ¹³Udlever nu de ondsindede mænd i Gibeaa, så vi kan henrette dem og fjerne det onde fra Israel.«

Men benjaminitterne ville ikke høre på deres brødre, israelitterne. ¹⁴Benjaminitterne blev hentet fra byerne til Gibeaa for at drage i krig mod israelitterne. ¹⁵Den dag blev benjaminitterne fra byerne talt. Der var 26.000 bevæbnede mænd foruden indbyggerne i Gibeaa som blev optalt til 700 udvalgte mænd. ¹⁶Iblandt alle disse folk var der 700 udvalgte mænd som var venstrehåndede. Hver af dem kunne med deres stenslynge kaste og ramme plet hver gang. ¹⁷Men mændene af Israel, ud over dem af Benjamins stamme, blev talt til 400.000 sværdførende mænd. De var alle krigere.

Efter at have spurgt HERREN til råds drager de andre israelitter to gange mod Benjamin og bliver slået

¹⁸Så gjorde de sig klar og drog op til Guds hus^{ac} med et spørgsmål til Gud. Israelitterne sagde: »Hvem skal drage op for os for at begynde krigen mod benjaminitterne?«

Og HERREN svarede: »Juda skal begynde.«

¹⁹Så gjorde israelitterne sig rede om morgenen, og de slog lejr tæt ved Gibeaa. ²⁰Enhver mand af Israel gik i krig mod benjaminitterne, og enhver mand af Israel gik i stilling for at føre krig mod Gibeaa. ²¹Da gjorde benjaminitterne udfald fra Gibeaa, og samme dag slog de 22.000 af Israels mænd til jorden. ²²Men Israels mænd mandede sig op og stillede sig atter op til slag det samme sted som de var gået i stilling den første dag.

²³Israelitterne drog hen og græd for HERRENS ansigt indtil aften, og de spurgte HERREN til råds: »Skal vi blive ved med at drage i krig mod vore brødre benjaminitterne?«

HERREN sagde: »Drag op imod dem!«

²⁴Israelitterne nærmede sig benjaminitterne på den anden dag. ²⁵Benjaminitterne gjorde udfald fra Gibeaa mod dem på den anden dag, og de slog endnu 18.000 af israelitterne til jorden. Alle disse var bevæbnede mænd.

Israelitterne ydmyger sig for HERREN som lover dem sejr; de slår benjaminitterne og udrydder hele stammen, undtagen 600 mand

²⁶Da drog alle israelitterne op, ja, hele folket, og kom til Guds hus og græd og blev dér for HERRENS ansigt. De fastede hele dagen indtil aften, og de ofrede brændofre og takofre for HERRENS ansigt. ²⁷Israelitterne rådspurgte HERREN. På den tid var Guds pagts ark dér.

²⁸Pinehas, en søn af Arons søn Eleasar, stod på den tid for hans ansigt og sagde: »Skal jeg blive ved med at drage i krig mod mine brødre benjaminitterne, eller skal jeg holde op?«

HERREN svarede: »Drag op, for i morgen vil jeg give ham i din magt.«

²⁹Israel lagde nu en deling i baghold ved Gibeas, ³⁰og resten af israelitterne drog op mod benjaminitterne på den tredje dag, og de gik i stilling ved Gibeas som de havde gjort to gange før. ³¹Da gjorde benjaminitterne udfald mod folket, de rykkede ud fra byen, og ligesom de to tidligere gange begyndte de at slå nogle af folket ned på åbent land langs vejene, hvoraf en løber op til Betel og en til Gibeas, omkring tredive israelitter.

³²Da sagde benjaminitterne: »Vi har besejret dem ligesom de første gange.«

Men israelitterne sagde: »Lad os flygte, så vi kan lokke dem væk fra byen ud på vejene.« ³³Da gjorde alle israelitterne sig klar og gik i stilling i Ba'al-Tamar. Israelitterne fra bagholdet kom ud fra deres skjul ved Ma'are-Geba. ³⁴Samtidig drog 10.000 mand, der var udvalgt blandt hele Israels folk, ud mod Gibeas, og kampen blev hård. Byen vidste ikke at ulykken skulle ramme den. ³⁵Så slog HERREN benjaminitterne for Israels ansigt, og den dag dræbte israelitterne 25.100 mænd af Benjamins stamme; de var alle var bevæbnede. ³⁶Benjaminitterne indså nu at de var slået.

Israelitterne havde givet benjaminitterne plads fordi de stolede på det baghold de havde lagt ved Gibeas. ³⁷Mændene fra bagholdet skyndte sig frem og overfaldt Gibeas. De drog ind og stak hele byen ned med sværdet.

³⁸Israelitterne havde aftalt med mændene fra bagholdet at de skulle lade en høj røgsky stige op fra byen, ³⁹og nu vendte israelitterne om. Benjaminitterne var begyndt at slå israelitterne ned, omkring 30 mand, for de sagde: »De er sandelig besejret for vores ansigt, ligesom i det første slag.«

⁴⁰Da begyndte en høj røgsøjle at stige op fra byen, og benjaminitterne så bagud og opdagede at røg steg op mod himlen fra hele byen. ⁴¹Israelitterne vendte om, og benjaminitterne var forfærdede, for de indså at ulykken ville ramme dem. ⁴²De flygtede for israelitterne ad vejen til ørkenen, men det lykkedes dem ikke at undslippe kampen, og midt imellem dem huggede mændene fra byerne dem ned. ⁴³De omringede benjaminitterne og forfulgte dem. Hvor de var faldet, trådte de dem under fode indtil de var øst for Gibeas.

⁴⁴Der faldt 18.000 benjaminitter; de var alle krigere. ⁴⁵Da de vendte om og flygtede mod ørkenen til Rimmons klippe, slog israelitterne 5000 mand ude på vejene og forfulgte dem indtil Gideom, og de slog 2000 af dem.

⁴⁶Den dag faldt der 25.000 bevæbnede mænd af Benjamins stamme. De var alle krigere. ⁴⁷600 mænd vendte om og flygtede mod ørkenen til Rimmons klippe, og de blev på Rimmons klippe i fire måneder. ⁴⁸Israelitterne vendte tilbage til benjaminitterne og slog dem ned med sværdet, både folket fra byerne og kvæget, ja, alt hvad der fandtes, og alle de byer der var, satte de ild på.

Kapitel 21

Israel fortryder at de har ødelagt denne stamme, og rådslår om hvordan de kan skaffe dem koner uden at bryde deres egen ed imod dem

¹Israelitterne havde svoret i Mispa og sagt: »Ingen af os skal give en benjamin sin datter til kone.« ²Folket kom til Guds hus, og de blev dér for Guds ansigt indtil det blev aften. De opløftede deres røst og græd heftigt. ³De sagde: »HERRE, Israels Gud! Hvorfor er der sket dette i Israel at der i dag mangler en stamme?«

⁴Den næste dag stod folket tidligt op, og de byggede et alter hvor de ofrede brændofre og takofre. ⁵Israelitterne sagde: »Hvem er det som ikke er kommet op til HERREN til forsamlingen af alle Israels stammer?« Der var nemlig svoret en stor ed imod den som ikke kom op til HERREN i Mispa. De havde sagt: »Han skal sandelig dø.« ⁶Det der var sket med Benjamin, gjorde israelitterne ondt, og de sagde: »I dag er en stamme blevet hugget af Israel. ⁷Hvad vil vi gøre med dem som er tilbage, så de kan få koner? For vi har svoret ved HERREN at vi ikke vil give dem vores døtre til koner.«

Israelitterne slår alle i Jabesh ihjel fordi de ikke var kommet med i striden mod Benjamin; men 400 jomfruer, som fandtes der, giver de til de resterende benjaminitter som de lod tage tilbage til deres byer

⁸Så sagde de: »Hvilken af Israels stammer er ikke draget op til HERREN i Mispa?« Der var ikke kommet nogen fra Jabesh i Gilead til forsamlingens lejr. ⁹Folket blev nemlig talt; og det viste sig at der ikke var nogen af indbyggerne fra Jabesh i Gilead. ¹⁰Så sendte menigheden 12.000 mand af krigerne derhen. De befalede dem: »Gå hen og slå indbyggerne i Jabesh i Gilead ned med sværdet, også deres kvinder og småbørn. ¹¹Og dette skal I gøre: Alle mænd og alle kvinder som har været sammen med en mand, skal I lægge band på.«

¹²Af indbyggerne i Jabesh i Gilead fandt de 400 unge piger, jomfruer, som ikke havde kendt nogen mand og ikke havde været sammen med nogen mand, og de førte dem til lejren i Shilo, som ligger i landet Kana'an. ¹³Da sendte menigheden bud til benjaminitterne som var på Rimmons klippe, og de tilbød dem fred. ¹⁴Så kom benjaminitterne tilbage, og da gav de dem de piger, som de havde ladet leve af kvinderne fra Jabesh i Gilead, til koner. Der var dog ikke nok til dem.

Israelitterne giver de sidste 200 anvisning på at røve sig koner fra Shilo, hvad de også gør

¹⁵Folket havde ondt af benjaminitterne fordi HERREN havde gjort et indhug i Israels stammer. ¹⁶Menighedens ældste sagde: »Hvad skal vi gøre for de

resterende så de kan få koner? For kvinderne af Benjamins stamme er blevet udryddet.«

¹⁷De sagde: »Den arvelod som blev tildelt Benjamin skal tilhøre dem der er undsluppet, så der ikke skal blive udslettet en stamme af Israel. ¹⁸Men vi kan ikke give dem vores døtre til koner, for israelitterne har svoret og sagt: ›Forbandet være den som giver Benjamin en kone!‹«

¹⁹De sagde: »Se, der er en årlig fest for HERREN i Shilo, som ligger nord for Betel, mod øst ad den vej som går fra Betel til Sikem, syd for Lebona.«

²⁰De befalede benjaminitterne: »Gå hen og læg jer på lur i vingårdene ²¹og hold vagt! Og se så bare: når Shilos døtre går ud for at danse, da må I gå ud af vingårdene og gribe jer hver en kone blandt Shilos døtre og tage dem med til Benjamins land. ²²Og når deres fædre eller brødre kommer for at gå i rette med os, vil vi sige til dem: ›Vær nådige imod dem for vores skyld, fordi vi ikke har skaffet dem en kone hver i krigen. I har jo heller ikke givet dem koner, ellers ville I nu have været skyldige.‹«

²³Det gjorde benjaminitterne, og de tog de koner de manglede, blandt dem som dansede. De røvede dem og gik tilbage til deres arvelod og genopbyggede byerne og slog sig ned i dem. ²⁴Derefter vandrede israelitterne derfra, hver til sin stamme og til sin slægt. De gik derfra, hver til sin arvelod. ²⁵På den tid var der ingen konge i Israel. Enhver gjorde hvad han fandt for ret.

Eksegetiske noter

- a. [Dom 1] Afsnittet 1,22-36 handler om stammerne i det senere Nordrige, og det nye afsnit om Josefs hus begynder med samme udtryk som vers 4.
- b. [Dom 1,24] *harʔēnû nāʔ* »vis os, venligst« eller »du må endelig vise os« blev i 1871 oversat med *kære*.
- c. [Dom 1,24] *wʔāśînû ʔimməxā ḥāsed* blev i 1871 oversat »bevise dig Miskundhed«, men senere eksegete har vist at kernebetydningen er at handle mod nogen ud fra en trofast kærlighed.
- d. [Dom 1,27] *wayyôʔel* betyder at »være fast besluttet på at«, men oversættes ofte med »det lykkedes Kana'anæerne at blive boende« (GT1931).
- e. [Dom 2] Teksten i vers 5 hører sammen med det forudgående. Det er almindeligt at opfatte 2,6-3,6 som den anden indledning til bogen, lige forud for fortællingerne om dommerne.
- f. [Dom 2,15] Hebraisk *wayyēšer lāhem mʔōd* »det.blev.snæver for dem såre« blev i 1871 oversat »og de bleve saare ængstede«, mens DO92 har »de kom i stor nød«. Forslaget her tager højde for det umulige i situationen. I Frihedskampen blev det oversat »Israelitterne kunne ikke stille noget op«.
- g. [Dom 2,19] Ordret oversættelse. Allerede GT1931 forbedrer til »genstridige Færd« og DO92 til »trodsig adfærd«.
- h. [Dom 2,22] Verset er blevet oversat vidt forskelligt op igennem tiden, og 1871 er næsten præcis: »om de vilde tage Vare paa Herrens Vej, at vandre paa den, ligesom deres Fædre toge Vare derpaa, eller ej.« Webb oversætter »- [to see] whether they would observe the way of Yahweh by walking in it as their fathers did, or not.«
- i. [Dom 3,7] Normalt opfattes vers 7 som indledningen til det efterfølgende. Samme problem findes i 2,6-7.
- j. [Dom 3,19] *happəśîlîm* »afgudsbillederne« ved Gilgal viser måske at Josvas 12 sten (Jos 4) nu er afløst af baalsteler.
- k. [Dom 4,2] Det nye afsnit begynder med præsentationen af den nye dommer i vers 4.
- l. [Dom 5,2] Den hebraisk tekst er næsten uforståelig. Her følges Webb, B. G. (2012). *The Book of Judges* (Grand Rapids, MI; Cambridge, UK: Eerdmans), s. 94: »When locks fly free in Israel«. Han afleder *pʔrāʔôt fra parāʔ* »binde op for håret«. I forlængelse heraf tolker han det lange hår som et kendemærke for de uklippede naziræere, der har taget et løfte på sig. Meningsmæssigt kan det altså være et billede på, at de indviede melder sig, dvs. »når de indviedes lange hår bølger for vinden«.
- m. [Dom 5,7] Således også Web, *Judges*, s. 195: »The villagers had their life interrupted; they ceased their activities in Israel«.
- n. [Dom 5,25] Følger her GT1931
- o. [Dom 6,5] Der er tradition for at der oversættes med »plejede at«, men det kan lige så vel være en beskrivelse af det første angrebs effekt på Israel.

- p. [Dom 7,15] Grundtekstens *wayyištāhû* kan oversættes »han tilbad«. *Bibelen på Hverdagsdansk* har »bøjede han sig i tilbedelse til Gud«, *Frihedskampen* har »takkede han Gud«.
- q. [Dom 8,1] Grundtekstens *ʔiš ʔefrayim*, ordret »Efraims mand«, kan være en kollektiv betegnelse for Efraims ledere, men der er traditionen for at oversætte med »efraimitterne«.
- r. [Dom 8,9] Udtrykket *bʕšûvî vʕšālôm* »vender tilbage i fred« må vel meningsmæssigt betyde enten »vender uskadt tilbage« (GT1931) eller måske snarere »komme tilbage efter at have sikret freden« (cf »vender tilbage som sejrherre« DO92). Det er dog interessant at bevare den ironiske kontrast mellem at han taler om at vinde fred og så truer med en militær handling.
- s. [Dom 8,29] Vers 29 hører sandsynligvis sammen med det efterfølgende afsnit.
- t. [Dom 10,17] I vers 17 begynder et nyt afsnit, som indleder udvælgelsen af Jefta i kap. 11.
- u. [Dom 11,35] Ordret: »du har tvunget mig i knæ, og du er skyld i min ulykke, og jeg har åbnet min mund for Herren«. Det sidste antyder at han har talt til Gud uden at tænke sig om.
- v. [Dom 13,4] Hebraisk *šēxār* blev oversat som »stærk drik« i 1871 og i GT1931, men der er utvivlsomt tale om en gæret drik, som øl, mjød eller lignende
- w. [Dom 13,12] Hebraisk *mišpat-hannafar* kan være retslige forskrifter og skikke, og *ʕmafʕsēhû* »hans gerning« kan referere til hans mission.
- x. [Dom 14,15] Det er almindeligt at rette *haššʕvîfî* »syvende« til »fjerde« som i den græske og syriske oversættelse, men det kan meget vel være til allersidst, at det hele sker.
- y. [Dom 15,8] Hebraisk *šôq ʕal-yārēx makkāh gʕdôlāh* »hofte over-lårben slag stort« blev i 1871 oversat: »Og han slog dem med et stort Slag paa Hoftene og paa Laarene«. Ofte omskrives det til »Saa slog han dem sønder og sammen med vældige Slag« (GT1931) eller »fuldstændig sønder og sammen« (DO92).
- z. [Dom 16,13] 1871 oversætter ordret: »og han sagde til hende: Dersom du vævede mine syv Hovedlokker om Væverstangen.« Det er almindeligt at tilføje »bliver jeg lige så svag som alle andre.« Måske har fortælleren udeladt det for at overlade det til fantasien, men det er svært at ramme i en oversættelse.
- æ. [Dom 16,19] *wattāhel lʕʕannôtô* »hun begyndte at overmande ham« betyder måske noget i stil af »hun prøvede at knibe ham«?
- ø. [Dom 16,30] *tāmôt nafšî* »må min sjæl dø« oversættes normalt med »må jeg dø«, men det kan være interessant at kunne se det hebraiske udtryk, som vi i dag tolker som et udtryk for personen som helhed.
- å. [Dom 17,4] Udtrykket *pesel ʕmassēxāh* »gudebillede og støbning« er en hendiadys for et gudebillede af metal (se Webb, *Judges*, s. 424 og n. 12 s.

422).

aa. [Dom 17] Normalt opfattes 17,1-6 som et selvstændigt afsnit med et omkvæd (cf 18,1; 19,1 og 21,25).

ab. [Dom 18,15] Ordret: *wayyišlû-lô lʾšālôm* »de spurgte til hans fred« dvs. hans velbefindende, men det svarer nok bare til et »hvordan går det« som hilsen. Implicit kan der være en ironisk henvisning til at krigere spørger om fred under et væbnet røveri.

ac. [Dom 20,18] Næsten alle moderne oversættelser gengiver *vêt-ʾēl* med »Betel«; hvis forslaget i 1871 følges, kan israelitterne uden videre være taget op til Shilo, hvor telthelligdommen befinder sig (jf. Jos 18).

Ruths Bog

Kapitel 1

Hungersnød får Elimelek til at drage med sin hustru og to sønner fra Betlehem til landet Moab hvor han dør; hans sønner gifter sig og dør også.

¹På den tid hvor dommerne virkede^a var der hungersnød i landet, og en mand fra Betlehem i Juda rejste til Moabs land for at slå sig ned der sammen med sin hustru og deres to sønner. ²Manden hed Elimelek, hans hustru No'omi, og de to sønner hed Maklon og Kiljon. De var efratiter fra Betlehem i Juda, og de kom til Moab og blev der. ³Elimelek, No'omis mand, døde, og hun sad tilbage med sine to sønner. ⁴De giftede sig med moabitiske kvinder, den ene hed Orpa, og den anden hed Ruth. De boede der i omkring ti år. ⁵Så døde også både Maklon og Kiljon. Kvinden havde nu mistet begge sine sønner og sin mand.

Hustruen, No'omi, vil drage tilbage til Betlehem; hendes ene svigerdatter tager tilbage til sin familie, men den anden, nemlig Ruth, vil ikke forlade hende.

⁶Da besluttede hun og hendes svigerdøtre sig for at vende tilbage fra Moabs land. For i Moab havde hun hørt at HERREN havde besøgt sit folk og givet dem brød¹. ⁷Hun tog af sted derfra, og begge hendes svigerdøtre fulgte med hende på vejen tilbage til Judas land. ⁸Da sagde No'omi til sine to svigerdøtre: »Gå I hjem hver til jeres mors hus. Må HERREN være trofast² mod jer, ligesom I har været det mod de afdøde og mod mig! ⁹Må HERREN lade jer finde hvile hver i sin mands hus!« Hun kyssede dem, og de græd højlydt. ¹⁰De sagde til hende: »Vi vil følges med dig til dit folk.« ¹¹Men No'omi sagde: »Gå tilbage, mine døtre! Hvorfor skulle I tage med mig? Mon der fra min livmoder kan komme flere sønner som kunne blive jeres mænd? ¹²Gå tilbage, mine døtre! Gå, for jeg er for gammel til at få en mand. Selv hvis jeg sagde: Der er endnu håb for mig, ja, selv hvis jeg

¹Udtrykket betyder at »skaffe mad«, men ved at bevare »brød« er det muligt at se en allusion til Bet-lehem »brødets hus«

²1871 har »gøre Miskundhed«. En mulighed her er »vise sin trofaste kærlighed«

havde en mand i nat og endnu fødte sønner, ¹³skulle I så vente på dem til de blev voksne? Skulle I holde jer tilbage og ikke få mænd? Nej, mine døtre! Det er mere trist for mig end for jer at HERRENS hånd greb ud efter mig.« ¹⁴Da græd de endnu mere, og Orpa kyssede sin svigermor farvel, men Ruth klyngede sig til hende. ¹⁵Da sagde hun: »Se, din svigerinde er vendt tilbage til sit folk og til sin gud. Følg efter din svigerinde og vend tilbage!« ¹⁶Og Ruth sagde: »Tving mig ikke til at forlade dig og gå fra dig, for hvor du går hen, der vil jeg gå hen, og hvor du overnatter, der vil jeg overnatte. Dit folk er mit folk, og din Gud er min Gud. ¹⁷Hvor du dør, der vil jeg dø, og der vil jeg begraves. Må HERREN handle med mig sådan og føje mere til hvis andet end døden skiller os ad.^b« ¹⁸Da hun så at hun var fast besluttet på at gå med hende, holdt hun op med at tale hende fra det.

No'omi og Ruth kommer til Betlehem under byghøsten.

¹⁹De gik begge til Betlehem. Da de kom til Betlehem, blev der opstandelse i hele byen, og de sagde: »Er det ikke No'omi?« ²⁰Hun sagde til dem: »Kald mig ikke No'omi³. Kald mig Mara⁴, for den Almægtige har gjort det bitert for mig. ²¹Jeg drog af sted med fulde hænder, men HERREN har ført mig hjem med tomme hænder. Hvorfor skulle I kalde mig No'omi, når HERREN har vidnet imod mig, og den Almægtige har behandlet mig dårligt?« ²²Sådan kom No'omi tilbage, og Ruth, hendes moabitiske svigerdatter, var med hende da hun kom tilbage fra Moab, og de ankom sammen til Betlehem ved begyndelsen af byghøsten.

Kapitel 2

No'omis mand havde en slægtning ved navn Boaz. Da Ruth vil samle aks, kommer hun til hans mark. Han taler venligt til hende og giver sine folk befaling om ikke at genere hende.

¹No'omis mand havde en slægtning der var storbonde. Han hørte til Elimeleks slægt og hed Boaz. ²Moabitten Ruth sagde til No'omi: »Jeg kunne tænke mig at gå ud på marken og samle aks hos den mand for hvis øjne jeg finder nåde.« Hun sagde til hende: »Gå, min datter!« ³Hun gik ud og kom hen og samlede aks på marken efter høstfolkene, og det gik sådan at hun kom til den del af marken som tilhørte Boaz der var af Elimeleks slægt. ⁴Og se, netop da kom Boaz fra Betlehem, og han hilste høstfolkene: »HERREN være med jer!« De svarede ham: »HERREN velsigne dig!« ⁵Boaz sagde til den unge karl som var sat over høstfolkene: »Hvem er den unge kvinde?« ⁶Den unge karl som var sat over høstfolkene, svarede: »Det er den unge moabitiske kvinde som fulgtes med No'omi da hun kom tilbage fra Moab.

³liflighed.

⁴bitter.

⁷Hun har sagt: »Må jeg ikke nok følge efter høstfolkene og samle op blandt negene?« Hun kom og har været i gang lige fra i morges og til nu. Hun har kun været hjemme i en kort middagspause.«

⁸Da sagde Boaz til Ruth: »Hør her, min datter! Du skal ikke gå hen og samle aks på andre marker, og gå heller ikke herfra. Hold dig nær til mine unge piger! ⁹Hold øje med hvilken mark de høster på, og følg efter dem. Har jeg ikke befalet de unge karle at ingen må røre dig? Og er du tørstig, så gå hen til krukkerne og drik af det som de unge karle øser op.«

¹⁰Da faldt hun på knæ og bøjede ansigtet mod jorden og sagde til ham: »Hvorfor har jeg fundet nåde for dine øjne så du bemærker mig? Jeg er dog en fremmed.« ¹¹Boaz svarede hende: »Jeg har fået fortalt alt hvad du har gjort for din svigermor efter din mands død. At du har forladt din far og din mor og dit fædreland og er taget til et folk som du ikke tidligere kendte til. ¹²Må HERREN belønne dig for din gode gerning, og må du få fuld løn fra HERREN Israels Gud, til hvem du er kommet for at søge ly under hans vinger!« ¹³Hun sagde: »Lad mig finde nåde for dine øjne, Herre, fordi du har trøstet mig, og fordi du har talt venligt til din tjenestepige. Og jeg er endda ikke en af dine egne tjenestepiger.«

¹⁴Boaz sagde til hende: »Når det er spisetid, så kom herhen og spis af brødet og dyp dit stykke i eddiken.« Hun satte sig ved siden af høstfolkene, og han rakte hende ristede korn. Hun spiste og blev så mæt at hun levnede.

¹⁵Så rejste hun sig for at samle aks. Boaz befalede sine unge karle: »Lad hende også samle op inde mellem negene, og I må ikke genere hende!

¹⁶Pluk også noget ud af negene til hende og lad det ligge så hun kan samle det op. Og I må ikke skælde ud på hende.« ¹⁷Så samlede hun aks op på marken indtil det blev aften. Hun slog det af som hun havde samlet, og der var næsten en efa byg.

Ruth kommer hjem til No'omi og fortæller hvordan det er gået hende, hun bliver ved med at samle korn på Boaz' mark.

¹⁸Hun tog det op og gik ind i byen. Hendes svigermor så det hun havde samlet, og det som hun havde levnet da hun var mæt, serverede hun for hende. ¹⁹Da sagde hendes svigermor til hende: »Hvor samlede du korn i dag, hvor arbejdede du? Velsignet være den som tog sig af dig.« Da fortalte hun sin svigermor hvem hun havde været hos: »Den mand som jeg har været hos i dag, hedder Boaz.« ²⁰No'omi sagde til sin svigerdatter: »Velsignet være han for HERREN som ikke har svigtet sin trofasthed^c mod de levende eller de døde.« Og No'omi sagde: »Den mand er en slægtning til os. Han er en af vores løsere.« ²¹Moabitten Ruth sagde: »Han sagde endda til mig: »Du skal holde dig til mine unge karle indtil de er færdige med at høste for mig.«« ²²No'omi sagde til sin svigerdatter Ruth: »Det er godt, min datter, at du følges med hans unge piger så de ikke gør dig fortræd på en

anden mark.« ²³Så fulgtes hun med Boaz' unge piger og samlede aks indtil byghøsten og hvedehøsten var forbi. Og hun boede hos sin svigermor.

Kapitel 3

No'omi råder Ruth til at gå ind på tærskelpladsen hvor Boaz har lagt sig efter han har tærsket byg, og lægge sig ved hans fødder for at få at vide om han vil gifte sig med hende i hendes mands sted; dette gør hun.

¹Hendes svigermor No'omi sagde nu til hende: »Min datter, mon ikke jeg skulle sørge for et hjem til dig, så det må gå dig godt? ²Vi er i familie med Boaz hvis unge piger du har fulgtes med. I nat tærsker han byg på tærskelpladsen. ³Tag nu et bad, smør dig med salve og klæd dig på og gå ned til tærskelpladsen. Du skal ikke give dig til kende for manden før han er færdig med at spise og drikke. ⁴Når han lægger sig, skal du lægge mærke til hvor han lægger sig. Gå så hen og fjern kappen^d fra hans ben og læg dig. Han skal så give dig besked om hvad du skal gøre.« ⁵Hun sagde til hende: »Jeg vil gøre alt det du siger.« ⁶Hun gik ned til tærskelpladsen og gjorde alt det som hendes svigermor havde givet hende besked på. ⁷Da Boaz havde spist og drukket og følte sig godt tilpas, gik han hen og lagde sig ved en dyng korn. Hun listede hen og fjernede kappen fra hans ben og lagde sig.

Boaz roser hende for det og lover at han vil finde ud af om den anden arving, som er nærmere i familie med Elimelek, vil gifte sig med hende, ellers vil han.

⁸Midt på natten begyndte manden at ryste af kulde og lænede sig frem, og se, der lå en kvinde ved hans ben. ⁹Han sagde: »Hvem er du?« Hun svarede: »Jeg er Ruth, din tjenestepige, giv din tjenestepige ly under dine vinger^e, for du er løser.« ¹⁰Han sagde: »Velsignet være du for HERREN, min datter. Du har denne gang bevist at din kærlighed er bedre end første gang, for du er ikke gået efter en af de unge mænd, hvad enten han var fattig eller rig. ¹¹Og nu, min datter, frygt ikke. Alt det du siger, vil jeg gøre for dig, for hele byen ved at du er en dygtig kvinde. ¹²Det er rigtigt at jeg er løser; men der er dog en der er nærmere end jeg. ¹³Bliv her natten over. I morgen kan vi se om han vil løse dig. Hvis han vil, så må han løse dig, men hvis han ikke har lyst til at løse dig, da vil jeg løse dig, så sandt HERREN lever. Bliv liggende til det bliver morgen!«

Boaz giver Ruth seks portioner byg og lader hende gå.

¹⁴Hun lå ved hans fødder til det blev morgen, og stod op mens man endnu knapt kunne se hinanden i mørket, og han sagde: »Lad ingen opdage at en kvinde er kommet ind på tærskelpladsen.« ¹⁵Og han sagde: »Tag det

sjal frem som du har på, og hold det ud.« Hun holdt det ud, og han målte seks portioner byg op og gav hende dem. Så gik hun ind til byen. ¹⁶Da hun kom til sin svigermor, spurgte hun: »Hvordan er det gået dig, min datter?« Og hun fortalte hende alt det manden havde gjort. ¹⁷Og hun sagde: »Disse seks portioner byg gav han mig, for han sagde til mig: ›Du skal ikke komme tomhændet hjem til din svigermor.‹« ¹⁸Og hun sagde: »Bliv her, min datter, indtil du får at vide hvordan sagen falder ud. For den mand vil ikke hvile før han i dag har fået afsluttet denne sag.«

Kapitel 4

I byens ældstes påhør spørger Boaz den anden arving om han vil løskøbe No'omis mark og tage Ruth til kone; men da han ikke vil, lover Boaz at gifte sig med hende, og de ønsker ham tillykke.

¹Boaz var da gået hen til byporten og havde sat sig der, og se løseren, som Boaz havde talt om, gik forbi. Han sagde til ham: »Kom herhen, sæt dig her, min ven.« Han kom derhen og satte sig. ²Han fik fat på ti af de ældste i byen og sagde: »Sæt jer her.« Og de satte sig. ³Da sagde han til løseren: »Det jordstykke som tilhørte vores bror Elimelek, har No'omi, som er kommet tilbage fra Moab, sat til salg. ⁴Derfor erklærer jeg nu^f: ›Jeg meddeler dig hermed følgende^g: Køb det i overværelse af dem der sidder her, mit folks ældste.‹ Dersom du vil løskøbe det, løskøb det, men dersom du ikke vil løskøbe det, så sig mig det, så jeg kan vide det. For der er ingen anden til at løskøbe det end dig og efter dig mig selv.« Han sagde: »Jeg vil løskøbe det.« ⁵Boaz sagde: »Den dag du køber jorden af No'omi, køber du også moabitten Ruth, den afdødes hustru, for at oprejse den afdøde et navn over hans arvelod.« ⁶Da sagde løseren: »Jeg kan ikke løskøbe det, for så vil jeg forringe min egen arvelod. Brug du min løskøbelsesret, for jeg vil ikke løskøbe det.« ⁷I gamle dage var det sædvane i Israel ved løskøbelse og byttehandel at den ene som tegn på gennemførelsen af handlen tog sin sko af og gav den til den anden. Det gjaldt som bevisførelse i Israel. ⁸Løseren sagde til Boaz: »Køb du det.« Og han tog sin sko af. ⁹Da sagde Boaz til de ældste og til alt folket: »I er i dag vidner på at jeg af No'omi har købt alt det som tilhørte Elimelek, og alt det som tilhørte Kiljon og Maklon. ¹⁰Og jeg har ydermere taget moabitten Ruth, Maklons hustru, til hustru for at oprejse et navn for den afdøde over hans arvelod, for at den dødes navn ikke skal udslettes blandt hans brødre og fra hans hjembys port. Det er I i dag vidner på.« ¹¹Og alt folket som var i porten, og de ældste sagde: »Vi er vidner. Må HERREN give at den kvinde der kommer ind i dit hus, bliver som Rakel og som Lea, der begge byggede Israels hus. Må du blive mægtig i Efrata og berømt i Betlehem! ¹²Og må dit hus blive ligesom Perez' hus, han som Tamar fødte Juda, ved den efterkommer som HERREN skal give dig af denne unge kvinde.«

Boaz tager Ruth til kone, og hun føder en søn som No'omi opfostrer; hans efterslægt opremses indtil kong David.

¹³Så tog Boaz Ruth som sin hustru og han gik ind til hende^h. HERREN lod hende blive gravid, og hun fødte en søn. ¹⁴Da sagde kvinderne til No'omi: »Velsignet være HERREN, som ikke lod dig mangle en løser i dag. Hans navn være priset i Israel! ¹⁵Og han skal givet dig livet tilbage og være din forsørger i din alderdom, for din svigerdatter, som elskede dig, har født ham. Hun er dig mere værd end syv sønner.« ¹⁶Og No'omi tog barnet på sit skød, og hun blev hans plejemor. ¹⁷Nabokonerne gav ham et navn og sagde: »No'omi har fået en søn.« De kaldte ham Obed. Han blev far til Isaj, Davids far. ¹⁸Dette er Perez' slægt: Perez fik Hesron, ¹⁹Hezron fik Ram, og Ram fik Amminadab, ²⁰Amminadab fik Nakshon, og Nakshon fik Salma, ²¹Salma fik Boaz, og Boaz fik Obed, ²²og Obed fik Isaj, og Isaj fik David.

Eksegetiske noter

- a. [Ruth 1,1] *šōfōtîm* »dommere« bibeholdes men verbet *šōfōt* »dømme« oversættes ikke med »dømme«, fordi dommerne ikke først og fremmest fungerede i retssalen, men mere var ledere af befrielseskampene.
- b. [Ruth 1,17] Bag dette udtryk ligger en meget højtidelig ed, hvor Ruth nedkalder død og anden ulykke over sig selv hvis hun ikke følger sin svigermor til den bitre ende.
- c. [Ruth 2,20] Samme ord som i 1,8
- d. [Ruth 3,4] *w^əgillîṯ marg^əlōtā^w* betyder ordret »afdæk benene«. På bibelsk tid sov man med sin kappe (overtøj) over sig om natten (2 Mos 22,25-26), og derfor tilføjes dette ord for at lette forståelsen.
- e. [Ruth 3,9] *ûfāraštā x^ənāfexā* »du skal sprede dine vinger« er en allusion til 2,12, hvor det siges om Ruth at hun søgte beskyttelse under Guds vinger. I Ezek 16,8 og andre steder kan det være en vending som refererer til ægteskab.
- f. [Ruth 4,4] *wa^{2a}nî ṯāmartî* »og jeg har sagt« kan tolkes som et handlings-
verbum af juridisk bindende karakter.
- g. [Ruth 4,4] *ṯegle^h ṯoznxā lē²mōr* »jeg åbenbarer dine ører sigende« opfattes bedst som en juridisk gyldig kundgørelse.
- h. [Ruth 4,13] Udtrykket er en eufemisme for sexuel samvær, dvs. han var sammen med sin kone.

Salmernes Bog

Salme 1

David beskriver de gudfrygtiges forhold og lyksalighed

- ¹Salig det menneske som ikke vandrer efter ugudeliges råd
og ikke går ind på synderes vej eller sidder i spotteres forsamling,
²men som tværtimod har behag i HERRENS lov,
og som grunder på hans lov dag og nat.
³Han skal være som et træ
der er plantet ved vandløb;
det bærer sin frugt til rette tid,
og dets blade visner ikke;
alt hvad han gør, skal han lykkes med.

Derpå beskrives de ugudeliges undergang

- ⁴Sådan er de ugudelige ikke;
de ligner derimod avner,
som vinden blæser bort.
⁵Derfor vil de ugudelige ikke bestå i dommen;
ej heller syndere i de retfærdiges menighed.

Mennesket må vælge mellem to veje

- ⁶For HERREN anerkender de retfærdiges vej;
men de ugudeliges vej skal forgå.

Salme 2

David profeterer om Messias' rige. Mennesker gør oprør imod HERREN og hans salvede, men det er forgæves og til deres egen ulykke

- ¹Hvorfor er folkeslagene¹ i oprør,

¹*gôyim* oversættes ofte »hedninger« (også 1871), men parallellen viser at det her må opfattes bredere.

og hvorfor² udtænker folkene tomhed?

²Jordens konger rejser sig;
fyrsterne rådslår sammen
imod HERREN og imod hans salvede:

³»Lad os sønderrive deres lænker
og kaste deres reb af os!«

⁴Han som bor i Himlen, ler;
HERREN spotter dem.

⁵Så vil han tale til dem i sin vrede;
forfærde dem ved sin harme:

⁶»Jeg har dog indsat min konge
over Zion, mit hellige bjerg.«

Guds salvede konge skal regere

⁷Jeg vil forkynde HERRENS dekret.

Han sagde til mig:

»Du er min søn;
jeg har født dig i dag.

⁸Bed mig om det,
så vil jeg give dig folkene som din arv;
jordens yderste ender som din ejendom.

⁹Du skal knuse dem med et jernscepter;
som pottemagerkar skal du smadre dem.«

Derfor formaner David til omvendelse og lydighed

¹⁰Og nu, I konger, vær kloge!
Lad jer belære, I jordens dommere!

¹¹Tjen HERREN med frygt;
fryd jer med bæven!

¹²Kys sønnen^a så han ikke bliver vred
og I omkommer på vejen;
for hans vrede optændes hastigt.
Salig enhver som søger tilflugt hos ham!

Salme 3

Overskrift

¹En salme af David, da han flygtede for sin søn Absalom³.

²*lāmmā*^h (»hvorfor«) står kun én gang i den hebraiske tekst, men det går også på anden halvdel af verset.

³Ordret: »for sin søn Absaloms ansigt«.

Davids nød

²HERRE! hvor er mine fjender mange;
mange rejser sig imod mig!
³Mange siger om mig⁴:
Der er ingen frelse for ham hos Gud. Sela^b

 Davids håb og tillid

⁴Men du, HERRE! er et skjold for mig,
min ære^c,
den der løfter mit hoved.
⁵Jeg råber højt til HERREN⁵,
og han svarer mig fra sit hellige bjerg. Sela
⁶Jeg lagde mig og sov;
jeg vågnede, for HERREN støtter mig.
⁷Jeg vil ikke frygte for ti tusind folk⁶
der har rejst sig imod mig fra alle sider.

 David beder om hjælp og nåde

⁸Rejs dig, HERRE! frels mig, min Gud!
For du har slået alle mine fjender på kinden;
de ugudeliges tænder har du knust.
⁹Hos HERREN er frelsen.
Lad din velsignelse være over dit folk!^d Sela

Salme 4 *Overskrift*

¹Til korlederen^e. Med strengespil. En salme af David.

 Nødråb

²Når jeg råber, så svar mig,
min retfærdigheds Gud!
I trængslen befriede du mig⁷;
vær mig nådig, og hør min bøn!

⁴Ordret: »om min sjæl«.

⁵Ordret: »Min stemme – jeg råber til HERREN«.

⁶Ordret *fām* (»folk«) er her brugt i militær betydning »krigere«.

⁷Ordret: »skaffede du rum for mig«.

Henvendt til modstanderne

- ³I menneskebørn^g! Hvor længe skal min ære være til skændsel?
I elsker tomhed og søger løgn. Sela^f
⁴Men I skal vide at HERREN har udvalgt^g sig en der er from^h;
HERREN hører, når jeg råber til ham.
⁵Ryst, men synd ikkeⁱ!
Tænk efter⁹ på jeres leje, og vær stille! Sela
⁶Bring retfærdigheds ofre¹⁰,
og stol på HERREN!

 Davids bøn og tillid til Gud

- ⁷Mange siger: Hvem vil lade os opleve godt¹¹?
Løft over os dit ansigts lys, HERRE!
⁸Du gav glæde i mit hjerte,
større end den de havde da deres korn og deres most¹² var i overflod.
⁹I fred vil jeg både lægge mig og sove,
for du, HERRE! lader mig bo ene^j i tryghed.

Salme 5*Overskrift*

- ¹Til korlederen^k. Til fløjtespil¹³. En Salme af David.

Bøn om bøn hørelse

- ²Lyt til mine ord, HERRE,
læg mærke til min stønnen!
³Hør mit råb om hjælp,
min konge og min Gud!
For til dig beder jeg.
⁴HERRE! Hør min røst om morgenen!
Om morgenen fremlægger^l jeg min bøn for dig – og spejder.

⁸Ordret: »mandssønner«.

⁹Ordret: »tal i jeres hjerte«.

¹⁰Ofre der bringer retfærdighed fordi de er bragt af et menneske der længes efter Guds retfærdighed.

¹¹I betydningen »lykke«.

¹²Most er ugæret druesaft.

¹³Lidt usikkert. Det kan evt. være en melodiangivelse.

De onde kan ikke bestå for Gud, men David stoler på Guds nåde imod ham

- ⁵For du er ikke en Gud, der holder af uret,
ondt kan ikke bo hos dig.
⁶De overmodige¹⁴ kan ikke træde frem for dine øjne!
du hader alle dem der begår synd.
⁷Du udrydder dem der taler løgn.
HERREN afskyr morderen¹⁵ og bedrageren.
⁸Men jeg kan ved din store nåde¹⁶ komme til dit hus,
jeg vil kaste mig ned imod dit hellige tempel^m
i ærefrygt for dig.

David beder for sig og for alle troende imod fjendernes ondskab

- ⁹HERRE! led mig ved din retfærdighed for mine fjenders skyld¹⁷,
udjævn din vej foran mig¹⁸!
¹⁰For i deres mund er intet sandt,
deres indre er fordærv¹⁹,
deres strube er en åben grav,
de gør deres tunge glat.
¹¹Lad dem bøde for det, Gud!
så de falder på grund af deres planer²⁰,
driv dem væk for deres mange synders skyld,
for de trodser dig.
¹²Men alle der søger tilflugt hos dig, skal glæde sig,
til evig tid skal de juble,
og du skal beskytte dem,
og de der elsker dit navn,
skal fryde sig i dig.
¹³For du velsigner en retfærdig, Herre!
Du dækker ham med velbehag som med et skjold.

¹⁴Formodentlig er der tænkt på gudløse.

¹⁵Ordret: »blodets mand«.

¹⁶Oprindeligt oversat »miskundhed«. Ordret betyder det »trofast kærlighed«, men er vanskeligt at oversætte direkte til dansk. Overordnet er det et udtryk for Guds ufortjente, trofaste og kærlige forhold til mennesket indenfor pagten.

¹⁷*Imafan* betyder ordret »for ... skyld«, men oversættes her ofte »mod«.

¹⁸Ordret: »for mit ansigt«.

¹⁹Modstandernes ønske er at føre bort fra Gud, i fordærv.

²⁰Meningen kan enten være at de falder i egne fælder, eller at deres planer mislykkes.

Salme 6ⁿ

Overskrift

¹Til korlederen^o. Til strengespil. Al-ha-sheminit^p. Salme af David.

Klage og bøn

²HERRE! straf mig ikke i din vrede,
og tugt mig ikke i din harme!
³Vær mig nådig, HERRE, for jeg er svag,
helbred mig, HERRE, for mine knogler er forfærdede^q,
⁴og min sjæl er meget forfærdet.
Men du, HERRE! – hvor længe?
⁵Vend tilbage^r, HERRE! red min sjæl,
frels mig på grund af din nåde²¹!
⁶For i døden er der ingen der husker dig,
hvem vil takke dig i dødsriget?
⁷Jeg er udmattet af mit suk,
jeg væder hver nat min seng,
med mine tårer gennembløder jeg mit leje.
⁸Mit øje er sløvet af sorg,
det er blevet gammelt på grund alle mine fjender.

David glæder sig over, at Gud har hørt hans bøn

⁹Vig fra mig, alle I som begår synd!
For HERREN har hørt min gråd²².
¹⁰HERREN har hørt min indtrængende bøn,
HERREN vil tage imod min bøn.
¹¹Alle mine fjender skal blive til skamme og forfærdes,
i et nu skal de vige tilbage og blive til skamme.

Salme 7

Overskrift

¹En Shiggajon²³ af David, som han sang til HERREN, over benjaminitten Kush's ord²⁴.

²¹Oprindeligt oversat »miskundhed«. Ordret betyder det »trofast kærlighed«, men er vanskeligt at oversætte direkte til dansk. Overordnet er det et udtryk for Guds ufortjente, trofaste og kærlige forhold til mennesket indenfor pagten.

²²Ordret »min gråds røst«.

²³Formodentlig navn på en digttype, muligvis en speciel type klagesang. Hab. 3,1.

²⁴Meningen kan evt. blot være: »på grund af Kush«.

David beder mod sine forfølgere

²HERRE, min Gud! Hos dig søger jeg tilflugt,
frels mig fra alle mine forfølgere og befri mig
³så han ikke som en løve skal sønderrive min sjæl
idet han sønderflænger den uden at der er nogen der redder.

David bevidner sin uskyld i forhold til modstanderen

⁴HERRE, min Gud! Hvis jeg har gjort dette,
hvis der er uret i mine hænder,
⁵hvis jeg har handlet ondt mod min ven^s,
og uden anledning udplyndret min modstander^t,
⁶måtte da fjenden forfølge min sjæl^u og indhente den
og træde mit liv til jorden;
lægge min ære i støvet! Sela

David beder Gud om at dømme

⁷Stå op, HERRE! i din vrede,
rejs dig imod mine fjenders harme,
og vågn op for min skyld; du har jo sat retten.
⁸Lad folkenes forsamling omgive dig,
og vend så tilbage over den i det høje^v!
⁹HERREN holder dom over folkene.
Døm mig, HERRE,
efter min retfærdighed og efter min uskyld, som er hos mig.
¹⁰Lad dog de ugudeliges ondskab få ende,
men støt den retfærdige,
du som jo prøver hjerter og nyrer,
retfærdige Gud!

Gud er frelser og dommer

¹¹Mit skjold er hos Gud
der frelser de oprigtige af hjertet.
¹²Gud er en retfærdig dommer
og en Gud der vredes hver dag.
¹³Hvis man ikke^w vil omvende sig, hvæsser han sit sværd,
han har spændt sin bue og gjort den klar,
¹⁴og mod ham har han beredt dødelige våben,
sine pile har han gjort brændende.
¹⁵Se, han²⁵ undfanger uret,

²⁵d. e. den ugudelige.

og han er svanger med ulykke
og føder løgn.

¹⁶Han har gravet en grav og opkastet den,
men han falder selv i den grav som han har gravet.

¹⁷Hans misgerning skal vende tilbage over hans eget hoved,
og hans vold skal komme over hans isse.

Lovprisning

¹⁸Jeg vil takke HERREN for hans retfærdighed
og lovsynge HERREN den Højestes Navn.

Salme 8

Overskrift

¹Til korlederen^x; al-ha-gittit²⁶; en salme af David.

David lovpriser skaberens herlighed

²HERRE, vor Herre!

Hvor herligt er dit navn over hele jorden,
du som udbreder^y din majestæt over himlene!

³Af spædes og diendes mund har du grundlagt et værn^z mod dine mod-
standere²⁷

for at standse fjenden og den som vil hævne sig.

I særdeleshed prises Guds godhed mod mennesket, som han satte til her- sker over jorden

⁴Når jeg ser din himmel, dine fingres gerninger,
månen og stjernerne, som du anbragte,

⁵hvad er da et menneske at du husker på det;
et menneskebarn at du tager dig af det?

⁶Du har gjort det kun lidt ringere end Gud²⁸;
du kronede det med ære og herlighed.

⁷Du gør det til hersker over dine hænders gerninger;
du har lagt alting under dets fødder:

⁸Får og okser, dem alle sammen,
ja, også markens dyr,

⁹fuglene under himlen og fiskene i havet,

²⁶Det vides ikke hvad der er ment med dette udtryk; det kan både være en melodiangivelse og en instrumentbetegnelse.

²⁷*l'maʕan* betyder ordret »for ... skyld«, men oversættes her ofte »mod«.

²⁸Oversættes oftest »englene« (således LXX), jf. Hebr 2,7.

det som færdes ad havets stier.

Lovprisning

¹⁰HERRE, vor Herre!

Hvor herligt er dit navn over hele jorden!

Salme 9^æ

Overskrift

¹Til korlederen^ø. Al-muth-labben²⁹. Salme af David.

Tak for frelse fra fjenderne

²Jeg vil takke HERREN af hele mit hjerte,
jeg vil fortælle om alle dine underfulde gerninger.

³Jeg vil glæde mig og fryde mig over dig,
jeg vil lovsynge dit navn, du Højeste!

⁴Når mine fjender kommer tilbage,
vil de snuble og gå til grunde for dit ansigt.

⁵For du har påtaget dig min ret og min sag,
du har sat dig på tronen, retfærdige dommer.

⁶Du truede folkene, du tilintetgjorde den ugudelige,
du udslettede deres navn for evigt og altid.

⁷Fjenderne, de er tilintetgjort, de er ruiner i evighed,
byerne har du lagt øde, deres minde er udslettet.

Herren er en retfærdig og nådig dommer

⁸Men HERREN skal trone for evigt,
han har rejst sin trone til dom.

⁹Han skal dømme verden med retfærdighed,
han skal fælde redelig dom over folkene.

¹⁰Og må HERREN være en borg for den undertrykte,
en borg i trængselstider!

¹¹De skal stole på dig, de der kender dit navn,
for du har ikke svigtet dem der søger dig, HERRE!

²⁹Musikalsk anvisning af ukendt betydning. Ordret: »Efter død for sønnen«.

Lovprisning

- ¹²Lovsyng HERREN, der bor på Zion,
forkynd blandt folkene om hans gerninger!
¹³For han som hævner blod, husker dem,
han har ikke glemt de elendiges skrig.

Bøn

- ¹⁴Vær mig nådig, HERRE, se min plage fra dem der hader mig,
du som løfter mig op fra dødens porte,
¹⁵for at jeg kan fortælle al din pris i Zions datters porte.
Jeg skal juble over din frelse!

Gud dømmer retfærdigt

- ¹⁶Folkene faldt selv i den grav de gravede,
i det net de skjulte, blev deres fod fanget.
¹⁷HERREN har givet sig til kende, han har holdt dom,
ved sine hænders gerning fanger han den ugudelige^a. Higgajon³⁰. Sela

Bøn om frelse

- ¹⁸De ugudelige skal vende tilbage til dødsriget³¹,
alle folkeslag der glemmer Gud.
¹⁹For en fattig glemmes ikke for evigt,
de hjælpeløses håb er ikke for altid tilintetgjort.
²⁰Rejs dig, HERRE, lad ikke et menneske blive mægtigt,
lad folkene dømmes for dit ansigt!
²¹Sæt, HERRE! skræk i dem,
lad folkene kende at de er mennesker. Sela

Salme 10^{aa}*Klage over de ugudeliges ondskab og magt*

- ¹Hvorfor, HERRE, står du så langt borte?
Hvorfor³² skjuler du dig i trængselstider?
²På grund af den ugudeliges hovmod vil den hjælpeløse brænde^{ab},
de³³ vil blive fanget i de rænker disse³⁴ har udtænkt^{ac}.

³⁰Musikudtryk med ukendt betydning, måske dog strengespil, jf. Sl 92,4.

³¹Hebraisk: »sheol«.

³²»Hvorfor« er underforstået fra første halvvers.

³³hjælpeløse.

³⁴ugudelige.

³For den ugudelige jublede over sin sjæls ønske³⁵,
og bedrageren velsignede han, HERREN foragtede han^{ad}.
⁴Den ugudelige tænker³⁶ i sit hovmod³⁷:
»Han kræver ikke til regnskab«,
»der er ingen Gud«, det er alle hans tanker.
⁵Hans veje lykkes til enhver tid,
dine domme er høje, højt over ham,
han blæser på alle sine fjender.
⁶Han har sagt i sit hjerte: »Jeg skal ikke røkkes,
fra slægt til slægt forskånet for ulykke«.
⁷Hans mund er fuld af forbandelse, bedrageri og undertrykkelse,
under hans tunge er der uret og fortræd.
⁸Han sidder på lur i gårdene^{ae},
i det skjulte myrder han en uskyldig,
hans øjne spejder efter en svag^{af}.
⁹Han ligger på lur i skjul som en løve i sin hule,
han lurar på at fange en elendig,
han fanger en elendig idet han trækker ham³⁸ med sit garn.
¹⁰Knust synker han³⁹ til jorden,
og for hans⁴⁰ magt falder de svage.
¹¹Han siger i sit hjerte: »Gud har glemt det,
han har skjult sit ansigt, han ser det ikke i evighed«.

Bøn om Guds indgreb

¹²Rejs dig, HERRE! Gud, løft din hånd,
glem ikke de elendige!
¹³Hvorfor skal en ugudelig foragte Gud?
Han siger i sit hjerte: »Du kræver ikke til regnskab«.
¹⁴Du, ja netop du, har set uret og sorg,
du iagttager så de kan lægges i din hånd.
Den svage overgiver sin sag til dig,
du har været den faderløses hjælper.
¹⁵Bræk den ugudeliges arm,
og krævn den onde til regnskab for hans ugudelighed så du ikke finder
den længere^{ag}.
¹⁶HERREN er konge for evigt og altid,

³⁵Her i betydningen: »begær«

³⁶»Tænker« står ikke i grundteksten, men er underforstået i sammenhængen.

³⁷Ordret: »efter sin næses højde«.

³⁸Trækker ham til sig.

³⁹den elendige.

⁴⁰den ugudelige.

folkeslag⁴¹ blev udryddet af hans land.
¹⁷Du har hørt de ydmyges ønske, HERRE,
du styrker deres hjerte, dit øre lytter opmærksomt
¹⁸for at skaffe den faderløse og undertrykte ret
så et menneske der er af jorden, ikke længere skal sprede skræk.

Salme 11

Overskrift

¹Til korlederen.^{ah} Af David.

Hos HERREN har jeg søgt tilflugt

Hos HERREN har jeg søgt tilflugt,
hvordan kan I sige til min sjæl:
»Flygt til bjergene^{ai} som en fugl«?
²For se, de ugudelige spænder buen,
de har lagt deres pil på strengen
for at skyde i ly af mørket mod de oprigtige af hjertet.
³Når grundvoldene nedbrydes,
hvad kan en retfærdig da udrette?

HERREN er retfærdig og bevarer den retfærdige

⁴HERREN er i sit hellige tempel,
HERREN - i himlen er hans trone -
hans øjne iagttager,
hans øjenlåg⁴² prøver menneskets børn.
⁵HERREN prøver retfærdig og ugudelig,
men hans sjæl hader den der elsker vold.
⁶Han skal lade fælder regne ned over de ugudelige,
ild og svovl og glohed vind må blive deres tilmålte bæger.^{aj}
⁷For HERREN er retfærdig, han elsker retfærdighedshandlinger,
de retskafne skal se HERRENS ansigt.^{ak}

Salme 12

Overskrift

¹Til korlederen.^{al} Al-ha-sheminit.^{am} Salme af David.

⁴¹Kan også oversættes »hedningefolk«.

⁴²Meningen formodentlig: »hans blik«.

Bøn om hjælp

- ²Frels, HERRE! for det er ude med den fromme,
for troskab er forsvundet fra mennesker.⁴³
³De taler løgn, hver og en,⁴⁴
med smigrende læber, med et tvedelt hjerte⁴⁵ taler de.
⁴Gid HERREN ville udrydde alle smigrende læber,
den tunge der taler store ord,
⁵dem som siger: »Med vor tunge skal vi vinde styrke,
vore læber er med os, hvem er herre over os?«

Guds løfte om hjælp

- ⁶»På grund af de hjælpeløses undertrykkelse
og de fattiges jamren
vil jeg nu rejse mig,« siger HERREN,
»jeg vil sætte i frelse den, som længes derefter.«^{an}

Lovprisning af Guds ord

- ⁷HERRENS ord er rene ord,
sølv der er smeltet i diglen i jorden,^{ao}
lutret syv gange.
⁸Du, HERRE! du vil beskytte dem,
du vil bevare os imod denne slægt til evig tid,
⁹mens ugudelige vandrer omkring,
så længe usselhed ophøjes blandt mennesker.⁴⁶

Salme 13*Overskrift*

- ¹Til korlederen.^{ap} Salme af David.

Hvor længe?

- ²Hvor længe, HERRE, vil du evigt glemme mig?
Hvor længe vil du skjule dit ansigt for mig?
³Hvor længe skal jeg have bekymringer⁴⁷ i min sjæl,

⁴³Ordret: »Adams børn/menneskes børn«.

⁴⁴Ordret »en mand med sin næste«.

⁴⁵Ordret: »med hjerte og hjerte«.

⁴⁶Ordret: »Adams børn/menneskes børn«.

⁴⁷ῥῑῥōt betyder normalt »planer«. Det foreslås ofte at der må være faldet et v ud, så der skal stå: ῥaῥῥāvōt: »smerter«.

dagligt have sorg i mit hjerte?
Hvor længe skal min fjende triumfere over mig?

Klagende bøn

⁴Se til mig, svar mig, HERRE min Gud!
Giv mine øjne lys så jeg ikke sover ind i døden,
⁵så ikke min fjende skal sige: »Jeg vandt over ham«,
min modstander juble over at jeg snubler.
⁶Men jeg stoler på din nåde,⁴⁸
mit hjerte skal juble over din frelse.
jeg vil synge for HERREN,
for han har gjort vel imod mig.

Salme 14

Overskrift

¹Til korlederen.^{aq} Af David.

Klage over menneskers fordærvede tilstand

En tåbe siger i sit hjerte: »Der er ingen Gud«.
De udfører fordærvelig, afskyelig gerning,
der er ingen der gør godt.
²HERREN skuede ned fra himlen
på menneskene,⁴⁹
for at se om der var en forstandig,
en der søgte Gud.
³De er alle kommet på afveje,
alle er fordærvede,
ingen gør godt,
end ikke en eneste.

Gud er dommer og frelser

⁴Mon de ikke ved det, alle de der begår synd,
de der æder mit folk, som åd de brød?
de kaldte ikke på HERREN.
⁵Da skal de gribes af stor rædsel,^{ar}
for Gud er med en retfærdigs slægt.

⁴⁸Oprindeligt oversat »miskundhed«. Ordet *hesed* er vanskeligt at oversætte direkte til dansk. Overordnet er det et udtryk for Guds ufortjente, trofaste og kærlige forhold til mennesket indenfor pagten.

⁴⁹Ordret: »Adams børn/menneskes børn«.

⁶Gør blot den hjælpeløses plan til skamme,
for HERREN er dog hans tilflugt.

Bøn om frelse

⁷Gid⁵⁰ Israels frelse må komme fra Zion!
Når HERREN vender sit folks skæbne,^{as}
skal Jakob juble, Israel skal glæde sig.

Salme 15

Overskrift

¹Salme af David.

Hvem kan komme til Gud?

HERRE, hvem kan nyde gæstevenskab^{at} i dit telt?
Hvem kan bo på dit hellige bjerg?

Svar til selvprøvelse

²Den som vandrer retskaffent,
og som øver retfærdighed
og taler sandhed i sit hjerte;
³den som ikke løber omkring og bagtaler med sin tunge,
ikke gør sin næste ondt
og ikke bringer skam over sin nærmeste;
⁴den som foragter den forkastede,⁵¹
og som ærer dem der frygter HERREN,
den som ikke bryder hvad han har svoret, selvom det skader ham;^{au}
⁵den som ikke låner sine penge ud mod renter⁵²
og ikke tager imod bestikkelse i sager mod en uskyldig.
Den der gør disse ting, skal ikke røkkes i evighed.

⁵⁰Ordret: »hvem giver«, men det er en almindelig ønskeformel.

⁵¹Ordret »den i hvis øjne den forkastede er foragtet.

⁵²Det hebraiske ord dækker både »renter« og »åger«.

Salme 16

Overskrift

¹Miktam⁵³ af David

Tilflugt hos Gud

Bevar mig, Gud, for jeg søger tilflugt hos dig.

Glæden ved at høre til hos Gud

²Jeg^{av} sagde til HERREN: »Du er min Herre,
jeg har intet gode ud over dig.
³De hellige, de som er i landet,
og de ædle har jeg alt mit velbehag i«. ⁵⁴
⁴Mangfoldige bliver deres smerter, som bejler til en anden.
Jeg vil ikke udgyde deres drikofre af blod
og ikke bringe deres navne over mine læber.
⁵HERRE, min tilmålte del og mit bæger,
du sikrer min lod.
⁶Målesnorene faldt for mig på skønne steder,
ja, en dejlig arv tilfaldt mig.

Tillid til Herren

⁷Jeg vil prise^{aw} HERREN, som gav mig råd,
ja, mine nyrer vejleder mig om natten.
⁸Jeg har altid HERREN for øje,
for han er ved min højre side;
jeg skal ikke vakle.

Tryghed over for døden

⁹Derfor glæder mit hjerte sig, og min ære jubler,⁵⁵
ja, mit kød skal bo i tryghed.
¹⁰For du vil ikke overlade min sjæl til dødsriget,^{ax}
du vil ikke lade din hellige se graven.^{ay}
¹¹Du vil lære mig livets vej,
der er fuldendt glæde for dit ansigt,

⁵³Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«, eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 56-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

⁵⁴Underforstået »en anden gud«. Mange retter vokaliseringen af *māhārû* (»betale brudesum, bejle«) til: *mih^arû*: »løbe efter«.

⁵⁵Grundtekstens »min ære jubler« skal sandsynligvis forstås som »min sjæl jubler«.

der er altid skønne ting i din højre hånd.

Salme 17

Overskrift

¹En bøn af David.

Bøn om hjælp

Hør, HERRE, på retfærdighed!^{az}

Lyt opmærksomt til min klage,

hør på min bøn

fra mine læber uden svig.

²Lad min ret udgå fra dit ansigt,

lad dine øjne iagttage med retskaffenhed.

Forsikring om uskyld i den konkrete sag

³Du har prøvet mit hjerte, set nøje efter om natten,

ransaget⁵⁶ mig: Du finder intet.⁵⁷

Jeg har besluttet at min mund ikke skal forsynde sig.

⁴Hvad angår menneskets handlinger,⁵⁸

så har jeg ved dine læbers ord

vogtet mig for voldsmandens stier.

⁵Mine skridt holdt sig til dine spor,

mine skridt vaklede ikke.

Ny bøn om hjælp mod stærke fjender

⁶Jeg har råbt til dig, for du vil svare^{aæ} mig, Gud!

Bøj dit øre til mig, hør mine ord!⁵⁹

⁷Vis din underfulde nåde,⁶⁰

du som med din højre hånd frelser dem som søger tilflugt for modstandere.^{aø}

⁸Vogt mig som en øjstenen,⁶¹

⁵⁶Ordret: »prøvet ved at smelte mig«.

⁵⁷Underforstået »intet skændigt«. Ofte vokaliseres dog (med LXX) *zammôti* (»jeg tænkte«) i næste linje som: *zimmâti*: »min (påståede) skændselsdåd«, der trækkes ind i denne linje.

⁵⁸Dvs. hvad end mennesker gjorde.

⁵⁹Ordret: »min tale«

⁶⁰Oprindeligt oversat »miskundhed«. Ordet er vanskeligt at oversætte direkte til dansk. Overordnet er det et udtryk for Guds ufortjente, trofaste og kærlige forhold til mennesket indenfor pagten.

⁶¹Ordret: »pusling af øjets datter«.

skjul mig i dine vingers skygge
⁹for de ugudelige som har øvet vold mod mig,
for mine fjender som begærligt omringer mig.
¹⁰De har lukket deres hjerte til med fedt,^{aa}
med deres mund taler de i hovmod.
¹¹Hvor vi end går,^{ba} har de nu omringet mig,
deres øjne er rettet mod at kaste mig^{bb} til jorden.
¹²Han ligner en løve der hungrer efter rov,
og en ungløve der sidder i skjul.
¹³Rejs dig, HERRE, træd op imod hans ansigt, kast ham ned,
frels min sjæl fra den ugudelige ved dit sværd,
¹⁴fra folk ved din hånd,
HERRE! fra folk hvis del i livet er af verden,^{bc}
og fyld deres bug med det du har gemt,
lad deres børn mættes
og efterlade deres rest til deres småbørn.

Bøn om livgivende fællesskab med Gud

¹⁵Jeg skal i retfærdighed^{bd} skue dit ansigt,
mættes af din skikkelse når jeg vågner.^{be}

Salme 18

Overskrift

¹Til korlederen.^{bf} Af HERRENS tjener. Af David, som talte ordene i denne sang for HERREN den dag hvor HERREN havde reddet ham fra alle hans fjenders hånd og fra Sauls hånd.^{bg}

²Og han sagde:

Lovprisning

Jeg elsker dig inderligt, HERRE, min styrke!

³HERREN er mit fjeld, min borg og min befrier,
min Gud, min klippe, hvor jeg søger tilflugt,
mit skjold og min frelses horn, min fæstning.

⁴Jeg råber til HERREN, den lovpriste,
og bliver frelst fra mine fjender.

David råbte til Gud i sin nød

⁵Dødens bånd omspændte mig,
og undergangens^{bh} strømme forfærdede mig.

⁶Dødsrigets bånd omgav mig,

dødens snarer faldt over mig.
7 Da jeg var i nød, råbte^{bi} jeg til HERREN,
jeg skreg til min Gud om hjælp.
Han hørte min røst fra sit tempel,
og mit skrig til ham nåede hans ører.

Gud hørte og frelste

8 Da bævede og rystede jorden,
bjergenes grundvolde skælvede,
de rystedes, for han var vred.⁶²
9 Røg steg op af hans næse,
fortærende ild af hans mund,
kul flammede op fra ham.
10 Han sænkede⁶³ himlen og steg ned,
der var mørke skyer under hans fødder.
11 Han red på en kerub og fløj,
og han svævede på vindens vinger.
12 Han gjorde mørke til sit skjul omkring sig,
mørke vande og tykke skyer gjorde han til sin hytte.^{bj}
13 Fra glansen foran ham fór hans skyer af sted,⁶⁴
hagl og glødende kul.
14 HERREN tordnede i himlen,
den Højeste lod sin røst høre,
hagl og glødende kul.
15 Han skød sine pile ud og spredte dem,⁶⁵
med mange lyn forfærdede han dem.
16 Havets⁶⁶ bund kom til syne,
jordens grundvolde blottedes
ved din trussel, HERRE!
ved din vredes ånde.
17 Han rakte ud fra det høje, han greb mig,
han trak mig op af de store vande.
18 Han friede mig fra min stærke fjende
og fra dem der hader mig, for de var mig for stærke.
19 De overfaldt mig på min ulykkes dag,
men HERREN var min støtte.
20 Han førte mig ud i det åbne land,

⁶² Ordret: »det brændte for ham«.

⁶³ Kan også oversættes: »udstrakte«.

⁶⁴ I stedet for *fāvʾrû* (»fór af sted«) har 2 Sam 22,13 *bāfʾrû*: »brændte«.

⁶⁵ Fjenderne, sprogligt kan det dog også være pilene.

⁶⁶ Ordret: »vanden« (*mayim*), men man vælger oftest med 2 Sam 22,16 at læse *yām*: »havets«.

han frelste mig, for han holder af mig.

Gud er den retfærdiges og den hjælpeløses hjælp

- ²¹ HERREN belønnede mig efter min retfærdighed,
han gengældte mig efter mine hænders renhed.
²² For jeg har nøje fulgt HERRENS veje,
og jeg er ikke ved synd faldet fra min Gud.
²³ For alle hans domme har jeg foran mig,
og hans anordninger har jeg ikke ladet vige fra mig.
²⁴ Jeg var retsindig for ham,
og jeg vogtede mig for min synd.
²⁵ HERREN gengældte mig efter min retfærdighed,
efter mine hænders renhed for hans øjne.
²⁶ Mod den trofaste viser du dig trofast,
mod den retsindige mand viser du dig retsindig,
²⁷ mod den rene viser du dig ren,
men mod den falske forstiller du dig.
²⁸ For du frelser et elendigt folk,
men du ydmyger de stolte øjne.
²⁹ Ja, du bringer min lampe til at lyse,
HERREN, min Gud, oplyser mit mørke.
³⁰ For ved din hjælp stormer jeg imod en skare,^{bk}
og ved min Guds hjælp springer jeg over en mur.
³¹ Guds vej er fuldkommen,
HERRENS tale er lutret,
han er skjold for alle, som søger tilflugt hos ham.

Guds frelsende nærvær

- ³² Ja, hvem er Gud, hvis ikke HERREN?
Og hvem er en klippe, undtagen vor Gud?
³³ Den Gud som rustar mig med styrke
og gør min vej fuldkommen.
³⁴ Han gør mine fødder som hindernes
og stiller mig op på mine høje.
³⁵ Han træner mine hænder til krigen,
og mine arme til at spænde kobberbuen.
³⁶ Du giver mig din frelse som skjold,
og din højre hånd støtter mig,
og din ydmyghed^{bl} gør mig stor.
³⁷ Du skaffer plads under mig for mine skridt,
og mine ankler vaklede ikke.
³⁸ Jeg forfølger mine fjender og når dem,

og jeg vender ikke tilbage før jeg har udryddet dem.

³⁹Jeg knuser dem så de ikke kan stå op,
de falder under mine fødder.

⁴⁰Du ruster mig med styrke til krigen,
du bøjer dem som rejste sig mod mig, under mig.

⁴¹Og mine fjender – du gav mig deres nakke,^{bm}
dem der hadede mig, udryddede jeg.

⁴²De råber om hjælp, men der er ingen frelser,
de råbte⁶⁷ til Herren, men han svarede dem ikke.

⁴³Jeg knuser dem som støv for vinden,
som gadeskarn kaster jeg dem bort.

⁴⁴Du udfrier mig fra folkenes strid,
du gør mig til folkeslags⁶⁸ hoved,
et folk som jeg ikke kendte, skal tjene mig.

⁴⁵Når de hører om mig,⁶⁹ skal de adlyde mig,
fremmede børn skal krybe for mig.

⁴⁶Fremmede børn synker udmattede sammen,
de kommer skælvende frem fra deres borge.

Lovprisning af den frelsende Gud

⁴⁷HERREN lever! Velsignet er min klippe
og højt ophøjet min frelses Gud!

⁴⁸Han er den Gud som giver mig hævn
og lægger folk under mig.

⁴⁹Du er den som udfrier mig fra mine fjender,
du ophøjer mig over mine stolte modstandere,
du redder mig fra voldsmanden.

⁵⁰Derfor vil jeg prise dig blandt folkeslagene,⁷⁰ HERRE!
dit navn vil jeg lovsynge.

⁵¹Stor hjælp giver han sin konge
og viser nåde⁷¹ mod sin salvede,
mod David og mod hans sæd til evig tid.

Salme 19

Overskrift

¹Til korlederen.^{bn} Salme af David.

⁶⁷ »de råbte« er underforstået fra forrige linje. Det står ikke her i grundteksten.

⁶⁸ Undertiden oversat »hedningers«, men det er næppe meningen her.

⁶⁹ Ordret: »Ved ørets høren«.

⁷⁰ Kan også oversættes: »blandt hedninger«, men det er næppe meningen her.

⁷¹ Tidligere oversat »miskundhed«. Her kunne der også oversættes »troskab«.

Universets vidnesbyrd om og lovprisning af Guds storhed

- ²Himlen fortæller om Guds herlighed,
hvælvingen forkynnder hans hænders værk.
³Dag lader tale sprudle frem til dag, og nat kundgør viden til nat.
⁴Der er ingen tale og ingen ord uden at deres røst høres.
⁵Deres røst^{bo} når ud over hele jorden
og deres ord til verdens ende.
Han satte et telt for solen på himlen,^{bp}
⁶og den går som en brudgom ud af sit kammer,
den glæder sig som en helt over at løbe sin bane.
⁷Fra himlens ene ende er dens udgang,
og dens omløb når den anden ende,
ja, intet er skjult for dens glød.

Lovprisning af HERRENS lov

- ⁸HERRENS lov er fuldkommen,
den styrker sjælen.⁷²
HERRENS vidnesbyrd er pålideligt,
det giver den enfoldige visdom.
⁹HERRENS befalinger er rette,
de glæder hjertet.
HERRENS bud er purt,
det giver øjnene lys.
¹⁰Frygt for HERREN^{bq} er ren,
den består til evig tid,
HERRENS domme er sandhed,
de er alle retfærdige.
¹¹De er mere kostbare end guld,
ja, end lutret guld i mængde,
og sødere end honning
og flydende bikage.

Personlig afslutning og bøn

- ¹²Også din tjener lader sig advare af dem,
der er stor løn ved at holde dem.
¹³Uforsætlige synder – hvem lægger mærke til dem?
Rens mig for skjulte synder!
¹⁴Hold også din tjener borte fra hovmodige
så de ikke skal herske over mig.
Da bliver jeg udadledig

⁷²Ordret: »den bringer sjælen tilbage«.

og uden skyld i grov overtrædelse.

¹⁵Lad min munds ord og mit hjertes tanker være til behag for dit ansigt,
HERRE, min klippe og min genløser!

Salme 20

Overskrift

¹Til korlederen.^{br} Salme af David.

Guds folk beder for sin konge

²Må HERREN svare dig på nødens dag!
Må Jakobs Guds navn ophøje dig!
³Må han sende dig hjælp fra helligdommen
og støtte dig fra Zion!
⁴Må han huske alle dine afgrødeofre
og finde velbehag⁷³ i dit brændoffer! Sela
⁵Må han give dig efter dit hjerte
og opfylde alle dine planer!
⁶Så vil vi juble over din frelse
og løfte banner i vor Guds navn;⁷⁴
må HERREN opfylde alle dine bønner!

Vished om at Gud hører og svarer

⁷Nu ved jeg at HERREN frelser sin salvede,
han vil svare ham fra sin hellige himmel
med sin højre hånds frelsende, vældige gerninger.
⁸Nogle stoler på vogne og nogle på heste,⁷⁵
men vi, vi stoler på HERREN vor Guds navn.
⁹De styrter og falder,⁷⁶
men vi, vi rejser os og holder os oprejste.

Afsluttende bøn

¹⁰HERRE, frels kongen!^{bs}
Svar os den dag vi råber!

⁷³Ordret: »erklære for fedt«.

⁷⁴Verset kunne også oversættes som en del af bønningen: »Må vi juble over din frelse og i vor Guds navn løfte banner!«.

⁷⁵Ordret: »nogle på vogne og nogle på heste«. Verbet »stole på« må suppleres fra andet halvvers.

⁷⁶Versets verber i perfektiv kunne oversættes ved fortid, men de skal udtrykke det der er Israels erfaring, og som derfor gælder både nutid og fremtid.

Salme 21

Overskrift

¹Til korlederen.^{bt}
Salme af David.

Tak for Herrens godhed mod kongen

²HERRE! Over din styrke glæder kongen sig,
og over din frelse – hvor jubler han højt!
³Du har givet ham, hvad hans hjerte ønskede,
og ikke nægtet ham det hans læber bad om. Sela.^{bu}
⁴For du kommer ham i møde med velsignelser, fulde af godhed,⁷⁷
du sætter en krone af fint guld på hans hoved.
⁵Han bad dig om liv, og du gav ham det,
en række af dage for evigt og altid.
⁶Stor er hans ære ved din frelse,
du lægger højhed og herlighed på ham.
⁷For du gør ham til velsignelser for altid,
du fylder ham med glæde⁷⁸ for dit ansigt.
⁸For kongen stoler på HERREN,
og ved den Højestes nåde⁷⁹ skal han ikke røkkes.

Med Guds hjælp skal kongen også fremover besejre sine og folkets fjender

⁹Din hånd skal finde alle dine fjender,
din højre hånd skal finde dem der hader dig.
¹⁰Du skal gøre dem som en brændende ovn når du viser dit ansigt,
HERREN skal opsluge dem i sin vrede,^{bv}
og ild skal fortære dem.
¹¹Du skal udlette deres afkom⁸⁰ af jorden
og deres sæd blandt menneskers børn.⁸¹
¹²Skønt de har planlagt ondt imod dig,
spundet rænker – så vil de intet formå.
¹³For du skal slå dem på flugt,⁸²
du sigter med dine buestrenge mod deres ansigt.

⁷⁷Ordret: »gødheds velsignelser«.

⁷⁸Ordret: »du glæder ham med glæde«.

⁷⁹Tidligere oversat »miskundhed«.

⁸⁰Ordret: »frugt«.

⁸¹Ordret: »Adams børn«.

⁸²Ordret: »Du gør dem til ryg«.

Afsluttende bøn og lovprisning

- ¹⁴Rejs dig, HERRE, i din styrke!
Vi vil prise din væld med sang og spil.

Salme 22*Overskrift*

- ¹Til korlederen.^{bw} Efter »Morgenrødens hind«. ^{bx}
Salme af David.

Klage i gudsforladthedens nød

- ²Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forladt mig?
Fjernt fra min frelse er mit skrigs ord.^{by}
³Min Gud, jeg råber om dagen, men du svarer ikke,
og om natten, men jeg bliver ikke beroliget.
⁴Men du er hellig,
tronende på Israels lovsange!^{bz}
⁵Vore fædre stolede på dig,
de stolede på dig, og du befriede dem.
⁶Til dig råbte de og blev reddet,
de stolede på dig og blev ikke gjort til skamme.
⁷Men jeg er en orm og ikke en mand,
til spot for mennesker og foragtet af folk.⁸³
⁸Alle der ser mig, spotter mig,
de vrænger mund,⁸⁴ de ryster på hovedet:
⁹»Vælt det på HERREN,⁸⁵ lad ham befri ham,
han må redde ham, for han har velbehag i ham«!
¹⁰Du er dog den som drog mig af moders liv,
du gav mig tryghed ved min moders bryster.
¹¹På dig blev jeg kastet fra fødslen⁸⁶,
fra min moders liv er du min Gud.
¹²Vær ikke fjernt fra mig, for nød er nær,
for der er ingen hjælper.
¹³Mange tyre har indesluttet mig,
Bashans styrke⁸⁷ har omringet mig.
¹⁴De har spærret deres gab op imod mig

⁸³Ordret: »menneskes spot og folks foragt«.

⁸⁴Ordret: »De laver en spalte med læben«.

⁸⁵Mange vælger at ændre vokaliseringen af *gōl* (»vælt!«) til *gal*: »han har væltet«.

⁸⁶Ordret: »fra moderskød«

⁸⁷Underforstået: bøfler

som en løve der river og brøler.
¹⁵Jeg er udøst som vand,
og alle mine knogler er vredet af led,
mit hjerte er blevet som voks,
det er smeltet midt i mit indre.
¹⁶Min kraft^{bæ} er tørret som et potteskår,
min tunge er klæbet til mine gummer,
du har lagt mig ned i dødens støv.
¹⁷For hunde har omringet mig,
en flok af ugerningsmænd har slået kreds omkring mig,
de har gennemboret^{bø} mine hænder og mine fødder.
¹⁸Jeg kan tælle alle mine knogler,
de ser på mig med skadefryd.⁸⁸
¹⁹De deler mine klæder imellem sig
og kaster lod om min klædning.

Bøn om frelse

²⁰Men du, HERRE, vær ikke langt borte!
Min styrke, skynd dig at komme mig til hjælp!
²¹Red min sjæl⁸⁹ fra sværdet,
min eneste⁹⁰ fra hundes vold!
²²Frels mig fra løvens gab
og fra bøflers horn!

Taksigelse for Guds hjælp

Du har svaret mig.
²³Jeg vil forkynde dit navn for mine brødre,
midt i forsamlingen vil jeg lovprise dig.
²⁴I som frygter HERREN, lovpris ham!
Al Jakobs sæd, I skal ære ham,
og I skal frygte ham, al Israels sæd!
²⁵For han har ikke foragtet og ikke afskyet
den hjælpeløses elendighed,
og han skjulte ikke sit ansigt for ham,
men da han råbte til ham om hjælp, hørte han.
²⁶Fra dig kommer min lovsang i en stor forsamling,
jeg vil indfri mine løfter foran dem som frygter ham.
²⁷De ydmyge skal spise og mættes,
de som søger HERREN, skal prise ham.

⁸⁸Ordret: »de ser, ser med lyst på mig«.

⁸⁹Her formodentlig i betydningen »mit liv«.

⁹⁰D.v.s. »sjæl/liv«.

Må jeres hjerte leve for evigt!

²⁸Alle jordens ender skal huske på og omvende sig til HERREN,
og alle folks slægter skal kaste sig ned for dit ansigt.

²⁹For kongemagten tilhører HERREN,
og han hersker over folkene.

³⁰Alle jordens mægtige spiste og tilbad,^{bå}
alle, der stiger ned i støvet, skal falde på knæ for hans ansigt,
og den, som ikke har holdt sin sjæl i live.^{ca}

³¹Efterkommerne skal tjene ham,
der skal fortælles om Herren til efterslægten.

³²De skal komme og forkynde hans retfærdighed
for et folk der fødes.
For han har gjort det.

Salme 23

Overskrift

¹En salme af David.

David taler om sin og hver troende sjæls lykke og tryghed under den trofaste hyrdes ledelse og varetægt

HERREN er min hyrde, jeg skal intet mangle.

²Han lader mig ligge i grønne græsgange;
han leder mig til hvilens vande^{cb}.

³Han giver min sjæl nye kræfter;
han fører mig på retfærdigheds stier^{cc} for sit navns skyld.

⁴Selv når jeg skal vandre i dødsskyggens^{cd} dal,
skal jeg ikke frygte for noget ondt,
for du er med mig;
din kæp og din stav, de skal trøste mig.

Trøst og glæde i Herren, som er den gæstfrie vært

⁵Du dækker bord for mig
for øjnene af⁹¹ mine fjender;
du har salvet mit hoved med olie,
mit bæger flyder over.
⁶Kun godhed og nåde⁹² skal følge mig

⁹¹Ordret: »over for«

⁹²Opindeligt oversat »miskundhed«. Ordret betyder det »trofast kærlighed«, men er vanskeligt at oversætte direkte til dansk. Overordnet er det et udtryk for Guds trofaste og kærlige forhold til mennesket indenfor pagten.

alle mine livsdage,
og jeg skal blive^{ce} i HERRENS hus
hele livet⁹³.

Salme 24

Overskrift

¹En salme af David.

David lovpriser HERREN, som er herre over alle ting

HERRENS er jorden og dens fylde,
verden⁹⁴ og dens beboere.
²For han grundlagde den på havene;
gjorde den fast på strømmene⁹⁵.

Betingelsen for at et menneske kan træde ind i Guds tempel

³Hvem kan gå op på HERRENS bjerg?
Hvem kan stå på hans hellige sted?
⁴Den som har uskyldige hænder og et rent hjerte;
den som ikke har rettet sin sjæl mod falskhed
og ikke har svoret bedragerisk.
⁵Han skal få velsignelse fra HERREN;
retfærdighed fra sin frelses Gud.
⁶Dette er den slægt som spørger efter ham,
de som søger dit ansigt, Jakobs Gud^{cf}. Sela.

HERREN holder sejrrigt indtog i helligdommen

⁷Løft, I porte, jeres hoveder;
løft jer, I ældgamle døre,
så ærens konge kan drage ind!
⁸Hvem er denne ærens konge?
HERREN, stærk og mægtig,
HERREN, mægtig i krig.
⁹Løft, I porte, jeres hoveder;
løft^{cg} jer, I ældgamle døre,
så ærens konge kan drage ind!

⁹³Egentlig: »i dages udstrækning«, dvs. »alle dage, hele livet«.

⁹⁴Der er især tænkt på det dyrkede land

⁹⁵I det gammeltestamentlige verdensbillede (kosmologi) opfattede man jorden som fastgjort på søjler over det store underjordiske urhav eller strømmene, som det også kan kaldes.

¹⁰Hvem er han, den ærens konge?
Hærskarers⁹⁶ HERRE,
han er ærens konge! Sela.

Salme 25

Overskrift

¹Af David.

Bøn om hjælp og tilgivelse

Til dig, HERRE, løfter jeg min sjæl.

²Min Gud,^{ch} jeg har stolet på dig – lad mig ikke blive til skamme,
mine fjender må ikke fryde sig over mig.

³Ja, ingen som håber på dig, skal blive til skamme,
skam kommer over dem som handler troløst uden årsag.

⁴HERRE, lad mig kende dine veje,
lær mig dine stier!

⁵Gør at jeg vandrer i din sandhed, og belær mig,
for du er min frelses Gud,
jeg^{ci} har ventet på dig hele dagen.

⁶Husk din barmhjertighed, HERRE, og din nåde,⁹⁷
for de har været fra evighed.

⁷Husk ikke min ungdoms synder og mine overtrædelser,
husk du mig efter din nåde
for din godheds skyld, HERRE!

Tillid til Guds godhed og troskab

⁸God og retskaffen er HERREN,
derfor belærer han syndere om vejen.

⁹Han vil lade ydmygede vandre i retfærdighed,
og han vil lære de ydmyge sin vej.

¹⁰Alle HERRENS stier er nåde og sandhed
for dem som holder hans pagt og hans vidnesbyrd.

¹¹For dit navns skyld, HERRE,
tilgiv mig dog min skyld, for den er stor.

¹²Hvem er da den mand som frygter HERREN?
Ham vil han belære om den vej han skal vælge.^{cj}

¹³Hans sjæl skal bo i lykke,
og hans sæd skal besidde landet.

⁹⁶I ældre tid oversat: »Zebaoth«.

⁹⁷Tidligere oversat »miskundhed«.

¹⁴HERREN har fortroligt fællesskab med dem der frygter ham,
ja, hans pagt belærer dem.⁹⁸

Ny bøn om hjælp og frelse

¹⁵Mine øjne er altid rettet mod HERREN,
for han befrier mine fødder fra nettet.
¹⁶Vend dig til mig, og vær mig nådig,
for jeg er ene og hjælpeløs.
¹⁷Mit hjertes nød har de⁹⁹ gjort vid,
før mig ud af mine trængsler!
¹⁸Se hen til^{ck} min hjælpeløshed og min modgang,
og tilgiv¹⁰⁰ alle mine synder!
¹⁹Se hen til mine fjender, for de er mange,
og de hader mig med uretfærdigt had.
²⁰Bevar min sjæl og red mig
så jeg ikke bliver til skamme, for jeg har søgt tilflugt hos dig.
²¹Lad uskyld og oprigtighed bevare mig,
for jeg har ventet på dig.

Afsluttende bøn om frelse for hele Israel

²²Forløs, o Gud, Israel
fra al dets nød!

Salme 26

Overskrift

¹Af David.

Bøn om hjælp

Skaf mig ret,¹⁰¹ HERRE,
for jeg har vandret i min uskyld,
og på HERREN har jeg stolet,
jeg skal ikke vakle.¹⁰²
²Prøv mig, HERRE, og test mig,
ransag¹⁰³ mine nyrer og mit hjerte.

⁹⁸Ordret: »og/ja, hans pagt til at belære dem«.

⁹⁹D.v.s. fjenderne.

¹⁰⁰Ordret: »borttag«

¹⁰¹Kan også oversættes: »Døm mig« i betydningen: »Bedøm mig« parallelt med vers 2.

¹⁰²Kan også oversættes: »uden at vakle«.

¹⁰³Ordret: »prøv ved at smelte « (som metalsmelteren).

David søger ikke venskab med onde

- ³For din nåde¹⁰⁴ har jeg for mine øjne,
og jeg har vandret i din sandhed.
⁴Jeg har ikke siddet hos løgnagtige mænd,
og jeg vil ikke komme hos lumske.
⁵Jeg har hadet ugerningsmænds forsamling,
og hos ugudelige vil jeg ikke sidde.

David længes kun efter at være Gud nær

- ⁶Jeg vil vaske mine hænder i uskyld,
og jeg vil gå omkring dit alter, HERRE,
⁷for at lade taksigelses røst lyde,^{cl}
og for at fortælle om alle dine undere.
⁸HERRE, jeg elsker dit hus' bo
og stedet for din herligheds bolig.

Ny bøn om hjælp

- ⁹Riv ikke min sjæl bort med syndere,
eller mit liv med blodtørstige folk
¹⁰i hvis hænder der er skændsel,
og hvis højre hånd er fuld af bestikkelse.
¹¹Men jeg vil vandre i min uskyld,
forløs mig og vær mig nådig!

Vished om Guds hjælp

- ¹²Min fod har stået på fast grund,
i forsamlinger vil jeg prise HERREN.

Salme 27

Overskrift

- ¹Af David.

Tillid til Herren

HERREN er mit lys og min frelse,
hvem skal jeg frygte?
HERREN er mit livs værn,
hvem skal jeg grue for?

¹⁰⁴Tidligere oversat »miskundhed«.

²Da de onde nærmede sig mig
for at fortære mit kød,
mine modstandere og mine fjender,
da snublede de og faldt.
³Selv om en hær vil belejre mig,
skal mit hjerte ikke frygte,
selv om man fører krig imod mig,
er jeg dog tryg.
⁴Kun ét har jeg bedt om af HERREN,
det vil jeg tragte efter:
nemlig at jeg må bo i HERRENS hus
alle mit livs dage,
for at skue med fryd HERRENS herlighed
og for at grunde^{cm} i hans tempel.
⁵For han vil gemme mig i sin hytte
på ulykkens dag,
han vil skjule mig i sit telts skjulested,
han vil løfte mig op på en klippe.
⁶Og nu skal mit hoved knejse
over mine fjender som omringer mig,
og i hans telt jeg vil bringe ofre med jubel,
jeg vil synge og spille for HERREN.

Klage og bøn i helligdommen

⁷Hør, HERRE, min røst, når jeg råber,
og vær mig nådig og svar mig!
⁸Til dig sagde mit hjerte: »I skal søge mit ansigt«, ^{cn}
jeg søger, HERRE, dit ansigt!
⁹Skjul ikke dit ansigt for mig,
afvis ikke i vrede din tjener,
du har været min hjælp,
forkast mig ikke og forlad mig ikke,
min frelses Gud!
¹⁰For^{co} min far og min mor har forladt mig,
men HERREN tager mig op til sig.
¹¹Lær mig, HERRE, din vej
og led mig ad den jævne sti,
for mine fjenders skyld.
¹²Prisgiv mig ikke i mine modstanderes vold,¹⁰⁵
for falske vidner har rejst sig mod mig,
de fnyser vold.

¹⁰⁵Ordret »sjæl«. Det oversættes her forskelligt, fx. »begær, lyst til mord«.

¹³Hvis jeg ikke havde stolet på at jeg skulle se HERRENS godhed i de levendes land – !^{cp}

Nådes- eller opmuntringsord

¹⁴Vent på HERREN, vær stærk,
og gør dit hjerte stærkt,
ja, vent på HERREN!

Salme 28

Overskrift

¹Af David.

Bøn om hjælp

Til dig, HERRE, vil jeg råbe,
min klippe, vend dig ikke tavs bort fra mig¹⁰⁶
så du tier imod mig,
og jeg bliver som dem, der stiger ned i graven.

²Hør min tryglende røst,
når jeg råber til dig om hjælp,
når jeg løfter mine hænder
til din helligdoms inderste rum.¹⁰⁷

³Riv mig ikke bort sammen med ugudelige
og med dem der begår synd,
dem der taler fred med deres næste,
skønt der er ondt i deres hjerte.

⁴Giv dem efter deres gerning
og efter deres handlingers ondskab,
giv dem efter deres hænders værk,
gengæld dem deres handling.

⁵For de giver ikke agt på HERRENS gerninger,
og heller ikke på hans hænders værk,
han skal rive dem ned og ikke bygge dem op.

Lovprisning og tak

⁶Lovet være HERREN,
for han har hørt min tryglende røst.
⁷HERREN er min styrke og mit skjold,

¹⁰⁶D.v.s.: Ignorer mig ikke!

¹⁰⁷Templets Allerhelligste.

på ham har mit hjerte stolet,
og jeg blev hjulpet så mit hjerte jublede,
og med min sang¹⁰⁸ vil jeg takke ham.
⁸HERREN er styrke for sit folk,^{ct}
og han er en frelsende borg for sin salvede.
⁹Frels dit folk,
og velsign din arv,
og vogt dem og bær dem til evig tid.

Salme 29

Overskrift

¹Salme af David.

Ære være Gud!

Giv HERREN, I Guds sønner,^{ct}
giv HERREN ære og styrke!^{cs}
²Giv HERREN hans navns ære,
kast jer ned for HERREN i hellig klædning.^{ct}

Åbenbaringen af Herrens magt og herlighed

³Herrens røst er over vandene.
Ærens Gud får det til at tordne,
HERREN er over de vældige vande.
⁴HERRENS røst er med kraft,
HERRENS røst er med herlighed.
⁵HERRENS røst splintrer cedertrær,
og HERREN smadrer Libanons cedre.
⁶Og han får dem til at springe som en kalv^{cu},
Libanon og Sirjon¹⁰⁹ som vildoksers kalv.
⁷HERRENS røst slår ned med ildsluer.
⁸HERRENS røst får ørken til at skælve,
HERREN får Kadesh' ørken til at skælve.
⁹HERRENS røst får hinder til at føde
og afbarker skove.

¹⁰⁸Ordret: »ud af min sang«.

¹⁰⁹D.v.s. Hermon.

Afsluttende lovprisning

Men i hans tempel siger de alle: »Ære!«

¹⁰HERREN har taget sæde over vandfloden,
og HERREN troner som konge i evighed.

¹¹HERREN skal give sit folk styrke,
HERREN skal velsigne sit folk med fred.

Salme 30*Overskrift*

¹Salme, en sang ved husets¹¹⁰ indvielse, af David.

Lovprisning for frelse fra døden

²Jeg vil ophøje dig, HERRE, for du har trukket mig op,¹¹¹
og du lod ikke mine fjender glæde sig over mig.

³HERRE, min Gud,
jeg råbte til dig om hjælp, og du helbredte mig.

⁴HERRE, du løftede min sjæl op fra dødsriget,
du gav mig livet tilbage fra dem som gik ned i graven.^{cv}

Hele menigheden opfordres til at istemme lovsang

⁵Lovsyng HERREN, I hans fromme,
og pris hans hellige navn.¹¹²

⁶Ja, et øjeblik varer hans vrede,
hans nåde hele livet.¹¹³

Om aftenen gæster¹¹⁴ gråden os,
men om morgenen jubel.

Tilbageblik på egen synd og afmagt – og tillid til Gud

⁷Og jeg sagde i min tryghed:

»Jeg skal ikke vakle i evighed«.

⁸HERRE, ved din gunst har du givet mit bjerg¹¹⁵ styrke.
Du skjulte dit ansigt, jeg blev forfærdet.

¹¹⁰Formodentlig templets.

¹¹¹Som man trækker en spand op fra brøndens dyb.

¹¹²Ordret nærmere: »ihukommelse/minde«. Men her betegner ordet erkendelse af Guds væsen. Det dækkes i bibelsk sammenhæng bedst af »navn«.

¹¹³Ordret: »Ja, kun et øjeblik i hans vrede, liv i hans nåde«. Der skal formodentlig underforstås »står man« eller lignende.

¹¹⁴Ordret: »vil overnatte«.

¹¹⁵D.v.s. mit rige og min kongemagt.

⁹Til dig, HERRE, vil jeg råbe,
og Herren vil jeg bønfalde.
¹⁰Hvilken vinding er der ved mit blod,
ved at jeg går ned i graven?
Kan støv takke dig?
Kan det forkynde din troskab?
¹¹Hør, HERRE, og vær mig nådig,
HERRE, vær min hjælper!

Afsluttende lovprisning

¹²Du har forvandlet min klage til dans for mig,
du har løst min sæk¹¹⁶
og omgjordet mig med glæde
¹³for at min ære^{cw} må lovsynge dig og ikke tie.
HERRE, min Gud, for evigt vil jeg takke dig.

Salme 31

Overskrift

¹Til korlederen.^{cx}
Salme af David.

Klage og bøn om hjælp

²Hos dig, HERRE, har jeg søgt tilflugt,
lad mig aldrig i evighed blive til skamme,
udfri mig i din retfærdighed.
³Bøj dit øre til mig,
red mig i hast,
vær mig en klippefæstning,
en befæstet borg til at frelse mig.
⁴For du er min klippe og min borg,
og led mig og før mig for dit navns skyld.
⁵Befri mig fra det net
som de har udlagt skjult for mig,
for du er min fæstning.
⁶I din hånd betror jeg min ånd,
du forløser^{cy} mig, HERRE, du trofaste¹¹⁷ Gud!

¹¹⁶D.v.s. »sørgedragt«.

¹¹⁷Kan også oversættes: »sandheds/sande«

Tillid til Gud

- ⁷Jeg har hadet dem som dyrker falske guder,^{cz}
men jeg har stolet på HERREN.
⁸Jeg vil juble og glæde mig over din nåde,¹¹⁸
du, som har set min hjælpeløshed,
du tog dig af min sjæls trængsel.
⁹Du overgav mig ikke i fjendens hånd,
du satte mine fødder på åbent land.

Klage

- ¹⁰Vær mig nådig, HERRE, for jeg er i nød,
hentæret af sorg er mit øje,
min sjæl og min krop.
¹¹For mit liv er svundet hen i kval
og mine år i suk.
Min kraft er nedbrudt ved min skyld,^{cæ}
og mine knogler er indtørrede.
¹²For alle mine fjender er jeg blevet til spot,
og det i rigt mål for mine naboer
og til skræk for mine bekendte,
de som så mig udenfor, flygtede fra mig.
¹³Jeg blev glemt, ude af hjerte som en død,
jeg var som et ødelagt kar.
¹⁴For jeg hørte manges bagtalelse,
der var rædsel rundt omkring,
idet de rådslog sammen mod mig,
tænkte de på at tage livet af mig.

Ny tillidserklæring og bøn

- ¹⁵Men jeg har stolet på dig, HERRE!
Jeg sagde: Du er min Gud.
¹⁶Mine tider¹¹⁹ er i din hånd.
Red mig fra mine fjenders hånd og fra mine forfølgere!
¹⁷Lad dit ansigt lyse over din tjener,
frels mig ved din nåde.¹²⁰
¹⁸HERRE, lad mig ikke blive til skamme,
for jeg har kaldt på dig.
Lad de ugudelige blive til skamme,

¹¹⁸Kan oversættes »miskundhed«

¹¹⁹Dvs. livsløb og fremtid

¹²⁰Tidligere oversat »miskundhed«

lad dem tie i dødsriget.¹²¹
¹⁹Lad de falske læber blive stumme,
dem som taler frækt mod en retfærdig
med hovmod og foragt.

Tak og lovprisning

²⁰Hvor stor er din godhed
som du har gemt til dem der frygter dig,
som du har vist mod dem der søger tilflugt hos dig,
over for menneskets børn.
²¹Du vil skjule dem i dit ansigts skjul¹²²
for menneskers sammensværgelser,¹²³
du vil gemme dem i en hytte
for tengers kiv.
²²Lovet være HERREN!
For han har på underfuld vis vist sin nåde imod mig
i en belejret¹²⁴ by.
²³Men jeg – jeg sagde i min angst:
»Jeg er udryddet fra dine øjne«.
Men du hørte alligevel min tryglende røst,
da jeg råbte til dig om hjælp.
²⁴Elsk HERREN, alle hans fromme!
Herren beskytter trofaste,
men gengælder til overmål den som er hovmodig.¹²⁵
²⁵Vær stærke, og styrk jeres hjerte,
alle I som venter på HERREN!

Salme 32

Overskrift

¹Af David. Maskil.^{cø}

Lykken i tilgivelsen

Salig er den, hvis overtrædelse er forladt,
hvis synd er skjult.

¹²¹Ordret: »tie til dødsriget«. Meningen er enten som i oversættelsen her, eller at de skal fare stumme ned i dødsriget

¹²²Dvs. »i din nærhed og omsorg«

¹²³Der er usikkerhed om betydningen af ordet *rōxes* (»sammensværgelse«) der kun findes denne ene gang i GT. Andre oversætter: »overgreb«, »bande«

¹²⁴Det er omdiskuteret om *māšôr* betyder »belejret« eller »befæstet«

¹²⁵Ordret »udøver hovmod«

²Saligt er det menneske som HERREN ikke tilregner skyld,
og i hvis ånd der ikke er svig.

Lidelse på grund af ubodfærdighed

³Da jeg tav, sygnede mine knogler hen
under min stønnen hele dagen.
⁴For dag og nat lå din hånd tungt på mig,
min livskraft^{ca} svandt hen
i sommerens tørke. Sela^{da}

Syndsbekendelse

⁵Jeg bekendte min synd for dig
og skjulte ikke min skyld,
jeg sagde: »Jeg vil aflægge tilståelse for mine overtrædelser for
HERREN«,
og du forlod mig min syndeskyld. Sela

Opmuntring til at søge hjælp hos Gud

⁶Derfor skal hver from bede til dig
den stund, du findes.
Selv^{db} en flod af store vande –
til ham skal de ikke nå.
⁷Du er mit skjul,
du bevarer mig for trængsel,
med udfrielsens jubel omgiver du mig. Sela

Guds nådesord^{dc}

⁸»Jeg vil undervise dig og lære dig den vej som du skal gå,
jeg vil råde dig, idet mit øje er rettet mod dig.«

Formaning og opmuntring til at stole på Herren

⁹Vær^{dd} ikke som hest, som muldyr, uden indsigt,
hvis prydelser er tømme og bidsel, hvormed man kan tvinge dem
når de ikke vil komme nær til dig.
¹⁰Mange smerter er der til den ugudelige,
men den, som stoler på HERREN,
omgiver han med nåde.¹²⁶

¹²⁶Tidligere oversat: »miskundhed«

Afsluttende lovprisning

- ¹¹ Glæd jer i HERREN, og fryd jer, I retfærdige!
og I skal juble, alle I som er oprigtige af hjertet!

Salme 33*Opfordring til lovsang*

- ¹ Bryd ud i jubel, I retfærdige i Herren!¹²⁷
For de retskafne er det passende med lovsang.
² Pris HERREN med citer,
spil for ham på tistrenget harpe.
³ Syng ham en ny sang,
spil lifligt på strengene med jubelklang.

Lovprisning af Herrens ords skabende og frelsende magt

- ⁴ For HERRENS ord er til at stole på,
og al hans gerning er trofast.
⁵ Han elsker retfærdighed og ret,
HERRENS nåde opfylder jorden.
⁶ Ved HERRENS ord blev himlen^{de} skabt,
og ved hans munds ånde hele dens hær.
⁷ Han samler havets vand som en vold,^{df}
han lægger urdybene i forråds-kamre.
⁸ Hele jorden skal frygte HERREN,
alle verdens indbyggere skal skælve for ham!
⁹ For han talte, og det skete,
han befalede, og det stod der.

Lovprisning af Herrens råd

- ¹⁰ HERREN gjorde folkenes¹²⁸ råd til intet,
han hindrede folkeslagenes tanker.
¹¹ HERRENS råd består til evig tid,
hans hjertes tanker i generation efter generation.
¹² Saligt er det folk, hvis Gud HERREN er,
det folkeslag som han udvalgte sig til ejendom.

¹²⁷ Kan evt. også oversættes: »Bryd ud i jubel for HERREN, I retfærdige«

¹²⁸ Kan også oversættes »hedningernes«

Lovprisning af Herrens alvidenhed

- ¹³Fra himlen skuede HERREN ned,
han betragtede alle menneskenes børn.
¹⁴Fra stedet, hvor han troner,¹²⁹ så han
til alle jordens beboere.
¹⁵Han er den som alene^{dg} danner deres hjerte,
som giver agt på alle deres gerninger.

Lovprisning af Herrens omsorgsfulde magt

- ¹⁶Ingen konge frelses ved en stor hær,
en helt reddes ikke ved stor kraft.
¹⁷Hesten er et falsk håb som hjælper,¹³⁰
ja, ved sin store styrke kan den ikke redde.
¹⁸Se, HERRENS øje er vendt til dem som frygter ham,
til dem som tålmodigt venter på hans nåde,
¹⁹for at fri deres sjæl fra død
og holde dem i live under hungersnøden.

Afsluttende bekendelse til Herren som skaber og frelser

- ²⁰Vor sjæl ventede på HERREN,
han er vor hjælp og vort skjold.
²¹Ja, over ham skal vort hjerte glæde sig,
for vi har stolet på hans hellige navn.
²²Lad din nåde, HERRE, være over os,
sådan som vi har ventet på dig!

Salme 34¹³¹*Overskrift*

- ¹Af David.
Dengang han spillede vanvittig¹³² over for Abimelek som fordrev ham,
så han drog bort.

¹²⁹Kan også oversættes: »hvor han bor«

¹³⁰Der er tænkt på krig

¹³¹Salmen er alfabetisk, så v. 2 begynder med alfabetets første bogstav, v.3 med det andet osv.

¹³²Ordret: »forstillede sin forstand«

Indledende lovprisning

- ²Jeg vil prise HERREN til hver en tid,
hans lovsang skal altid være i min mund.
³Over HERREN skal min sjæl rose sig,
de ydmyge skal høre det og glæde sig.
⁴Ophøj HERREN sammen med mig,
og lad os sammen forherlige hans navn.

Taksigelse for bønghørelse

- ⁵Jeg søgte HERREN, og han svarede mig
og befriede mig for al min frygt.
⁶De så på ham og strålede af glæde,^{dh}
og deres ansigter skal ikke blive skamfulde.
⁷Denne hjælpeløse råbte,¹³³ og HERREN hørte
og frelste ham af alle hans trængsler.
⁸HERRENS engel lejrer sig
omkring dem der frygter ham, og udfrier dem.
⁹Smag og se, at HERREN er god;
salig den mand der søger tilflugt hos ham.
¹⁰Frygt HERREN, I hans hellige,
for de der frygter ham, mangler intet.
¹¹Unge løver lider nød og sulter,
men de der søger HERREN, skal ikke mangle noget godt.

Belærende del: Jeg vil lære jer at frygte Herren

- ¹²Kom, børn! Hør på mig,
jeg vil lære jer frygt for HERREN.
¹³Hvem er den mand som er glad for livet,
som elsker dage hvor han ser lykke?
¹⁴Bevar din tunge fra ondt
og dine læber fra at tale svig.
¹⁵Hold dig fra ondt, og gør godt,
søg fred, og jag efter den!
¹⁶HERRENS øjne er vendt til retfærdige
og hans ører til deres råb om hjælp.
¹⁷HERRENS ansigt er vendt imod dem der gør ondt,
for at udlette deres minde fra jorden.
¹⁸De^{di} skreg, og HERREN hørte,
og fra alle deres trængsler befriede han dem.
¹⁹Nær er HERREN hos dem hvis hjerte er sønderbrudt,

¹³³Andre oversætter: »Her er en hjælpeløs, der råbte«

og dem hvis ånd er sønderknust, vil han frelse.
²⁰Mange lidelser rammer en retfærdig,
men af dem alle vil HERREN udfri ham,
²¹Han beskytter alle hans knogler,
ikke en af dem skal blive sønderbrudt.
²²Ulykke skal dræbe den gudløse,
og de der hader en retfærdig, skal bøde.
²³HERREN forløser sine tjeneres sjæl,
og alle de der søger tilflugt hos ham, skal ikke bøde.

Salme 35

Overskrift

¹Af David.

En lidende beder om udfrielse

Kæmp, HERRE, mod dem der kæmper mod mig,
før krig mod dem der fører krig mod mig.
²Grib til rundskjold og langskjold,¹³⁴
og rejs dig som min hjælper.
³Løft¹³⁵ spyd og økse,^{dj}
sig til min sjæl: »Jeg er din frelse.«
⁴De skal blive ydmygede og til skamme,
de der efterstræber mit liv,¹³⁶
de skal vige tilbage og blive gjort til skamme,
de der tænker ondt mod mig.
⁵De skal blive som avner for vinden,
og HERRENS engel skal støde dem ned.
⁶Deres vej skal blive mørk og slibrig,
og HERRENS engel skal forfølge dem.
⁷For uden grund har de hemmeligt lagt deres net^{dk} ud for mig,
uden grund gravede de grav for min sjæl.
⁸Ødelæggelse skal komme over ham, uden at han venter det,
og det net som han skjulte, skal fange ham,
han skal falde deri til ødelæggelse.
⁹Men min sjæl skal juble i HERREN,
den skal fryde sig ved hans frelse.
¹⁰Alle mine knogler skal sige: HERRE, hvem er som du?
Du redder en hjælpeløs fra den som er ham for stærk,

¹³⁴Rundskjoldet er mindre, mens langskjoldet dækker hele kroppen

¹³⁵Ordret: »Træk frem«

¹³⁶Ordret »sjæl«

ja, en hjælpeløs og fattig fra den som udplyndrer ham.

Klage over fjendernes skadefryd og ondskab

- ¹¹Voldelige vidner vil stå frem,
de vil spørge mig om noget som jeg ikke ved.
¹²De vil gengælde mig ondt for godt,
de lur^{dl} på mit liv.¹³⁷
¹³Men jeg – da de var syge, iførte jeg mig sæk,
jeg spægede min sjæl med faste,
og min bøn skal vende tilbage til mit bryst.^{dm}
¹⁴Som for en ven som var han min bror,
gik jeg omkring som en der sørger over sin mor,
klædt i sort og nedbøjet.
¹⁵Men da jeg snublede, glædede de sig og samledes,
de samledes imod mig,
fremmede^{dn} som jeg ikke kendte,
de sønderrev^{do} uden ophør.
¹⁶Blandt de gudløse af kagespotterne^{dp}
skar de tænder imod mig.
¹⁷Herre, hvor længe vil du se på?
udfri min sjæl fra deres ødelæggelser,^{dq}
mit eneste liv¹³⁸ fra unge løver.
¹⁸Jeg vil takke dig i en stor forsamling,
i en talrig folkeskare vil jeg prise dig.

Bøn om at fjenderne ikke må sejre

- ¹⁹Lad ikke dem som med urette er mine fjender, glæde sig over mig,
eller dem som hader mig uden årsag, hånlige knibe øjnene sammen.
²⁰For de taler ikke fred,
men mod de stille i landet
udtænker de bedrageriske ord.¹³⁹
²¹Og de spærrer deres mund op imod mig,
de sagde: »Ha, ha!
Vore øjne har set det.«
²²Du har set det, HERRE, vær ikke tavs,
min Herre, hold dig ikke borte fra mig!
²³Vågn op og stå op for min ret,
min Gud og min Herre, for min sag!
²⁴Døm mig efter din retfærdighed, HERRE, min Gud!

¹³⁷Ordret: »sjæl«.

¹³⁸Ordret blot: »mit/min eneste«

¹³⁹Kan også oversættes: »ting«

Og lad dem ikke glæde sig over mig,
²⁵lad dem ikke sige i deres hjerte: »Ha! Det var vort ønske!«
Lad dem ikke sige: »Vi har opslugt ham!«
²⁶De skal blive både ydmygede og skamfulde,
de som glæder sig over min ulykke,
de skal klædes i skam og skændsel,
de som gør sig store imod mig.
²⁷De skal juble og glæde sig,
de som finder behag i min retfærdighed,
og de skal altid sige:
»HERREN viser sin storhed, han som finder behag i sin tjeners fred.«
²⁸Så skal min tunge forkynde din retfærdighed,
din pris hele dagen.

Salme 36

Overskrift

¹Til korlederen.^{dr}
Af HERRENS tjener, af David.

Den ugudeliges ondskab

²Forbrydelsens udsagn^{ds} om den ugudelige i mit hjerte:
»Frygt for Gud er der ikke for hans øjne«.
³For den indsmigrer sig for meget^{dt} hos ham i hans øjne,
til at han kan finde sin skyld og hade den.
⁴Hans munds ord er løgn og svig,
han er holdt op med at handle klogt, at gøre godt.
⁵Han udtænker løgn på sit leje,
han stiller sig på en vej der ikke er god,
ondt forkaster han ikke.

Herrens godhed

⁶HERRE, din nåde¹⁴⁰ når til himlen,
din trofasthed til skyerne.
⁷Din retfærdighed er som Guds bjerge,
dine domme som det store dyb.
Du frelser menneske og kvæg, HERRE.
⁸Hvor dyrebar er din nåde, Gud,¹⁴¹
og menneskenes børn skjuler sig i dine vingers skygge.

¹⁴⁰Tidligere oversat »miskundhed«

¹⁴¹Ordet »Gud« flyttes normalt herop fra næste linje

⁹De mætter sig ved dit hus' fedme,
og du giver dem at drikke af din fryds bæk.
¹⁰For hos dig er livets kilde,
i dit lys skal vi se lys.

Bøn om Guds godhed og beskyttelse

¹¹Lad din nåde vare ved imod dem som kender dig,
og din retfærdighed imod de oprigtige af hjertet.
¹²Lad ikke en hovmodigs fod komme over mig
og lad ikke ugudeliges hånd fordrive mig.
¹³Da^{du} falder de som gjorde uret,
de bliver stødt ned og kan ikke rejse sig.

Salme 37¹⁴²

Overskrift

¹Af David.

Vælt din vej på HERREN

Far ikke op over dem der handler ondt,
bliv ikke ophidset over dem som øver uret,
²for de vil hurtigt visne som græs
og falme som en grøn urt.
³Stol på HERREN og gør godt,
bo i landet og øv troskab,
⁴og fryd dig over HERREN,
så vil han give dig hvad dit hjerte ønsker.
⁵Vælt din vej på HERREN,
og stol på ham, så vil han gøre det.
⁶Og han skal føre din retfærdighed frem som lyset
og din ret som middagsglansen.¹⁴³
⁷Vær stille over for HERREN og vent tålmodigt på ham.
Bliv ikke ophidset imod den hvis vej lykkes,
imod den mand som gennemfører onde planer.
⁸Giv slip på vrede og lad harme fare,
bliv ikke ophidset, det bringer kun ondt.
⁹For de som øver uret, skal udryddes,
men de som håber på HERREN, de skal arve landet.

¹⁴²Salmen er alfabetisk, så v. 1 begynder med alfabetets første bogstav, og derefter begynder stort set hvert andet vers med det hebraiske alfabets næste bogstav

¹⁴³Ordret blot: »middagen«

¹⁰Og det er kun en kort tid, så er en ugudelig ikke mere,
og ser du efter hans sted, så er han borte.

¹¹Men de sagtmødige skal arve landet
og fryde sig over stor fred.

¹²En ugudelig udtænker ondt imod den retfærdige
og skærer tænder imod ham.

¹³Herren vil le ad ham,
for han har set at hans dag vil komme.

¹⁴Ugudelige har draget sværd
og spændt deres bue
for at fælde hjælpeløs og fattig,
for at slagte dem som vandrer retskaffent.

¹⁵Deres sværd skal komme i deres eget hjerte,
og deres buer skal sønderbrydes.

¹⁶Den smule som den retfærdige har,
er bedre end mange ugudeliges overflod.

¹⁷For de ugudeliges arme skal sønderbrydes,
men HERREN støtter de retfærdige.

¹⁸HERREN kender de ulasteliges dage,
og deres arv skal bestå til evig tid.

¹⁹De skal ikke blive til skamme i en ond tid,
og de skal mættes i hungerens dage.

²⁰For de ugudelige skal gå til grunde,
og HERRENS fjender – som engenes pragt
er de forsvundet, i røg forsvundet.

²¹En ugudelig låner, men kan ikke betale tilbage,
men en retfærdig kan forbarme sig og give.

²²For hans velsignede skal arve landet,
men hans forbandede skal udryddes.

²³Af HERREN styres¹⁴⁴ en mands skridt,
og han har velbehag i hans vej.

²⁴Når han falder, bliver han ikke liggende,
for HERREN støtter hans hånd.

²⁵Jeg har været ung og er blevet gammel,
men jeg har ikke set en retfærdig forladt,
eller hans efterkommere¹⁴⁵ tigge om brød.

²⁶Han forbarmer sig hele dagen og låner ud,
og hans efterkommere er til velsignelse.

²⁷Hold dig fra ondt og gør godt,
så skal du blive boende evigt.

¹⁴⁴»styres« hører grammatisk i den hebraiske tekst til andet halvvers, men tages af meningsmæssige grunde med her

¹⁴⁵Ordret: »sæd«.

²⁸For HERREN elsker ret,
og han forlader ikke sine fromme.
De bliver beskyttet evigt,^{dv}
men de ugudeliges efterkommere udryddes.¹⁴⁶
²⁹De retfærdige skal arve landet
og bo i det altid.
³⁰En retfærdigs mund skal forkynde visdom,
og hans tunge skal sige hvad der er ret.
³¹Hans Guds lov er i hans hjerte,
hans skridt skal ikke vakle.
³²En ugudelig lurер på den retfærdige
og stræber efter at dræbe ham.
³³HERREN skal ikke overlade ham i hans hånd
og ikke kende ham skyldig når man dømmer ham.
³⁴Sæt dit håb til HERREN
og giv agt på hans vej,
så skal han ophøje dig til at arve landet,
du skal se på de ugudeliges udryddelse.
³⁵Jeg så en ugudelig voldsmand,
og han foldede sig ud som et grønt, indfødt træ.^{dw}
³⁶Men man¹⁴⁷ går forbi – og se, han er ikke mere,
og jeg søger efter ham, men han findes ikke.
³⁷Tag vare på en retsindig, og se på en retskaffen,
for fredens mand har en fremtid.
³⁸Men overtrædere skal alle sammen tilintetgøres,
ugudeliges fremtid bliver skåret af.
³⁹Men de retfærdiges frelse kommer fra HERREN,
han er deres værn i nødens tid.
⁴⁰Og HERREN skal hjælpe dem og udfri dem,
han skal udfri dem fra de ugudelige og frelse dem,
for de har søgt tilflugt hos ham.

Salme 38

Overskrift

¹Salme af David.
Le-hazkir.^{dx}

¹⁴⁶Verberne i denne og foregående sætning er i perfektum der normalt oversættes ved fortid. Her optræder de dog formodentlig som profetier om det der helt sikkert vil ske.

¹⁴⁷De fleste retter til 1. person: »jeg går« begrundet i parallelismen og Septuaginta

Indledende bønneråb

²HERRE, straf mig ikke i din vrede
og tugt mig ikke i din harme!

Bøn om tilgivelse og helbredelse

³For dine pile sidder dybt i mig,
og din hånd kommer ned på mig.^{dy}
⁴Der er intet sundt i mit kød på grund af din vrede,
der er ingen fred i mine knogler på grund af min synd.
⁵For min skyld er vokset mig over hovedet,
som en tung byrde der er blevet for tung for mig.
⁶Mine sår stank, de væskede
på grund af min dårskab.
⁷Jeg var kroget, jeg var dybt nedbøjet,
hele dagen gik jeg klædt i sørgedragt.
⁸For mine lænder er fulde af brændende bylder,
og der er intet sundt ved mit kød.
⁹Jeg blev lammet og sønderknust, ja meget,
jeg skreg ud af mit hjertes uro.
¹⁰Herre, al min længsel ligger foran dig,
og mit suk er ikke skjult for dig.
¹¹Mit hjerte slog heftigt, min kraft forlod mig,
og mine øjnes lys – endog det er ikke hos mig.

Bøn om tilgivelse og fællesskab

¹²Mine venner og mine frænder holder sig på afstand af min lidelse,
og mine nærmeste stod langt borte.
¹³Og de som stræber efter mit liv,¹⁴⁸ satte snarer,
og de som søger min ulykke, talte om misgerning,
og hele dagen tænkte de på svig.
¹⁴Men jeg er som en døv der ikke kan høre,
og som en stum der ikke åbner sin mund.
¹⁵Jeg er som en mand der ikke hører,
og som ingen gensvar har i sin mund.
¹⁶For på dig, HERRE, har jeg ventet,
du vil svare, min Herre, min Gud!
¹⁷For jeg sagde: Lad dem ikke glæde sig over mig,
de som gjorde sig store imod mig, da min fod vaklede.
¹⁸For jeg er nær ved at snuble,
og min smerte står altid foran mig.

¹⁴⁸Ordret: »sjæl«

¹⁹For jeg må bekende min skyld,
jeg er foruroliget over min synd.
²⁰Men mine levende¹⁴⁹ fjender er stærke,
og talrige er de som hader mig uden grund.
²¹Og de som gengælder godt med ondt¹⁵⁰,
de bekriger mig, fordi jeg stræber efter det gode.

Afsluttende bøn

²²Forlad mig ikke, HERRE!
Min Gud, vær ikke fjært fra mig!
²³Skynd dig at hjælpe mig,
Herre, min frelse!

Salme 39

Overskrift

¹Til korlederen.^{dz} Til Jedutun.^{dæ}
Salme af David.

En nødstedt fortæller om sin tilstand

²Jeg sagde: Jeg vil tage vare på mine veje,
så jeg ikke synder med min tunge;
jeg vil lægge^{dø} en mundkurv over min mund,
så længe den ugudelige endnu er foran mig.
³Jeg var stum i tavshed,
jeg tav, uden at det blev godt.^{då}
Men min smerte blev oprørt.
⁴Mit hjerte blev hedt i mit indre,
under min stønnen optændes en ild.

Den nødstedtes utålmodige og bitre bøn

Jeg talte med min tunge:
⁵»Lad mig kende, HERRE, mit endeligt
og mine dages mål – hvad det er,
så jeg ved hvor skrøbelig jeg er.
⁶Se, håndsbredder har du givet mine dage,
og min livstid er som intet for dig,

¹⁴⁹De fleste oversættere ændrer *ḥayyîm* (»levende«) til *ḥinnām*: »uden grund«. Det begrundes dels med parallelismen med næste linje, og dels med at det giver bedre mening i sammenhængen

¹⁵⁰Ordret: »gengælder med ondt for godt«

blot som^{ea} et vindpust står hvert menneske der.« Sela^{eb}
⁷Kun som et skyggebillede vandrer en mand,
kun forgæves¹⁵¹ larmer de,
han samler, men kan ikke vide hvem der skal samle det ind.

Bøn om tilgivelse og hjælp

⁸Og nu, Herre, hvad har jeg ventet på?
Min forhåbning – den gælder dig!
⁹Fri mig fra alle mine overtrædelser,
gør mig ikke til spot for tåben!
¹⁰Jeg er blevet stum, jeg åbner ikke min mund,
for du har gjort det.
¹¹Tag din plage fra mig,
jeg er gået til ved din hånds fjendskab.^{ec}
¹²Når du tugter en mand med straf for skyld,
opløser du det han sætter pris på, som et møl.
Hvert menneske er kun vindpust. Sela
¹³Hør min bøn, HERRE, og mit skrig om hjælp,
lyt^{ed} til mine tårer, vær ikke tavs.
For jeg er en fremmed hos dig, en tilflytter som alle mine fædre.
¹⁴Se bort fra mig så jeg kan blive glad,
før jeg går bort og ikke mere er til.

Salme 40

Overskrift

¹Til korlederen.^{ee}
Salme af David.

Lovprisning og taksigelse

²Jeg har håbet fast på HERREN,
og han bøjede sig til mig og hørte mit skrig om hjælp.
³Og han trak mig op af undergangens¹⁵² grav,
af det skidne dynd,
og han satte mine fødder på en klippe,
han gjorde mine skridt faste.
⁴Og han lagde en ny sang i min mund,
en lovsang til vor Gud.
Mange skal se og frygte,

¹⁵¹Ordret: »åndepust, vindpust«

¹⁵²Andre oversætter: »brusende«

og de skal stole på HERREN.
⁵Salig den mand som har sat sin tillid til HERREN
og ikke vender sig til hovmodige
og til dem som er viklet ind i løgn.
⁶Store ting har du gjort, du,
HERRE, min Gud, dine undere
og dine tanker for os -
ingen kan sammenlignes med dig.
Lad mig forkynde og tale:^{ef}
»De er flere, end man kan tælle«.
⁷Slagtoffer og afgrødeoffer har du ikke lyst til,
- du har gravet ører til mig¹⁵³ -
brændoffer og syndoffer har du ikke fordret.
⁸Da sagde jeg: »Se, jeg er kommet.
I bogrullen er der skrevet om mig.
⁹Jeg har lyst til at gøre din vilje, min Gud,
og din lov er midt i mit indre.«
¹⁰Jeg har forkyndt godt budskab om retfærdighed
i en stor forsamling,
se, jeg vil ikke lukke mine læber,
HERRE, det ved du.
¹¹Jeg har ikke skjult din retfærdighed
inde i mit hjerte,
jeg har talt om din trofasthed og din frelse,
jeg har ikke fortiet din nåde og din sandhed
for en stor forsamling.

Klage og bøn

¹²Du, HERREN! vil ikke holde din barmhjertighed tilbage fra mig,
din nåde og din sandhed vil altid beskytte mig.
¹³For ulykker har omspændt mig,
så der intet tal er derpå,
mine synder har indhentet mig,
så jeg ikke kan se;
de er flere end hårene på mit hoved,
og mit hjerte har forladt mig.
¹⁴Vær nådig, HERRE, og red mig,
HERRE, skynd dig til hjælp for mig.
¹⁵Lad alle dem blive til skam og spot
som efterstræber min sjæl for at udrydde den,

¹⁵³Sætningen er dunkel. Men meningen kan være, at Gud har givet den lydhørhed han ønsker frem for ofre

lad dem vige tilbage og blive til skamme,
de som vil mig ondt.
¹⁶Lad dem forfærdes som løn for deres skændsel,
de som siger til mig: »Ha, ha!«
¹⁷Lad dem frydes og glædes i dig,
alle som søger dig;
de skal altid sige: »HERREN viser sin storhed!«
de som elsker din frelse.
¹⁸Selv om jeg er hjælpeløs og fattig,
vil Herren tænke på mig.
Min hjælper og befrier er du;
min Gud! tøv ikke!

Salme 41

Overskrift

¹Til korlederen.^{eg}
Salme af David.

Herren viser den barmhjertige barmhjertighed

²Salig den der har omsorg for den ringe,
på ulykkens dag vil HERREN redde ham.
³HERREN vil bevare ham og holde ham i live,
han skal prises lykkelig i landet.
Prisgiv ham ikke hans fjenders begær.¹⁵⁴
⁴HERREN skal støtte ham på sygelejet,
du har hjulpet ham op igen fra hvert sygeleje.¹⁵⁵

Den syges bøn og klage

⁵Jeg sagde: HERRE, vær mig nådig,
helbred min sjæl, for jeg har syndet mod dig.
⁶Mine fjender taler ondt om mig:
»Hvornår vil han dø og hans navn forsvinde?«
⁷Og hvis der kommer en for at se til mig,¹⁵⁶ taler han falskhed,
i hans hjerte samler der sig onskabsfuldhed,
han går udenfor, da taler han derom.
⁸Alle der hader mig, hvisker sammen imod mig,
de udtænker ondt imod mig:

¹⁵⁴Ordret »sjæl«, men det hebraiske ord har videre betydning end det danske.

¹⁵⁵Ordret: »du har vendt hvert sygeleje under hans sygdom.«

¹⁵⁶Ordene »til mig« fremgår ikke af den hebraiske tekst, men de må være underforstået.

⁹»En grufuld sag skal ramme ham,¹⁵⁷
og som han ligger, skal han ikke mere rejse sig.«
¹⁰Selv min ven¹⁵⁸ som jeg stolede på,
som spiste mit brød,
har løftet sin hæl imod mig.
¹¹Men du, HERRE, vær mig nådig og rejs mig op,
så vil jeg gengælde dem.

Lovprisning

¹²Derved har jeg erkendt at du holder af mig:
at min fjende ikke triumferer over mig.
¹³Men mig – fordi jeg var uskyldig, har du støttet mig,
du har sat mig for dit ansigt for evigt.

Liturgisk lovprisning

¹⁴Lovet være HERREN, Israels Gud,
fra evighed og til evighed!
Amen og amen.

Salme 42¹⁵⁹

Overskrift

¹Til korlederen.^{eh}
Maskil^{ei} af Koras sønner.

Skilt fra Gud

²Ligesom en hjort skriger efter vandløb.^{ej}
sådan skriger min sjæl til dig, o Gud!
³Min sjæl har tørstet efter Gud,
efter den levende Gud.
Hvornår skal jeg dog komme
og vise mig^{ek} for Guds ansigt?
⁴Tårer er blevet mit brød
dag og nat,
idet man hele dagen siger til mig:
»Hvor er din Gud?«
⁵Dette vil jeg huske

¹⁵⁷Ordret: »skal hældes ud over ham«.

¹⁵⁸Ordret: »selv en mand af min fred«.

¹⁵⁹Salmen er holdt i samme tone og stil som Sl 43 og hører formentlig nært sammen med den. De to salmer opfattes ofte som én salme.

og udøse min sjæl over mig:¹⁶⁰
At jeg plejede at gå,
i skaren plejede jeg at vandre med dem
til Guds hus,
med jubelråb og tak
i festskaren.
⁶Hvorfor er du nedbøjet, min sjæl,
og bruser i mig?
Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny
for frelsen for hans ansigt.^{el}

Langt fra Gud

⁷Min Gud, min sjæl er nedbøjet i mig,
derfor vil jeg huske på dig
fra Jordans og Hermons land,
fra Miz'ars bjerg.
⁸Havdyb råber til havdyb
til dine vandfalds brusen,¹⁶¹
alle dine brændinger og dine bølger
er gået hen over mig.
⁹Om dagen vil HERREN byde sin nåde
og om natten sin sang at være hos mig,
en bøn til mit livs Gud.
¹⁰Jeg vil sige til Gud, min klippe:
»Hvorfor har du glemt mig?
Hvorfor skal jeg gå sørgende,
idet en fjende trænger mig?«
¹¹Det er som om mine knogler knuses,¹⁶²
når mine fjender håner mig,
idet de hele dagen siger til mig:
»Hvor er din Gud?«
¹²Hvorfor er du nedbøjet, min sjæl?
Og hvorfor bruser du i mig?
Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny,
mit ansigts frelse og min Gud.

¹⁶⁰Udøse fortvivelse over den nuværende tilstand.

¹⁶¹Ordret: »røst«.

¹⁶²Ordret: »Ved knusning i mine knogler håner mine fjender mig«. Men med støtte i en del håndskrifter læser man som regel *k*^o (»som«) i stedet for *b*^o (»ved«). De to konsonanter ligner hinanden.

Salme 43¹⁶³

Bøn om at måtte komme til Gud igen

¹Skaf mig ret,¹⁶⁴ Gud!

og før min sag imod et folk uden mildhed,
red mig fra en bedragerisk og uretfærdig mand!

²For du, min tilflugts¹⁶⁵ Gud,
hvorfor har du forkastet mig?
Hvorfor skal jeg gå omkring og sørge,
idet en fjende trænger mig?

³Send dit lys og din sandhed
så de kan lede mig,
de må bringe mig til dit hellige bjerg
og til dine boliger.¹⁶⁶

⁴Så kommer jeg til Guds alter,
til min glædes og jubels Gud,
og vil takke dig med citer,
Gud, min Gud!

⁵Hvorfor er du nedbøjet, min sjæl?
Og hvorfor bruser du i mig?
Vent på Gud, for jeg skal takke ham på ny,
mit ansigts frelse og min Gud.

Salme 44

Overskrift

¹Til korlederen.^{em}
Maskil^{en} af Koras sønner.

Lovsang for Guds gerninger for folket

²Gud, med vore ører har vi hørt det,
vore fædre have fortalt os det,
den gerning du udførte i deres dage,
i gamle dage.

³Du - din hånd^{eo} - fordrev folkeslag, men dem¹⁶⁷ plantede du,

¹⁶³Salmen er holdt i samme tone og stil som Sl 42 og hører formentlig nært sammen med den. De to salmer opfattes ofte som én salme.

¹⁶⁴Kan også oversættes: »døm mig«.

¹⁶⁵Ordret: »fæstnings«.

¹⁶⁶Der er formodentlig tænkt på templet, hvor pluralis skal understrege storheden, rigdommen og helligheden i Guds tempel.

¹⁶⁷Det er »fædrene«.

du sønderbryder nationer, men dem lader du brede sig.
⁴For ikke ved deres sværd indtog de landet,
og deres arm hjalp dem ikke,
men din højre hånd og din arm
og dit ansigts lys,
for du holdt af dem.¹⁶⁸

Erklæring af tillid til Gud

⁵Du, du er min konge, Gud,¹⁶⁹
befal Jakobs frelse at komme!^{ep}
⁶Ved dig skal vi støde vore fjender ned,
i dit navn skal vi træde modstandere ned.
⁷For jeg vil ikke stole på min bue,
og mit sværd kan ikke frelse mig.
⁸Men du har frelst os fra vore fjender,
og du har gjort dem som hader os, til skamme.
⁹Gud har vi lovprist hele dagen,
og dit navn vil vi takke til evig tid. Sela^{eq}

Klage over katastrofen

¹⁰Alligevel har du forstødt os og gjort os til skamme^{er}
og vil ikke drage ud med vore hære.
¹¹Du lader os vige tilbage for fjenden,
og de som hader os, har taget sig bytte.
¹²Du giver os hen som småkvæg til at fortæres¹⁷⁰
og har spredt os blandt folkeslagene.¹⁷¹
¹³Du sælger dit folk for intet,¹⁷²
og du fik ingen gevinst ved prisen for dem.
¹⁴Du gør os til skændsel for vore naboer,
til spot og spe for vore omgivelser.
¹⁵Du gør os til et ordsprog blandt folkeslagene,
man ryster på hovedet over os blandt folkene.
¹⁶Hele dagen har jeg min skændsel foran mig,
og mit ansigts skam har tildækket mig
¹⁷på grund af en spottende og hånende stemme,
på grund af fjendes og hævnerrigs blik.

¹⁶⁸Eller: »havde velbehag i dem«.

¹⁶⁹Se note til næste linje.

¹⁷⁰Oversættes ofte: »slagtefår«.

¹⁷¹Kan også oversættes: »hedningerne«.

¹⁷²Ordret: »for ikke-rigdom«.

Vi var ikke utro imod din pagt

- ¹⁸Alt dette er kommet over os, men vi havde ikke glemt dig,
og vi var ikke utro imod din pagt.
¹⁹Vort hjerte veg ikke tilbage,
og vor gang bøjede ikke af fra din vej,
²⁰så at du skulle knuse os i sjakalers tilholdssted¹⁷³
og dække os med dødsskygge.^{es}
²¹Hvis vi glemte vor Guds navn
og bredte vore hænder ud mod en fremmed gud,
²²ville Gud så ikke gennemskue det?
For han kender et hjertes hemmeligheder.
²³Alligevel dræbes vi dagen lang på grund af dig,
vi regnes som slagtefår.

Afsluttende bøn

- ²⁴Vågn, hvorfor vil du sove, Herre?
Vågn op, forkast ikke for evigt!
²⁵Hvorfor vil du skjule dit ansigt,
glemme vor nød og vor trængsel?
²⁶For vor sjæl er bøjet ned i støvet,
vor krop er klæbet til jorden.
²⁷Rejs dig som hjælp for os
og forløs os for din nådes¹⁷⁴ skyld!

Salme 45

Overskrift

- ¹Til korlederen.^{et}
Al-shoshannim.^{eu} Af Koras sønner.
Maskil.^{ev}
En kærlighedssang.

Indledning

- ²Mit hjerte strømmer over med god tale,
jeg siger: Mine værker er til kongen,
min tunge er en hurtigskrivers pen.

¹⁷³Det er enten ørken eller ruinby.

¹⁷⁴Tidligere oversat: »miskundhed«.

Lovprisning af brudgommen og hans kongedømme

- ³Du er den allersmukkeste^{ew} blandt menneskenes sønner,
ynde er udgydt på dine læber,
derfor har Gud velsignet dig til evig tid.
⁴Bind dit sværd om hoften, du helt,
i din majestæt og din herlighed,
⁵og hav fremgang i din herlighed,^{ex}
drag frem for sandheds skyld, og ydmyghed med retfærdighed,^{ey}
og din højre hånd skal lære dig frygtelige gerninger.
⁶Dine pile er hvæssede,
folk skal falde under dig
i hjertet^{ez} af kongens fjender.
⁷Din trone, gud,^{eæ} står evigt og altid,
dit kongescepter er retskaffenheds scepter.
⁸Du har elsket retfærdighed og hadet ugudelighed,
derfor har Gud, din Gud, salvet dig
med glædens olie frem for dine medbrødre.
⁹Alle dine klæder er myrra og aloe og kassia,¹⁷⁵
fra elfenbenspaladser fryder strengespil dig.

Lovprisning af bruden

- ¹⁰Kongedøtre er blandt dine dyrebare,^{eø}
ægtefællen står ved din højre hånd i Ofir-guld.
¹¹Hør, datter, og se til og bøj dit øre
og glem dit folk og din fars hus!
¹²Så skal kongen begære din skønhed,
for han er din herre,
og du skal kaste dig ned for ham.
¹³Og Tyrus's datter,
med gave søger et folks rigmænd din gunst.^{eå}
¹⁴En kongedatter er lutter pragt i det indre,^{fa}
hendes gevandt er tilvirket med guld.
¹⁵I brogede klæder føres til kongen
jomfruerne, hendes veninder, efter hende,
de føres til dig.
¹⁶De føres frem med glæde og jubel,
de kommer ind i kongens palads.

¹⁷⁵Dvs.: de dufter af »myrra og ...«

Afsluttende ord til brudgommen

- ¹⁷Dine sønner skal være i dine fædres sted,
du skal sætte dem til fyrster i hele landet.¹⁷⁶
¹⁸Jeg vil lade dit navn blive husket i slægt efter slægt,
derfor skal folk prise dig evigt og altid.

Salme 46*Overskrift*

- ¹Til korlederen.^{fb}
Af Koras sønner. Al-alamot.^{fc} En sang.

Gud er tilflugt mod naturens luner

- ²Gud er for os tilflugt og værn,
nærværende¹⁷⁷ som en hjælp i trængsler, ja, meget.
³Derfor vil vi ikke frygte, når jorden forandres,¹⁷⁸
og bjergene vakler midt i havet,¹⁷⁹
⁴når dets vande buldrer og skummer,
når bjergene bæver for dets vælde. Sela^{fd}

Gud er tilflugt mod folkeslags angreb

- ⁵En flod, dens kanaler glæder Guds by,
den Højestes hellige bolig.¹⁸⁰
⁶Gud er i dens midte, den skal ikke røkkes,
Gud vil hjælpe den når morgenen bryder frem.
⁷Folkeslag¹⁸¹ buldrede, kongeriger vaklede,
han lod sin røst lyde – jorden ryster.¹⁸²
⁸Hærskarers¹⁸³ HERREN er med os,
Jakobs Gud er en borg for os. Sela

¹⁷⁶Oversættes undertiden: »over hele jorden«, men præpositionen *b°* betyder: »i«.

¹⁷⁷Ordret: »forefundet«.

¹⁷⁸Oversættes ofte: »skælver, rystes«, men det ville være eneste sted i GT at verbet har den betydning.

¹⁷⁹Ordret: »i havets hjerte«. Andre oversætter: »i havets dyb«. Ordet *yammîm* er egentlig pluralis (»have«), men er opfattet som singularis i suffikserne i v. 4. Pluralis er her udtryk for storheden.

¹⁸⁰Ordret: »boliger«, men pluralis skal formodentlig understrege storheden og helligheden.

¹⁸¹Kunne også oversættes: »hedninger«, men det er der næppe tænkt på her.

¹⁸²Betydningen er usikker. Andre oversætter: »smelter«.

¹⁸³I ældre tid uoversat: »Zebaoth«.

Gud sejrer

- ⁹Kom, se HERRENS gerninger,
hvorledes han har anrettet forfærdelse¹⁸⁴ på jorden.
¹⁰Han får krige bragt til ro til jordens ende,
sønderbryder buen og hugger spyddet itu,
afbrænder vogne¹⁸⁵ med ild.
¹¹»Slap af og vid, at jeg er Gud,
ophøjet blandt folkene, ophøjet på jorden!«
¹²Hærskarers¹⁸⁶ HERREN er med os,
Jakobs Gud er en borg for os. Sela

Salme 47*Overskrift*

- ¹Til korlederen.^{fe}
Af Koras sønner. En salme.

Lovprisning af den sejrende Gud

- ²Alle folkeslag, klap i hænderne,¹⁸⁷
jubel for Gud med frydefuld røst.
³For HERREN, den Højeste, er frygtindgydende,
en stor konge over hele jorden.
⁴Han lægger folk under os,
ja, nationer under vore fødder.
⁵Han udvælger vor arv til os,
Jakobs stolthed, som han elsker. Sela^{ff}

Lovprisningen af den almægtige konge

- ⁶Gud er draget op under jubelråb,
HERREN til hornklang.
⁷Syng for Gud, syng!
Syng for vor konge, syng!
⁸For Gud er hele jordens konge,
syng en maskil!¹⁸⁸
⁹Gud er blevet konge over folkeslagene,

¹⁸⁴Oversættes ofte: »ødelæggelser«. Denne betydning er dog omdiskuteret og usikker. I givet fald må det forudsættes at »ødelæggelse« regnes som grund til »forfærdelse«.

¹⁸⁵Der er utvivlsomt tænkt på »stridsvogne«.

¹⁸⁶I ældre tid uoversat: »Zebaoth«.

¹⁸⁷Grundteksten har blot: »klap hånd«.

¹⁸⁸Se note til overskriften til Sl 45. Her ofte oversat »hyldestsang«.

Gud har taget sæde på sin hellige trone.
¹⁰Folkenes fyrster¹⁸⁹ er samlet,
Abrahams Guds folk,^{fg}
for jordens skjolde^{fh} tilhører Gud,
højt ophøjet.

Salme 48

Overskrift

¹En sang.
Salme af Koras sønner.

Den hellige bys herlighed

²Stor er HERREN og meget værdig til at blive lovprist
i vor Guds by,
hans hellige bjerg.¹⁹⁰
³Det hæver sig smukt,¹⁹¹
til fryd for hele jorden,¹⁹²
Zions bjerg i det yderste nord,
en stor konges stad.
⁴Gud i dens paladser¹⁹³
har givet sig til kende som en borg.

Gud har bevaret byen

⁵For se, kongerne havde samlet sig,
de rykkede frem sammen.
⁶De så, straks blev de målløse,
de blev forfærdede, de flygtede i angst.
⁷Bæven greb dem der,
veer som hos en fødende.
⁸Med en østenstorm
smadrer du Tarshish-skibe.¹⁹⁴

¹⁸⁹Kan også oversættes: »fornemme«.

¹⁹⁰Mange oversættere vælger at lade »hans hellige bjerg« være indledning til v. 3.

¹⁹¹Ordret: »smuk af hævnning«.

¹⁹²Ordret: »hele jordens fryd«.

¹⁹³Grundtekstens ord kan i enkelte sammenhænge forstås som: »citadel«.

¹⁹⁴Det er store, stolte skibe.

Juda rige priser sin Gud

⁹Som vi havde hørt,
således så vi det
i hærskarers¹⁹⁵ HERRENS by,
i vor Guds by;
Gud befæster den til evig tid. Sela^{fi}
¹⁰Vi har tænkt, Gud, på din nåde
inde i dit tempel.
¹¹Som dit navn er, Gud,
sådan er din pris
ud over jordens ender.
Din højre hånd er fuld af retfærdighed.
¹²Zions bjerg skal glæde sig,
Judas døtre skal juble
på grund af dine domme.

Menigheden drager ind i templet for at tilbede

¹³Gå omkring Zion, gå rundt om den,^{fi}
tæl dens tårne!
¹⁴Ret jeres hjerte¹⁹⁶ til dens ringmur,
gå gennem^{fk} dens paladser,¹⁹⁷
så I kan fortælle for en senere slægt
¹⁵at denne er Gud,
vor Gud, evigt og altid.
Han skal føre os
ud over død.^{fl}

Salme 49*Overskrift*

¹Til korlederen.^{fm}
Af Koras sønner. En salme.

Opfordring til at lytte til salmistens vidnesbyrd

²Hører dette, alle folkeslag,
lyt, alle verdens indbyggere,
³både menneskesønner og herresønner,¹⁹⁸

¹⁹⁵Tidligere uoversat: »Zebaoth«.

¹⁹⁶Dvs.: opmærksomhed.

¹⁹⁷Grundtekstens ord kan i enkelte sammenhænge forstås som: »citadel«.

¹⁹⁸Dvs.: Både lav og høj.

rige og fattige sammen!
⁴Min mund taler dyb visdom,¹⁹⁹
 og mit hjertes tanke taler²⁰⁰ dyb indsigt.
⁵Jeg vil bøje mit øre til ordsprog,²⁰¹
 jeg vil åbne min gådetale til strengespil.

Rigdom sikrer ikke mod døden

⁶Hvorfor skulde jeg frygte i onde dage,
 når mine efterstræberes²⁰² ondskab omgiver mig,
⁷de som stoler på deres formue
 og roser sig af deres store rigdom?
⁸En mand kan på ingen måde løskøbe en bror,^{fn}
 han kan ikke give Gud løsepenge for ham
⁹- og løsesummen for deres²⁰³ sjæl er høj
 og man må opgive det for evigt -
¹⁰så han skulle kunne leve videre i evighed
 uden at se graven.
¹¹For man vil se at vise dør,
 tåbe og fæ omkommer sammen,
 og de efterlader deres formue til andre.
¹²Deres indre^{fo} er dette: deres huse skal stå for evigt,
 deres boliger slægt efter slægt,
 de har udråbt deres navne over jordlodder.
¹³Dog kan et menneske med anseelse ikke bestå,²⁰⁴
 han bliver som kvæget der går til grunde.

Tillid til rigdom og tillid til Gud

¹⁴Sådan går det dem som har tiltro til sig selv,
 og dem der efter dem finder behag i deres mund.^{fp} Sela^{fq}
¹⁵Som får fører man dem til dødsriget,²⁰⁵
 døden skal vogte dem,
 og de retskafne skal herske over dem om morgenen,^{fr}

¹⁹⁹Grundteksten har »visdom« i pluralis, der angiver det intensive, altså: »dyb«.

²⁰⁰»taler« er underforstået fra forrige linje.

²⁰¹Kan også oversættes: »billedtale, visdomsord«.

²⁰²Det er omdiskuteret, om grundtekstens *fāqēv* kan betyde: »en der efterstræber«. I andre sammenhænge betyder det: »hæl«. Men den der griber efter næstens »hæl«, »efterstræber« ham netop. En del fortolkere ændrer vokaliseringen af *fāqēv* til *foqāvay*: »de der bedrager mig«.

²⁰³Septuaginta har »hans sjæl«, der kunne være rigtig.

²⁰⁴Ordret: »overnatte«, her i betydningen: være indlogeret i denne verden.

²⁰⁵Andre oversætter: »De styrer mod dødsriget som får«, men oversættelsen af hele verset er usikker.

deres skikkelse undergives dødsrigets hensygnen,
så de ikke får nogen bolig.

¹⁶Men Gud vil løskøbe min sjæl fra dødsrigets magt,
for han tager mig til sig. Sela ¹⁷Frygt ikke, når en mand bliver rig,
når hans hus' velstand bliver stor,

¹⁸for alt det skal han ikke tage med sig når han dør,
hans velstand skal ikke stige ned efter ham.

¹⁹Selv om han velsigner sin sjæl mens han lever,
– og man priser dig fordi du handler godt mod dig selv –

²⁰så skal du²⁰⁶ dog gå til hans fædres slægt,
i evighed skal de ikke se lys.

²¹Et menneske med anseelse, men som ikke har indsigt,
han er blevet som kvæget der går til grunde.

Salme 50

Overskrift

¹Salme af Asaf.

Gud kalder til gudstjeneste og dom

Gud, Gud²⁰⁷ HERREN har talt
og kaldet ad jorden,
fra solens opgang til dens nedgang.

²Fra Zion, skønhedens fuldkommenhed,²⁰⁸
trådte Gud frem i stråleglans.

³Vor Gud skal komme og ikke tie,
ild skal fortære for hans ansigt,²⁰⁹
og omkring ham stormer det vældigt.

⁴Han kalder ad himlen ovenfra
og ad jorden til at dømme hans folk.

⁵»Saml til mig mine hellige,
dem der slutter pagt med mig ved slagtoffer.«

⁶Og himlene skal forkynde hans retfærdighed,
for Gud, han er dommer. Sela^{fs}

²⁰⁶Mange vælger at rette *tāvô?* (»du skal gå«) til *tāvô?*: »han skal gå«. Meningen med den overleverede tekst må være at den rige, selvglade, skal gå til den gudløses fædre.

²⁰⁷I grundteksten er der brugt to forskellige ord om »Gud«, *ʔē* og *ʔēlōhîm*, formodentlig for at understrege Guds storhed.

²⁰⁸Oftes oversat: »krone«.

²⁰⁹Dvs.: »foran ham«.

Sand og falsk gudstjeneste

- ⁷Hør, mit folk, og jeg vil tale,
Israel, og jeg vil vidne imod dig.²¹⁰
Gud, din Gud er jeg!
- ⁸Jeg vil ikke gå i rette med dig for dine slagtofre
og for dine brændofre som altid er foran mig.
- ⁹Jeg vil ikke tage en ungtyr fra dit hus,
eller²¹¹ bukke fra dine folde.
- ¹⁰For alt skovens vildt tilhører mig,
dyrene på tusind bjerge.²¹²
- ¹¹Jeg kender hver fugl i bjergene,
og hvad der rører sig på marken, er hos mig.
- ¹²Hvis jeg bliver sulten, siger jeg det ikke til dig,
for mig tilhører verden og dens fylde.
- ¹³Spiser jeg mon tyres kød
eller drikker bukkens blod?
- ¹⁴Bring Gud takoffer
og indfri dine løfter til den Højeste!
- ¹⁵Og kald på mig på nødens dag,
jeg vil udfri dig, og du skal ære mig.

Sand og falsk moral

- ¹⁶Men til den ugudelige har Gud sagt:
Hvor vover du at opregne mine bud
og tage min pagt i din mund,
¹⁷når du dog har hadet tugt
og har kastet mine ord bag dig?
- ¹⁸Når du så en tyv, sluttede du venskab med ham,
og fællesskab med ægteskabsbrydere.
- ¹⁹Du gav din mund frit løb med ondskab,
og med din tunge flettede du bedrag.
- ²⁰Du sidder og taler imod din bror,
du bagvasker en søn af din mor.
- ²¹Sådanne ting har du gjort, men jeg har tiet,²¹³
du bildte dig ind, at jeg var som du.
Jeg vil drage dig til regnskab og fremlægge det for dine øjne.

²¹⁰Kan også oversættes: »jeg vil advare dig«.

²¹¹Ordet »eller« står ikke i grundteksten, men må være underforstået.

²¹²Udtrykket er specielt. »tusind« kan gå på dyr eller bjerge. Det kan evt. oversættes: »kvæg-bjerge«. Ofte foreslår oversættere at rette *ʔāleḥ* (»tusind«) til *ʔel*: »Gud«, altså: »Guds bjerge«.

²¹³Kan også oversættes som spørgsmål: »skulle jeg så tie?«

Afslutning

- ²²Forstå dog dette, I som glemmer Gud,
så jeg ikke skal sønderrive uden at nogen kan redde.
²³Den som bringer takoffer, han ærer mig,
og den som lægger sin vej fast,^{ft} ham vil jeg lade se Guds frelse.

Salme 51

- ¹Til korlederen.^{fu}
Salme af David.
²Dengang profeten Natan kom til ham efter at han var gået ind til Batseba.

Bøn om tilgivelse

- ³Vær mig nådig, Gud, efter din nåde,
udslet mine overtrædelser efter din store barmhjertighed!
⁴Vask mig fuldstændig ren for min skyld,
og rens mig for min synd!
⁵For mine overtrædelser kender jeg,
og min synd har jeg altid for øje.^{fv}

Syndsbekendelse

- ⁶Mod dig, mod dig alene, har jeg syndet
og gjort det der er ondt i dine øjne,
så^{fw} du er retfærdig når du taler,
er ren når du dømmer.
⁷Se, jeg er født i skyld,
og min mor undfangede mig i synd.^{fx}
⁸Se, du ønskede sandhed i det dunkle,²¹⁴
og du lærer mig visdom i det skjulte!

Ny bøn om tilgivelse

- ⁹Rens mig for synd med isop så jeg bliver ren,
vask mig så jeg bliver hvidere end sne.
¹⁰Lad mig høre fryd og glæde,
lad de knogler juble, som du knuste.
¹¹Skjul dit ansigt for mine synder
og udslet al min skyld!

²¹⁴Betydningen af *ṭuḥôt* er usikker. Ordet forekommer kun her og Job 38,36. Nærliggende muligheder er »nyre, indre, det dunkle«.

Bøn om indre fornyelse

- ¹²Skab mig et rent hjerte, Gud,
og forny en fast ånd i mig.
¹³Kast mig ikke bort fra dit ansigt,
og tag ikke din hellige ånd fra mig!
¹⁴Lad glæden over din frelse vende tilbage til mig,
og støt mig med en villig ånd!

Løfte om vidnesbyrd, lovsang og ret offer

- ¹⁵Jeg vil lære overtrædere dine veje,
og syndere skal omvende sig til dig.
¹⁶Fri mig fra blodskyld²¹⁵, Gud, min frelses Gud!
Så skal min tunge jublende prise din retfærdighed.
¹⁷Herre! åben mine læber,
så skal min mund forkynde din pris.
¹⁸For du har ikke lyst til slagtoffer, ellers ville jeg bringe ét,^{fy}
brændoffer har du ikke behag i.
¹⁹Ofre²¹⁶ for Gud er en sønderbrudt ånd,
et sønderbrudt og sønderknust hjerte vil Gud ikke foragte.

Bøn for Zion

- ²⁰Gør vel imod Zion efter dit velbehag,
opbyg Jerusalems mure!
²¹Da skal du have behag i retfærdigheds ofre,
brændoffer og heloffer;
da vil tyre blive bragt op på dit alter.

Salme 52

- ¹Til korlederen.^{fz}
Maskil^{fæ} af David.
²Dengang edomiten Do'eg kom og fortalte Saul:²¹⁷ David er kommet til
Akimeleks hus.

²¹⁵Ordret blot: »blod« pluralis.

²¹⁶Mange vælger at ændre vokaliseringen af *ziv^ohê* (egtl. »slagtofre«) til: *ziv^ohî*: »mit offer«.

²¹⁷Ordret: »fortalte Saul og sagde til ham:«.

Profetiske trusselsord

- ³Hvorfor roser du dig af ondskab, du stærke?²¹⁸
Guds nåde varer hele dagen.
⁴Du planlægger ondskab, din tunge er
som en hvæset ragekniv,
du som begår svig!
⁵Du elskede ondt frem for godt,
løgn frem for retfærdig tale. Sela^{fø}
⁶Du elskede alle fordærvelige ord,
du svigefulde tunge!
⁷Dog, Gud skal ødelægge dig for evigt,
han skal snuppe dig op og udrydde dig af teltet,²¹⁹
rykke dig op med rode fra de levendes land. Sela
⁸Og de retfærdige skal se det og frygte,
og de skal le ad ham:
⁹Se den mand, der ikke gør Gud til sit værn,
men forlader sig på sin store rigdom,
føler sig stærk ved sin ondskab!

Afsluttende vidnesbyrd og tak

- ¹⁰Men jeg er som et grønt oliventræ i Guds hus,
jeg har forladt mig på Guds nåde
for evigt og altid.
¹¹Jeg vil takke dig for evigt
for at du gjorde det.
Og jeg vil håbe på dit navn
- for det er godt -
i nærvær af dine fromme.

Salme 53

- ¹Til korlederen.^{få}
Al-mahalat.^{ga}
Maskil^{gb} af David.

Klage over menneskers fordærvede tilstand

- ²En tåbe siger i sit hjerte: »Der er ingen Gud«.
De udfører fordærvelig, afskyelig nederdrægtighed,

²¹⁸Der kunne også oversættes: »du helt« der må opfattes ironisk spottende.

²¹⁹Strengt taget står »telt« uden artikel. Der kan enten være tænkt på Guds »telt« (hel-
ligdommen) eller på den ondes eget. Det sidste afspejles i en del oversættelser: »dit telt«.

der er ingen der gør godt.
³Gud skuede ned fra himlen
på menneskets børn,
for at se om der var en forstandig,
en der søgte Gud.
⁴De er alle faldet fra,²²⁰
alle fordærvede,
ingen gør godt,
end ikke en eneste.

Gud er dommer og frelser

V5 Mon de ikke ved det, de der begår synd,
der æder mit folk, som åd de brød? De påkaldte ikke Gud.
⁶Da skal de gribes af stor rædsel,^{9c} hvor der ikke var rædsel,
for Gud skal splitte din belejrs knogler.
Du har gjort til skamme,^{9d} for Gud forkaster dem.

Bøn om frelse

⁷Gid²²¹ Israels frelse²²² må komme fra Zion!
Når Gud vender sit folks skæbne,^{9e} da skal Jakob juble, Israel skal
glæde sig.

Salme 54

¹Til korlederen.^{9f} Med strengespil.
Maskil^{9g} af David.
²Dengang zifiterne kom og sagde til Saul: »Mon ikke David skjuler sig
hos os?«

Bøn om hjælp

³Gud, frels mig ved dit navn
og skaf mig ret ved din styrke!
⁴Gud, hør min bøn,
lyt til min munds ord!
⁵For fremmede har rejst sig imod mig,
og voldsmænd stræber efter mit liv²²³,
de har ikke Gud for øje.²²⁴ Sela^{9h}

²²⁰Grammatisk har grundteksten singularis, men det må opfattes kollektivt.

²²¹Ordret: »hvem giver«, men det er en almindelig ønskeformel.

²²²I grundteksten er ordet pluralis der understreger intensiteten.

²²³Ordret: »sjæl«.

²²⁴Ordret: »De har ikke stillet Gud foran sig«.

Tillid til at Gud hjælper

- ⁶Se, Gud hjælper mig,
 Herren er blandt dem der støtter min sjæl.
⁷Det onde skal vende tilbage²²⁵ til mine fjender,
 udryd dem i din trofasthed!²²⁶

Løfte om takoffer

- ⁸Med et frivilligoffer vil jeg bringe dig offer,
 jeg vil takke dit navn, HERRE, for det er godt!
⁹For han befriede mig for al nød,
 og mit øje frydede sig over mine fjender.

Salme 55

- ¹Til korlederen.^{gi} Med strengespil.
 Maskil^{gj} af David.

Bøn og klage

- ²Hør, Gud, min bøn,
 og skjul dig ikke for min tryglen.
³Lyt til mig og svar mig,
 jeg drives omkring²²⁷ i min fortvivlelse, og jeg må stønne²²⁸
⁴over fjendes råb,
 over at ugudelig undertrykker,²²⁹
 for de vælter uret ned over mig,
 og i vrede bekriger de mig.
⁵Mit hjerte skælver i mig,
 og dødens rædsler er faldet over mig.

²²⁵Der er tvivl om vokaliseringen af verbet *yšwv*. Oversættelsen her forudsætter vokalisering som jussiv (*yāšôv*). En anden mulighed er imperfektum (*yāšûv*): »Det onde vil vende tilbage ...«. Endelig har jødiske skriftlærte foreslået *hif'il*: *yāšîv*, hvor Gud er subjekt: »Han vil lade det onde vende tilbage ...«.

²²⁶Grundtekstens *ʔemet* har ikke nogen nøjagtig ækvivalent på dansk. Ofte skal det oversættes »sandhed«. Det betegner det der står urokkeligt fast, og er et vigtigt ord i pagtsproget, hvor det måske ofte bedst oversættes: »trofasthed«.

²²⁷Betydningen af ordet *ʔārîd* er usikker i sammenhængen. Det betyder egtl.: »vandre frit omkring/vandre frem og tilbage«, men i *hif'il* kan betydningen formodentlig være: »drives omkring«.

²²⁸Ordet *wʔāhîmāh* (»jeg må/vil stønne«) er omdiskuteret. Dels er der usikkerhed om betydningen, dels trækkes ordet ofte over som del af v. 4, og dels foretrækker mange oversættere tekstrettelse til *wʔēhômāh*: »jeg er ude af mig selv« eller *wʔehʾmeʰ*: »jeg vil jamre«.

²²⁹Oversættelsen af ordet er usikker – det forekommer kun her i GT.

⁶Frygt og bæven kom over mig,
og forfærdelse indhyller mig.

Ønske om at flygte

⁷Så jeg sagde: Gid jeg havde²³⁰ vinger som en due,
så ville jeg flyve bort og fæste bo.
⁸Se, jeg ville flygte langt bort,
jeg ville overnatte i ørkenen. Sela^{gk}
⁹Jeg ville haste til et tilflugtssted for mig
som ly for en rasende vind, for en storm.

Klagebøn

¹⁰Forvir²³¹, Herre, gør dem uenige²³²,
for jeg har set vold
og strid i byen.
¹¹Dag og nat går de omkring den
på dens mure,
og uret og fortræd er inden i den,
¹²fordærv er inden i den,
og undertrykkelse og svig viger ikke fra dens torv.

En ven har svigtet

¹³For det er ikke en fjende som forhåner mig,
det kunne jeg bære;
det er ikke en der hader mig, som gør sig stor over mig,
ham kunne jeg skjule mig for.
¹⁴Men det er dig, et menneske, som var min ligemand,
min ven og min fortrolige,
¹⁵vi, som sammen nød den søde fortrolighed,
som vandrede i Guds hus i festskaren.²³³

Bøn om retfærdig dom over modstanderne

¹⁶Død skal falde²³⁴ over dem!

²³⁰Ordret: »Hvem vil give mig ...«.

²³¹Andre oversætter: »ødelæg«.

²³²Ordret: Spalt deres tunger.

²³³Ordet *regeš* forekommer i GT kun her. Ud fra roden må det betyde noget i retning af »larmende mængde«. Der kan være tænkt på en jublende skare.

²³⁴Konsonantteksten forudsætter ordet *y^ašîmôt*: »Ødelæggelse (over dem)«. Men vokaltekten og de gamle oversættelser og mange håndskrifter har delt ordet: *yaššî māwet*: »Død skal falde (over dem)«.

De skal fare levende ned i dødsriget,
for der er ondskab i deres forrådskammer, i deres indre.

Tillid til at Gud hører

- ¹⁷Jeg vil råbe til Gud,
og HERREN skal frelse mig.
¹⁸Aften og morgen og middag
vil jeg klage og jamre,
og han vil høre min røst.
¹⁹Han har forløst min sjæl i fred^{g1}
fra kampen imod mig,
for mange var imod mig.
²⁰Gud skal høre og svare²³⁵ dem,
han der troner fra ældgammel tid. Sela
Der er ingen forandring hos dem,
og de frygter ikke Gud.

Klage over en vens svigt

- ²¹Han har lagt hånd på dem som havde fred med ham,
han har vanhelliget sin pagt.
²²Hans munds flødeagtige ord var glatte,²³⁶
og hans hjerte er krig;
hans ord er blødere end olie,
og dog er de dragne sværd.

Opmuntringsord

- ²³Kast din byrde på HERREN,
så vil han holde dig oppe.
han lader ikke for evigt
den retfærdige rokke.²³⁷
²⁴Men du, Gud, vil lade dem stige ned
i gravens dyb.
Mordere og bedragere²³⁸
skal ikke nå halvdelen af deres dage.
Men jeg, jeg stoler på dig.

²³⁵Mange oversættere vælger (med Septuaginta) at ændre vokaliseringen af *yaf^anēm* (»svare dem«) til: *y^of^anēm*: »ydmyge dem«.

²³⁶Ordet *maḥmāʔōt* (»flødeagtig« optræder i GT kun her, og betydningen er usikker. Oftest ændrer man vokaliseringen til: *mēḥ^amāʔōt*: »end smør« så oversættelsen bliver: »Hans mund var glattere end smør«.

²³⁷Ordret: »Han skal ikke for evigt lægge vaklen hen til den retfærdige«.

²³⁸Ordret: »blodets og bedragets mænd«.

Salme 56

¹Til korlederen.^{gm} Al-jonat-elem-rehokim.²³⁹
Af David. Miktam.²⁴⁰
Dengang filistrene i Gat greb ham.

Klagende bøn

²Vær mig nådig, Gud, for et menneske²⁴¹ efterstræber mig,
dagen lang trænger en stridsmand sig ind på mig.
³Mine fjender efterstræber mig hele dagen,
for mange fører krig imod mig i hovmod.²⁴²

Erklæring af tillid

⁴På en dag, hvor jeg gribes af frygt, stoler jeg på dig.
⁵Ved Guds hjælp vil jeg prise hans ord.
Jeg har stølet på Gud, jeg skal ikke frygte;
hvad kan kød^{gn} gøre mig?

Ny klage

⁶Hele dagen krænker de mine ord,
alle deres tanker er rettet imod mig til ondt.
⁷De angriber, de lur,
de vogter på mine hæle,⁹⁰
ligesom de har tragtet efter min sjæl.²⁴³
⁸Skal de undslippe trods deres ondskab?
Stød folkene ned i vrede, Gud!

Vished om hjælp og omsorg

⁹Du har optegnet min elendighed,^{9p}
anbring^{9q} min tåre i din lædersæk;
står det ikke i din bog?
¹⁰Da skal mine fjender vige tilbage
på den dag da jeg råber.

²³⁹Formodentlig et musikudtryk (evt. en melodiangivelse) af ukendt betydning. Ordret evt.: »Efter stumhedens due, de fjerne/blandt de fjerne«.

²⁴⁰Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 57-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²⁴¹»menneske« kan her evt. være ment kollektivt: »mennesker«.

²⁴²*mārôm* betyder »det høje/ophøjede«, men oversættes her ofte »i hovmod«. Andre tager det som indledning til v. 4: »du Højeste!«.

²⁴³Formodentlig i betydningen: »mit liv«.

Dette ved jeg: at Gud er for mig.
¹¹Ved Guds hjælp vil jeg prise et ord;
ved HERRENS hjælp vil jeg prise et ord.
¹²Jeg har stolet på Gud, jeg skal ikke frygte.
Hvad kan et menneske gøre mig?

Tak

¹³På mig, Gud, hviler de løfter jeg har givet dig,
jeg vil indfri med takofre.
¹⁴For du befriede min sjæl fra døden,
ja²⁴⁴, mine fødder fra fald,
så jeg kan vandre for Guds ansigt
i livets²⁴⁵ lys.

Salme 57

¹Til korlederen.^{gr} Al-tashket.²⁴⁶
Af David. Miktam.²⁴⁷
Dengang han flygtede for Saul ind i hulen.

Klage

²Vær mig nådig, Gud! vær mig nådig,
for hos dig har min sjæl søgt tilflugt,
og i dine vingers skygge vil jeg søge tilflugt,
indtil ulykken er drevet over.
³Jeg vil råbe til Gud, den Højeste,
til den Gud som fører min sag igennem.
⁴Han skal sende fra himlen og frelse mig,
– den der jager mig, spottede^{gs} – Sela^{gt}
Gud skal sende sin nåde og sin sandhed.
⁵Jeg, ja, jeg²⁴⁸ må ligge blandt løver
som brænder efter^{gu} menneskets børn,
deres tænder er spyd og pile,
og deres tunge er et skarpt sværd.

²⁴⁴Ordret: »mon ikke mine fødder fra fald?«

²⁴⁵Kan også oversættes: »de levendes lys«.

²⁴⁶Formodentlig en melodiangivelse, betydningen er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det kan være begyndelsesordene i en – nu ukendt – salme.

²⁴⁷Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56; 58-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²⁴⁸Ordret: »Min sjæl«.

⁶Ophøj dig over himlene, Gud!
din herlighed komme over hele jorden!

Tak

⁷De lagde net ud²⁴⁹ for mine skridt,
man har bøjet min sjæl ned.²⁵⁰
De gravede en grav foran mig,
de faldt selv midt i den. Sela
⁸Mit hjerte er trygt, Gud!
mit hjerte er trygt,
jeg vil synge og spille.
⁹Vågn op, min ære!²⁵¹
Vågn op, du harpe og citer!
Jeg vil vække morgenrøden.
¹⁰Jeg vil takke dig blandt folkene, Herre,
jeg vil lovsynge dig blandt folkeslagene.
¹¹For din nåde²⁵² er stor indtil himlene,
og din sandhed²⁵³ indtil skyerne.
¹²Ophøj dig over himlene, Gud!
din herlighed komme over hele jorden!

Salme 58

¹Til korlederen.^{gv} Al-tashket.²⁵⁴
Af David. Miktam.²⁵⁵

De uretfærdige ledere tiltales

²Taler I virkelig retfærdighed i stumhed?²⁵⁶
Dømmer I menneskets børn retskaffent?

²⁴⁹Ordret: »de beredte net«.

²⁵⁰Der er givet forskellige forslag til oversættelsen og til rettelser, men den ordrette oversættelse giver god mening.

²⁵¹Her omskrivning for »sjæl« eller »personlighed«.

²⁵²Tidligere oversat »miskundhed«.

²⁵³Eller: »troskab«.

²⁵⁴Formodentlig en melodiangivelse, betydningen er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det kan være begyndelsesordene i en – nu ukendt – salme

²⁵⁵Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56-57; 59-60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²⁵⁶Forståelsen af linjen er usikker. Meningen kan være at ledere og dommere tier, hvor de burde hævde retfærdigheden. Ofte ændrer man dog vokaliseringen af ordet *ʔēlem* (»stumhed«) til *ʔēlīm*: »I guder« eller »I mægtige«. I så fald passer det sidste bedst i sammenhængen.

³Nej, i hjertet øver I uret i landet,²⁵⁷
baner vej for jeres hænders vold.

De ugudeliges væsen

⁴De ugudelige er frafaldne fra moders skød,
de som taler løgn, for vild fra moders liv.
⁵De har gift som en slanges gift,
de er som en døv kobra²⁵⁸ der stopper sit øre til
⁶så den ikke kan høre besværgerens røst,
den øvede slangetæmmer.

Bøn om dom

⁷Gud! Knus deres tænder i deres mund,
sønderbryd de unge løvers gebis, HERRE!
⁸Lad dem flyde ud som vand der løber bort,
han skal skyde sine pile af som om de er uden kraft,^{gw}
⁹som en snegl der opløses, idet den vandrer af sted,
som en kvindes dødfødte barn, som de der ikke har set solen.
¹⁰Før jeres gryder mærker tjørnen,
som frisk eller som glød, blæser han ham bort.^{gx}

Den retfærdiges glæde og tro

¹¹Den retfærdige skal glæde sig, for han har set hævn,
han skal vaske sine fødder i den ugudeliges blod,
¹²og mennesker²⁵⁹ skal sige:
»Ja, der er løn til den retfærdige,
Ja, der er en Gud, som dømmer på jorden!«

Salme 59

¹Til korlederen.^{gy} Al-tashket.²⁶⁰
Af David. Miktam.²⁶¹

²⁵⁷Ordet »landet« kan evt. henføres til andet halvvers: »baner vej for jeres hænders vold i landet«.

²⁵⁸Det hebraiske ord *peten* er navn på en giftslange, formodentlig en »kobra« eller lignende.

²⁵⁹Ordret: »et menneske«, men det må opfattes kollektivt«.

²⁶⁰Formodentlig en melodiangivelse, betydningen er ukendt. Ordret: »fordærv ikke/ødelæg ikke«. Det kan være begyndelsesordene i en – nu ukendt – salme.

²⁶¹Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56-58; 60) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

Dengang Saul sendte folk, og de overvågede huset for at dræbe ham.

Bøn om frelse fra fjender

²Red mig fra mine fjender, min Gud!

Beskyt mig mod dem som rejser sig imod mig.

³Red mig fra dem som begår synd,
og frels mig fra mordere!²⁶²

⁴For se, de har lagt baghold for min sjæl,²⁶³

stærke angriber mig,
uden min overtrædelse og uden min synd, HERRE!

⁵Uden at der foreligger skyld, stormer de frem og stiller sig op.
Vågn op for at møde mig og se!

⁶Ja, du, HERRE Gud, Sebaot,^{g2} Israels Gud,
vågn op for at hjemsøge alle folkeslagene!²⁶⁴

Vis ingen nåde mod alle de troløse udøvere af synd! Sela^{gæ}

⁷De kommer tilbage om aftenen,
de hylér som hunde
og gennemstrejfer byen.

⁸Se, de fråder i deres mund,
der er sværd på deres læber,
for hvem hører det?

Tillidserklæring til Gud

⁹Men du, Herre! du ler ad dem, du spotter alle folkeslag.²⁶⁵

¹⁰Hvad hans styrke angår,²⁶⁶ vil jeg give agt på dig,
for Gud er min fæstning.

¹¹Min²⁶⁷ nådes Gud skal komme mig i møde,
Gud skal lade mig se med fryd på mine fjender.

¹²Dræb dem ikke, for at mit folk ikke skal glemme det,
gør dem hjemløse²⁶⁸ med din styrke, og styrt dem ned,
Herre, vort skjold.

²⁶²Ordret: »blodets mænd«.

²⁶³I betydningen »mig« eller evt. »mit liv«.

²⁶⁴Kan også oversættes: »hedningerne«.

²⁶⁵Kan også oversættes: »hedninger«, men det er næppe der, vægten ligger her.

²⁶⁶Ordret blot: »hans styrke«. Enten må der være tænkt på fjenden, og man må da underforstå »over for« eller »angående« eller lign., eller også må man rette (det er det almindeligste valg) *fuzzô* (»hans styrke«) til *fuzzi*: »min styrke« som tiltale til Gud: »Min styrke, jeg vil ...«.

²⁶⁷Konsonantteksten ordret: »Min Gud skal komme mig i møde (med) sin nåde«. Men med støtte bl.a. i masoreternes vokalisering, Septuaginta og sammenhængen retter man ofte til: »min nådes Gud ...«.

²⁶⁸Ordret: »lad dem flakke om«.

¹³Deres læbers ord er deres munds synd,²⁶⁹
og de skal fanges i deres hovmod
og på grund af den forbandelse og løgn som de udsiger.
¹⁴Udryd dem i vrede, udryd dem, så de ikke er mere;
og de skal vide at Gud hersker i Jakob,
indtil jordens ender.²⁷⁰ Sela ¹⁵De kommer tilbage om aftenen,
de hylér som hunde
og gennemstrejfer byen.
¹⁶De vil strejfe om efter føde,
hvis de ikke bliver mætte, bliver de natten over.²⁷¹

Ny tillidserklæring til Gud

¹⁷Men jeg vil synge om din styrke,
jeg vil jublende om morgenen prise din nåde.
For du er blevet en fæstning for mig
og en tilflugt på min trængsels dag.
¹⁸Min styrke, dig vil jeg lovsynge,
for Gud er min fæstning,
min nådes Gud.²⁷²

Salme 60

¹Til korlederen.⁹⁰ Al-shushan-edut.²⁷³
Af David. Miktam.²⁷⁴ Til belæring.
²Dengang han førte krig mod Aram-Naharajim og Aram-Soba, og Joab
kom tilbage og slog Edom i Saltdalen, tolv tusinde.

Klage

³Gud, du har forkastet os, du har nedbrudt os,
du blev vred; genrejs os!⁹⁵
⁴Du har bragt landet²⁷⁵ til at skælve, du har spaltet det,

²⁶⁹Undertiden foreslås det at underforstå et »for«, så oversættelsen skal lyde: »For deres munds synd, deres læbers ord, skal de fanges i deres hovmod«.

²⁷⁰Denne linje er formodentlig nærmere bestemmelse til »de skal vide«.

²⁷¹På grundlag af Septuaginta foreslår mange en mindre ændring i vokaliseringen: *yālînu* (»bliver de natten over«) til *yālînu*: »knurrer de«.

²⁷²Se note til v. 11.

²⁷³Ordret må det betyde: »på liljens vidnesbyrd« eller: »på liljen; et vidnesbyrd«. Det er formodentlig en melodiangivelse, men meningen med det kendes ikke mere.

²⁷⁴Betydningen ukendt, evt. »klenodie, gyldent smykke« (af *ketem*: »guld«), eller »uudslettelig« af *kātam*: »indpræge (på en stele)«. I så fald skal denne og de øvrige salmer med denne overskrift (Sl 16; 56-59) fastholde en alvorlig situation i folkets erindring.

²⁷⁵Det er usikkert om der her skal oversættes: »jorden«. I sammenhængen er der dog tale om Israels folk og derfor formodentlig også om dets land.

læg dets brud, for det vakler!

⁵Du lod dit folk opleve²⁷⁶ grusomhed,
du gav os vin at drikke så at vi tumlede.²⁷⁷

⁶Du har givet dem som frygter dig, et banner
at flygte til for buen. Sela^{ha}

⁷For at dine elskede må blive reddet,
så frels med din højre hånd, og svar os!²⁷⁸

Guds løfte

⁸Gud har talt i sin helligdom:²⁷⁹

»Jeg vil juble, jeg vil udstykke Sikem
og udmåle Sukkots dal.

⁹Mig tilhører Gilead, og mig tilhører Manasse,
og Efraim er mit hoveds hjelm,²⁸⁰

Juda er min herskerstav.

¹⁰Moab er mit vaskefad,
på Edom vil jeg kaste min sko,
over mig skal du bryde ud i jubel, Filistæa!«

Klage og bøn

¹¹Hvem vil føre mig til en befæstet by?

Hvem har ledt mig²⁸¹ til Edom?

¹²Mon ikke du, Gud, har forkastet os?
og vil du, Gud, ikke drage ud med vore hære?

¹³Bring os hjælp mod en fjende,
for menneskers hjælp er værdiløs.

¹⁴Ved Guds hjælp vil vi vinde styrke,
og han skal træde vore fjender ned.

²⁷⁶Ordret: »se«.

²⁷⁷Ordret: »du gav os vin tummel at drikke«.

²⁷⁸Konsonantteksten har »os«, mens masoreterne med vokalerne har forudsat »mig«. I sammenhængen er der tale om hele folket.

²⁷⁹Kan også oversættes: »hellighed«.

²⁸⁰Ordret: »værn«.

²⁸¹Mange følger Septuaginta og retter *nāḥanî* (»har ledt mig«) til: *janḥēnî*: »vil/skal lede mig«.

Eksegetiske noter

- a. [Sl 2,12] Oftest flyttes nu ordene *našš^aqû-var* (»kys sønnen«) op foran de sidste ord i v.11, hvor der også foretages yderligere rettelse. Det er dog unødvendigt og vilkårligt.
- b. [Sl 3,3] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.
- c. [Sl 3,4] Med det bibelske ord *k^avôdî* er der ikke så meget tænkt på herlighed og højagtelse som på menneskeværd. Dvs. Gud er den der giver mig værdi som menneske. Grundbetydningen af roden *kbd* er »tyngde«.
- d. [Sl 3,9] Ordret blot: »Over dit folk din velsignelse«. Sætningen opfattes oftest som et velsignelsesønske, men den kan også oversættes: »Din velsignelse er over dit folk!«
- e. [Sl 4,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- f. [Sl 4,3] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.
- g. [Sl 4,4] Verbet forekommer kun her og i 2 Mos 8,18; 9,4; 11,7; 33,16, hvor Israels udvælgelse og kald pointeres.
- h. [Sl 4,4] Sætningen er omdiskuteret. Oftest foretager man små tekstrettelser så der kan oversættes: »HERREN har vist sin underfulde troskab mod mig«.
- i. [Sl 4,5] Meningen her med verbet *rigzû* (»ryst«) er omdiskuteret. Meningen er enten: »Bliv vrede, (men synd ikke)«. I det tilfælde er vreden rettet mod salmisten. Eller: »Skælv (for Gud) (og synd ikke)«.
- j. [Sl 4,9] Andre knytter ordet *l^avādād* til HERREN: »for alene du, HERRE, lader mig bo i tryghed«.
- k. [Sl 5,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- l. [Sl 5,4] Verbet bruges i GT om at tilberede ofre, men kan i andre sammenhænge betyde »fremlægge«.
- m. [Sl 5,8] Der er formodentlig tænkt på templets Allerhelligste, hvor pagtens ark stod. Kun ypperstepræsten måtte træde derind, og kun én dag om året. David stod i forgården.
- n. [Sl 6] Salmen hører til den kristne kirkes syv bodssalmer (32; 38; 51; 102; 130; 143).
- o. [Sl 6,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- p. [Sl 6,1] Ordret: »på den ottende«. Meningen er ukendt. Det er foreslået at der er tale om ottestregen instrument eller stemmeleje der er en oktav dybere (bas).

- q. [Sl 6,3] Der er samme verbum i v.3b og v.4a. Mange retter verbet her til *nāṽlû*: »sygner hen«. Men teksten er forståelig, som den står, og understreger ved brugen af samme verbum at Davids lidelse er både legemlig og sjælelig.
- r. [Sl 6,5] *šûvā^h* (»vend tilbage«) kunne også opfattes adverbielt, så v.5a skal oversættes: »red atter, HERRE, min sjæl«
- s. [Sl 7,5] Roden i ordet *šlm* er »fred«, her altså: »den jeg holder fred med«.
- t. [Sl 7,5] En anden mulig oversættelse er: »- jeg har dog udfriet ham der uden anledning var min modstander -« (som indskudt sætning).
- u. [Sl 7,6] Ordet »sjæl« bruges ofte i betydningen »jeg/mig« hvor det på en eller anden måde skal betones at det drejer sig om menneskets egentlige og inderste væsen.
- v. [Sl 7,8] Meningen må være, at Gud efter dommen skal vende tilbage til sit universelle herredømme. Andre foreslår en lille tekstrettelse (*šûvā^h* til *šēvā^h*): »tag sæde over den i det høje«.
- w. [Sl 7,13] Grundtekstens *ʔim-lō^ʔ* (»hvis ikke«) kan også oversættes: »sandelig/visselig«, der vil give oversættelsen: »Sandelig, han hvæsser på ny sit sværd« I dette tilfælde er fjenden formodentlig grundled, og i v.14 skal der ikke oversættes »mod ham«, men »mod sig selv«.
- x. [Sl 8,1] *lamnaššē^h* er omdiskuteret, men substantivet må afledes af et verbum *nšh*, der betyder »lede, dirigere«.
- y. [Sl 8,2] *t^hnā^h* er omdiskuteret. Det ser ud som imperativ af *ntn* »giv!«, men i sammenhængen kan det opfattes som kortform for infinitiven.
- z. [Sl 8,3] *fōz* betyder oftest »magt, styrke«, men dernæst også »fæstning, bolværk«. Endelig kan det betyde »hæder, lovprisning, lovsang«, som det er forstået i LXX, jf. Matt 21,16. Sammenhængen her tyder på »værn«.
- æ. [Sl 9] Se note til Sl 10
- ø. [Sl 9,1] Betydningen af *lamnaššē^h* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum, der betyder »dirigere«.
- å. [Sl 9,17] Man ændrer ofte vokaliseringen af *nôqēš* (»fanger«) til *nôqaš* (»fanges«) så oversættelsen bliver: »den ugudelige fanges ved sine hænders gerning«.
- aa. [Sl 10] Salmen er uden overskrift. Sl 9 og 10 regnes ofte for én salme. De er begge alfabetiske, Sl 9 når halvt gennem alfabetet, og Sl 10 gennem den anden halvdel, dog med en del uregelmæssigheder.
- ab. [Sl 10,2] I angst. Mange ændrer vokaliseringen af *b^aga^awat^ʔ* »på grund af hovmod« til *b^aga^aût* »i hovmod«: »I hovmod jager den ugudelige den hjælpeløse«.
- ac. [Sl 10,2] En anden mulig oversættelse er: »Måtte de (de gudløse) blive fanget i de rænker de har udtænkt«.
- ad. [Sl 10,3] Jødiske lærde har ment at de to sidste ord i v.3 (»HERREN foragtede han«) skal høre til v.4: »Den ugudelige hånede HERREN i sit hovmod«.

- ae. [Sl 10,8] Ofte retter man *ḥ^aṣērîm* (»gårdene/landsbyerne«) til *ḥ^aṣîrîm*: »sivene«, men digteren vil netop understrege at man end ikke kan vide sig sikker i gårdene eller landsbyerne.
- af. [Sl 10,8] Betydningen af *ḥēl^əxā^h* er usikker. Andre oversætter »ulykkelig« eller »uheldig«. Også i v. 10 og 14.
- ag. [Sl 10,15] Versets to sidste ord (*val-timṣā^ʔ*) er vanskelige i sammenhængen: »så du ikke finder den«. Der må underforstås et »længere«. Andre forstår *val* som »visselig« (»du skal visselig finde den«). Atter andre vokaliserer: *val-jimmāṣe^ʔ*: »så den ikke skal findes«.
- ah. [Sl 11,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- ai. [Sl 11,1] Ordret: »Flygt til jeres bjerg (som en) fugl«. Der må tænkes på David og hans venner (»flygt« er plur.). Mange håndskrifter har dog sing, fem., så det er Davids sjæl, der tales til. Med støtte i gamle oversættelser retter man også ofte *harxem* (»jeres bjerg«) til *harîm k^ə* (»til bjergene som«).
- aj. [Sl 11,6] Der er usikkerhed i oversættelsen der også kunne lyde: »Over den uretfærdige lade han regne ild og svovl ned som fælder, og en glohed vind blive deres tilmålte bæger«. Mange retter *paḥîm* (»fælder«) til: *paḥmē*: »kul«, der forbindes med det følgende ord (»ild«) til »glødende kul«.
- ak. [Sl 11,7] *yāšār* (»retskaffen«) er sing., mens verbet er plur. Man vælger som regel at opfatte *yāšār* kollektivt og oversætte ved plur. Ordret kan der oversættes: »hans ansigt skal iagttage de retskafne«, men sammenhængen taler for den første mulighed.
- al. [Sl 12,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- am. [Sl 12,1] Ordret: »på den ottende«. Meningen er ukendt. Det er foreslået at der er tale om ottestrengt instrument eller stemmeleje der er en oktav dybere (bas).
- an. [Sl 12,6] Oversættelsen er usikker. Andre oversætter: »den man blæser ad« dvs. den foragtede, eller: »den forfulgte«.
- ao. [Sl 12,7] Betydningen af udtrykket *baʿ^alîl lāʔāreṣ* (»diglen i jorden«) er usikkert. Andre oversætter: »sølv der i værkstedet er smeltet ned til (mennesker på) jorden«.
- ap. [Sl 13,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- aq. [Sl 14,1] Betydningen af *lamnaṣṣē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- ar. [Sl 14,5] Perfektiv skal oftest oversættes ved fortid, men her er den forstået som udtryk for vished om det, der vil ske. Ellers skal der oversættes: »Da var de grebet af stor rædsel«.

as. [Sl 14,7] Ordet *švūt* er omdiskuteret. Tidligere mente man det er afledt af roden *šbh* (»tage til fange«), altså: »fangenskab«. Nu peges der oftest på roden *šwb* (egtl.: »vende tilbage«, her: »skæbne«).

at. [Sl 15,1] Den, der blev modtaget som »gæst« hos orientaleren, fik til-sagt venskab og beskyttelse. Gæsten kunne vide sig helt under værtens beskyttelse og omsorg.

au. [Sl 15,4] Linjen er på kun 4 ord på hebraisk, og oversættelsen er usikker. Ordret: »som sværger at skade og ændrer det ikke«. Meningen er formodentlig at skønt en ed viser sig at have andre (skadelige) konsekvenser end den sværgende forudså, holder han den alligevel. Andre vil forstå *lʿ* (»at«) separativt: »Han sværger ikke at skade og svigter det ikke«.

av. [Sl 16,2] Ordret: »Du sagde«. I så fald må man underforstå »min sjæl« eller lade v. 2-4a være rettet til en anden person (fem.!). Man vokaliserer oftest som 1. pers. Teksten i v. 2-4 er i det hele taget usikker og til dels uigennemskuelig.

aw. [Sl 16,7] Betyder også »velsigne«.

ax. [Sl 16,10] Hebraisk: *šʾôl*.

ay. [Sl 16,10] Tidligere oversat: »forrådnelse«, i nogen grad med støtte i LXX.

az. [Sl 17,1] Meningen: »Hør på bønner for en retfærdig sag«.

æ. [Sl 17,6] Imperfektiv angiver her, at Gud plejer at svare.

æ. [Sl 17,7] Versets sidste fire ord oversættes forskelligt. Umiddelbart oplagt på grund af ordenes rækkefølge er: »du frelser dem der søger tilflugt for dem der rejser sig mod din højre hånd (= mod din magt/mod din frelse)«. Ofte oversættes som her eller: »du frelser dem som søger tilflugt i din højre hånd for modstandere«.

å. [Sl 17,10] *ḥelbāmô ssāgrû* ordret: »Deres fedt har de lukket«. Fedt-laget, der beskytter indvoldene, blev regnet for sæde for følelserne. Meningen kan være: »de er ufølsomme«. Ofte retter man (dog uden støtte i nogen tekst) til: *ḥelæv libbāmô ssāgrû*: »De har lukket deres hjerte til med fedt«.

ba. [Sl 17,11] *ʾaššurênû* ordret: »vore skridt«. Der er afvigende formuleringer i en del håndskrifter og gamle oversættelser. Evt. kan der stå: *ʾiššudunî*: »de har opsporet mig« eller: *jʾšurûnî*: »de lur på mig«.

bb. [Sl 17,11] »mig« står ikke i den hebraiske tekst, men er formodentlig underforstået. Sætningen kan dog også forstås mere generelt: »De er opsatte på at kaste alle modstandere til jorden«.

bc. [Sl 17,14] Versets første halvdel er omdiskuteret. Den stakåndede sætningsbygning kan afspejle at David har mistet kontrollen over sine følelser, men især synes der at mangle et verbum i dette halvvers. Det er foreslået, at *mimʾtîm* (»fra folk«) kan være fejlskrivning for *mʾmîtam*: »Dræb dem«, altså: »dræb dem ved din hånd, HERRE, dræb dem fra verden, fra deres andel i livet«.

- bd. [Sl 17,15] Her er der tænkt på den retfærdighed, Gud skænker, altså på Guds troskab i pagten.
- be. [Sl 17,15] David kan have tænkt på opvågnen fra døden.
- bf. [Sl 18,1] Betydningen af *lamnaššē_ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- bg. [Sl 18,1] Salmen står også - med ubetydelige afvigelser - i 2 Sam 22.
- bh. [Sl 18,5] Tidligere ofte oversat »Belials«, hvor »Belial« blev opfattet som synonym for Satan.
- bi. [Sl 18,7] Imperfektiv skal oftest oversættes ved fremtid, men her må verberne oversættes som fortid i forlængelse af forudgående perfektiv
- bj. [Sl 18,12] Verset er sprogligt knudret. Masoreterne har delt verset, så »sin hytte« hører til første halvvers (»til sin hytte omkring sig«), men man vælger oftest at se bort fra deres accent her. Ordene »gjorde han« står kun i første halvvers, men er for forståelsens skyld gentaget her.
- bk. [Sl 18,30] Mange retter her *g^edûd*: »(hær)skare« til *gāder*: »mur, vold«, især ud fra parallellen i næste linje.
- bl. [Sl 18,36] Ordet *f^anāwā^h* (»ydmyghed«) er usædvanligt i sammenhængen, men dog muligt. Sætningen understreger at kongens sejr ikke skyldes hans storhed, men at Gud har bøjet sig ned til ham. Blandt rettelsesforslagene skal især nævnes: *f^anôtxā*: »dit svar« og *fezrāt^exā*: »din hjælp«.
- bm. [Sl 18,41] Meningen er enten: »Du lod mig se deres ryg (fordi de flygtede)«, eller måske snarere: »du lod mig som sejrherre sætte min fod på deres nakke«.
- bn. [Sl 19,1] Betydningen af *lamnaššē_ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- bo. [Sl 19,5] Grundteksten har: *qawwām*: »deres rettesnor«. Det er vanskeligt at se mening med det, især ud fra parallellen »ord« i næste linje. Man følger derfor oftest Septuaginta og læser *qôlām*: »deres røst«, jf. citatet i Rom 10,18.
- bp. [Sl 19,5] Grundteksten har: *bāhem*: »i/på dem«. Det henviser formentlig til »himlen« der på hebraisk er et flertalsord. Det kan overvejes om pronominerne i v. 4-5 (»deres«) alle henviser til »himlen« (v. 2), og de kunne da oversættes »dens«.
- bq. [Sl 19,10] Grundtekstens *yir[?]āh*: »frygt«, synes at bryde rytmen i versene, idet »frygt« næppe kan være synonym for »lov«. Bruddet kan dog være tilsigtet idet menneskets reaktion så skal nævnes. »Frygt« for Gud er i Bibelen ofte et positivt ord der skal udtrykke menneskets erkendelse af Gud som Herren (Sl 25,14; 128,1). Alt andet må mennesket slippe, men guds frygten bevarer det i fællesskabet med den evige Gud »til evig tid«. Mange vælger dog (ud fra Sl 119,38) at læse: *ʔimrāh*: »ord«.
- br. [Sl 20,1] Betydningen af *lamnaššē_ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.
- bs. [Sl 20,10] I grundteksten står den skillende accent under versets andet ord så der egentlig skal oversættes: »HERRE, frels!/(Måtte) kongen svare

os, den dag vi råber!« Både indhold og rytme taler dog for, at accenten skal stå under tredje ord som forudsat her.

bt. [Sl 21,1] Betydningen af *lamnaššēh* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

bu. [Sl 21,3] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse m.fl.

bv. [Sl 21,10] Der er flere tekstmæssige vanskeligheder i verset. Ifølge den adskillende accent går første halvvers hertil. Det er usædvanlig langt. Og derved er det et problem at afgøre hvor »HERREN« hører til. Hvis det hører til »viser dit ansigt«, er verset dog talt til HERREN i modsætning til de omkringstående vers. Derfor den valgte oversættelse.

bw. [Sl 22,1] Betydningen af *lamnaššēh* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

bx. [Sl 22,1] Hebraisk: *ʕal-ʔayyelet haššaḥar*. Det kan være en anvisning på at denne salme skal synges på samme melodi eller måde som den (for os) ukendte salme: »Morgenrødens hind«. En anden mulighed er at det er angivelse af at den skal synges og bedes om morgenen, evt. lige før solopgang.

by. [Sl 22,2] Meningen må være, at skriget ikke når den frelsende Gud. Mange retter *mîyšûfâtî* (»fra min frelse«) til: *mîššawfâtî*: »fra mit råb om hjælp« og underforstår et »og« og et »du«: »Du er langt borte fra mit råb om hjælp og fra mit skrig«.

bz. [Sl 22,4] Mange vælger at flytte den delende accent fra *qādôš* (»hellig«) til *yôšēv* (»tronende«) og læse *haqqādôš*: »den hellige«: »Men du tronner som den hellige, (du) Israels lovsange«.

bæ. [Sl 22,16] Oftest regner man med, at to konsonanter er byttet om, så der i stedet for *kôhî* (»min kraft«) skal læses *hikkî*: »min gane«. Rettelsen har dog ingen støtte i gamle håndskrifter.

bø. [Sl 22,17] Den hebraiske tekst har *kāʔarî*: »som en løve«. Hvis den er rigtig, må meningen være at fjenderne har slået kreds omkring ham og »som en løve« holder hans »hænder og fødder« fast. Med støtte bl.a. i de gamle oversættelser retter man oftest til *kāʔarû*: »de har gennemboret«.

bå. [Sl 22,30] Ordret: »Alle jordens fede spiste og kastede sig ned«. Ofte retter man *dišnê* (»fede«) til: *jʕšenê*: »de der sover (i jorden)« og oversætter verberne som fremtid. Samtidig rettes versets første ord *ʔāxʕlû* (»de spiste«) til *ʔāx lô*: »Ja, for ham« og det indledende *w* (»og«) i det følgende ord slettes som diplografi. Linjen lyder så: »Ja, alle, der sover i jorden, skal kaste sig ned for ham«. Rettelserne har dog ingen støtte i håndskrifter eller gamle oversættelser.

ca. [Sl 22,30] Med støtte i enkelte håndskrifter og gamle oversættelser rettes ofte denne linjes hebraiske tekst *wʕnafšô lôʕ hiyyāʕ* til *wʕnafš î lô hiyyāʕ*: »Men min sjæl lever for ham«. I mange nyere oversættelser er denne sætning også overført til vers 31.

- cb. [Sl 23,2] Formentlig er der tænkt på roligt og stille vand, der i tørre egne indbyder til hvile, for her kan tørsten stilles og kræfterne genvindes, så der er ingen grund til at haste videre.
- cc. [Sl 23,3] Stier der fører til målet for Guds trofaste retfærdigheds skyld.
- cd. [Sl 23,4] *šalmāwet* er usædvanligt ved at være sammensat af to ord: *šel* (»skygge«) og *māwet* (»død«). Og skygge er normalt i Mellemøsten et gode. Men David kan have villet understrege den yderste dødsfare med et sammensat ord. En nu ofte foretrukket mulighed er at vokalisere *šalmût*: »mørke, skygge«.
- ce. [Sl 23,6] *w^əšavtî* betyder: »og jeg skal vende tilbage«. Det passer dårligt til den følgende præposition *b^ə* (»i«). Man vokaliserer ofte *w^əšivtî*: »og min boen« eller *w^əyāšavtî*: »og jeg skal bo«.
- cf. [Sl 24,6] Oversættelsen er usikker, for ordet »Gud« mangler i grundteksten. Det indføres oftest med støtte i to håndskrifter og bl.a. LXX. Ellers skal der oversættes: »de som søger dit ansigt, er Jakob«. Meningen kan så være at de der kommer til templet, erkender at de ikke kan opfylde kravene, men ikke vil slippe Gud før han velsigner dem (1 Mos 32,27.)
- cg. [Sl 24,9] Grundteksten har: »og løft (dem), I ældgamle døre«. Men med enkelte håndskrifter og bl.a. LXX forudsætter man oftest verbalformen *nif'al* som i v.7.
- ch. [Sl 25,2] Mange flytter versets første ord, *l^əlōhay* (»Min Gud«) til vers 1. Begrundelsen er dels, at vers 1 er kort, dels at salmen er alfabetisk, så vers 1 begynder med alfabetets første bogstav, vers 2 med det andet osv. Men det gælder kun for vers 2 hvis *l^əlōhay* flyttes så verset begynder med det næste ord, *b^əxā* (»på dig«), der begynder med alfabetets andet bogstav.
- ci. [Sl 25,5] Som regel lader man verset begynde med et *w* (»og«), da det er forudsat, hvis salmen skal være alfabetisk.
- cj. [Sl 25,12] D.v.s.: Uanset hvem det er der frygter HERREN, så vil han belære ham.
- ck. [Sl 25,18] Da salmen er alfabetisk, burde verset begynde med et *q*. Det kan være faldet ud, så der i stedet for *r^əl^əē^h* (»se hen til«) skal stå *qir^əl^əā^h*: »mød«.
- cl. [Sl 26,7] Konsonantteksten forudsætter nok *qal inf. lišmo^al*: »høre« (»for at høre lyden af ...«), men masoreterne har foreslået vokalisering som (forkortet) *hif'il inf. lašmi^al* (som oversættelsen her).
- cm. [Sl 27,4] Betydningen af verbet er omdiskuteret. Grundbetydningen er »undersøge nøje«. Meningen er muligvis at søge guddommeligt svar.
- cn. [Sl 27,8] Teksten er vanskelig, men meningen er formodentlig at salmisten i sit hjerte husker det citerede ord fra Gud (2 Mos 23,17; 34,23; 5 Mos 4,29).
- co. [Sl 27,10] Ordet *kî-* (»for«) har flere betydninger. Det kan betyde »selv om« der kan give god mening her: »Selv om min far og min mor har forladt mig, vil HERREN tage mig op til sig«.

- cp. [Sl 27,13] Enten er der underforstået en eftersætning: »så havde det været ude med mig«, eller også skal vers 12b-c være den logiske eftersætning: »for falske vidner havde rejst sig ... hvis jeg ikke havde stolet på HERREN«.
- cq. [Sl 28,8] Den masoretiske tekst har *lāmô*: »for dem«. Rettelsen til *l^oammô* (»for sit folk«) har støtte i flere håndskrifter og gamle oversættelser og svarer bedst til parallelismen med næste linje.
- cr. [Sl 29,1] Der er formodentlig tænkt på engle, der udgør det himmelske hof. Ofte formuleret: »gudssønner«.
- cs. [Sl 29,1] Ordet *fōz* kan også oversættes »lovprisning / hæder«. I sammenhængen er det dog vigtigt at understrege Guds magt.
- ct. [Sl 29,2] Grundtekstens *h^adārāh* er omdiskuteret. Det er blevet oversat: »smykke«, »skrud«, »åbenbaring«, »tilsynekomst«, »majestæt«.
- cu. [Sl 29,6] Af hensyn til parallelismen slettes ofte bogstavet *m* (»dem«) i *yarqîdēm* (»og får dem til at springe«), og den skillende accent flyttes hen under »Libanon«, så sætningen lyder: »Og han får Libanon til at springe som en kalv«.
- cv. [Sl 30,4] Oversættelsen her følger den hebraiske konsonanttekst. Masoreterne har ved vokaliseringen angivet at der skal oversættes: »Du lod mig leve, så jeg ikke gik i graven«.
- cw. [Sl 30,13] Ordret blot »ære«. Normalt tilføjer man med Septuaginta »min«. Meningen må være at det er den ære Gud har løftet digteren til, der skal prise Gud.
- cx. [Sl 31,1] Betydningen af *lamnaššēh* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- cy. [Sl 31,6] Perfektum må her forstås som det, der er digterens erfaring og derfor også hans tillid. Sætningen kan dog også oversættes: »du har forløst mig«.
- cz. [Sl 31,7] I den hebraiske tekst ligger at de der tilbyder de falske guder, bedrages ved gudernes tomhed.
- cæ. [Sl 31,11] Til dels med støtte i gamle oversættelser retter mange *baf^awōnî* (»ved min skyld«) til *b^ofōnjî*: »i min nød«. Selv om syndsbevidsthed ikke er fremtrædende i salmen, kan den godt have haft sin plads i den, idet Guds trofasthed derved bliver understreget endnu stærkere som tillidens fundament.
- cø. [Sl 32,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledt af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.
- cå. [Sl 32,4] Betydningen af *lāšād* er højst usikker. Det optræder kun her og 4 Mos 11,8, hvor det oversættes »kage«. Her måske »fedt/saft«, der kan forstås som »livskraft«. Ellers må man rette til *lāšōn*: »tunge«.

- da. [Sl 32,4] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.
- db. [Sl 32,6] Ordet *raq* er omdiskuteret. Oftest skal det oversættes »kun«. Det er usikkert om det skal knyttes til denne eller den foregående linje. Hvis det knyttes til den foregående linje, understreger det at tiden, hvor Gud kan findes, er begrænset
- dc. [Sl 32] Andre opfatter verset som salmistens belærende ord til menigheden
- dd. [Sl 32,9] Verbet er plur., så verset kan ikke være umiddelbar forlængelse af det foregående vers
- de. [Sl 33,6] *šāmayim* (»himmel«) er egentlig flertalsord, og det kan overvejes om det her burde oversættes ved flertal (og i så fald også »deres hær« i næste linje)
- df. [Sl 33,7] Ofte retter man vokaliseringen af *kannēd* (»som en vold«) til *kannōd* = *kannō* ?d: »som (i) en lædersæk«. Som teksten står, kan den ses som henvisning til 2 Mos 15,8
- dg. [Sl 33,15] Meningen med ordet *yaḥad* (»alene«) er usikker. Oftest betyder det »sammen«, men det giver næppe mening her. Det kan evt. betyde »alle«, men det taler sætningsbygningen imod. En mulighed er at forstå det som »individuel«; det kræver dog en anden vokalisering (*yāḥid*)
- dh. [Sl 34,6] Sætningen er vanskelig. Der mangler et subjekt, der må underforstås: »de/man«. Ellers skal *hibbîṭû* (»de så«) og *nāḥārû* (»strålede af glæde«) vokaliseres som imperativer: *habbîṭû* og *n^hārû*: »Se hen til ham og strål af glæde«. Det kræver dog også rettelse i næste linje, hvor *ūfnēhem* (»og deres ansigt«) skal rettes til *ūfnēkem*: »jeres ansigter«
- di. [Sl 34,18] Som regel supplerer man med »retfærdige« (med støtte i gamle oversættelser). Andre foreslår at bytte om på v. 16 og v. 17, men dermed brydes salmens alfabetiske orden (se note til salmens nummer). Man skal dog ikke helt afskrive den mulighed at det faktisk er dem »som gør ondt« (v. 17), der »skreg« i smerte og angst, da »trængsler« ramte dem – og HERREN hørte og befriede
- dj. [Sl 35,3] Den hebraiske tekst ordret: »og afskær«. Meningen kan være: »afskær vejen for mine forfølgere«. Men formuleringen er kort og sælsom. Man retter derfor oftest nu vokaliseringen fra *ūsgôr* til *w^sāgār* (»og økse«)
- dk. [Sl 35,7] Ordret: »deres nets grav«. Udtrykket er sælsomt, og der mangler et objekt i næste linje, hvorfor man som regel flytter *šāḥat* (»grav«) til næste linje. Ændringen er fulgt her, men den er ikke absolut nødvendig
- dl. [Sl 35,12] Linjen ordret: »barnløshed for min sjæl«. Det kan godt give mening som udtryk for ensomhed. Men oftest regner man *l* i *š^xôl lⁿafšî* for dittografi og læser *sāxû lⁿafšî* (»de lur på min sjæl«)
- dm. [Sl 35,13] Mange oversætter: »vendte tilbage«. Meningen er enten at bønnen vendte ubesvaret tilbage, eller at den bedende bøjede hovedet

dybt, eller (bedst) at han ønsker og beder om at de bønner han bad for sine modstandere, nu må gælde ham selv.

dn. [Sl 35,15] Ordet: *nēxīm* betyder »slagne/slående«. Det sidste kan måske give mening: »de slår uden at jeg ved (grunden)«, men sætningen er dunkel. Oftest går man ud fra at der er faldet et *r* ud, så der skal stå: *nāxrīm*: »fremmede«

do. [Sl 35,15] Mange finder den hebraiske teksts *qārʿû* (»sønderrev«) for voldsomt og retter til *qārʿû* (»de råbte«) eller *qārʿû* (»de hånede«)

dp. [Sl 35,16] Det kan være en hånlig betegnelse for mennesker der snylter. De fleste oversættere vælger rettelse af *bʿhanfê laʿgê māsôg* til *bʿhanfê laʿgê mʿʿûwwāg*: »I gudløshed spottede de mig med spot«. En anden mulighed er at aflede *māsôg* (»kage«) af roden *fôg*: »være krum« og forstå det om det sted man vender tilbage til: »som gudløse spottere af tilflugtsstedet«

dq. [Sl 35,17] I sammenhængen vælger de fleste oversættere at rette *miššôʿêhem* (»fra deres ødelæggelser«) til *miššôʿgîm*: »fra brølende (dyr)«

dr. [Sl 36,1] Betydningen af *lamnaššêh* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«

ds. [Sl 36,2] Det hebraiske *nʿʿum* angiver normalt et ord fra HERREN. Det kan ikke helt udelukkes at det også er tilfældet her, hvor der da må oversættes: »Et guddommeligt ord om overtrædelse hos den ugudelige har lydt i mit hjerte«. Problemet er imidlertid at *nʿʿum* i GT ellers kun står i konstruktforhold (= genitiv) til HERREN eller til et profetnavn, der da bliver medium for Guds-ordet (subjektiv genitiv), mens konstruktforholdet her da skal angive ordets indhold (objektiv genitiv). En anden mulighed er at ændre vokaliseringen af *nʿʿum* til *nāʿum* og lade det stå alene som en del af overskriften: »Et gudsord«. Men det ville være eneste gang dette i GT ofte forekommende ord stod i status absolutus (ikke var i en genitiv). Den tredje mulighed er at opfatte ordet som verbum. Det er den bredest accepterede løsning. Den forudsætter at også *libbî* (»mit hjerte«) rettes til *libbô*: »hans hjerte«. Oversættelsen bliver da: »Forbrydelsen taler til den ugudelige i hans hjerte«

dt. [Sl 36,3] Ordret lyder verset: »For den gør glat til ham i hans øjne til/for at finde hans skyld og hade«. Meningen må enten være at forbrydelsen smigrer og forblinder den ugudelige, så han ikke ser sin skyld og hader den – eller at forbrydelsen forfører den ugudelige, så han forløber sig over for alle, hvorved ethvert menneskeligt fællesskab brydes og bliver til had. En tredje mulighed er dog at det er den gudløse der er subjekt, at han altså smigrer sig selv. Men den første mulighed er sprogligt den sandsynligste

du. [Sl 36,13] Ordet *šām* er omdiskuteret. Det skal oftest oversættes: »der«, men her må det være tidsligt. Det fører til overvejelse omkring oversættelsen af verberne der står i perfektum. Den skal oftest oversættes ved fortid. Her kan det dog forsvares at oversætte ved fremtid, idet perfek-

tum kan udtrykke en vished om noget der skal ske. Andre retter *šām* til *šām^mû*: »de gyste, (de faldt, de som ...)«

dv. [Sl 37,28] Sætningen er omdiskuteret. Det skyldes især at salmen er alfabetisk, og at man her venter begyndelsesbogstavet *f*. Ud fra Septuaginta indsætter man derfor oftest ordet *ḥawwālîm*: »uhæderlige« i begyndelsen af linjen. Man er så også nødt til at rette *nišmārû* (»bliver beskyttet«) til *nišm^adû*: »udslettes«, så linjen kommer til at lyde: »De uhæderlige udslettes for evigt«. Næste linjes *w^a* skal så oversættes »og« i stedet for »men« dw. [Sl 37,35] Dvs. et træ med dybe, stærke rødder. Teksten er dog problematisk, og de fleste oversættelser følger Septuaginta: »der knejste som Libanons cedre«

dx. [Sl 38,1] Betydningen er uvis; umiddelbart betyder det: »Til at bringe i erindring«. Meningen kan være at man med denne bøn kan minde Gud om sine lidelser og om hans nåde. I nogle oversættelser kan man finde oversættelsen »Til duftofferet«, idet salmen i efterreksilsk tid (efter 539 f.Kr.) blev bedt sammen med duftofferet (3 Mos 2,2.9.16; 24,7)

dy. [Sl 38,3] Mange retter verbet *wattinḥat* (»kommer ned på«) til: *wattixbad*: »og (din hånd) hviler tungt (på mig)«

dz. [Sl 39,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

dæ. [Sl 39,1] Jedutun var efter Davids bestemmelse sammen med Asaf og Heman overhoved for og stamfader til tempelsangerne (1 Krøn 25,1-3; 2 Krøn 5,12; 35,15). Han er formentlig den samme som Etan (1 Krøn 15,19). Overskriften her betyder formodentlig at salmen skal synges af »Jedutun« og hans tempelsangere.

dø. [Sl 39,2] Den hebraiske tekst har gentaget: *ʔešmrā^h*: »jeg vil tage vare«. Sætningen er vanskelig, da *maḥsôm* (»mundkurv«) ikke kan være objekt. På grundlag af Septuaginta formoder man: *ʔāšîmā^h*: »jeg vil lægge« då. [Sl 39,3] Sætningen består på hebraisk kun af to ord. Andet ord, som byder på forståelsesvanskeligheder, er *miṭṭôv*: »fra godt«. Linjen kan (let omskrivende) oversættes: »jeg tav endog om gode ting«, eller: »jeg tav – uden held«, eller: »jeg tav – uden (at det bragte mig) noget godt«. Endelig forstår nogle fortolkere det som forkortet udgave af udtrykket »fra godt til ondt« = »fuldstændig, altomfattende«.

ea. [Sl 39,6] Den hebraiske tekst har *kāl*:- »hel, hver«. I mange håndskrifter mangler *l* dog, så der skal læses: *k^a*: »som«

eb. [Sl 39,6] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

ec. [Sl 39,11] Ordet *tigrā^h* optræder kun her i GT. Betydningen er omdiskuteret, men »strid, fjendskab« er sandsynlig. Mange oversættere følger Septuaginta der må have forudsat: *g^avûrā^h*: »vægt«

ed. [Sl 39,13] Mange oversættere vælger at dele verset anderledes end den hebraiske tekst lægger op til. De lader »lyt« høre til første linje: »lyt

til mit skrig om hjælp, vær ikke tavs til mine tårer«

ee. [Sl 40,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«

ef. [Sl 40,6] De to verber i korhortativ kunne også oversættes: »hvis jeg ville forkynde og tale, så er de flere ...«

eg. [Sl 41,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

eh. [Sl 42,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

ei. [Sl 42,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledt af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ej. [Sl 42,2] Vendingen og betydningen af *ʔafiqē-māyim* (»vandløb«) er om diskuteret. Nogle oversættere forstår det som »rindende vand«, andre som »udtørrede vandløb«. Også forståelsen af præpositionen *ʔal*, der oftest betyder »på, over«, men i sjældnere tilfælde betyder »efter«, spiller ind. Men da der ikke i sammenhængen er tale om udtørring, synes det nærliggende at forstå hjortens skrig som skrig efter rindende vand.

ek. [Sl 42,3] Verbet er i den hebraiske tekst vokaliseret som *nif'al*, hvor det betyder: »blive set/vise sig«. Det giver god mening, idet der tænkes på at komme til templet, altså komme frem for Gud (5 Mos 12,12). Nogle få håndskrifter har dog vokaliseret som *qal*, og det følges af mange oversættere: »og se Guds ansigt«.

el. [Sl 42,6] Ordret: »hans ansigts frelse«. Der er formodentlig tænkt på den frelse der udgår fra Guds ansigt, dvs. fra Guds omsorg og opmærksomhed. Ofte flyttes dog første ord i v. 7, *ʔelōhay*: »min Gud« til v. 6, hvor det afsluttende *w* (»hans«) knyttes til *ʔelōhay* og oversættes: »og«. Linjen lyder så: »mit ansigts frelse og min Gud« (jf. v. 12 og 43,5). I denne sammenhæng angiver »ansigt« muligvis at Gud er digterens personlige frelser.

em. [Sl 44,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

en. [Sl 44,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledt af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

eo. [Sl 44,3] »du – din hånd« trækkes ofte tilbage som afslutning af v. 2 (»i gamle dage, med din hånd«).

ep. [Sl 44,5] Bl.a. med støtte i Septuaginta retter man ofte så imperativen undgås: *ʔelōhîm šawwēh* (»Gud, befal«) til *ʔelōhāj mēšawwēh*: »(du er min

konge,) min Gud, du befaler ...«. I konsonantteksten er der blot tale om at lade det *m*, der er sidste bogstav i *ʔ^elōhîm* være første bogstav i det efterfølgende *šawwē^h*.

eq. [Sl 44,9] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

er. [Sl 44,10] Verberne i afsnittet skifter mellem qatal og yiqtol. Man kunne vælge at lade dem alle være afhængige af det første (»du har forstødt os«) og oversætte alle ved fortid. Her afspejles skiftet i de hebraiske verber, så yiqtol angiver nutid eller nær forestående fremtid.

es. [Sl 44,20] *šalmāwæt* er usædvanligt ved at være sammensat af to ord: *šel* (»skygge«) og *māwæt* (»død«). Og skygge er normalt i Mellemøsten et gode. Men digteren kan have villet understrege den yderste hjælpeløshed ved et sammensat ord. Ofte oversættes ordet nu blot: »mørke, skygge«.

et. [Sl 45,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledt af et verbum der betyder »dirigere«.

eu. [Sl 45,1] Formodentlig en melodioplysning. Ordets betydning er ukendt, men synes at have sammenhæng med ordet for »lilje« (evt. »efter liljerne«).

ev. [Sl 45,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt«, idet ordet må være afledt af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

ew. [Sl 45,3] Det hebraiske ord *yofyāfītā* er besynderligt ved tilsyneladende at være sammensat af to ord: *yofī* (»skønhed«) og *yāfītā* (»du er skøn, smuk«). Det er helt ualmindeligt i bibelsk hebraisk, men det må regnes til digterisk frihed at danne et så enestående men kraftfuldt ord som der faktisk er tale om her.

ex. [Sl 45,5] Den hebraiske tekst er omdiskuteret. Verset begynder med at gentage *wah^adār^axā* (»og din herlighed«). Mange regner ordet for ditografi og udelader det, andre vokaliserer det som *hif'il* af verbet *drk*: »spænd (buen)«.

ey. [Sl 45,5] Ordret: »for sandhed og ydmyghed retfærdighed«. Mange vælger at flytte »og«: »for sandhed, ydmyghed og retfærdighed«. Andre retter *w^afanwā^h* (»og ydmyghed«) til *w^ajafan*: »og for (retfærdigheds) skyld«. Vokaliseringen af *w^afanwā^h* er dog uregelmæssig og antyder måske at det skal forbindes nært til »retfærdighed«. Derved understreges kongens ansvar som den svages forsvarer.

ez. [Sl 45,6] Teksten er omdiskuteret. »i hjertet« må her opfattes som: »midt blandt«, medmindre man vil flytte den midterste linje ned som sidste linje i verset og underforstå et »sidder«: »Dine hvæssede pile sidder i hjertet på kongens fjender, folk skal falde under dig«.

eæ. [Sl 45,7] Det er enestående i GT at kongen tiltales »gud« (måske bortset fra Es 9,5-6). Kongen betragtes her som Guds repræsentant og – netop fordi han er indsat af Gud – som ét med Gud.

eø. [Sl 45,10] Meningen kan være at fornemme er samlet blandt brudepigerne eller gæsterne (»dyrebare«) nu hvor den unge dronning træder hen til kongen. Der kunne også oversættes »dine elskede«, men i sammenhængen er der næppe tænkt på at kongen har mange kongedøtre i sit harem. Mange oversættere følger et forslag om at ændre *b^əyiqq^ərôte^əxā* (»blandt dine dyrebare«) til: *liqrāʔt^əxā*: »(går) dig i møde«, ligesom man ofte vælger at ændre *b^ənôt m^əlāxîm* (»kongedøtre«) til: *bat-melex*: »kongedatter«, så sætningen lyder: »En kongedatter går dig i møde«. Det giver god mening, men er i virkeligheden ret vilkårligt.

eå. [Sl 45,13] Ordret: »vil blødgøre dit ansigt«. Der foreslås i øvrigt ofte rettelser i verset. Den enkleste er at rette *bat-* (»datter«) til *b^ənôt-* (»døtre«), flytte adskillelsen mellem linjerne og underforstå et »kommer til dig«: »Tyrus' døtre kommer til dig med gave, et folks rigmænd søger din gunst«.

fa. [Sl 45,14] Ordret: »al pragt en kongedatter i det indre/indadtil«. Der er intet verbum som derfor må underforstås, enten »er« eller »(I al sin pragt) træder (en kongedatter) ind«.

fb. [Sl 46,1] Betydningen af *lamnaššē^əḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fc. [Sl 46,1] Betydningen af dette udtryk er ukendt, egtl.: »efter de unge kvinder/på unge kvinders vis«. Udtrykket betyder muligvis at salmen skulle synges af soprannerne, eller at den skulle synges på samme melodi som en anden salme, der begyndte med ordet »alamot«.

fd. [Sl 46,4] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

fe. [Sl 47,1] Betydningen af *lamnaššē^əḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

ff. [Sl 47,5] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

fg. [Sl 47,10] Linjen begynder på hebraisk med ordet: *ʕam* (»folk«) der har samme konsonanter som ordet: *ʕim* (»med«). De fleste oversættere går ud fra at *ʕim* må være bortfaldet ved haplografi, så der skulle stå: *ʕim ʕam*: »med Abrahams Guds fok«.

fh. [Sl 47,10] I stedet for *māginnê-* (»skjold«) har bl.a. Septuaginta enten forstået ordet billedligt som »herskere« eller har evt. læst *signê-*: »herskere«. Det er den almindeligste – men ikke enerådende – gengivelse i nyere oversættelser.

fi. [Sl 48,9] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gen-

tagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

fj. [Sl 48,13] »Zion« er fem., der kunne oversættes både her og i de næste linjer: »hende, hendes«.

fk. [Sl 48,14] Betydningen af ordet: *pass^ogû* er meget usikker. Blandt forslagene er især: »betragt, betænk«.

fl. [Sl 48,15] Linjen lades ofte uoversat: *ʕal-mût*. Det begrundes med, at det passer dårligt i sammenhængen. Man foreslår at det kan være en musikalsk anvisning af ukendt betydning. Oversættelsen »ud over død/trods død« giver dog god mening i sammenhængen.

fm. [Sl 49,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fn. [Sl 49,8] *ʔāh* (»bror«) står i grundteksten som versets første ord. Det er usædvanligt at objektet står først. Mange retter derfor til: *ʔax*: »dog«. Det fordrer dog også en rettelse af vokaliseringen af verbet til nif'al: *yifde^h* til: *yippāde^h*: »Dog kan ingen mand på nogen måde købe sig fri.«

fo. [Sl 49,12] Dvs.: deres tanker. De fleste fortolkere retter dog – med de gamle oversættelser – *qirbām* (»deres indre«) til: *qivrām*: »deres grav«, dvs.: »deres grav bliver deres huse for evigt«.

fp. [Sl 49,14] *ʔah^arêhem* (»efter dem«) kan evt. angive det der kommer bagefter, altså: »deres ende«. Mange vælger dog at rette til: *ʔah^arîtām*: »deres ende«, altså: »og sådan er deres ende, som finder behag i deres mund«.

fq. [Sl 49,14] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

fr. [Sl 49,15] Kan også oversættes: »og på dem« (dvs.: deres grave) »skal de retskafne træde om morgen«.

fs. [Sl 50,6] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

ft. [Sl 50,23] *w^ošām derex* ordret: »og han lægger en vej«. Ordene er vanskelige i sammenhængen og slettes af mange oversættere. Meningen kan være som foreslået her. En anden mulighed er at rette til: *w^otam derex*: »og den der har en retskaffen vej, (ham vil jeg lade se Guds frelse)«. Endelig kan der (med Septuaginta) rettes til: *w^ošām derex*: »og dér er en vej, (på hvilken jeg vil lade ham se Guds frelse)«. Én af de to første muligheder bør foretrækkes, da slutverset derved henviser til begge salmens hoveddele (v. 7-15: ofre, v. 16-21: moral).

fu. [Sl 51,1] Betydningen af *lamnaššē^ah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fv. [Sl 51,5] Meningen er at hans synd altid er nærværende og bevidst for ham.

fw. [Sl 51,6] Meningen med ordet *l^omafan* er omdiskuteret. Oftest betyder det »for at«, og således forstår mange fortolkere det her. Meningen

er så, at menneskets syndighed og især dets syndserkendelse ophøjer og fremhæver Guds ære og barmhjertighed (Rom 11,32-22). I nogle tilfælde angiver *l'maʕan* dog også en følge (som forudsat her). Nogle fortolkere oversætter: »derfor«.

fx. [Sl 51,7] Det er ikke moderens skyld og synd der er tale om, men det ondes gådefulde magt i hele menneskets liv.

fy. [Sl 51,18] Denne sætning udgøres i grundteksten blot af ét ord: *wʔet-tēnā^h*, der er knyttet til v.18a. Mange vælger dog at flytte accenten under det til det foregående ord så det knyttes til v.18b, der så må oversættes: »og bringer jeg et brændoffer, har du ikke behag i det«.

fz. [Sl 52,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

fæ. [Sl 52,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

fø. [Sl 52,5] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemspil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

få. [Sl 53,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

ga. [Sl 53,1] Betydningen af *ʕal-māḥ^alat* er usikker. Det kan evt. betyde: »på lidende vis/under sygdom« eller være en melodihenvisning (på melodien »mahalat«) eller anvisning om et fløjteinstrument.

gb. [Sl 53,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer, der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

gc. [Sl 53,6] Qatal skal oftest oversættes ved fortid, men her er den forstået som udtryk for vished om det der vil ske. Ellers skal der oversættes: »Da var de grebet af stor rædsel«.

gd. [Sl 53,6] Ordene må være henvendt til den undertrykte der har gjort sine modstandere til skamme ved at bevare tilliden til Gud. Af hensyn til sammenhængen rettes der ofte til 3. person pluralis: »De er gjort til skamme«, evt.: »De bliver gjort til skamme«.

ge. [Sl 53,7] Ordet *šʕvūt* er omdiskuteret. Tidligere mente man det var afledt af roden *šbh* (»tage til fange«, altså: »fangenskab«. Nu peges der oftest på roden *šwb* (egtl.: »vende tilbage«, her: »skæbne«.

gf. [Sl 54,1] Betydningen af *lamnaššē^aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gg. [Sl 54,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer, der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

gh. [Sl 54,5] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

gi. [Sl 55,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gj. [Sl 55,1] Betydningen er usikker. Man har tidligere (med støtte i Septuaginta) forstået det som »læredigt« idet ordet må være afledet af roden *škl*: »være klog, overvejende«. Dette passer dog dårligt med flertallet af de salmer, der kaldes »maskil« (Sl 42; 44; 45; 52-55; 74; 78; 88; 89; 142). Det må snarere forstås som »meditation« eller »kunstfærdig salme« eller evt. »hyldestsang«.

gk. [Sl 55,8] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

gl. [Sl 55,19] Det danske ord »fred« er egentlig for snævert til at gengive fylden i det hebraiske *šālôm* der omfatter både indre og ydre fred. Grundbetydningen er »hel, uskadt, sund«. Freden omfatter i sin fylde også tryghed og frelse.

gm. [Sl 56,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gn. [Sl 56,5] Her brugt som betegnelse for et svagt, dødeligt menneske.

go. [Sl 56,7] Udtrykket har dobbelt brod: Dels vogter fjenderne på salmistens skridt, og dels lurar de som slanger der hugger i hælen.

gp. [Sl 56,9] Andre oversætter: »landflygtighed«. Ordet *nōd* optræder i GT kun her og i stedsnavnet »Nod« (1 Mos 4,16) som stedet her spiller på.

gq. [Sl 56,9] Accenten på første stavelse i *šîmāh* angiver at ordet er imperativ. Hvis den flyttes til anden stavelse, er det part.fem.: »min tåre er anbragt ...«.

gr. [Sl 57,1] Betydningen af *lamnaššēah* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.

gs. [Sl 57,4] Oversættelsen er omdiskuteret. Den valgte er sprogligt den mest sandsynlige, men af indholdsmæssige grunde vælger mange i direkte fortsættelse af den foregående linje: »han gør den der jager mig, til spot«.

gt. [Sl 57,4] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

gu. [Sl 57,5] Meningen må være at modstanderne som rovgriske løver hungre efter menneskekød.

- gv. [Sl 58,1] Betydningen af *lamnaššē_aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- gw. [Sl 58,8] Ordret: »han rette sine pile som om de er afskårne/afstumpede/uden kraft«. På baggrund af parallellen v. 8a foreslås ofte en omstilling i konsonantteksten: »de skal visne som græs ved vejen«. Omstillingen har dog hverken støtte i hebraiske håndskrifter eller i gamle oversættelser.
- gx. [Sl 58,10] Oversættelsen af v. 9-10 er højst usikker. Der er mange forslag til rettelser, men de bliver alle vilkårlige.
- gy. [Sl 59,1] Betydningen af *lamnaššē_aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- gz. [Sl 59,6] Oversættes normalt »hærskarer« i sammensætningen »Hærskarers Herre«. Men her står det markeret som selvstændigt navn for Gud.
- gæ. [Sl 59,6] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.
- gø. [Sl 60,1] Betydningen af *lamnaššē_aḥ* er usikker, men det er sandsynligvis afledet af et verbum der betyder »dirigere«.
- gå. [Sl 60,3] Meningen her med verbet *t^ošôvêv lānû* er omdiskuteret. Andre oversætter: »vend tilbage til os«.
- ha. [Sl 60,6] Betydningen af dette musikudtryk, der forekommer i 39 salmer, er ukendt. Det angiver muligvis et mellemstil. Andre forslag er: gentagelse, doxologi, højere toneleje, stilhed for tilbedelse o.a.

Esajas' Bog

Kapitel 1

¹Esajas', Amos' søns, syn, som han så om Juda og Jerusalem dengang Uzzija, Jotam, Akaz og Hizkija var konger i Juda.

Det syndige folk

²Hør, I himle! Og lyt, du jord!

For HERREN har talt; jeg har opdraget børn og opfostret dem,
men de har gjort oprør imod mig.

³En okse kender sin ejermand
og et æsel sin herres krybbe;
men Israel kender ingenting,
mit folk forstår ikke noget.

⁴Ve et syndigt folkeslag,
et folk tynget af skyld,
en slægt af onde mennesker,
vanartede børn!

De forlod HERREN,
de foragtede Israels Hellige,
de har vendt sig væk fra ham.

⁵Hvorfor vil I prygles endnu mere?
Hvorfor vil I fortsætte frafaldet?
Hele hovedet er sygt, og hele hjertet er svagt.

⁶Fra fodsål til hoved er intet uskadt på jer:
Sår og skrammer og friske hug!
De er ikke klemt ud og ikke forbundet,
ikke lindret med olie.

⁷Jeres land er en ørken,
jeres byer er nedbrændte;
fremmede æder jeres land op for øjnene af jer,
det er en ødemark, som når fremmede har hærget.

⁸Og Zions datter er blevet tilbage som en hytte i en vingård,

som et skur¹ i en agurkehave,
som en belejret by.

⁹Hvis ikke Hærskarers HERRE havde efterladt nogle få overlevende hos os,
havde vi været som Sodoma,
havde lignet Gomorra.

¹⁰Hør HERRENS ord, I Sodomas fyrster!
Lyt til vores Guds lov, I Gomorras folk!

¹¹Hvad skal jeg med alle jeres mange ofre?
siger HERREN;
jeg er mæt af brændofre af væddere
og fedtet af fedekvæg;
blod af okser og lam og bukke
har jeg ikke lyst til.

¹²Når I kommer for at vise jer for mit ansigt,
hvem har da forlangt af jer
at mine forgårde skulle trampes ned?

¹³Bliv ikke ved med at komme frem med unyttigt madoffer,
røgelsen er afskyelig for mig;
nymåner og sabbatter og festforsamlinger
– jeg tåler ikke uret og højtid.

¹⁴Min sjæl hader jeres nymåner og jeres højtider;
de er blevet en byrde for mig,
jeg er træt af at bære dem.

¹⁵Og når I strækker jeres hænder ud,
skjuler jeg mine øjne for jer;
hvor meget I end beder, hører jeg det ikke;
jeres hænder er fulde af blod.

¹⁶Vask jer, rens jer,
fjern jeres gerningers ondskab fra mine øjne,
hold op med at handle ondt!

¹⁷Lær at gøre godt,
stræb efter ret,
retled den vanartede,
skaf den faderløse ret,
før enkens sag!

¹⁸Kom dog, og lad os gå i rette med hinanden,
siger HERREN.
Er jeres synder som purpur,

¹Der er måske tænkt på et primitivt vagtskur som man satte op i markerne for at kunne holde vagt.

skal de blive hvide som sne;
er de røde som skarlagen,
skal de blive som uld.

¹⁹Hvis I er villige og lydige,
skal I få landets goder at spise.

²⁰Men hvis I er uvillige og trodsige,
skal I fortæres^a af sværdet;
for HERRENS mund har talt.

²¹Hvordan er den trofaste by blevet en luder?
Den var fuld af ret,
retfærdighed boede i den,
men nu er der mordere.

²²Dit sølv er blevet til slagger,
din drik er fortyndet med vand.

²³Dine fyrster er genstridige
og er i ledtog med tyveknægte;
alle elsker de bestikkelse
og jager efter gaver;
de vil ikke skaffe den faderløse ret,
og enkens sag kommer ikke for dem.

²⁴Derfor siger Herren,
Hærskarers HERRE, Israels Mægtige:
Ve dem! Jeg vil gøre gengæld mod mine modstandere
og hævne mig på mine fjender.

²⁵Og jeg vil vende min hånd imod dig
og smelte dine slagger af med ludsalt
og udskille alt dit tin.

²⁶Jeg vil give dig dommere som i den første tid
og rådsherrer som i begyndelsen;
derefter skal du kaldes retfærdigheds by,
en trofast by.

²⁷Zion skal forløses ved ret
og de omvendte i den ved retfærdighed.

²⁸Men overtræderne og synderne skal knuses,
og de, der forlader HERREN, skal omkomme.

²⁹For de skal blive til skamme på grund af de terebinter²
som I begærede,
og I skal blive skamfulde på grund af de haver
der var jeres glæde.

³⁰For I skal blive som en terebinte der taber sine blade,

²Terebinter er løvtræer. Ofte blev de betragtet som hellige, fordi man forbandt dem med frugtbarhed. Derfor blev træerne også tilbedt enten som et symbol på guderne eller som en manifestation af guderne selv. Det er denne religiøsitet, som Esajas her kritiserer.

og som en have hvor der ikke er vand.
³¹Og den stærke skal blive til blå,
hans gerning til en gnist;
begge dele skal brænde,
og der skal ikke være nogen der slukker.

Kapitel 2

Folkeslagenes omvendelse

¹Det ord som Esajas, Amos' søn, så om Juda og Jerusalem:

²Og det skal ske i de sidste dage,
at HERRENS tempelbjerg³ skal være grundfæstet på toppen af bjergene
og være ophøjet over højene;
og alle folkeslag skal strømme til det.

³Mange folk skal komme og sige:
»Kom, lad os drage op til HERRENS bjerg,
til Jakobs Guds hus.

Han skal lære os sine veje,
og vi vil vandre på hans stier;«
for fra Zion skal der udgå lov og fra Jerusalem HERRENS ord.

⁴Han skal dømme imellem folkeslagene
og holde rettergang over mange folk.
Og de skal smede deres sværd om til hakker
og deres spyd til vingårdsknive;
folkeslag skal ikke løfte sværd mod hinanden,⁴
og de skal ikke længere øve sig i krig.

⁵Jakobs hus, kom, og lad os vandre i HERRENS lys!

Straffen over de hovmodige

⁶Du har forkastet dit folk, Jakobs hus;^b
for de er fulde af Østens væsen,
er spåmænd som filistrene,
og de klapper hænder med fremmedes børn.⁵

⁷Deres land er fyldt med sølv og guld,
og der er ingen ende på deres skatte.
Deres land er fyldt af heste,
og der er ingen ende på deres stridsvogne.

⁸Deres land er fyldt med afguder;
de kaster sig ned for deres hænders værk,

³Ordret: »hus' bjerg«.

⁴Ordret: »Et folk skal ikke løfte sværd mod et folk.«

⁵Betydningen må være, at de ukritisk indoptager fremmed kultur i strid med Guds love.

det, deres fingre har lavet.

⁹Mennesket skal fornedres, og manden ydmyges –
du må ikke tilgive dem!

¹⁰Gå ind i klippen, og gem dig i støvet
i rædsel for HERREN^c og for hans majestæts herlighed.

¹¹Et menneskes stolte øjne skal ydmyges,
og mændenes hovmod vanæres;
HERREN alene skal være ophøjet på den dag.

¹²For Hærskarers HERRE har en dag mod enhver stolt og hovmodig
og mod enhver knejsende så han vanæres,

¹³mod alle Libanons cedre,
de høje og knejsende,
og mod alle Bashans ege;

¹⁴mod alle høje bjerge
og mod alle knejsende høje,

¹⁵mod hvert højt tårn
og mod hver befæstet mur,

¹⁶mod alle Tarshish-skibe
og mod alle kostbare fartøjer.

¹⁷Menneskets stolthed skal nedbøjes,
og mændenes hovmod vanæres;
HERREN alene skal være ophøjet på den dag.

¹⁸Afguderne skal helt forsvinde.

¹⁹Og de skal gå ind i klippesprækker og i jordhuler
i rædsel for HERREN og for hans majestæts herlighed,
når han rejser sig for at forfærde jorden.

²⁰På den dag skal menneskene kaste deres afguder af sølv og guld,
som de har lavet for at kaste sig ned for,
bort til muldvarpe og flagermus

²¹for at søge ind i klippekløfter og i klipperevner
i rædsel for HERREN og for hans majestæts herlighed
når han rejser sig for at forfærde jorden.

²²Stop med at stole på mennesket,
som kun har ånde i sin næse;
for hvad kan han vel regnes for?

Kapitel 3

Dommen over folkets ledere

¹For se, Herren, Hærskarers HERRE, skal tage al slags støtte fra Jerusalem
og Juda,

hver støtte af brød og hver støtte af vand,

²helt og kriger,

dommer og profet,
spåmand og ældste,
³befalingsmand over halvtreds og højt agtet,
rådsherre, trolddomskyndig og slangetæmmer.
⁴Og jeg vil give dem drenge til fyrster,
barnagtige skal regere over dem.
⁵Folket skal undertrykke hinanden,
enhver imod sin næste;
de skal være overmodige,
den unge imod den gamle
og den ringeagtete imod den ærede.
⁶Og når én tager fat i sin bror i sin fars hus og siger:
»Du har en kappe, du skal være vores hersker;
lad denne bunke ruiner være i din magt!«⁶
⁷så skal han på den dag tage til orde og sige:
»Jeg vil ikke være læge for jeres sår,⁷
og der er hverken brød eller tøj i mit hus;
sæt ikke mig til fyrste over folket!«
⁸For Jerusalem snubler, og Juda falder,
fordi deres tunge og deres gerninger er vendt mod HERREN
for at trodse hans herligheds øjne.

Sorgen over folkets synd

⁹Et blik på deres ansigter vidner imod dem,
de sætter deres synd til skue som Sodoma,
de skjuler den ikke.
Ve deres sjæl!
For de har påført sig selv ulykke.
¹⁰Sig om de retfærdige, at det skal gå dem godt;
for de skal nyde frugten af deres gerninger.
¹¹Ve den ugudelige!
Det skal gå ham skidt,
for det hans hænder har gjort, skal blive gengældt ham.
¹²Mit folk! Din⁸ hersker opfører sig som et barn,
kvinder hersker over det.
Mit folk! Dine vejledere vildleder dig,
og vejen du vandrer på, har de slugt.⁹
¹³HERREN er trådt frem for at gå i rette,
og han stiller sig op for at dømme folkene.

⁶Ordret: »i din hånd«.

⁷»Jeg vil ikke være forbinder [af sår]«.

⁸»Dets«.

⁹Eller »dine stiers vej har de forvirret«.

¹⁴HERREN kommer med dom over sit folks ældste og over dets fyrster:

»I har afgræsset vingården,
der er tyvegods fra den fattige i jeres huse.¹⁰

¹⁵Hvorfor tramper I mit folk ned og knuser fattiges ansigter?« siger Herren, Hærskarers HERRE.

Straffen over de fornemme

¹⁶Og HERREN sagde:

»Fordi Zions døtre ophøjer sig
og går med knejsende nakke,
blinker forførende med øjnene,
går trippende
og rasler med ankelringene,

¹⁷så skal Herren gøre Zions døtres isse til en skorpe,
og HERREN skal blotte deres nøgne skød.

¹⁸På den dag skal Herren fjerne pynten:
Ankelringene, hovedbåndene^d og månetegnene,

¹⁹øreringene, armspænderne og slørene,

²⁰hovedprydelsen, armbåndene,¹¹
brystbåndene, parfumedåserne og amuletterne,

²¹fingerringene og næseringene,

²²festtøj, kåberne, kapperne og taskerne,

²³spejlene,^e det fine undertøj, turbanerne og sjalerne.

²⁴Og der skal være stank i stedet for vellugt,

reb i stedet for bælte,

skaldet hoved i stedet for hårfletninger,

sæk i stedet for kåbe –

ja, i stedet for skønhed.

²⁵Dine mænd skal falde for sværdet
og din hærstyrke i krigen.

²⁶I hendes¹² porte skal der være sorg og klage,
og hun selv skal sidde tomhændet på jorden.

¹⁰Ordret: »den fattiges rov er i jeres huse«.

¹¹Kan også være ankelkæder.

¹²Dvs. Jerusalems.

Kapitel 4

¹Og syv kvinder skal gribe fat i én mand på den dag og sige:

»Vi vil spise vores eget brød
og klæde os i vores eget tøj,
bare man må kalde os med dit navn;
fjern vores vanære!«

Jerusalem renses og bliver hellig

²På den dag skal HERRENS spire være til pragt og herlighed og landets frugt til stolthed og pryd for Israels undslupne. ³Den der er blevet tilbage i Zion, og den der er blevet efterladt i Jerusalem, skal kaldes hellig, enhver i Jerusalem som er indskrevet til livet, ⁴når^f Herren har vasket Zions døtres urenhed af og skyllet Jerusalems blodskyld væk fra dens midte ved en Ånd der dømmer, og ved en Ånd der renser ud. ⁵Og over hele Zions bjerg og over dets forsamling vil HERREN skabe en sky om dagen og røg og skinnende, flammende ild om natten; for over alt herligt skal der være et dække. ⁶Der skal være en hytte til skygge mod hede om dagen og til ly og skjul mod skybrud og regn.

Kapitel 5

Sangen om vingården

¹Jeg vil synge om min elskede,
min elskedes sang om hans vingård.
Min elskede havde en vingård på en frugtbar skråning.^g

²Han gravede den,
rensede den for sten
og plantede den til med vinstokke.
Han byggede et tårn midt i den
og udhuggede endda en vinperse i den.
Og så ventede han at den skulle bære gode druer,
men den bar vilde druer.

³Og nu, Jerusalems indbyggere og Judas mænd,
døm imellem mig og min vingård!

⁴Hvad var der mere at gøre ved min vingård
som jeg ikke havde gjort ved den?
Hvorfor ventede jeg at den skulle bære gode druer,
når den bar vilde druer?

⁵Og nu vil jeg lade jer vide
hvad jeg vil gøre ved min vingård:
Jeg vil fjerne dens hegn så den afgnaves;

jeg vil rive dens gærde ned så den nedtrædes.
⁶Og jeg vil lægge den øde;
den skal ikke beskæres og ikke hakkes,
men der skal vokse tjørn og tidsler.
Jeg vil forbyde skyerne at lade regn falde på den.
⁷For Israels hus er Hærskarers HERRES vingård,
og Judas mænd er hans kæreste plante.
Han ventede lovlighed, men der blev lovløshed,^h
retfærd, men der blev voldsfærd!ⁱ

Seks veråb over det ulydige folk

⁸Ve dem der lægger hus til hus,
føjer mark til mark,
til der ikke er mere plads tilbage,
så I bliver siddende alene midt i landet.
⁹I mine ører lyder det fra Hærskarers HERRE:^j
»Sandelig, de mange huse skal ødelægges,
de store og gode huse være uden indbyggere!
¹⁰For en vingård på ti spand¹³ skal kun give en bat,¹⁴ og en homer¹⁵
såsæd skal kun give en efa.«¹⁶

¹¹Ve dem som står tidligt op om morgenen
og jager efter stærke drikke,
som sidder langt ud på aftenen og blusser af vin!

¹²Og citar og harpe,
tamburin og fløjte
og vin hører til deres gilder;
men de vil ikke se HERRENS gerning,
og de har ikke syn for hans hænders værk.

¹³Derfor skal mit folk føres bort,
for de har ingen kundskab;
dets herlighed er sultne mænd,
og dets folkemængde er vansmægtet af tørst.

¹⁴Derfor skal dødsriget spærre sit gab vidt op
og spile sin mund helt ud,
så både de fornemme og folkemængden,
den buldrende og den lystige,^k
skal styrte ned i det.

¹³Et spand er det areal, som et spand okser kan pløje på en dag.

¹⁴En bat svarer til mellem 17 og 34 liter.

¹⁵Homer betyder ordret »æsellast«. En homer svarer altså til den vægt et æsel kan bære.

¹⁶En efa svarer til en tiendedel af en homer.

¹⁵Mennesket skal nedbøjes, og manden ydmyges,
og de hovmodiges øjne skal ydmyges.

¹⁶Men Hærskarers HERRE skal være ophøjet ved dommen,
den hellige Gud skal helliges ved retfærdighed.

¹⁷Da skal lammene gå på græs som om marken var deres egen,
og fremmede¹ skal æde de riges¹⁷ øde marker.

¹⁸Ve dem der trækker ondskaben fremad med falskhedens¹⁸ tøjler
og synden med vognreb;

¹⁹dem der siger: »Lad ham skynde sig,
lad hans gerning komme hurtigt,
så vi kan se den;
lad det nærme sig,
lad det komme,
det som Israels Hellige har bestemt,
så vi kan kende det!«

²⁰Ve dem der kalder det onde godt
og det gode ondt;
dem der gør mørke til lys
og lys til mørke;
dem der gør bittert til sødt
og sødt til bittert!

²¹Ve dem der er vise i deres egne øjne
og forstandige i deres egne tanker!

²²Ve dem der er helte til at drikke vin
og mestre i at blande stærke drikke!

²³Dem der frikender den ugudelige for bestikkelse
og berøver de retfærdige den ret, de har!

²⁴Derfor, ligesom ildens tunge fortærer halm,
og strå synker sammen i luen,
sådan skal deres rod blive som rådnet,
og deres blomster hvirvles op som støv!
De har jo forkastet Hærskarers HERRES lov
og foragtet Israels Helliges tale.

²⁵Derfor er HERRENS vrede blusset op imod hans folk,
og han strækker sin hånd ud over det
og slår det, så bjergene ryster,
og deres døde kroppe ligger som affald midt på gaderne.

¹⁷Ordret »fede« som her er et billede på de rige og velnærede.

¹⁸Kan også oversættes med »tomhedens«.

Trods alt dette fortryder han ikke sin vrede;
hans hånd er stadig strakt ud.
²⁶Og han vil rejse et banner for folkeslagene i det fjerne
og fløjte efter dem fra jordens ende;
og se, de skal komme med lysets hast,^m
²⁷der er ingen udmattet, ingen der snubler iblandt dem;
ingen blunder eller sover,
bæltet om deres lænder løsnes ikke,
og ingens sandalrem går i stykker.
²⁸Deres pile er spidsede,
og alle deres buer spændte;
deres hestehove er som flint
og deres hjul som en hvirvelvind.
²⁹Deres brøl er som hunløvens,
de brøler som ungløverne.
De knurrer og griber byttet og fører det væk;
og der er ingen, der redder det.
³⁰Og de skal bruse ind over dem på den dag,
som når havet bruser,
og ser man på landet, da er der mørke og trængsel;
lyset er formørket af de tykke skyer.

Kapitel 6

Esajas kaldes til profet

¹I kong Uzzijas dødsår så jeg Herren sidde på en høj og ophøjet trone, og hans slæb fyldte templet. ²Der stod serafer over ham. Hver af dem havde seks vinger; og med to skjulte de ansigtet, med to skjulte de deres fødder, og med to fløj de. ³Og de råbte til hinanden og sagde:¹⁹

»Hellig, hellig, hellig er Hærskarers HERRE; hele jorden er fuld af hans hærlighed.«

⁴Og dørposterne med dørtærsklerne rystede ved lyden af den der råbte, og huset blev fuldt af røg. ⁵Da sagde jeg:

»Ve mig, for det er ude med mig!

For jeg er en mand med urene læber,

og jeg bor midt iblandt et folk der har urene læber.

Og nu har mine øjne set Kongen, Hærskarers HERRE.«²⁰

⁶Så fløj en af seraferne hen til mig. I sin hånd havde han et stykke glødende kul, han havde taget fra alteret med en tang. ⁷Og han berørte min mund og sagde:

¹⁹Ordret: »Denne råbte til denne og sagde.«

²⁰Ordret: »For mine øjne har set Kongen...«.

»Se, dette kul har rørt ved dine læber;
din skyld er fjernet,
og din synd er sonet.«

⁸Og jeg hørte HERRENS stemme, som sagde: »Hvem skal jeg sende? Og hvem vil gå for os?« Da sagde jeg: »Se, her er jeg, send mig!« ⁹Og han sagde:

»Gå hen og sig til dette folk:
I skal høre og høre, men ikke forstå,
se og se, men ikke erkende!

¹⁰Gør dette folks hjerte fedt,
gør dets ører tunghøre, og smør dets øjne ind,
så det ikke ser med dets øjne og hører med dets ører
og forstår med dets hjerte,
så det omvender sig, og han må helbrede det.«

¹¹Men jeg spurgte: »Hvor længe, HERRE?« Og han svarede:

»Indtil byerne ligger øde uden indbyggere,
husene uden beboere,
landet er helt ødelagt,

¹²HERREN har ført folket langt bort,
og der er mange forladte steder i landet.

¹³Og bliver der en tiendedel til overs i det, skal også den ødelægges.²¹

Men ligesom der bliver en stub tilbage af terebinten og stenegen når de er fældet, sådan skal denne stub være hellig sæd.«

Kapitel 7

Løftet om et tegn

¹Dengang Akaz, Jotams søn, Uzzijas sønnesøn, var konge i Juda, drog Arams konge Resin og Israels konge Peka, Remaljas søn, op mod Jerusalem for at føre krig imod den; men de kunne ikke besejre den. ²Der gik melding til Davids hus, og man sagde: »Aram har lejret sig i Efraim.« Da skælvede hans hjerte og folkets hjerte, som træerne i skoven skælver for vinden. ³Men HERREN sagde til Esajas: »Gå nu ud, du og din søn Shearjashub,²² og mød Akaz ved enden af den øverste dams vandledning ved vejen langs vaskepladsen, ⁴og sig til ham: Tag dig i agt, og forhold dig i ro, frygt ikke, og lad ikke dit hjerte blive modløst over disse to stykker rygende træ, over Resins og aramæernes og Remaljas søns rasende vrede. ⁵Fordi aramæerne og Efraim og Remaljas søn har lagt onde planer imod dig og sagt:

²¹Ordret: »brændes ned«.

²²Shearjashub betyder »en rest skal vende om«.

⁶»Lad os drage op imod Juda og skræmme det og rive det til os, så vi kan gøre Tab'als søn til konge over det,«⁷ så siger Herren HERREN:

»Det skal ikke lykkes og ikke ske!

⁸For Damaskus er Arams hoved,
og Resin er Damaskus' hoved;
endnu femogtres år og så skal Efraim knuses,
så det ikke længere er et folk.

⁹Og Samaria er Efraims hoved,
og Remaljas søn er Samarias hoved.
Er I ikke trofaste,
vil jeg ikke være trofast mod jer.«ⁿ

¹⁰Og HERREN fortsatte med at tale til Akaz: ¹¹»Bed om et tegn fra HERREN, din Gud, fra dybet af dødsriget eller oppe i det høje!«¹² Men Akaz svarede: »Jeg vil ikke bede om noget og friste HERREN.«¹³ Da sagde han: »Hør nu, Davids hus! Er det ikke nok for jer at være mennesker til besvær, vil I også være min Gud til besvær?«¹⁴ Derfor skal HERREN selv give jer et tegn: Se, jomfruen skal blive gravid og føde en søn, og hun skal give ham navnet Immanuel.²³ ¹⁵Tykmælk og honning skal han spise for at han skal forstå at forkaste det onde og vælge det gode, ¹⁶for inden drengen forstår at forkaste det onde og vælge det gode, skal det land, hvis to konger du gruer for, blive forladt. ¹⁷Over dig og over dit folk og over din fars hus skal HERREN lade dage komme der ikke har været siden den dag Efraim faldt fra Juda - Assyriens konge.

¹⁸På den dag skal HERREN fløjte ad fluerne
ved enden af Egyptens floder
og ad bierne i Assyriens land,
¹⁹og de skal komme, og de skal alle slå sig ned
i dalslugterne og klipperevnerne,
i alle tornebuskene og ved alle vandingsstederne.

²⁰På den dag skal Herren barbere hovedet og hårene på underkroppen²⁴ med en barberkniv,
som han har lejet på den anden side af floden, hos kongen af Assyrien,
og den skal også helt fjerne skægget.

²¹På den dag skal en mand lade en kviekalv og to får leve
²²fordi de giver så meget mælk at han kan spise tykmælk;
for enhver der bliver tilbage i landet, skal spise tykmælk og honning.

²³På den dag skal hvert sted hvor der var tusind vinstokke
til en værdi af tusind sekel sølv,

²³Immanuel betyder »Gud med os«.

²⁴Ordret: »fødderne«.

blive til torn og tidsel.

²⁴Man skal gå derhen med bue og pil,
for hele landet skal blive til torn og tidsel.

25 Og alle bjergene hvor man hakker med hakke,
skal man ikke gå til af frygt for torne og tidsler.

De skal kun være til at slippe kvæg løs på
og til at blive trådt ned af får.

Eksegetiske noter

- a. [Es 1,20] Det samme ord (²*xal*) bruges i v. 19 om at spise og i v. 20 om at blive fortæret.
- b. [Es 2,6] Verset indledes af det hebraiske *kî*, der oftest oversættes med »for«, dvs. som indledning til en begrundelse. En anden mulighed er at oversætte det emfatisk, »sandelig...«
- c. [Es 2,10] Ordret: »foran HERRENS rædsel«. Udtrykket handler ikke bare om den reaktion, HERREN vækker hos mennesker, men om en kvalitet hos HERREN selv. Se også v. 19 og 21.
- d. [Es 3,18] Der kan være tale om et dekorativt bånd, der går fra øre til øre. Det er også foreslået at ordet relaterer til det hebraiske *šemeš*, »sol«, og altså er en solamulet.
- e. [Es 3,23] Der er uenighed om hvad *gillāyôn* betyder. Nogle forstår det som små metalobjekter, der kan have været brugt som spejle. Andre forstår det som et stykke gennemsigtigt stof, eventuelt silke. Ordet bruges dog også i Es 8,1, hvor det klart bruges om en tavle, man kan skrive på.
- f. [Es 4,4] Der er forskellige bud på, hvordan v. 3-5 hænger sammen. Nogle oversættelser vælger at knytte v. 3-4 sammen og sætter punktum efter v. 4, mens andre sætter punktum efter v. 3 og dermed knytter v. 4-5 sammen.
- g. [Es 5,1] I grundteksten står der *qeren ben-šāmen*, »på et horn, en søn af olie/fedt«. Hornet er her et billede på en bakke, mens »søn af olie« er et billede på frugtbarhed og velsignelse.
- h. [Es 5,7] I grundteksten er der ordspil mellem lovlighed (*mišpāt*) og lovløshed (*mišpāh*).
- i. [Es 5,7] I grundteksten er der ordspil mellem retfærd (*šdāqā^h*) og voldsfærd (*š^ofāqā^h*).
- j. [Es 5,9] »lyder det fra« er tilføjet her, men findes dog i Septuaginta.
- k. [Es 5,14] Ordret »hendes fornemme og hendes folkemængde og hendes buldrende og den jublende hos hende.« »Hendes« refererer til Jerusalem.
- l. [Es 5,17] Med støtte i Septuaginta vælger nogle at oversætte med »geder« i stedet for fremmede. På hebraisk ligner ordene hinanden, så den oversættelse kan forsvares.
- m. [Es 5,26] Verset starter med at referere til folkeslag i pluralis, men i resten af afsnittet er alle referencerne i singularis. Det kan måske skyldes, at folkeslagene ses som et kollektivt. I denne oversættelse er referencerne omskrevet til pluralis.
- n. [Es 7,9] Sidste del af vers 9 bygger på et ordspil på ^{7a}*man*, der kan oversættes med troværdig, trofast og bekræfte. Første del af ordspillet er aktivt, dvs. det handler om Efraims trofasthed, mens anden del er passiv, dvs. det handler om en trofasthed mod eller bekræftelse af Efraim, sandsynligvis Guds fortsatte trofasthed mod Efraim.

Jeremias' Bog

Kapitel 1

Jeremias kaldes af Gud som profet og får styrke fra Gud til opgaven.

¹Ord af Jeremias, Hilkijas søn, der var en af præsterne i Anatot i Benjamins land. ²HERRENS ord kom til ham da Josija, Amons søn, havde været konge i Juda i tretten år. ³Og det kom også mens Jojakim, Josijas søn, var konge i Juda, og det blev ved med at komme indtil udgangen af Sidkijas, Josias søns, ellefte år som konge i Juda, da Jerusalems indbyggere blev ført i fangenskab i den femte måned. ⁴Og HERRENS ord kom til mig: ⁵»Før jeg dannede dig i din mors liv, kendte jeg dig, og før du kom ud af din mors krop, helligede jeg dig. Jeg gjorde dig til profet for folkeslagene.« ⁶Men jeg sagde: »Ak Herre, HERRE! Jeg duer ikke til at tale, for jeg er for ung.« ⁷Men HERREN sagde til mig: »Sig ikke: ›Jeg er for ung‹; for overalt hvor jeg sender dig, skal du gå, og alt det jeg befaler dig, skal du sige. ⁸Du skal ikke være bange for dem, for jeg er med dig for at redde¹ dig,« siger HERREN. ⁹Og HERREN rakte sin hånd frem og rørte ved min mund, og HERREN sagde til mig: »Se, jeg har lagt mine ord i din mund. ¹⁰Se, i dag har jeg sat² dig over folkene og kongerigerne til at rykke op og bryde ned, til at ødelægge og lægge i ruiner, til at bygge og til at plante.«

Jeremias ser to syner som forestiller babyloniernes ødelæggelse af Jerusalem.

¹¹Og HERRENS ord kom til mig: »Jeremias, hvad ser du?« Og jeg svarede: »Jeg ser en stav af mandeltræ.« ¹²Og HERREN sagde til mig: »Du så rigtigt, for jeg våger³ over mit ord for at opfylde det.« ¹³Og HERRENS ord kom til mig for anden gang: »Hvad ser du?« Og jeg svarede: »Jeg ser en kogende gryde, og den vender sig herimod fra de nordlige egne.« ¹⁴Og HERREN sagde til mig: »Fra nord skal ulykken⁴ slippes løs mod alle lan-

¹Kan også oversættes med »frelse« eller »udfri«

²Ordet kan mere ordret oversættes med »udnævne«

³Mandeltræ og våge lyder næsten ens på hebraisk. Det tidligt blomstrende mandeltræ er et billede på årvågenhed.

⁴eller »ondskaben«

dets indbyggere. ¹⁵For se, jeg kalder på alle stammerne fra kongerigerne mod nord,« siger HERREN, »og de skal komme og sætte hver sin trone ved indgangen til Jerusalems porte og på alle dens mure hele vejen rundt og i alle Judas byer.^a ¹⁶Og jeg vil holde dom over dem på grund af deres ondskab. For de forlod mig og ofrede røgelse til andre guder og tilbød deres hænders værk.

HERREN styrker ham atter og bekræfter kaldet.

¹⁷Og du, du skal binde op om dig⁵ og rejse dig op og tale til dem om alt det jeg vil befale dig. Vær ikke rædselsslagen for dem for at jeg ikke skal gøre dig rædselsslagen for dem. ¹⁸Og jeg, se, jeg har i dag gjort dig til en befæstet borg og til en jernsøjle og til en kobbermur for hele landet, imod Judas konger, imod dets fyrster, imod dets præster og imod folket i landet. ¹⁹Og de skal kæmpe mod dig, men ikke få overhånd over dig, for jeg er med dig,« siger HERREN, »for at redde dig.«

Kapitel 2

HERREN minder folket om de gode gerninger han tidligere har vist dem, og klager over deres meget store utaknemmelighed og afgudsdyrkelse. De er værre end hedningerne.

¹Og HERRENS ord kom til mig: ²Gå hen og råb i Jerusalems ører og sig: Således siger HERREN: Jeg husker din ungdoms hengivenhed og din forlovelsestids kærlighed, hvordan du fulgte mig i ørkenen, i det utilsåede land. ³Israel var hellig for HERREN, hans førstegrøde; alle som ville æde ham, blev skyldige; ulykke kom over dem, siger HERREN. ⁴Hør HERRENS ord, Jakobs hus og alle Israels huses slægter! ⁵Således siger HERREN: Hvilken uret fandt jeres fædre hos mig, siden de holdt sig langt fra mig og søgte efter tomhed, og de blev tomme? ⁶Og de sagde ikke: »Hvor er HERREN, han som førte os op fra Egyptens land, han som ledte os i ørkenen, i et land der var øde og fuldt af huller, i tørhedens og dødsskyggenss land, i et land som ingen havde vandret igennem, og hvor intet menneske havde boet?« ⁷Og jeg førte jer ind i et frugtbart land for at I skulle spise af dets frugt og goder. Men da I kom derind, besmittede I mit land og gjorde min arv⁶ til noget afskyeligt. ⁸Præsterne sagde ikke: »Hvor er HERREN?« De som arbejdede med loven, kendte mig ikke, hyrderne syndede imod mig, og profeterne spåede ved Ba'al og fulgte dem der ikke kunne hjælpe. ⁹Derfor må jeg stadig gå i rette med jer, siger HERREN, og med jeres børnebørn må jeg gå i rette. ¹⁰Drag over til Kithims øer, og send bud til Kedar, og læg nøje mærke til om noget sådant er sket. ¹¹Mon et hedningefolk har skiftet

⁵Ordret »om dine lænder«.

⁶eller bare »ejendom«.

guder, som dog ikke var guder? Men mit folk har udskiftet sin herlighed med det som ikke kan hjælpe. ¹²Gys over det, I himle, og vær forfærdede. Ja, vær meget forskrækkede, siger HERREN. ¹³For to onde ting har mit folk gjort: Mig, den levende vandkilde, har de forladt for at hugge sig brønde, revnede brønde, som ikke kunne holde vand.

HERREN fortæller dem at han vil bruge Nebukadnezar til at straffe dem, og end ikke egypterne skal kunne hjælpe dem.

¹⁴Er Israel en købt træl, eller er han en hjemmefødt træl? Hvorfor er han blevet røvet? ¹⁵Unge løver brølede mod ham. De lod deres stemme høre, og de lagde hans land i ruiner. Hans byer er ødelagte, så ingen bor i dem. ¹⁶Også Nofs og Takpankes børn gjorde din isse skaldet. ¹⁷Det der har voldt dig dette, er det ikke at du har forladt HERREN, din Gud, dengang han ledte dig på vejen? ¹⁸Og nu, hvad har du at gøre på vejen til Egypten for at drikke Shihors⁷ vand? Og hvad har du at gøre på vejen til Assyrien for at drikke flodens⁸ vand? ¹⁹Din ondskab skal tugte dig og dine frafald straffe dig: Vid da og se, at det er ondt og bittert at du har forladt HERREN din Gud, og at du ikke frygtede for mig^b, siger den herre, den Hæskarers HERRE.

HERREN klager over deres ondskab, løgn, hykleri og store afgudsdyrkelse, manglende anger, stolthed, blodsudgydelse og andre synder, og at de ikke vil kendes ved deres ondskab og hykleri, derfor skal de ikke undslippe Guds straf.

²⁰For fra gammel tid har jeg sønderbrudt dit åg, sønderrevet dine bånd, men du sagde: »Jeg vil ikke tjene.« For du gav dig selv hen på alle ophøjede høje og under hvert et grønt træ som en skøge. ²¹Og jeg, jeg har plantet dig som ædle vinkviste, helt igennem ægte planter. Hvordan har du da omdannet dig for mig til ranker af et fremmed vintræ? ²²For om du så vaskede dig med lud⁹ og brugte meget sæbe, så pletter dine ugerninger dig dog for mit ansigt, siger den herre HERREN. ²³Hvordan kan du sige: »Jeg er ikke uren, jeg vandrer ikke efter Ba'alerne?« Se hvordan du går i dalen, vid hvad du har gjort, du lette kamelhoppe der løber sine egne veje, hid og did, ²⁴som de vilde æselhopper der er vant til ørkenen og i sin sjæls længsel snapper efter vejret. Når hun er i brunst, hvem kan da holde hende tilbage? Ingen som søger hende, bliver trætte, de vil finde hende i hendes måned. ²⁵Afhold din fod fra at blive barfodet, og din strube fra at blive tørstig. Men du siger: »Det er forgæves! Nej! For jeg elsker fremmede, og efter dem vil jeg gå.« ²⁶Ligesom en tyv bliver til skamme, når han opdages, sådan er Israels hus blevet til skamme, de, deres konger,

⁷d. e. Nilen, Jos. 13,8.

⁸Eufrats.

⁹natron.

deres fyrster og deres præster og deres profeter, ²⁷de som siger til træet: »Du er min far,« og til stenen: »Du fødte mig.« For de har vendt ryggen og ikke ansigtet til mig. Men i deres ulykkes tid siger de: »Stå op og frels os!« ²⁸Hvor er dine guder som du lavet til dig? Lad dem stå op, hvis de kan frelse dig i din ulykkes tid. For så mange som dine byer er, er dine guder, Juda! ²⁹Hvorfor vil I skændes med mig? I har alle syndet mod mig, siger HERREN. ³⁰Forgæves slog jeg jeres børn. De lod sig ikke tugte. Jeres sværd fortærede jeres profeter som en ødelæggende løve. ³¹Du slægt, læg mærke til HERRENS ord! Er jeg blevet til en ørken for Israel eller et mørkets land? Hvorfor siger mit folk da: »Vi har gjort os frie, vi vil ikke mere komme til dig.« ³²Mon en jomfru glemmer sin pynt, en brud sine bånd¹⁰? Men mit folk har glemt mig i utallige dage. ³³Hvor god er du til at vælge din vej for at søge kærlighed? Derfor har du også lært dine veje at kende det onde. ³⁴På fligen af dit tøj findes endog de fattige uskyldige sjæles blod. Du pågriber dem ikke når de bryder ind. Men på trods af alle disse ting ³⁵siger du: »Jeg er uskyldig. Hans vrede har vendt sig fra mig.« Se, jeg vil gå i rette med dig, fordi du siger: »Jeg har ikke syndet.« ³⁶Hvorfor har du så travlt med at ændre din vej? Også ved Egypten skal du blive til skamme, ligesom du blev til skamme ved Assyrien. ³⁷Også derfra skal du gå ud, med hænderne over dit hoved, for HERREN forkaster dem som du stolede på, og du skal ikke lykkes ved dem.

Kapitel 7

Jeremias råder jøderne til at de skal omvende sig og ikke stole på deres hykleriske gudstjeneste, og forkynder at Jerusalem og templet skal ødelægges ligesom Shilo.

¹Det ord som kom fra HERREN til Jeremias: ²Stil dig i porten til HERRENS hus. Der skal du udråbe dette ord og sige: Hør HERRENS ord, hele Juda! I som går ind ad disse porte for at tilbede HERREN! ³Således taler Hærska-rers HERRE, Israels Gud: Ret op på jeres veje og jeres gerninger¹¹, så vil jeg lade jer bo på dette sted. ⁴I må ikke stole på løgnagtige ord, når de si-ger: »HERRENS tempel, HERRENS tempel, HERRENS tempel er her^c!« ⁵Men hvis I virkelig retter op på jeres veje og jeres gerninger, og hvis I virkelig gør ret mellem en mand og hans næste, ⁶og I lader være med at udnytte den fremmede, den faderløse og enken, og ikke udgyder uskyldigt blod på dette sted, og ikke følger andre guder til ulykke for jer selv, ⁷da vil jeg lade jer bo på dette sted, i det land som jeg gav jeres fædre, fra evighed og til evighed. ⁸Se, I stoler på løgnagtige ord, som intet gavner. ⁹Skulle I stjæle, slå ihjel og bedrive hor og sværge falsk og tænde ild for Ba'al og følge

¹⁰Ordret »brystbånd« eller »bælte«.

¹¹Ordret »gør jeres veje og jeres gerninger gode«.

fremmede guder som I ikke kender, ¹⁰og så komme og stå for mit ansigt i dette hus som bærer mit navn¹², og sige: »Vi er frelst«, for så at kunne gøre alle disse afskyelige ting? ¹¹Er dette hus som bærer mit navn, blevet en røverhule i jeres øjne? Ja, jeg har selv set det, siger HERREN. ¹²Gå dog til mit sted som var i Shilo, hvor jeg lod mit navn bo i begyndelsen, og se hvad jeg har gjort ved det på grund af mit folk Israels ondskab. ¹³Jeg talte til jer tidligt og ustandseligt, men I hørte ikke. Jeg kaldte på jer, men I svarede ikke. Så nu, siger Herren, fordi I gør alle disse gerninger, ¹⁴vil jeg gøre det samme ved dette hus, som jeg har gjort ved Shilo; dette hus som bærer mit navn, og som I stoler på, det sted som jeg gav jer og jeres fædre.. ¹⁵Og jeg vil smide jer bort fra mit ansigt, ligesom jeg smed alle jeres brødre, alt Efraims afkom, bort.

Profeten må ikke bede for dem på grund af deres alvorlige afgudsdyrkelse som er skyld i at landet skal ødelægges.

¹⁶Og du, du må ikke bede for dette folk og ikke opløfte klageskrig eller bøn for dem og ikke trænge ind på mig med forbøn, for jeg vil ikke høre dig. ¹⁷Ser du ikke hvad de gør i Judas byer og på Jerusalems gader? ¹⁸Børnene samler træ, og fædrene tænder ilden, og kvinderne ælter dej for at lave kager til himmelens dronning, og de udøser drikofre for andre guder for at fornærme¹³ mig. ¹⁹Er det mig, de fornærmer? siger HERREN. Er det ikke sig selv, så de må skamme sig ved det? ²⁰Derfor siger den herre JVHV således: Se min vrede og min harme udøses over dette sted, over mennesker og over dyr og over markens træer og landets frugt, og den skal brænde og ikke gå ud.

HERREN forkaster deres hykleriske offer og klager over deres store ulydighed mod alle profeternes taler.

²¹Således siger Hærskarers HERRE, Israels Gud: Føj jeres brændofre til jeres slagtofre og spis kødet! ²²For jeg talte ikke med jeres fædre, og gav dem heller ikke befalinger den dag da jeg førte dem ud af Egyptens land, angående brændoffer og slagtoffer. ²³Men dette befalede jeg dem: Hør min røst, så vil jeg være jeres Gud, og I skal være mit folk, og I skal vandre på hele den vej jeg befaler jer, for at det må gå jer godt. ²⁴Men de hørte ikke og spidsede ikke ører¹⁴, men de fulgte i deres onde hjerters stædighed deres egne råd, og de gik tilbage og ikke fremad. ²⁵Fra den dag jeres fædre forlod Egyptens land, og indtil denne dag sendte jeg alle mine tjenere, profeterne, til jer dagligt, tidligt og ustandseligt. ²⁶Men de hørte mig ikke og spidsede ikke ører, men de gjorde deres nakke stiv. De var værre end deres fædre.

¹²Ordret »som kaldes mit navn over det«.

¹³Kan også oversættes med »provokere«.

¹⁴Ordret »strakte ikke deres ører«.

²⁷Og du skal sige alle disse ord til dem, men de skal ikke høre dig. Du skal kalde på dem, men de skal ikke svare dig. ²⁸Og du skal sige til dem: »Dette er det folk som ikke hører på HERRENS deres Guds røst og ikke tager imod opdragelse. Troskaben er gået til grunde og tilintetgjort fra deres mund.«

HERREN byder dem at hyle og græde, for deres glæde skal vendes til sorg.

²⁹Klip dit hår af og kast det bort. Opløft en dødsklage på de nøgne høje, for HERREN har forkastet og forladt den slægt som hans vrede er vendt imod¹⁵.

³⁰For Judas børn har handlet ondt i mine øjne, siger HERREN. De har sat deres afskyelige ting i det hus som bærer mit navn, så de har besmittet det.

³¹Og de har bygget Tofets høje, som er i Ben-Hinnoms dal, for at brænde deres sønner og døtre i ilden. Det har jeg ikke befalet, og det er heller ikke faldet mig på sinde. ³²Derfor, se, de dage kommer, siger HERREN, hvor man ikke mere skal kalde det Tofet og Ben-Hinnoms dal, men Morderdalen. Og af mangel på plads skal de begrave i Tofet. ³³Og dette folks døde kroppe skal blive til føde for himmelens fugle og dyrene på jorden, og ingen skal skræmme dem bort. ³⁴Og jeg vil lade fryds og glædes stemme, brudgoms og bruds stemme ophøre i Judas byer og i Jerusalems gader, for landet skal blive til en ruin.

¹⁵Ordret »sin vredes slægt«.

Eksegetiske noter

- a. [Jer 1,15] Billedet med tronerne i byportene symboliserer de fremmede folkeslags erobring af Jerusalem og Judæa. En trone i byporten markerer den endegyldige magtovertagelse.
- b. [Jer 2,19] Sidste del af verset er muligvis forvansket. Ordret står der i den masoretiske tekst »min rædsel er ikke over dig«, mens LXX har »Jeg fandt ikke behag i dig«. ESV foreslår »frygt for mig er ikke i dig«.
- c. [Jer 7,4] *hemmah* »er her« er vanskeligt at oversætte. Ordret betyder det »de«, og KJV oversætter det med »HERRENS tempel er disse«. DO92 udelader helt at oversætte det.

Zakarias' Bog

Kapitel 1

Kald til omvendelse

¹I den ottende måned i Dareios' andet år¹ kom HERRENS ord til profeten Zakarias, Berekjas søn, Iddos sønnesøn. ²»HERREN blev meget vred på jeres forfædre. ³Og du skal sige til dem: Således siger Hærskarers HERRE: Vend om til mig! siger Hærskarers HERRE, så vil jeg vende om til jer, siger Hærskarers HERRE. ⁴Vær ikke som jeres forfædre som de tidligere profeter råbte til og sagde: Således siger Hærskarers HERRE: Vend dog om fra jeres onde veje og jeres onde gerninger! Men de hørte ikke og lyttede ikke opmærksomt til mig, siger HERREN. ⁵Jeres forfædre, hvor er de? Og profeterne, levede de mon for evigt? Men mine ord og mine bestemmelser, som jeg meddelte mine tjenere, profeterne, ramte de ikke jeres forfædre, så de vendte om og sagde: Ligesom Hærskarers HERRE havde planlagt at gøre imod os efter vore veje og gerninger, således har han gjort imod os?«

Synet om manden blandt myrtetræerne

⁷På den 24. dag i den 11. måned, det er måneden shebat, i Dareios' andet år kom HERRENS ord til profeten Zakarias, Berekjas søn, Iddos sønnesøn: ⁸Jeg så om natten en mand, der red på en rød hest. Han holdt stille mellem myrtetræerne², som var i kløften, og bag ham var der røde, spættede og hvide heste. ⁹Jeg sagde: »Hvad betyder disse, min herre?« Og englen, som talte med mig, sagde til mig: »Jeg vise dig, hvad disse betyder.« ¹⁰Den mand som holdt stille mellem myrtetræerne, svarede: »Det er dem som HERREN har sendt ud for at drage rundt på jorden.« ¹¹Og de sagde til HERRENS engel, som stod mellem myrtetræerne: »Vi har vandret jorden rundt, og hele jorden ligger fredeligt hen.« ¹²Da svarede HERRENS engel: »Hærskarers HERRE! hvor længe varer det, inden du vil forbarme dig over Jerusalem og Judas byer som du har været vred på i halvfjerds år?« ¹³HERREN svarede

¹regeringsår.

²Myrtetræer er stedsegrønne løvtræer.

englen, som talte med mig, med gode og trøstende ord. ¹⁴Og englen, som talte med mig, sagde til mig: »Råb: Således siger Hærskarers HERRE:

›Jeg har en stor nidkærhed over for Jerusalem og Zion!

Og jeg er meget vred på de sorgløse folkeslag,

for da jeg en kort tid var vred,

hjalp de til ulykken.^a

¹⁶Derfor, således siger HERREN, har jeg på ny vendt mig til Jerusalem med barmhjertighed,

her skal mit hus bygges, siger Hærskarers HERRE;

målesnoren skal udstrækkes over Jerusalem.<

¹⁷Råb igen:

›Således siger Hærskarers HERRE:

Mine byer skal på ny strømme over af gode ting;

HERREN skal på ny trøste Zion,

på ny vil han udvalgt Jerusalem.<<

Kapitel 2

Synet om de fire horn og de fire smede

¹Jeg løftede mine øjne og fik øje på fire horn. ²Jeg sagde til englen, som talte med mig: »Hvad betyder det?« Og han sagde til mig: »Det er de horn, som spredte Juda, Israel og Jerusalem.« ³Så viste HERREN mig fire smede.

⁴Og jeg sagde: »Hvad er de kommet for at gøre?« Og han sagde: »Det er de horn, som spredte Juda, så ingen kunne løfte sit hoved. Men nu er disse kommet for at ryste dem, for at hugge folkeslagenes horn af, dem som rejste horn mod Judas land for at sprede det.«

Synet om manden med målesnoren

⁵Jeg løftede mine øjne og fik øje på en mand med en målesnor i hånden,

⁶og jeg sagde: »Hvor går du hen?« Han sagde til mig: »Hen for at måle Jerusalem for at se hvor bred og hvor lang den er.« ⁷Englen, som talte med mig, gik ud, og en anden engel gik ud imod ham, ⁸og han sagde til ham:

›Løb hen, og sig til denne unge mand:

›Jerusalem skal ligge åbent,

fyldt med mennesker og kvæg.

⁹Jeg, siger HERREN, vil selv være en ildmur rundt om den, til herlighed vil jeg blive midt i den.<

¹⁰›Skynd jer, skynd jer!^b

Flygt fra Nordens land, siger HERREN,

for som himlens fire vinde har jeg bredt jer ud, siger HERREN.

¹¹Skynd jer! Zion, flygt, du som bor hos Babels datter!

¹²For således siger Hærskarers HERRE

- på grund af herlighed har han sendt mig til de folkeslag, der udplyndrede jer^c -

at den som rører ved jer, rører ved hans øjsten.

¹³For se, jeg svinger min hånd over dem,

og de bliver til bytte for deres slaver.

Så skal I erkende at Hærskarers HERRE har sendt mig.

¹⁴Råb af fryd og glæd dig, Zions datter!

For se, jeg kommer og vil bo i dens midte, siger HERREN.

¹⁵Mange folkeslag vil slutte sig til HERREN på den dag.

De bliver mit folk, og jeg vil bo i din midte.

Så skal du erkende, at Hærskarers HERRE har sendt mig til dig.

¹⁶HERREN skal tage Juda som sin ejendom på den hellige jord;

han skal på ny udvælge Jerusalem.

¹⁷Vær stille, alt kød, for HERRENS ansigt,

for han har rejst sig fra sin hellige bolig.

Kapitel 3

Synet om ypperstepræsten Josva

¹Han viste mig ypperstepræsten Josva, der stod foran HERRENS engel, og anklageren,^d der stod på hans højre side for at anklage ham. ²HERREN sagde til anklageren: »HERREN irettesætter dig, anklager! HERREN, som har udvalgt Jerusalem, irettesætter dig! Er denne³ ikke et brændestykke, der er reddet ud af ilden?« ³Josva stod foran englen med beskidte klæder. ⁴Og han sagde til dem, der stod foran ham: »Tag de beskidte klæder af ham,« og derefter sagde han til ham: »Se, jeg har taget din skyld fra dig og iført dig festklæder!« ⁵Jeg sagde: »Lad dem sætte en turban på hans hoved!« Så satte de en ren turban på hans hoved og iførte ham klæder, og HERRENS engel stod der. ⁶HERRENS engel formanede Josva og sagde:

⁷»Således siger Hærskarers HERRE:

Hvis du vandrer på mine veje,

og hvis du varetager mine forordninger,

skal du bestyre mit hus og varetage mine forgårde.

Og jeg vil lade dig færdes blandt dem, som står her.«

»Hør efter, Josva, du ypperstepræst: Du og dine venner, som sidder foran dig,

I er tegn på, at jeg sender min tjener, Semak.⁴

⁹For se, stenen som jeg har lagt foran Josva,

på den ene sten er der syv øjne;

jeg vil selv indgrave den, siger Hærskarers HERRE,

³Josva.

⁴Semak betyder spire, men er her bevaret som et navn eller titel.

og jeg vil fjerne dette lands skyld på én dag.

¹⁰På den dag, siger Hærskarers HERRE,
skal I invitere hinanden til at sidde under vintræet og figentræet.^e

Kapitel 4

Synet om guldlysestagen

¹Englen, som talte med mig, vækkede mig igen som en mand der opvækkes fra sin søvn. ²Han sagde til mig: »Hvad ser du?« og jeg sagde: »Jeg kan se en lysestage helt af guld med et oliekar oven på den og med syv lamper på den. For hver af lamperne, som er på den, er der syv rør. ³Ved siden af den er der to oliventræer; et på højre side af oliekarret, og et på dets venstre side.« ⁴Jeg sagde til den engel, der talte med mig: »Hvad betyder disse ting, min herre?« ⁵Englen, som talte med mig, svarede: »Ved du ikke, hvad disse ting betyder?« og jeg sagde: »Nej, min herre!« ⁶Da svarede han og sagde til mig: »Dette er HERRENS ord til Zerubbabel:

»Ikke ved magt og ikke ved styrke, men ved min Ånd, siger Hærskarers HERRE.

⁷Hvad er du, store bjerg, for Zerubbabels ansigt? Bliv til slette!
Og han skal føre slutstenen frem, mens der lyder jubelråb over den!«⁵

⁸HERRENS ord kom til mig:

⁹»Zerubbabels hænder har lagt grundvolden til dette hus,
og hans hænder skal fuldende det.

Så skal du erkende, at Hærskarers HERRE har sendt mig til jer.

¹⁰For hvem end der foragtede de tidligere^f dage,
så skal de juble, når de ser tinstenen^g i Zerubbabels hånd.

Disse syv er HERRENS øjne, som farer rundt over hele jorden.«

¹¹Jeg spurgte ham: »Hvad betyder disse to oliventræer ved lysestagens højre og venstre side?« ¹²Og jeg spurgte for anden gang: »Hvad betyder de to olivengrene, som udgyder olie⁶ gennem to guldrør?«^h ¹³Han sagde til mig: »Ved du ikke, hvad det betyder?« og jeg sagde: »Nej, min herre!« ¹⁴Da sagde han: »Disse er de to salvede,⁷ som står foran hele jordens herre.«

⁵Anden mulig oversættelse er »Og han skal føre slutstenen frem (under) jubelråbene: »Nåde, nåde være over den!«.

⁶Ordret »guld«, men det kan også være en måde at beskrive den gyldne olivenolie.

⁷Ordret »oliebørn«.

Kapitel 5

Synet om den flyvende skriftrulle

¹Jeg løftede atter mine øjne og fik øje på en flyvende skriftrulle. ²Han sagde til mig: »Hvad ser du?« og jeg sagde: »Jeg ser en flyvende skriftrulle. Dens længde er tyve alen, og dens bredde er 10 alen.«⁸ ³Da sagde han til mig: »Dette er den forbandelse, som udgår over hele landet, for enhver der stjæler, skal i henhold til den udryddes herfra, og enhver som sværger, skal i henhold til den udryddes derfra. ⁴Jeg lod den udgå, siger Hærskarers HERRE, og den skal komme til tyvens hus og huset hos den som sværger falsk ved mit navn. Den skal blive natten over i hans hus og fortære det; både dets tømmer og dets sten.«

Synet om kvinden i efaen

⁵Englen, som talte med mig, gik frem og sagde til mig: »Løft dine øjne og se hvad det er som kommer til syneⁱ ⁶Jeg sagde: »Hvad er det?« og han sagde: »Dette er den efa,⁹ som er kommet til syne.« Og han sagde: »Dette er deres øjne^j i hele landet.« ⁷Og se, et låg af bly blev løftet op, og der var en kvinde, der sad midt i efaen. ⁸Han sagde: »Dette er ugudeligheden,« og han kastede hende ned i efaen og kastede blyvægten for dens åbning. ⁹Jeg løftede mine øjne og så to kvinder komme til syne. Der var vind i deres vinger, og de havde vinger som storkevinger. De løftede efaen op mellem jorden og himlen. ¹⁰Jeg sagde til englen, som talte med mig: »Hvor fører de efaen hen?« ¹¹: Og han sagde til mig: »Hen for at bygge et hus til hende i landet Sinear,¹⁰ så hun kan sættes der på sit sted, når det er opført.«

Kapitel 6

Synet om de fire stridsvogne

¹Jeg løftede atter mine øjne og så fire vogne, som kom til syne^k mellem de to bjerge. Bjergene var kobberbjerge. ²For den første vogn var der røde heste, for den anden vogn sorte heste, for den tredje vogn hvide heste, og for den fjerde vogn spraglede heste; det var stærke dyr.¹ ⁴Jeg sagde til englen, som talte med mig: »Hvad betyder det, min herre?« ⁵Og englen svarede: »Det er himlens fire vinde, som går ud, efter at de har stået foran hele jordens herre. ⁶Hvad angår vognen med de sorte heste, så går de ud imod nordens land, og de hvide er gået ud efter dem. De spraglede er gået ud imod sydens land.« ⁷De stærke gik frem, og de var ivrige efter at komme

⁸En alen svarer til cirka 50 cm.

⁹En efa er et målebæger, der ofte blev brugt til at måle korn op med. En efa svarer til cirka 23 liter.

¹⁰Sinear er et andet navn for Babylon.

afsted og drage rundt på jorden. Han sagde: »Gå, drag rundt på jorden!« Så drog de rundt på jorden. ⁸Da råbte han til mig: »Se, de som drager mod nordens land, har bragt min Ånd til hvile i nordens land.«^m

Kronen og templet

⁹HERRENS ord kom til mig: ¹⁰»Tag fra de landflygtige – Heldaj, Tobija og Jedaja – og gå samme dag ind i Josijas', Sefanjas søns, hus, hvor de er kommet til fra Babel. ¹¹Ja, tag sølv og guld og lav en krone¹¹. Sæt den på ypperstepræsten Josvas, Josadaks søns, hoved, ¹²og sig til ham: »Således siger Hærskarers HERRE: Se, en mand ved navn Semak¹² skal skyde frem fra sit sted, og han skal bygge HERRENS tempel. ¹³Han skal bygge HERRENS tempel, og han skal have kongeværdighed. Han skal sidde og herske på sin trone, og han skal være præst på sin trone. En anden mulighed er »en præst skal sidde på sin trone«. Imellem dem skal der være fredsråd.ⁿ ¹⁴Kronen skal være i templet som en påmindelse for Helem, Tobija, Jedaja og Hen, Sefanjas søn. ¹⁵Fra det fjerne skal man komme og bygge på HERRENS tempel, og så skal I vide, at Hærskarers HERRE har sendt mig til jer. Dette skal ske, hvis I flittigt hører på HERRENS, jeres Guds, stemme.«^o

Kapitel 7

Faste og lydighed

¹I kong Darius' fjerde år¹³ på den fjerde dag i den niende måned, kislev, kom HERRENS ord til Zakarias.

²Betel havde sendt Sar-ezer, Regem-Melek og hans mænd^o for at søge HERRENS gunst,^p ³idet de skulle sige til præsterne, som var ved Hærskarers HERRES hus, og til profeterne: »Skal vi^q mon græde i den femte måned og være afholdende, som vi har gjort i så mange år nu?«

⁴Da kom Hærskarers HERRES ord til mig: ⁵»Sig til hele folket i landet og til præsterne: »Når I har fastet og sørget i den femte og syvende måned i halvfjerds år, har I da virkelig fastet for mig? ⁶Og når I spiser, og når I drikker, er det så ikke jer, som spiser, og jer, som drikker? ⁷Husker I ikke de ord, som HERREN forkyndte ved de tidlige profeter, da Jerusalem var beboet og rolig med dens omkringliggende byer, og da sydlandet og lavlandet var beboede?«^o

⁸Og HERRENS ord kom til Zakarias:

⁹»Således sagde Hærskarers HERRE:

¹¹I grundteksten står der kroner i flertal, men i vers 14 er det efterfulgt af et verbum i ental, så der er sandsynligvis tale om blot én krone.

¹²Semak betyder »spire«, men er her beholdt som et navn eller en titel.

¹³regeringsår.

›Døm sande domme og vis trofast kærlighed og barmhjertighed mod hinanden.

¹⁰Undertryk ikke enken eller den faderløse,
den fremmede eller den fattige,
og planlæg ikke ondt imod hinanden i jeres hjerter!‹

¹¹Men de nægtede at høre efter. De vendte ryggen til og gjorde deres ører døve, så de ikke hørte noget. ¹²De gjorde deres hjerter hårde som diamant for ikke at høre loven og ordene, som Hærskarers HERRE sendte ved sin ånd gennem de tidligere profeter. Derfor kom der en stor vrede fra Hærskarers HERRE. ¹³Og ligesom han råbte, uden at de hørte, sådan råbte de, uden at jeg hørte, sagde Hærskarers HERRE. ¹⁴Jeg bortdrev dem som ved en storm blandt alle de folkeslag, de ikke kendte til, og landet blev til ødelagt bag dem, sådan at ingen går igennem det, hverken frem eller tilbage. De gjorde det herlige land til en ødemark.«

Kapitel 8

Jerusalem og templet skal genopbygges

¹Hærskarers HERRES ord kom til mig:

²Således siger Hærskarers HERRE:
›Jeg har en stor nidkærhed for Zion;
med stor vrede er jeg nidkær for den.«

³Således siger Hærskarers HERRE:
›Jeg vender tilbage til Zion og vil bo midt i Jerusalem.
Jerusalem skal kaldes Sandhedens by,
og Hærskarers HERRES bjerg Hellighedens bjerg.«

⁴Således siger Hærskarers HERRE:
›Der skal på ny sidde gamle mænd og gamle kvinder i Jerusalems gader,
hver med sin stok i hånden på grund af deres høje alder.

⁵Byens gader skal være fulde af unge drenge og piger,
som leger i dens gader.«

⁶Således siger Hærskarers HERRE:
›Selv hvis det skulle være for utroligt¹⁴ for dette folks rest i de dage,
skulle det så også være for utroligt for mig?‹ siger Hærskarers HERRE.

⁷Således siger Hærskarers JVHV:

›Se, jeg frelser mit folk fra solopgangens land og fra solnedgangens land.

⁸Jeg vil bringe dem hjem, og de skal bo midt i Jerusalem.

De skal være mit folk, og jeg vil være deres Gud i sandhed og retfærdighed.«

⁹Således siger Hærskarers HERRE:

¹⁴Det hebraiske ord for utroligt kan også oversættes med forunderligt.

»Gør jeres hænder stærke,^r I som i disse dage hører disse ord af de profeter,

som var der den dag, da grundvolden til Hærskarers HERRES hus blev lagt, så templet kunne bygges.

¹⁰For før de dage fik mennesker og dyr ingen belønning.

For den rejsende¹⁵ var der ingen fred for fjenden.

Jeg lod mennesker have frit spil^s mod hinanden.

¹¹Men nu vil jeg ikke være over for dette folk som i gamle dage, siger Hærskarers HERRE,

for fredens frø^t, vintræet, skal give sin frugt,

jorden sin afgrøde og himlen sin dug.

Jeg vil lade dette folks rest arve alle disse ting.

¹³Ligesom I af Judas hus og Israels hus var en forbandelse blandt folkeslagene,

sådan vil jeg nu frelse jer, så I bliver til en velsignelse.

Frygt ikke! Gør jeres hænder stærke!«

¹⁴Således siger Hærskarers HERRE:

»Ligesom jeg planlagde at gøre ondt, da jeres forfædre gjorde mig vred, siger Hærskarers HERRE, og jeg ikke fortrød det,

¹⁵sådan har jeg tænkt at gøre godt i disse dage mod Jerusalem og Judas hus. Frygt ikke!

¹⁶Dette er de ting, som I skal gøre:

Tal sandt, kun sandt^u, over for hinanden,

og fæld fuldkomne domme^v i jeres byporte.

¹⁷Tænk ikke ondt imod hinanden i jeres hjerter og elsk ikke løgnen¹⁶, for alle disse ting hader jeg,« siger HERREN.

Faste skal blive til fest

¹⁸Hærskarers HERRES ord kom til mig:

¹⁹Således siger Hærskarers HERRE:

»Fasten i den fjerde måned, den femte måned, den syvende måned og i den tiende måned skal blive til fryd og glæde og til dejlige højtider for Judas hus.

Men elsk sandhed og fred!«

²⁰Således siger Hærskarers HERRE:

»På ny skal det ske, at folkeslag og mange byers indbyggere skal komme,

²¹og den ene bys indbyggere skal gå til den anden og sige:

»Lad os gå hen og søge HERRENS gunst og opsøge Hærskarers HERRE – også jeg vil gå.«

¹⁵Ordret »den som drog ud og drog ind«.

¹⁶Ordret betyder det »den falske ed«.

²²Og mange folk og mægtige folkeslag skal komme for at opsøge Hærskarers HERRE i Jerusalem

og søge HERRENS gunst.«

²³Således siger Hærskarers HERRE:

»I de dage skal ti mænd af alle folkeslags tungemål gribe fat i en judæisk mands kappeflig og sige:

›Lad os gå med jer, for vi hørt, at Gud er med jer!‹«

Kapitel 9

HERRENS felttog og genoprettelsen af Davidsriget

¹Et profetudsagn.

HERRENS ord^w er i Hadraks land;

Damaskus er dets hvilested

– for HERRENS øjne hviler på menneskeheden

og på alle Israels stammer –^x

²og også Hamat, som grænser op til det,

og Tyrus og Sidon; på trods af deres store visdom.

³Tyrus byggede sig en fæstning;

opdyngede sølv som støv

og guld som gadens mudder.

⁴Men se, HERREN skal indtage den

og smide dens rigdomme¹⁷ i havet.

⁵Ashkalon skal se det og blive bange,

Gaza skal blive rædselsslagen

og ligeså Ekron, for dens håb er blevet til skamme.

Gazas konge skal omkomme,

Ashkalon skal ikke regeres,^y

⁶og i Ashdod skal en bastard sidde på tronen.^z

Jeg vil udrydde filistrenes hovmod.

⁷Jeg vil fjerne blodet fra hans mund;

afskyelighederne fra hans tænder.

Og han skal efterlades til vores Gud;

han skal være som en høvding i Juda,

og Ekron som en jebusit.

⁸Jeg vil slå lejre foran mit hus;

som en fæstning imod dem, der drager i krig.¹⁸

Så skal ingen længere rykke ud imod dem,

for nu har jeg set med mine egne øjne.

¹⁷Eller »fæstning«.

¹⁸Ordret »dem der drager ud og vender hjem«.

Kongen kommer

⁹Bryd ud i jubel, Zions datter!
Råb af glæde, Jerusalems datter!
Se, din konge kommer til dig,
han er retfærdig og sejrrig,
fattig¹⁹ og ridende på et æsel;
på en æselhoppes føl.
¹⁰Jeg vil udrydde stridsvognene i Efraim;
hestene i Jerusalem;
krigsbuen skal udryddes.
Han skal forkynde fred til folkeslagene,
og hans herredømme skal være fra hav til hav;
fra floden indtil jordens ender.

HERREN frelser sit folk

¹¹Og du, på grund af dit pagtsblod
vil jeg slippe dine fanger løs
fra en cisterne, hvor der ikke er vand i.
¹²Vend tilbage til fæstningen,
I fanger som har håb!
Også i dag forkynder jeg:
jeg vil gengælde dig dobbelt.
¹³For jeg spænder Juda
og lægger Efraim på buen;
jeg opildner dine sønner, Zion,
imod dine sønner, Grækenland;
jeg bruger dig som en krigers sværd.
¹⁴HERREN vil komme til syne over dem,
og hans pil skal fare ud som lynet;
den Herre HERREN skal støde i hornet
og gå frem i stormene fra syd.
¹⁵Hærskarers HERRE skal beskytte dem,
og de skal æde, nedtrampe slyngesten,
drikke og brøle som berusede,²⁰
og de skal søles til²¹ som offerskålen; som alterets hjørner.
¹⁶HERREN deres Gud skal frelse dem på den dag
som sit folks hjord,
for de er som ædle sten,²²

¹⁹Eller ydmyg.

²⁰Ordret »som af vin«.

²¹Ordret »fyldes af«.

²²Ordret »en (konge)krones sten«.

der funkler over hans land.
¹⁷For hvor er det godt,
og hvor er det skønt!
Korn får unge mænd
og vin unge kvinder til at blomstre.

Kapitel 10

Søg tilflugt hos HERREN i stedet for afguderne

¹Bed HERREN om regn på tidspunktet for den sene regn.
HERREN laver lyn;
han giver dem regnskyl
og enhver korn på marken.
²For husguderne taler fordærv;
spåmændene ser falske syner.
De tyder uduelige drømme;
med tomhed trøster de.
Derfor er de i nød,
for der er ingen hyrde.

HERREN vil føre Israel hjem

³Imod hyrderne er min vrede opflammet;
bukkene vil jeg hjemsøge.
For Hærskarers HERRE har besøgt^æ sin hjord, Judas hus,
og gjort dem til sin prægtige hest i krigen.
⁴Derfra skal hjørnestein og teltpløk udgå,
krigsbuen og enhver hersker.
⁵De skal være som krigere,
der tramper i gadens mudder i krigen.
De skal kæmpe,
for HERREN vil være med dem.
De som rider på heste, skal blive til skamme.
⁶Jeg vil styrke Judas hus;
Josefs hus vil jeg frelse.
Jeg vil føre dem hjem,
for jeg har forbarmet mig over dem,
og det skal blive, som om jeg ikke havde afvist dem.
For jeg er HERREN deres Gud;
jeg vil bønhøre dem.
⁷Efraim skal blive som en kriger;
deres hjerte skal juble som beruset.²³

²³Ordret »som af vin«.

Deres børn²⁴ skal se det og juble;
deres hjerte skal råbe af fryd over HERREN.
⁸Jeg vil fløjte ad dem og samle dem,
for jeg har løskøbt dem.
De skal blive talrige,
ligesom de var talrige.
⁹Jeg vil så dem blandt folkeslagene;
i det fjerne skal de huske på mig.
De og deres børn skal leve,^ø
og de skal vende hjem.
¹⁰Jeg vil føre dem tilbage fra Egyptens land;
fra Assyrien vil jeg samle dem.
Jeg vil føre dem til Gileads og Libanons land;
der skal ikke være plads nok til dem.
¹¹Han skal gå igennem trængselshavet;
slå bølgerne i havet;
alle Nilens^å strømme udtørres.
Assyriens hovmod skal undertrykkes;
Egyptens scepter skal fjernes.
¹²Jeg vil styrke dem i HERREN;
i hans navn skal de vandre,
siger HERREN.

Kapitel 11

Det frodige Libanon og Jordan skal lægges øde

¹Åbn dine døre, Libanon!
Lad ild fortære dine cedertræer.
²Hyl, cypres!
For cedertræet er faldet;
disse herlige træer²⁵ er ødelagte.
Hyl, Bashans egetræer!
For den tykke skov er fældet.
³Hyrdernes hyl lyder,
for deres herlighed er ødelagt.
De unge løvers brøl lyder,
for Jordans stolthed er ødelagt.

²⁴ Ordret: »sønner«.

²⁵ »træer« er underforstået.

Lignelsen om hyrden der forkastes af fårene

⁴Således sagde HERREN, min Gud: »Vogt slagtefårene! ⁵De som køber dem, dræber dem og bliver ikke straffet, mens de som sælger dem, siger: »Velsignet være HERREN, at jeg bliver rig!« Og ingen af deres hyrder føler medlidenhed med dem. ⁶For jeg vil ikke længere føle medlidenhed med landets²⁶ indbyggere, siger HERREN. Se, jeg vil lade menneskene falde i hænderne på hinanden og på deres konge, så de ødelægger landet. Jeg vil ikke redde dem.«

⁷Jeg vogtede slagtefårene, heriblandt de elendige blandt fårene,^{aa} og jeg tog to stave. Den ene kaldte jeg »Skønhed«, og den anden kaldte jeg »Bånd«, og jeg vogtede fårene. ⁸Jeg fjernede tre af hyrderne på én måned, men jeg blev utålmodig med dem, og de afskyede mig. ⁹Jeg sagde: »Jeg vil ikke vogte jer. Det som dør, må dø; det som omkommer, må omkomme; de som bliver til overs må æde hinandens kød.« ¹⁰Og jeg tog min stav, Skønheden, og brækkede den for at gøre den pagt ugyldig, som jeg havde indstiftet med alle folkeslag. ¹¹Den blev gjort ugyldig den dag. Således forstod de elendige blandt fårene, som holdt sig til mig, at det var HERRENS ord. ¹²Og jeg sagde til dem: »Hvis det passer jer,²⁷ så giv mig min løn, men hvis ikke, så lad være.« Og de afvejede min løn, tredivestykker sølv. ¹³HERREN sagde til mig: »Kast dem hen til pottemageren²⁸, den herlige pris, som jeg blev vurderet af dem til at have.« Og jeg tog de tredivestykker sølv og kastede dem hen i HERRENS hus, hen til pottemageren. ¹⁴Og jeg knækkede min anden stav, Bånd, for at ødelægge slægtskabet mellem Juda og Israel.

Den uduelige hyrde

HERREN sagde igen til mig: »Udstyr dig som en uduelig hyrde! ¹⁶For se, jeg lader en hyrde fremstå i landet.

Dem som er tæt på at gå til grunde, vil han ikke se til;
de vildfarne vil han ikke lede efter;
de forkomne vil han ikke læge;
de raske vil han ikke forsørge.

Men kødet fra de fede dyr vil han spise; deres hove vil han sønderrive. ¹⁷Ve den uduelige hyrde, som forlader fårene. Et sværd skal ramme hans arm og hans højre øje. Hans arm skal visne; hans højre øje blive fuldstændigt blindt.«

²⁶Eller »verdens«.

²⁷Ordret »Hvis det er godt i jeres øjne«.

²⁸Eller »metalstøberen«, for det kan også forstås som en håndværker, der kan arbejde i metal.

Kapitel 12

Jerusalem angribes, men Gud forsvarer sit folk

¹Et profetudsagn

HERRENS ord om Israel. Et udsagn af HERREN, han som udstrækker himmelen og grundfæster jorden; som former menneskets ånd inden i det.

²Se, jeg gør Jerusalem til et berusende bæger for alle omkringliggende folk; også Juda skal belejres når Jerusalem belejres.

³Det skal ske på den dag, at jeg vil gøre Jerusalem til en tung sten for alle folkene; alle som vil løfte den, vil komme slemt til skade. Og alle jordens folkeslag^{ab} vil samle sig imod den.

⁴På den dag, siger HERREN, vil jeg slå alle hestene med vanvid og deres ryttere med vanvid. Jeg vil åbne mine øjne mod Judas hus, og alle folkenes heste vil jeg slå med blindhed. ⁵Da skal Judas ledere sige i deres hjerte: »Jerusalems indbyggere er mig til styrke ved Hærskarers HERRE, deres Gud.«.^{ac}

⁶På den dag vil jeg gøre Judas fyrster til et ildbækkens blandt træ; til en fakkel blandt neg. Og de skal fortære til højre og venstre; alle folkene omkring sig. Men Jerusalem skal forblive på sit sted, i Jerusalem. ⁷HERREN skal frelse Judas telte først for at Davids hus' herlighed og Jerusalems indbygges herlighed ikke skal hæve sig over Juda.

⁸På den dag skal HERREN beskytte Jerusalems indbyggere, og den som er skrøbelig iblandt dem, skal på den dag være som David. Davids hus skal være som Gud; som HERRENS engel foran dem.

Gud udgyder nådens og bønnens ånd

⁹Det skal ske på den dag at jeg agter at ødelægge alle de folkeslag som kommer imod Jerusalem. ¹⁰Men over Davids hus og Jerusalems indbyggere vil jeg udgyde nådens og bønnens ånd, og de skal se hen til mig, ham som de har gennemboret. Og de skal sørge over ham som over det eneste barn og klage bitterligt over ham, som man klager bitterligt over den førstefødte.

¹¹På den dag skal sorgen blive stor i Jerusalem som sorgen over Hadad-Rimmon²⁹ i Megiddos dal. ¹²Landet skal sørge, hver slægt for sig; Davids hus' slægt for sig og deres kvinder for sig; Nathans hus' slægt for sig og deres kvinder for sig; ¹³Levis hus' slægt for sig og deres kvinder for sig; Shim'is slægt for sig og deres kvinder for sig; ¹⁴alle de øvrige slægter, hver slægt for sig og deres kvinder for sig.

²⁹Hadad-Rimmon er ukendt og kan enten referere til et sted eller en guddom, eftersom både Hadad og Rimmon er guder fra mellemøstlig mytologi.

Kapitel 13

Israels renselse

¹På den dag skal en kilde blive åbnet for Davids hus og for Jerusalems indbyggere imod synd og urenhed.

²Og på den dag, siger Hærskarers HERRE, vil jeg udrydde afgudernes navne fra landet, og de skal ikke længere huskes. Også profeterne og den urene ånd vil jeg forvise fra landet. ³Og hvis nogen fortsætter med at profetere, vil hans far og mor, som fødte ham, sige til ham: »Du skal ikke leve, for du har talt løgn i HERRENS navn!« Og de skal gennembore^{ad} ham; hans far og hans mor, som fødte ham, fordi han profeterede.

⁴På den dag skal profeterne hver især skamme sig over sit syn, når de profeterer. Og de skal ikke iføre sig en lodden kappe for at bedrage. ⁵Men han skal sige: »Jeg er ingen profet, jeg er landmand. For en mand købte mig, da jeg var ung.«^{ae} ⁶Og spørger man ham: »Hvad betyder disse sår på din ryg?«^{af} skal han svare: »Det er slag, som jeg fået i mine elskeres³⁰ hus.«

Sværdet og hyrden

⁷Sværd! Vågn op mod min hyrde;
imod min landsmand, siger Hærskarers HERRE.
Slå hyrden, så fårene spredes.
Jeg vil vende min hånd mod de små.

⁸Og det skal ske i hele landet, siger HERREN:
To dele af det skal udryddes og dø,
men den ene tredjedel skal blive tilbage.

⁹Og jeg vil lutre denne tredjedel i ild, som man lutrer sølvet;
prøve den, som man prøver guldet.
De³¹ skal påkalde mit navn, og jeg vil bønhøre dem.
Jeg siger: »Det er mit folk«,
og de skal sige: »HERREN er min Gud.«

Kapitel 14

Krigen om Jerusalem

¹Se, der kommer en dag for HERREN, hvor dit bytte skal fordeles i din midte.

²Jeg vil samle alle folkeslagene til krig imod Jerusalem. Byen skal indtages, husene plyndres og kvinderne voldtages. Halvdelen af byen skal drage i landflygtighed, men resten af folket skal ikke udryddes fra byen.

³⁰Eller »venners«.

³¹Ordret »den«, dvs. tredjedelen.

³Og HERREN skal drage ud og kæmpe imod disse folkeslag, ligesom når han kæmper på kampens dag. ⁴Hans fødder skal på den dag stå på Oliebjerget, som er lige over for Jerusalem mod øst. Og Oliebjerget skal revne midt over³² fra øst til vest så der kommer en stor dal. Halvdelen af bjerget skal trække sig mod nord, og dets anden halvdel mod syd. ⁵Og I skal flygte ind i mine bjerges dal, for bjergdalen skal nå til Asal;^{ag} I skal flygte, ligesom I flygtede for jordskælvet i Judas konge Uzzijas' dage.

HERREN min Gud skal komme; alle de hellige med dig!

⁶På den dag skal der intet lys være;
de prægtige lys skal stivne.

⁷Der skal være én dag,
den skal være kendt af HERREN.
Der skal hverken være dag eller nat;
ved aftenstide skal der være lys.

⁸På den dag skal levende vand udgå fra Jerusalem,
halvdelen af det mod havet i øst
og halvdelen af det mod havet i vest;
det skal ske både sommer og vinter.

⁹Og HERREN skal være konge over hele landet;³³
på den dag skal HERREN være én
og hans navn ét.

¹⁰Hele landet skal forandre sig og blive som sletten,^{ah}
fra Geba til Rimmon syd for Jerusalem,
men Jerusalem skal hæve sig højt og trone på sit sted,
fra Benjamins port indtil stedet for den første port, indtil Hjørneporten,
og fra Hanan'el-tårnet indtil kongens vinperser.

¹¹De skal bo i den,
den skal ikke længere være bandlyst;
Jerusalem skal ligge trygt.

¹²Dette er den plage med hvilken HERREN slår alle folkene der har kæmpet imod Jerusalem: Han skal lade deres kød rådne mens de endnu står på deres fødder, deres øjne skal rådne i deres hulninger, og deres tunge skal rådne i deres mund.

¹³På den dag skal der komme en stor forvirring fra HERREN blandt dem så den ene griber fat i den anden, og den enes hånd løfter sig imod den andens hånd. ¹⁴Juda skal også kæmpe i Jerusalem. Alle de omkringliggende folkeslags rigdomme skal samles, guld, sølv og klæder i store mængder. ¹⁵Og plagen over hestene, muldyrene, kamelerne, æslerne og alt kvæget, som findes i deres lejre, skal være som denne plage.

¹⁶Alle de tiloversblevne fra alle folkeslag der gik imod Jerusalem, skal år efter år drage op for at tilbede kongen, Hærskarers HERRE, og for at fejre

³²Ordret »fra dets midte«.

³³Eller »verden«.

løvhyttefesten. ¹⁷Hvis nogen af jordens slægter ikke drager op til Jerusalem for at tilbede kongen, Hærskarers HERRE, vil der ikke falde regn over dem. ¹⁸Og hvis egypternes slægt ikke drager op og ikke kommer, så skal der ikke falde regn³⁴ over dem. De skal rammes af³⁵ plagen med hvilken HERREN slår de folkeslag der ikke drager op for at fejre løvhyttefesten. ¹⁹Dette skal være straffen over Egypten og alle de folkeslag der ikke drager op for at fejre løvhyttefesten. ²⁰På den dag skal der stå »Helliget HERREN« på hestenes bjælder, og gryderne i HERRENS hus skal være som offerskålene foran alteret. ²¹Hver gryde i Jerusalem og i Juda skal være hellig for Hærskarers HERRE, og alle som kommer for at ofre, skal tage af dem og koge i dem.

Der skal ikke længere være en kana'anæer³⁶ i Hærskarers HERRES hus på den dag.

³⁴»Regn« er underforstået.

³⁵»De skal rammes af« er tilføjet for forståelsens skyld.

³⁶חַנַּאֲנִי kan både være en etnisk betegnelse for kana'anæer eller betyde handelsmand.

Eksegetiske noter

- a. [Zak 1,14] Meningen må være, at de sorgløse folkeslag, som Gud brugte som redskab til at straffe Israels folk med, misbrugte dette til at gøre volden og ulykken større.
- b. [Zak 2,10] Oversættes andre i GT steder »ve, ve!« som en dødsklage, men i denne sammenhæng er det et ivrigt og opmuntrende tilråb. Det samme er tilfældet i v. 11.
- c. [Zak 2,12] Ordret: »efter herlighed har han sendt mig til folkeslagene (som) udplyndrede jer«. Er »mig« HERREN selv, er det Zakarias, eller er det englen, som taler med Zakarias? Og hvad betyder udtrykket »efter herlighed«? I denne oversættelse forstås »efter herlighed« som formålet med at »mig« er blevet sendt til folkeslagene.
- d. [Zak 3,1] I andre oversættelser oversættes der med personnavnet »Satan«, men det hebraiske ord *haśśāṭān* er med bestemt artikel, så det er ikke sandsynligt, at det er et personnavn.
- e. [Zak 3,10] Ordret »skal enhver kalde på sin ven hen under vintræet og hen under figentræet«.
- f. [Zak 4,10] *qatan* betyder ordret »lille« eller »ung« og kan altså forstås som enten tidligere dage eller ringe dage. Meningen i denne sammenhæng er, at begyndelsen på tempelbyggeriet så ynkelig ud, så begge betydninger er i spil.
- g. [Zak 4,10] En sten af ukendt betydning. Nogle (bl.a. Luther) foreslår et blylod til brug ved byggeri, mens andre forstår det som en dekorativ sten, der blev muret ind i det færdige byggeri som en del af indvielsen.
- h. [Zak 4,12] Sætningen er vanskelig og lyder ordret: »Hvad er de to olivengrene, som (er) i hånden på to guldrør, der udgyder guld fra oven.« Participiet *ham^oriqîm* (»der udgyder«) kan lægge sig til både »guldrør« og »olivengrene«, hvilket komplicerer sætningen yderligere.
- i. [Zak 5,5] *yaša^o* betyder oftest »går ud«, men dækker et bredt betydningsspektrum. I denne sammenhæng giver det mest mening at forstå det som noget, som kommer til syne.
- j. [Zak 5,6] Enkelte manuskripter, herunder LXX, har »ondskab«, der på hebraisk næsten er identisk med »øjne«. Men det er til gengæld svært at forklare, hvorfor en skribent skulle have rettet fra »ondskab« til »øjne«, så »øjne« er sandsynligvis det originale. Det kan også oversættes i retning af »udseende«, hvormed efaen forstås som ugudelighedens udseende.
- k. [Zak 6,1] *yaša^o* betyder oftest »går ud«, men dækker et bredt betydningsspektrum. I denne sammenhæng giver det mest mening at forstå det som noget, som kommer til syne. Ordet forekommer i øvrigt syv gange mellem v. 1-8: v. 1, 5, 6 (x 3), 7, 8. I denne oversættelse er ordet oversat forskelligt fra vers til vers.
- l. [Zak 6,2] 1871-oversættelsen knytter »stærke« til de spraglede heste, men i v. 7 bruges samme ord som en fælles betegnelse for alle heste.

- m. [Zak 6,8] Afhængigt af, om man forstår sætningen, som noget der angår datid eller fremtid, giver det forskellige tolkninger. Verbet er dog i perfektiv, hvilket taler for at forstå det som datid.
- n. [Zak 6,13] Det er vanskeligt at afgøre, om der er tænkt på to personer – en konge og en præst – eller om det er én person, der deler begge titler. Semak-titlen taler for sidste mulighed, mens sidste del af sætningen taler for, at der er to forskellige personer.
- o. [Zak 7,2] Der er forskellige fortolkninger af, hvordan Betel skal forstås i sammenhæng med de andre navne. Nogle mener, at Betel lægger sig til Sar-Ezer som et sammensat navn. Andre foreslår, at Betel er subjekt, og at personnavnene lægger sig som appositioner til Betel. Andre igen foreslår, at Betel er subjekt, og personnavnene er objekter. Fordelen er, at verbet får et objekt, men normalt ville man forvente en eksplicit objekt-markør i teksten, hvilket her ikke er tilfældet.
- p. [Zak 7,2] »at søge HERRENS gunst« bygger på en tanke om, at HERREN er den himmelske konge, man kan søge audiens hos og komme med et ydmygt ønske. Samme ord bruges to gange i Zak 8,21-22.
- q. [Zak 7,3] Ordret »jeg« som dog må forstås kollektivt.
- r. [Zak 8,9] Udtrykket kan både forstås bogstaveligt som en opmuntring til det fysiske arbejde med templets genopbygning, eller mere billedligt som en hebraisk udtryksform om at være modig.
- s. [Zak 8,10] Det hebraiske ord *šallah* kan både betyde sende og slippe fri.
- t. [Zak 8,11] Det hebraiske *zera hashalom* kan også oversættes med »såning af fred«, hvilket gør, at »vintræet« ikke forstås som apposition: »For der vil være såning af fred. Vintræet skal give...«.
- u. [Zak 8,16] I mange oversættelser udelades sætningens andet *emet*, men det kan også som her forstås som en intensivering af at tale sandt.
- v. [Zak 8,16] Ordet *šālôm* i grundteksten kan forstås som domme, der fører til fred, eller som fuldkomne domme, eftersom *šālôm* også indeholder betydningen af det perfekte og fuldkomne.
- w. [Zak 9,1] Syntaksen er omdiskuteret. Generelt oversættes det enten med »HERRENS ords profeti over Hadraks land« (fx den danske oversættelse fra 1871) eller opdeles i overskriften for hele afsnittet »Et profetud-sagn« og første sætning i afsnittet »HERRENS ord er i Hadraks land«.
- x. [Zak 9,1] Verset er vanskeligt at oversætte. Ordret står der »For HERRENS er menneskets øje«. Det kan forstås som både en subjektiv genitiv »Menneskets øje er på HERREN« eller som en objektiv genitiv »HERRENS er øjet på mennesket« eller mere mundret »HERRENS øje er på mennesket«.
- y. [Zak 9,5] En anden mulighed er »Ashkalon skal ikke bebos«, fordi det hebraiske *yāšav* både kan betyde »bo« eller »sidde« (på en trone).
- z. [Zak 9,6] Ordret »En bastard skal sidde/bo i Ashdod«. Bastard behøver ikke forstås biologisk, men kan forstås bredere som korrupt, og sammenhængen med vers 5 kunne tyde på, at der er tale om en konge.

- æ. [Zak 10,3] Det hebraiske ord *fāqad* bruges både om »hjem søge« og »besøge« i dette vers. Ordet kan altså både være negativt og positivt.
- ø. [Zak 10,9] En anden mulighed er at oversætte sætningen med »de skal give deres børn liv«, eftersom »børn« er markeret som objekt i sætningen.
- å. [Zak 10,11] *yeor* skal ikke nødvendigvis forstås som Nilen, men kan forstås mere generelt om floder. Det er klart, at billedet i første omgang henviser til den første exodus fra Egypten, men i anden omgang udvides billedet til en ny exodus fra både Egypten og Assyrien – begge steder med berømte floder.
- aa. [Zak 11,7] Kan også oversættes til »Jeg vogtede slagtefårene for handelsfolkene« ved at slå de to hebraiske ord *lāxēn f^aniyyē* sammen. Det samme gælder i vers 11.
- ab. [Zak 12,3] Der skelnes her mellem folkeslag (*gôyîm*) og folk (*ammîm*.)
- ac. [Zak 12,5] Sidste del af verset er omdiskuteret, og nogle foreslår – med støtte i en række tekstudgaver – at det skal oversættes »Jerusalems indbygges styrke er i Hærskarers HERRE, deres Gud«.
- ad. [Zak 13,3] Samme ord som i kap. 12,10.
- ae. [Zak 13,5] En anden mulig oversættelse er »for jeg har dyrket jorden, siden jeg var ung«.
- af. [Zak 13,6] Ordret »mellem dine hænder«, hvilket kan hentyde til ryggen og brystet.
- ag. [Zak 14,5] *ʔāṣal* kan enten være et navn på en ukendt lokalitet eller betyde »side« forstået på den måde at bjergdalen når helt over til den anden side.
- ah. [Zak 14,10] *f^arāvāh* kan både betyde slette generelt eller være navnet på Araba-sletten ned mod Det røde Hav.